

Husejn Ensarijan

Shfaqja e mëshirës

së Allahut

Tiranë, 2019

Titulli: **Shfaqja e mëshirës së Allahut**

Autori: **Husejn ENSARIJAN**

Përktheu nga persishtja: **Redis SHEKO**

Recensent: **Sabrie FEZA**

Redaktoi: **Evi MELANI**

Perkujdesja garfike & Kapaku: **Sabrie FEZA**

Botoi: **Shoqata FLLADI**

FJALA E BOTUESIT

Faza e parë e jetës së njeriut është e lidhur ngushtë me botën materiale. Në këtë periudhë njeriu shfaq virtytet dhe përsosmëritë humane të ekzistencës së tij.

Dy anët më të larta të kësaj ekzistence janë: ana teorike dhe ajo praktike.

Dituria dhe njohja bëjnë të mundur lartësimin e njeriut, ndriçimin e mendjes dhe shpirtit, ndërsa injoranca e fut njeriun në një tunel të errët. Niveli i diturisë dhe i shkencës evidentohet përmes cilësisë së tematikave që ato trajtojnë.

Kjo nuk është një fushë së cilës i referohen vetëm praktikantët dhe dijetarët e fesë, por edhe studiuesit e fushave të tjera. Disa i kanë klasifikuar llojet e diturive si organike e primare, ndërsa disa të tjerë kanë bërë lloje të ndryshme klasifikimi.

Por duhet cilësuar se dituria dhe shkenca janë ato që e nxjerrin njeriun në rrugën e dritës. Qëllimi kryesor i ekzistencës së njeriut është arritja e përsosjes dhe e së vërtetës.

Njerëzit e mençur dhe intelektualët arrijnë të evidentohen në çdo grupim të cilit ata i përkasin. Këtë distancim superior ata e kanë arritur nëpërmjet njohjes së padiskutueshme të Zotit dhe thellimit të njohurive në fusha të tjera.

Ka rrugë të shumta për të njohur Zotin. Rrugët që të çojnë tek Ai, janë po aq të shumta sa dhe shpirtrat e krijuar prej Tij. Fuqia e Zotit tregohet përmes mendimit, reflektimit, studimit të universit. Edhe përpjekja e krijesës së Tij për të shkuar drejt Krijuesit, është njëra prej mijërave rrugëve të njohjes së Tij.

Një rrugë tjetër e njohjes së Zotit që e ndan njeriun material nga injoranca dhe prej rrugëve të errta ku gjendet prej saj, është mendimi dhe reflektimi rreth emrave dhe cilësive të Krijuesit të Madhëruar. Për ndjekjen e kësaj rruge na nxisin Kur'ani dhe Ehli Bejti *(Paqja qoftë mbi ta!)*.

Emra dhe cilësi të tilla (të Qënies të pashembullt, Zotit) janë të shejnta dhe burim begatie. Për këtë njeriu duhet ta përmendë, adhurojë dhe ta madhërojë Zotin (të bëjë tesbih) me to.

"Feseb'bih bismi Rrab'bike..." "**Prandaj lavdëroje emrin e Zotit tënd të Madhërishëm!"**[1]

Nëse njeriu njeh emrat dhe cilësitë e Zotit, ai arrin shkallën më të lartë të njohjes së Krijuesit të tij. Për këtë, njohësit kanë thënë: "Bismilahir-Rrahmanir-Rrahim", "Me emërin e Allahut, Mëshiruesit, Mëshirëbërësit". Emrat e Zotit të Madhërishëm "*Rrahman* dhe *Rrahim"*, janë shumë shpresëdhënës për njerëzit. Këta emra tregojnë mëshirën e Allahut dhe ky libër është një prej këtyre shenjave.

Në veprat islame të bazuara në ajetet kur'anore dhe në ligjëratat e Imamëve të nderuar *(Paqja qoftë mbi ta!)*, theksohet arritja e shkallës më të lartë të njohjes dhe mëshirës hyjnore.

1 Sure "El Uakia", ajeti 74.

Vepra *"Fendhur ila athore rahmetil'lah"* (*Vështro në gjurmët e mëshirës së Zotit*), e shkruar nga dijetari dhe profesori Husejn Ensarijan, flet për mëshirën e pakufijshme të Zotit. Kjo vepër sqaron mënyrën sesi njerëzit mund të përftojnë nga mëshira e Krijuesit.

Shpresojmë që ky libër të ofrojë për studiuesit një mundësi më shumë për hulumutim të mëtejshëm rreth temave të mëshirës hyjnore, ndërsa për ata që shpresojnë në mëshirën e Zotit të jetë një mundësi përfitimi.

Qendra Shkencore Kërkimore "*Dar el Irfan*"

MËSHIRA E TË VËRTETIT

Mëshira e Zotit të Madhërishëm ndaj të gjitha krijesave dhe ndaj njeriut në veçanti, është e pamohueshme, ashtu si drita e diellit.

Por, armiku më i madh i njeriut është harresa. Ajo na largon nga e vërteta e padiskutueshme. Përkujtimi i të vërtetave reale e pozitive, ka një dobi të madhe për vetë ekzistencën tonë.

Mëshira e Allahut të Madhëruar është një ndër ato të vërteta që duhet kujtuar. Përmendja e saj si me gojë (nga *"Porta Tavasau bil Hak"),* ashtu edhe me shkrim, është mjaft e nevojshme dhe e domosdoshme. Harresa e saj sjell pasoja negative në jetën tonë.

Njeriu fillon të zgjohet duke studiuar këtë të vërtetë që gjendet brenda nesh. Ky proçes e bën njeriun të jetë i vetëdijshëm për mëshirën e Zotit të Madhëruar. Kjo mëshirë është e prekshme në çdo moment të jetës sonë.

Njeriu arrin të sigurojë lumturinë e të dy botëve nëpërmjet njohjes së të vërtetës së përjetshme. Gjithshtu, ai arrin të shërohet edhe nga neglizhenca e harresa. Prej kësaj njohjeje, ai kupton se gjithçka është e krijuar nga mëshira e Zotit. Kjo mëshirë është kaq e madhe, saqë përfshin tërë universin.

Vijimësia e jetës së krijesave, si në etapën materiale, ashtu edhe në atë shpirtërore, është shenjë e mëshirës së Zotit. Qiejt, toka dhe gjithçka që ndodhet në to, janë shfaqje të mëshirës së të

Vërtetit. Po ashtu, edhe librat qiellorë, misionet profetike të Profetëve dhe udhëheqja e Imamëve janë shfaqje të mëshirës së të Madhëruarit, të Mëshiruesit, *Rrahmanit Rrahimit.*

Zoti i Madhëruar dëshiron që edhe armiqtë e tij ta adhurojnë dhe të pendohen, për t`u mundësuar atyre shpëtimin.

Dashuria dhe mëshira e Zotit është e pafundme: "*E para gjë që ka krijuar Allahu ka qenë lapsi. Të parë gjë që ka shkruar lapsi ka qenë: Unë jam Pranues i pendimit për atë që pendohet.*" [1]

Njerëzi që i pranojnë gabimet dhe pendohen, përfitojnë nga mëshira e madhe e Zotit. Mëkatarët duhet ta vlerësojnë mundësinë që u jepet për pendim. Falja e mëkateve është një manifestim i mëshirës së Allahut të Madhërishëm.

Mëshira e madhe që ka Zotit për njerëzit, tregon dashurin e Tij për ta. Sipas specialistëve të shkencave islame mësojmë se kjo mëshirë shfaqet në mënyrë specifike e të përgjithëshme (Rrahman).

Për të shpjeguar mëshirën e përgjithshme dhe atë të veçantë, do të nevojitej një libër i madh sa universi. Këtë gjë e përshkruan më së miri vargu i mëposhtëm:

"*Abe derja ra ager netavan ke shid Nem be Kadre teshnegi bojad çeshid*"[2], që do të thotë:

1 "Akval Alemeh" 232/5.
2 "Mevlevi", "Nethnevi", "Manevi".

"Nëse s'mund të pish të gjithë ujin e detit, të paktën shuaj etjen".

Mëshira e Allahut është trajtuar gjerësisht. Ky libër është një tjetër përpjekje për të treguar mëshirën e pakufijshme të Zotit. Përmes tij ne do të përpiqemi që ta afrojmë mëshirën e Tij më pranë njerëzve, për të krijuar mundësinë e largimit nga djalli. Lexuesit do të kenë mundësinë të përfitojnë mëshirën e Zotit duke u bërë më të afërt me Të.

MËSHIRA E PËRGJITHSHME HYJNORE

Mëshira e përgjithshme përfshin të gjitha të mirat dhe begatitë materiale që gjenden në tokë. Pjesë e saj janë të gjithë njerëzit, pozitat, liritë dhe ideologjitë e tyre. Por shfrytëzimi i kësaj mëshire, pa treguar adhurim dhe përulje e bën njeriun mosmirënjohës.

Nëse të mirat materiale që ne shfrytëzojmë në përditshmërinë tonë (shtëpitë, rrobat, ushqimet, makinat, kopshtet etj), do të përdoren vetëm për të plotësuar nevojat tona bazike, ato nuk do të kishin asnjë vlerë.

VLERA E TË VËRTETAVE

Tregojnë se një herë, Timur Gorgani, në kulmin e mbretërimit të tij, futet në një hamam (tualet). Ai mbante një përparëse që kushtonte dyqind dinarë ari. Në hamam takohet me një të moshuar të cilin e pyet: "O baba i nderuar, a e di ti vlerën time?". I moshuari iu përgjigj: "Posi. Dyqind dinarë". Timuri i tha: "O plak, kaq mua më kushton vetëm përparësja". I moshuari i guximshëm ia priti: "Vlerën tuaj e llogaris me përparësen që keni në mes, Madhëri".

Njeriu jeton i privuar nga besimi, nëse është i zhveshur nga cilësitë humane dhe vlerat morale.

Të gjithë njerëzit, besimtarë ose jobesimtarë, përfitojnë nga të mirat materiale të ofruara nga Zoti. Njeriu duhet të përulet para Krijuesit që i mundëson këtë mëshirë të përgjithshme. Adhurimi është dallimi mes mirënjohësit e mosmirënjohësit.

Allahu i Madhëruar thotë në Kur'an: **"Ne i mbështesim të gjithë me dhuratat e Zotit tënd: edhe këta, edhe ata. Dhuratat e Zotit tënd nuk i mohohen askujt."**[1]

Adhurimi i Zotit nuk është i ndaluar për askënd. Përulja para Tij i ndihmon njerëzit ,si në këtë botë, ashtu edhe në Botën Tjetër.

1 Sure "El Isra", ajeti 20.

Në Kur'an lexojmë: **"S'ka asnjë gjallesë në Tokë, që të mos i ketë të siguruara mjetet e jetesës prej Tij. Ai e di vendbanimin e saj dhe vendin e vdekjes. Të gjitha këto janë** (të shënuara) **në Librin e qartë."** [1]

1 Sure "Hud", ajeti 6.

VARGU I MËSHIRËS SË PËRGJITHSHME

Të gjithë njerëzit dhe gjallesat e tjera përfitojnë nga të mirat materiale të ofruara nga Zoti i Madhëruar.

"Ue ma min dab-betin fil erdi il-la alall-llahi rizkuha…." "**S'ka asnjë gjallesë në Tokë që të mos i ketë mjetet e jetesës prej Tij."** [1]

Asnjë krijesë në tokë nuk është lënë jashtë mëshirës hyjnore. Edhe përsosmëria fizike është pjesë e kësaj mëshire. Në këtë aspekt, njeriu është krijesa më e privilegjuar.

Në univers bëhen me miliarda rrotullime me një rregull dhe përllogaritje të saktë. Përmes tyre, njeriu përfiton begati të shumëllojshme që i mundësojnë atij terrenin e përshtatshëm për t'u zhvilluar e për t'u lartësuar, sipas dëshirës së të Vërtetit. Fakti që Zoti nuk e ka braktisur njeriun dhe nuk e ka lënë atë vetëm, tregon mëshirën e Tij të pafund ndaj kësaj qenieje.

Sipas Kur`anit, Zoti e krijoi njeriun që ta njohë dhe adhurojnë Atë. Allahu krijoi këtë botë kalimtare dhe Botën Tjetër për të shpërblyer njerëzit sipas punëve të tyre. Allahu thotë: **"Mos vallë, keni menduar që Ne ju kemi krijuar kot dhe që nuk do të ktheheshit te Ne** (për t'ju gjykuar)**?!"**[2]

1 Po aty.
2 Sure "El Mu'minun", ajeti 115.

Zoti i Gjithëditur, i Urtë dhe i Plotfuqishëm i krijoi të gjitha qëniet me destinacion të përcaktuar. Njeriun, që konsiderohet edhe si krijesa më e lartë, Allahu e krijoi nga një grusht dhe`. Ai i dha njeriut frymë nga shpirti i Tij dhe bëri që kjo qënie e pastër të arrijë dije, adhurim e punë të mira për të fituar mëshirën e të Vërtetit në të dyja botët. **"Xhindet dhe njerëzit i kam krijuar vetëm që të Më adhurojnë."**[1]

Njerëzit, të cilët nuk i pranojnë faktet dhe provat për ekzistencën e Krijuesit të gjithësisë do të privohen nga mëshira e Allahut. Allahu thotë: **"Ai i ka krijuar jetën dhe vdekjen, për t'ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë; Ai është i Plotfuqishmi dhe Falësi i madh."**[2]

1 Sure "Edh Dharijat", ajeti 56.
2 Sure "El Mulk", ajeti 2.

MËSHIRA E ZOTIT NDAJ MUSAIT DHE FARAONIT

Njerëzit nuk mësojnë dhe hulumutojnë sa duhet mbi Kur`anin Famëlartë. Ata përfitojnë shumë pak nga ky libër i shenjtë. Meditoni rreth ajetit të mëposhtëm për të hapur zemrën dhe dyert e shpresës: **"Shkoni te Faraoni! Ai, me të vërtetë, i ka shkelur të gjithë kufijtë! Flitini atij fjalë të buta, se ndoshta kujtohet e frikësohet!"**[1]

Shkoni te Faraoni dhe flitini atij butë. Bëjeni të pranojë ligjet e të Vërtetit dhe të heqë dorë nga kryeneçësia ndaj Tij. Arroganca e Faraonit arriti deri aty sa tha: *"Ena rab-bakumul a`la."* **"Unë jam zoti juaj më i lartë!"**[2]

Kryeneçësia dhe degjenerimi i tij arritën në atë gradë, saqë për të u zbrit ajeti i mëposhtëm: *"...Judheb'bihu ebnaaehum ue jestehjii nisaaehum..."* **"...ua vriste fëmijët meshkuj, ndërsa femrat ua linte gjallë..."**[3]

Faraoni i vriste djemtë, ndërsa vajzat i kthente në skllave. Pasi pa në ëndërr lindjen e Musait, ai vrau të gjitha foshjet e pafajshme duke shpresuar që mes tyre të vritej dhe ai (Musai).

1 Sure "Ta Ha", ajeti 43-44.
2 Sure "Naziat", ajeti 24.
3 Sure "El Kasas", ajeti 4.

Zoti (*Rrahman*), me mëshirën e Tij (*Rrahim*) zgjodhi Musain birin e Imranit, njeriun më të përsosur të kohës së Faraonit për ta bërë profet. Ai ishte më i mirëedukuari, pasi ishte më i larti nga gjithë profetët paraardhës.

Allahu në Kur'an thotë: **"Dhe, kur ai arriti moshën madhore dhe pjekurinë e duhur, Ne i dhamë atij mençuri dhe dituri. Kështu, i shpërblejmë Ne ata që bëjnë punë të mira."**[1]

Kur arriti moshën madhore, Allahu i dhuroi Musait urtësi dhe dituri, sepse Ai i shpërblen njerëzit që kryejnë vepra të mira. Zoti e mbështeti atë me Harunin, vëllain që do ta shoqëronte në këtë rrugë të gjatë. Për këtë Kur`ani thotë :

"Unë të kam zgjedhur ty..."[2]

Dhe: *"...Ue litusnea alaa ajnii."* **"... që të rritesh nën Syrin (kujdesin) Tim."** [3]

Si dhe: **"Unë të kam zgjedhur ty për Vete. Shkoni, ti dhe vëllai yt, me mrekullitë e Mia dhe mos reshtni së përmenduri Mua!"**[4]

Zoti e krijoi dhe e zgjodhi Musain për të realizuar objektivat e tij. Ai i kërkoi Musait dhe Harunit që të udhëzonin njerëzit që kishin humbur rrugën e Tij. Këtë do ta bënin më të lehtë nëse ata të humburit do të shikonin mrekullitë e Zotit që gjenden ngado. Ata nuk duhet të tregonin kurrë dobësi ndaj përmendjes së Allahut.

1 Sure "El Kasas', ajeti 14.
2 Sure "Ta Ha", ajeti 13.
3 Sure "Ta Ha", ajeti 40.
4 Sure "Ta Ha", ajeti 40.

Ka shumë ajete të tjera që flasin për këtë temë, por për zemrat e njohësve të vërtetë mjaftojnë këto vargje të bekuara:

"Ue litusna-a ala ajni," **"... që të rritesh nën Syrin (kujdesin) Tim."** [1]

"Ue estena`tuke li nefsi." "**Unë të kam zgjedhur ty për Vete.**[2]

Ti, po të hapësh zemrën, do të dëgjosh një melodi të ëmbël shpirtërore që do të mbushë të gjithë qenien tënde me misterin e Zotit.

Pra, Allahu i Madhëruar, përpara se ta zgjidhte Musain si profetin e Tij , e stërviti atë me ushtrime të larta shpirtërore

"…Ue Feten-nake futunen….." **"...por Ne të shpëtuam nga brenga..."** [3]

Allahu e dërgoi Musanë për shumë vite në shërbim të profetit Shuajb. Ky ishte një njeri që i shërbente njerëzimit. Për këtë thuhet: *"..falebith-te sinijne fi ehli medjene thum-me xhiëte ala kaderin ja Musa." "...***Ti qëndrove me vite të tëra midis banorëve të Medjenit, pastaj erdhe sipas porosisë së caktuar, o Musa!"[4]**

"Kur shkoi motra jote e tha: "A doni t'ju tregoj dikë që do të kujdeset për atë?", Ne të kthyem te nëna jote, që ajo të gëzohej dhe të mos pikëllohej më. Pastaj ti vrave një njeri, por Ne të shpëtuam nga brenga dhe të vumë në sprova të shumta. Ti

1 Sure "Ta Ha", ajeti 39.
2 Sure "Ta Ha", ajeti 41
3 Sure "Ta Ha", ajeti 40.
4 Sure "Ta Ha", ajeti 40.

qëndrove me vite të tëra midis banorëve të Medjenit, pastaj erdhe sipas porosisë së caktuar, o Musa!"[1]

Ti qëndrove për shumë vite te populli i Medjenit, o Musa. Ti u nderove me pozitën e profetësisë, ashtu siç e kishte caktuar Zoti yt. Ai të sprovoi edhe më shumë duke të dërguar në një shkretëtirë pranë Shamit (Sirisë).

Gjatë udhëtimit në shkretëtirë, Musai u sprovua me vështirësi të shumta, por ai kurrë nuk e humbi besimin te Zoti i tij. Për ta shpërblyer për sakrificën që kishte bërë, Allahu i Madhëruar e ftoi atë në malin e Turit . Aty, Ai kishte ndezur një zjarr.

Pasi u afrua pranë zjarrit, Musai dëgjoi një zë: *"O Musa! Pa dyshim që unë jam Allahu, Zoti i botëve!"*. Allahu e kishte sprovuar dhe edukuar shpirërisht Musain për të luftuar atë kryeneç e mosmirnjohës që kishte thënë: : *"Ena rab-bakumul a`la."* **"Unë jam zoti juaj më i lartë!"**[2]

"... **vuri re nga larg një zjarr në anën e** (malit të) **Turit....Kur erdhi afër, një zë e thirri nga ana e djathtë e luginës, nga një pemë në një vend të bekuar: "O Musa, në të vërtetë, Unë jam Allahu, Zoti i botëve!"** [3]

Njerëzit që nuk besojnë, nuk pendohen, ata që janë të pamoralshëm etj... nuk mund të mëshirohen nga Allahu i Madhërishëm. Besimi, pendimi, morali e veprat e mira nuk mund të mësohen në disa libra. Ato kërkojnë përkushtimin tonë gjatë gjithë jetës.

1 Sure "Ta Ha", ajeti 40.
2 Sure "Naziat", ajeti 24.
3 Sure "El Kasas", ajetet 29, 30.

Mëshira e Zotit nuk ka limite, ndërsa njeriu është i limituar. Është e pamundur që një qenie me limite të arrijë të shpjegojë mëshirën që është e pakufishme.

Jeta është si një det i pafund. Secili nga ne mund të notojë në të sipas aftësive, kapaciteteve, talentit për të marrë sa më shumë përfitime prej saj për këtë botë dhe për Botën Tjetër. Çdo përfitim në këtë botë është pasuri shpirtërore dhe vepër që do të shpërblehet në të dyja botët.

Notimi në këtë det do të ishte i pamundur, nëse nuk do të merrnim informacionin e duhur nga Kur`ani dhe kulturën e pastër nga Ehli Bejtit *(Paqja qoftë mbi ta!),* të cilat janë begati të Zotit për njeriun.

Njeriu që do të mësojë rreth mrekullive hyjnore pa u mbështetur në Kur`anin Fisnik dhe Ehli Bejtin e ndritur, do të shkatërrojë, jo vetëm veten, por edhe ndjekësit e tij.

"Elem tera ilel-ledhine bed-delu niëmet All-llahi kufren ue uhal-lu kaumehun darel beuari."

"Vallë, a nuk i sheh ata që dhuntinë e Allahut e kanë ndërruar me mohim dhe e kanë sjellë popullin e tyre në Shtëpinë e shkatërrimit?" [1]

Kur`ani Fisnik shpjegon më së miri mëshirën e Allahut të Madhëruar. Besimi, morali, pendimi dhe veprat e mira janë shembulli i shfaqjes së kësaj mëshire. Të gjitha këto tregojnë bindjen ndaj Zotit dhe Profetëve të Tij.

Njeriu që është i zhveshur nga besimi, nga sjelljet e mira, nga morali, ai i cili nuk pendohet për çdo gabim në jetën e tij, ai që nuk përulet para Krijuesit, nuk do të mund të përfitojë nga

1 Sure "Ibrahim", ajeti 28.

mëshira, hirësia dhe bamirësia hyjnore. Këta njerëz do të humbasin rrugën e kësaj jete dhe Parajsën (Xhenetin).

Njerëzit që përifitojnë nga mëshira e Allahut të Madhëruar janë ata që kryejnë vepra të mira.

Në dy ajete kur`anore, besimi, morali dhe punët e mira shpjegohen bashkë me pendimin tek Allahu:

"Besimtarët dhe besimtaret janë miq për njëri-tjetrin. Ata urdhërojnë që të bëhen vepra të mira dhe i ndalojnë të këqijat; falin namazin, japin zeqatin dhe i binden Allahut dhe të Dërguarit të Tij. Këta janë ata që do t'i mëshirojë Allahu. Se, Allahu me të vërtetë, është i Plotfuqishëm dhe i Urtë."[1]

"Mirëpo atyre që pendohen, përmirësohen dhe tregojnë atë që kishin fshehur, Unë ua pranoj pendimin, sepse Unë jam pranuesi i pendimeve dhe Mëshirëploti."[2]

Përmes këtij libri, do të përpiqemi të shpjegojmë një pjesë të mëshirës së Zotit dhe të bamirësisë së Tij. Do të përpiqemi të shpjegojmë disa cilësi hyjnore, t`ju njohim disi me këtë realitet. Me anë të këtij libër duam t`ju njohim me përfitimet e njeriut besimtar, atij që pendohet e atij që i bindet Zotit dhe Profetit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi Të dhe mbi familjen e Tij të pastër!).*

Ata njerëz që njohin Zotin dhe mëshirën e Tij, janë përfitues si në këtë botë, ashtu edhe në Tjetrën. Njohja e mëshirës dhe rënia në sexhde bën që njeriu të jetë i paprekshëm nga varfëria

1 Sure "Et Teube", ajeti 71.
2 Sure "El Bekare", ajeti 160.

shpirterore dhe nga dëmet më të rënda që mund ta shkatërrojnë atë.

Siç thuhet në Kur'an, mirësia shndërrohet në një pemë të mirë (*shexhere taj-jibe*). Kjo pemë jep fruta të përheshme, me rrënjë të forta dhe me trung e degë mjaft të larta.

"Vallë, a nuk e sheh se si Allahu e përqas fjalën e mirë me pemën e mirë, e cila rrënjën e ka të fortë në tokë, kurse degët nga qielli? Me lejen e Zotit të saj (pema) **jep fruta në çdo kohë. Allahu u tregon shembuj njerëzve, që t'ua vënë veshin."**[1]

1 Sure "Ibrahim", ajetet 24, 25.

ROLI I MËSHIRËS NË ETAPAT E NJERËZIMIT

Nëse nuk do të ishte mëshira dhe bamirësia e Zotit gjatë etapave të njerëzimit dhe zhvillimit të tij, nuk do të mbetej gjë tjetër veç dëmit. Karakteri njerëzor do të merrte formën e një përbindëshi. Në disa ajete të Kur'anit Famëlartë përmenden mëshira e Zotit dhe gjurmët e saj, duke e tërhequr vëmendjen e njeriut tek cilësia *Rrahim* e të Vërtetit, e cila është një derë drejt mbarësisë së kësaj bote dhe të Botës Tjetër:

"Por më pas, ju i kthyet shpinën (besëlidhjes) **dhe, sikur të mos ishte mirësia e Tij, do të ishit të humbur."**[1]

"Kur atyre u vjen ndonjë lajm i rëndësishëm, që ka të bëjë me sigurinë ose frikën, ata e përhapin (pa e vërtetuar mirë)**. Por, në qoftë se këtë lajm do t'ia përcillnin** (për shqyrtim) **të Dërguarit dhe parisë, hulumtuesit do ta merrnin vesh prej tyre** (se çfarë lajmi duhet përhapur e çfarë jo)**. Sikur të mos ishte mirësia e Allahut dhe mëshira e Tij, ju të gjithë do të ndiqnit djallin, përveç një numri të vogël."**[2]

1 Sure "El Bekare", ajeti 64.

2 Sure "En Nisa", ajeti 83.

"Kështu, ata që besojnë Allahun dhe mbështeten fort tek Ai, (ta dinë se) **Ai do t'i fusë në mëshirën dhe mirësinë e Vet dhe do t'i udhëzojë drejt Vetes përmes rrugës së drejtë."**[1]

"O besimtarë! Mos ndiqni gjurmët e djallit! Kush ndjek gjurmët e djallit, do të nxitet nga ai të bëjë vepra të këqija e të shëmtuara. Sikur të mos ishte mirësia e Allahut ndaj jush dhe mëshira e Tij, askush nga ju nuk do të ishte pastruar kurrë (prej gjynaheve)**; Allahu pastron atë që dëshiron Vetë. Allahu i dëgjon të gjitha dhe i di të gjitha."**[2]

1 Sure "En Nisa", ajeti 175.

2 Sure "En Nur", ajeti 21.

MËSHIRA HYJNORE, SHPËRBLIM I VEPRAVE

Në konteks, bujaria është një dhënie më shumë se meritohet dhe këtë dhënie më shumë se meritohet, i Vërteti e liron nga porta e mëshirës dhe fisnikërisë e madhështisë së Tij dhe kanali i rrjedhjes së kësaj dhënie më shumë seç meritohet është besimi, morali dhe pendimi i robit besimtar.

Duke qenë se njeriu nuk është pronar i vërtetë i ndonjë gjëje, qenia e tij dhe gjithçka tjetër që lidhet me të, janë nga Zoti. Çdo vepër të mirë që bën, çdo sjellje dhe moral të lartë që shfaq, çdo hap pozitiv që hedh, çdo e mirë materiale dhe shpirtërore, çdo sukses që e shoqëron përgjatë udhës së tij... gjithçka është prej Zotit.

Nëse do të vështronte me syrin e arsyes, njeriu do ta kuptonte se ai nuk është pronar i vetvetes, i shpirtit, zemrës, jetës, qenies, i adhurimeve dhe i veprave të mira të tij. Për këtë, i Vërteti nuk kërkon asnjë grimcë nga veprat, moralet dhe punët e tij të mbara.

Fisnikëria dhe madhështia e të Vërtetit, butësia dhe mëshira e Tij, kërkojnë që kur bëhet fjalë për sjelljet, veprat e moralet e larta, midis Tij dhe robit të flitet me gjuhën e shitblerjes, të tregtisë dhe me vlerën e gjësë së vlerësuar dhe të garantuar (*karz el hasene*).

Në këtë shitblerje, Zoti ka caktuar shpërblim dhe vlerësim të gjësë, bazuar në bujarinë e Tij, pra: "T'i japë robit të Vet më shumë se ç'meriton dhe ka premtuar vlerësim shpirtëror dhe material ose të barabartë, ose disa fish, ose dhjetë herë, ose shtatëqind herë ose pafundësisht!"

"Në të vërtetë, Allahu ka blerë nga besimtarët jetën dhe pasurinë e tyre, në këmbim të Xhenetit. Ata luftojnë në rrugën e Allahut, vrasin dhe vriten. (Ky është) **premtimi i Tij i vërtetë në Teurat, Ungjill dhe Kur'an. E kush i përmbahet besëlidhjes më fort se Allahu? Andaj, gëzojuni kësaj shitjeje! Kjo është fitorja madhështore."**[1]

Vërtet, është e mahnitshme që Zoti, pronari i vërtetë i shpirtit dhe i pasurisë së njeriut, ia blen jetën dhe pasurinë atyre që besuan, me çmimin e Parajsës! Pra, bëhet fjalë për një shpirt të kufizuar dhe për pak pasuri, të cilat blihen me më shumë nga ç'e meritojnë dhe vlerësohen në përjetësi.

"Ata që shpenzojnë pasurinë e vet në rrugë të Allahut, i shëmbëllejnë atij që mbjell një kokërr, nga e cila dalin shtatë kallinj, ku secili kalli ka njëqind kokrra. Allahu ia shton (shpërblimin) **edhe më tepër kujt të dëshirojë; Allahu është Mirëbërës i Madh dhe i Gjithëdijshëm."**[2]

"Nëse i jepni Allahut një hua të bukur, Ai jua kthen shumëfish atë dhe ju fal. Allahu është Mirënjohës dhe nuk nxiton në dënime."[3]

1 Sure "Et Teube", ajeti 111.
2 Sure "El Bekare", ajeti 261.
3 Sure "Et Tegabun", ajeti 17.

Çuditërisht, këtë ajet Zoti e ka konsideruar si dorën e Tij, një dorë nevojtare për hua, duke thënë qartazi se huazimi pa kamatë, që i jep vëllait tënd në fe apo të njëjtit lloj me ty, në të vërtetë bëhet ndaj Zotit. Vlerën e këtij biznesi, Zoti do t'ua japë shumëfish sepse Ai jep shumë shpërblime për një vepër të vogël.

Po të përpiqet njeriu të fitojë mëshirën e veçantë të të Vërtetit, e cila vjen si rezultat i besimit, të veprave të denja dhe moralit të lartë, atëherë ai arrin drejt lumturisë së kësaj bote dhe Botës Tjetër. Nga sheshi i jetës, ai e çon veten në gradë të atillë, sa në Botën Tjetër të meritojë qëndrimin pranë Profetëve, punëdrejtëve, martirëve dhe bamirësve. Ata do të kenë vend gjithnjë në Parajsën e qelibartë. E gjithë vlera, fisnikëria dhe nderi i njeriut qëndron tek të kthyerit në horizont të lindjes së mëshirës së veçantë të të Vërtetit dhe të bamirësisë së Tij.

Në të kundërt, lindja e mëshirës së përgjithshme, që është vetëm në aspektin e jashtëm, themelor dhe trupor, nuk do të ketë fryt tjetër veç zhvillimit të fazës kafshërore, nuk ia rrit vlerën dhe çmimin njeriut dhe nuk e lartëson atë.

KRIJIMI, SHFAQJA E PARË E TIJ

Nga shembujt e mëshirës së të Vërtetit, është krijimi i të gjitha begative materiale, të cilat hulumtuesit i përmbledhin me një fjalë: univers (*xhihan-e takuijm*). Krijimi i universit (*xhihan-e takuijm*) dhe i të gjitha begative materiale janë shembuj të mëshirës së të Vërtetit. Mëshira e Allahut për njeriun është e atillë, sa Ai ka krijuar për të gjithë botën me të gjitha begatitë e saj dhe i ka vënë në shërbim të tij.

"Është Ai që për ju ka krijuar çdo gjë që ka në Tokë. Pastaj, i është drejtuar qiellit dhe e ka rregulluar, duke e bërë atë shtatë qiej. Ai është i Dijshëm për çdo gjë."[1]

"A nuk shihni se si Allahu jua ka bërë të mundur t'i shfrytëzoni të gjitha ato që gjenden në qiej dhe në Tokë dhe ju ka mbuluar me dhuntitë e Tij të dukshme e të padukshme? E megjithatë, disa njerëz polemizojnë për Allahun pa kurrfarë dijenie, pa kurrfarë rrëfyesi dhe pa libër ndriçues."[2]

"Në të vërtetë, Ne i kemi nderuar bijtë e Ademit: ua kemi bërë të mundur që të udhëtojnë në tokë dhe në det, u kemi dhënë ushqime të mira e të lejuara dhe i kemi ngritur lart mbi shumë prej atyre që kemi krijuar."[3]

1 Sure "El Bekare", ajeti 29.
2 Sure "Lukman", ajeti 20.
3 Sure "El Isra", ajeti 70.

Njeriu është mysafiri më i shtrenjtë ose i vetmi mysafir, të cilit i kanë shtruar këtë sofër madhështore përplot begati. Të gjitha krijesat e tjera tokësore dhe qiellore janë të ngarkuara për t'i bërë shërbim atij. Në këtë sallon pritjesh, njeriut i kanë vënë mbi kokë kurorën e nderit, i kanë veshur rrobën më të mirë dhe i kanë vënë në dispozicion të gjithë pasurinë e tokës e të qiellit.

"Andaj, shikoji gjurmët e mëshirës së Allahut, si e gjallëron tokën pas shkretimit të saj. Vërtet, Ai do t'i ringjallë edhe të vdekurit, se Ai është i fuqishëm për çdo gjë."[1]

1 Sure "Er Rrum", ajeti 50.

TË MIRAT E KRIJIMIT

Kur'ani dhe Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* si edhe Imamët e dëlirë *(Paqja qoftë mbi ta!),* i kanë inkurajuar gjithnjë njerëzit për të studiuar dhe për të kuptuar të mirat e krijimit të Zotit që, në fakt, janë gjurmë të mëshirës së Tij. Nëpërmjet kësaj udhe, ata do të priren gjithnjë e më shumë drejt njëshmërisë së Zotit dhe do ta ulin kokën me nënshtrim, bindje dhe adhurim, në pragun e të Vërtetit. Në këtë mënyrë, ata do të përfshihen brenda mëshirës së pafund të Zotit. Libri "*Teuhid Mufad'dal*" është një shembull i shkëlqyer nga mësimet e madhërisë së Imam Sadikut, në fushën e njohjes së Zotit nëpërmjet gjurmëve. Gjithashtu, shembull tjetër për këtë janë edhe ligjërimet e *Nehxhul Belagas* ose lutja (du'aja) e Arafatit e Imam Hysejnit *(Paqja qoftë me të!).*

Në Kur'an urdhërohet vështrimi në gjurmët e mëshirës së Zotit, me qëllim që të forcohet Njëshmëria (*Teuhidi*) në zemër dhe të bëhet i palëkundur adhurimi me gjymtyrë dhe organe. Kur'ani i Madhëruar na urdhëron për të parë mrekullitë e krijimit të Zotit të Madhërishëm, të studiojmë gjurmët e mëshirës së Allahut dhe të forcojmë besimin tonë të patundur në ekzistencën e një Zoti të vetëm (Teuhidin).

Le të trajtojmë disa shembuj konkretë në këtë aspekt, të cilët mund të shërbejnë si një portëz, për të kundruar të mirat dhe

hollësitë e mrekullueshme të gjurmëve të mëshirës hyjnore në univers.

Burimi i të përkryerës, mëshira dhe mjeshtëria, janë nga i Vërteti. Njohja e degës nuk do të ishte aq e vlefshme, po të mos i kushtonim vëmendje rrënjëve. Shumë nga dijetarët perëndimorë dhe lindorë e njohin mirë një pjesë të gjurmëve, por njohjen e vetvetes nuk e konsiderojnë si mjet të njohjes së të Vërtetit dhe si vëmendje ndaj Tij. E rëndësishme në këtë fushë është njohja e ndikimeve për njohjen e të ndikuarit: **"Andaj, shikoji gjurmët e mëshirës së Allahut, si e gjallëron tokën pas shkretimit të saj. Vërtet, Ai do t'i ringjallë edhe të vdekurit, se Ai është i fuqishëm për çdo gjë."**[1]

Në të vërtetë, njohja e gjurmëve pa njohur burimin e tyre, Zotin, është një gjë e padobishme. Gjithsesi, duke qenë se jemi në këtë botë, ne duhet të mendojmë se sa etapa të jetës kemi lënë nga pas. Dikur ishim kërcell bimësh dhe rrënjë e degë të tyre.

Dikur, një pjesë e ekzistencës tonë ka qenë pjesë e trupit të kafshëve. Nga të gjitha këto, pra nga dheu, bima dhe kafsha, u transferuam në formë ushqimi në trupin e babait, në shpinën e tij, e më pas në mitrën e nënës. Secila prej këtyre farave është e çuditshme dhe e mahnitshme për të mençurit dhe vizionarët.

"Le të meditojë njeriu se prej çfarë është krijuar: është krijuar prej një lëngu që hidhet e që del ndërmjet shtyllës

1 Sure "Er Rrum", ajeti 50.

kurrizore dhe brinjëve. Me të vërtetë, Ai është i fuqishëm për ta kthyer (në jetë) **atë."**[1]

Dheu, bima, kafsha, shpina, mitra dhe tre errësirat... secili prej këtyre elementëve janë shenja më vete, të diturisë, fuqisë dhe të urtësisë së Zotit. Këto ajete ia hapin mendjen njeriut mbi krijimin e vet, deri në përjetësi. Ato e bëjnë të kuptojë, se jeta e tij nuk është e kufizuar në këtë botë kalimtare. Një ditë, ai do të rikthehet tek i Vërteti dhe do të hyjë në shkretëtirë. Pasi të japë llogari për punët e tij, njeriu do të marrë edhe shpërblimin që meriton.

1 Sure "Et Tarik", ajetet 5-8.

PRIRJA SEKSUALE, GARANCI E MBIJETESËS SË KRIJIMIT

E vetmja gjë që e ruan qenien njerëzore dhe që garanton mbijetesën e të gjitha krijesave, është prirja seksuale. Po të mos ishte ajo, sot nuk do të ekzistonte asnjë krijesë mbi tokë. Ndoshta, midis qindra foshnjeve, nuk do të mund të gjesh ndonjë, babai dhe nëna e së cilës, të jenë martuar me qëllim që të ruajnë llojin e vet.

Ndoshta, në çdo një mijë foshnja, lindja e 999 prej tyre ka qenë si rezultat i prirjes seksuale. Babai dhe nëna bashkohen për të kënaqur njëri–tjetrin, por Zoti nuk lejon që kjo kënaqësi të shkojë dëm. Ai e shfrytëzon atë për mbijetesën e llojit.

Po të mos ishte prirja seksuale, mbi tokë nuk do të mbetej asnjë njeri dhe asnjë kafshë, si rezultat do të shihej krijimi i këtyre të dyve. Krijuesi i Mëshirshëm është njëkohësisht edhe ruajtës i mbijetesës së njeriut.

Marksistët nuk e njohin Zotin dhe të gjitha të mirat e Tij, ia atribuojnë natyrës. Ata duhen pyetur nëse mund ta kuptojë materia gjetjen dhe lindjen, nëse mund t'ia programojë atij ruajtjen dhe vazhdimësinë e mbetjes. Kjo gjë s'mund të ndodhë kurrë.[1]

1 *"Shenja nga Ai"* : 110, kapitulli 53.

SPERMA APO BURIMI I GJETJES SË NJERIUT

Sperma e njeriut përbëhet nga miliona gjallesa mikroskopike në formë ushunjëzash. Këto gjallesa hyjnë në mitrën e nënës, ku në fund mbetet një apo më shumë prej tyre, dhe mundësojnë lindjen e fëmijës.

Pjesët e spermës janë të ngjashme me njëra-tjetrën. Atëherë, si ndodh që një pjesë e saj bëhet sy, një pjesë vesh, një pjesë kockë, ndërsa pjesa tjetër organe dhe gjymtyrë?! Mashkulli nuk e ka një fuqi të tillë dhe është i paaftë për ta kryer këtë ndarje. Pjesët mikroskopike, të gjetura në trupin e tij, janë pa arsye e fuqi. Nga pikëpamja e diturisë dhe e aftësisë, këto pjesë janë me mijëra herë më të afta sesa vetë ai.

Gjithashtu, as femra, sikurse edhe mashkulli, nuk e ka këtë fuqi. Atëherë, meqë ata janë të privuar nga njohja e Zotit dhe në vend të Tij njohin materien, u duhet thënë: Materia nuk ka shqisa për t'i ndarë bazën dhe rrënjën e organeve nga njëra-tjetra e për t'i aktivizuar më pas ato.

Atëherë, çfarë diturie dhe çfarë force e ka ndërtuar dhe e ka vënë në punë këtë fabrikë të saktë trupndërtuese? Këtë fabrikë, lënda e parë e së cilës është një gjë, d.m.th një nga gjallesat dhe qelizat e njëtrajtshme, por që sjell produkte të lojllojshme nga

pikëpamja e vëllimit, ngjyrës, ndikimit dhe gjërave të tjera, e që pastaj i grumbullon të gjitha dhe formon me to një qenie të vetme?

Spermatozoidi mashkull është burimi kryesor i qasjes së fetusit. Pjesët e tij krijojnë në mënyrë sistematike fetusin tek të gjitha gjallesat. Çdo pjesë e spermatozoidit bëhet një organ nga organet e fetusit. Formimi i fetusit nëpërmjet spermës nuk është rastësi, por një ligj i përgjithshëm, i cili është zbatuar në të gjithë zinxhirin e gjallesave dhe rastësia nuk përputhet me ligjin.

Nuk mund të thuhet as që ndërtimi i fetusit është punë e arsyes dhe e planifikimit të spermës, sepse kësaj të fundit i mungon fuqia arsyetuese dhe planifikuese. A është e mundur që sperma të kryejë një punë të tillë, duke qenë vetëm spermë?!

Mirëpo, kur arrin pjekurinë dhe bëhet një njeri i plotësuar apo një kafshë sipas standarteve, të jetë i paaftë nga kjo punë? Kurrë! Vallë, bota e shkencës, me gjithë atë progres dhe zhvillim, me gjithë ato instrumente e mjete dhe me gjithë ata shkencëtarë e hulumtues, a mundet t'i identifikojë pjesët e spermatozoidit dhe të na thotë se cila prej tyre do të bëhet gjuhë e cila gojë, cila kokë e cila këmbë?

Ekzistenca e bekuar, që e edukon spermatozoidin në seksin mashkull, i do të gjitha këto dhe më shumë se këto. Mirëpo, njeriu kryeneç dhe egoist nuk ka dëshirë të kuptojë diçka që kuptohet me pakëz meditim.

URTËSIA HYJNORE NË MBËSHTJELLJEN E PLACENTËS

Një mbulesë e bardhë dhe delikate e mbështjell anembanë trupin e fetusit. Pranë tij ndodhet një trup i sfungjertë, të cilin e quajnë placentë. Placenta është plot me damarë gjaku. Mbi të gjendet një cipë që quhet *aminas*. Ajo është e lidhur me një tub rreth një metër të gjatë, që e ka trashësinë sa një gisht e që në brendësi të tij përmban tuba edhe më të hollë. Ky tub lidhet nëpërmjet kërthizës me barkun e fetusit. Lënda ushqimore hyn në trupin e fetusit nëpërmjet kapilarëve të trupit të nënës. Atje, ajo filtrohet dhe hyn në trupin e fetusit nëpërmjet tubave të lartpërmendur. Pas ciklimit në trupin e fetusit dhe ushqyerjes së plotë të tij, lënda ushqimore rikthehet në vendin e vet.

Vallë, kjo mbulesë që e rrethon anembanë trupin e fetusit, a mos është për ta ruajtur atë nga dëmtimi i ngjeshjeve të brendshme dhe të jashtme, kur nëna përkulet e kthehet sa në një anë në tjetrën? Vallë, vetë fetusi e ka mbështjellë veten me këtë cipë apo mos nëna ka dashur që me të, të ruajë vogëlushin e saj?

Vallë, a ka njeri, që të mund ta perceptojë dhe ta konceptojë krijimin e tij, përveç urtësisë dhe mëshirës hyjnore? Për çfarë shërben placenta në mitrën e nënës? A mos ndoshta sepse fetusi është tepër delikat dhe aparati tretës i nënës nuk mjafton për ta përgatitur ushqimin e tij?

A mos ndoshta sepse ka nevojë për një tjetër aparat, që t'i dërgojë fetusit një ushqim edhe më të butë e të filtruar? Pra, po të mos ishte placenta, do të ishin të rrallë ato fetuse që do të dilnin të gjallë nga barku i nënës. Vallë, a dinte gjë nëna për ndikimin e placentës në jetën e fetusit? A e kishte fuqinë e të krijuarit të saj? Kurrë! Atëherë, atë e ka krijuar një dituri dhe fuqi, që ka ekzistuar përpara shfaqjes së martesës dhe mbas shfaqjes së njeriut dhe është e do të jetë. [1]

1 "*Shenja nga Ai*" (= Nashamekai az u): 218.

QUMËSHTI I NËNËS

Qumështi i nënës përmban përgjithësisht këto lëndë: yndyrë, proteinë, laktozë, deksteinat, maltore, niseshte, hidrat, karburant, kripëra minerale, acid laktik, ujë, vitaminë A, vitaminë B, vitaminë D, vitaminë TH, vitaminë B1, vitaminë B6 dhe acid acitrik.

Të gjitha këto gjenden në një masë të caktuar në qumështin e çdo nëne. Ato kanë një raport të veçantë me njëra-tjetrën, që ndryshon sipas njerëzve dhe kafshëve. Në cilin vend të trupit të nënës është vendosur ky laborator gjigand dhe i saktë, që përzgjedh ushqimet e nënës, i nxjerr prej tyre këta përbërës dhe pastaj i kombinon dhe ndërton me to një lëndë unike të quajtur qumësht?

Sa doktorë dhe inxhinierë e mbikëqyrin këtë laborator? Sa punëtorë ka ai? Ku janë prodhuar makineritë dhe instrumentet e këtij laboratori dhe prej nga janë sjellë ato? Kush i ka vënë në trupin e nënës dhe jo të babait? [1]

1 *"Shenja nga Ai"* (Nashanekai azu): 2020-203.

SHËRBIM I SHOQËRUAR ME MËSHIRË

E DASHURI

Foshnja e njeriut është shumë më e paaftë se këlyshi i kafshës dhe periudha e paaftësisë së saj është shumë e gjatë. Këlyshi i kafshës, mbas një apo dy muajsh aftësohet dhe është në gjendje ta ruajë veten. Në këtë periudhë, nëna heq dorë nga kujdestaria e fëmijës dhe ka mundësi të bëhet e huaj për fëmijën e saj.

Meqë foshnja e njeriut është më e paaftë se ajo e kafshës, mëshira e Zotit të Madhëruar, për periudhën e paaftësisë së foshnjës së njeriut, ka caktuar së paku dy kujdestarë: njëri babai e tjetra nëna.

Ai, Zoti, ka vënë në shërbim nënën për t'u kujdesur, kurse babain për ta ruajtur. Por, për çfarë lloj shërbimi? Një shërbim, i cili shoqërohet me mëshirë dhe dashuri. Sado të mundohet nëna, ajo nuk lodhet. Sado të shpenzojë energji babai, ai nuk pendohet. Cikli i shërbimit të babait dhe të nënës nuk ka të sosur.

Ata, sa të kenë jetë, i shërbejnë fëmijës. Vallë, a e ka diagnostikuar materia dhe natyra paaftësinë e foshnjës, që ka caktuar të tillë kujdestarë për të? Kurrë! Materia nuk mund të bëjë dallimin midis foshnjës dhe diçkaje tjetër, e jo më midis dy

foshnjeve: foshnjës së njeriut dhe asaj të kafshës, rastësi që gjithashtu do ndahet, që tek të gjitha kafshët të jetë përgjithmonë ashtu dhe ndër njerëzit përgjithmonë kështu. Në lutjen e Arafatit të Imam Hysejnit *(Paqja qoftë me të)* thuhet: *"Ua ateftu ala kulubil hauadini"* O Zot! Ishe Ti që i bëre të mëshirshme e të dhembshura zemrat e atyre, të cilët kishin mbi shpatulla kujdestarinë dhe edukimin tim.

EKZISTENCA E NJERIUT ËSHTË SHFAQJA E DYTË E MËSHIRËS

Ekzistenca e njeriut është shembulli më i qartë i mëshirës hyjnore. Njohësit e kësaj fushe na njohin edhe me botën shpirëtrore të tij. Pa këtë mëshirë hyjnore, nuk mund të ketë vazhdimësi jete. Ja se si e përshkruan Kur'ani Fisnik këtë mëshirë të pakufishme të Zotit të Madhëruar: **"'Na cakto të mira në këtë botë dhe në Tjetrën, sepse veç tek Ti ne kthehemi.' Allahu tha: 'Unë godas me dënimin Tim kë të dua, ndërsa mëshira Ime përfshin çdo gjë. Atë do t'ua jap atyre që ruhen nga gjynahet e japin zeqatin, atyre që u besojnë shpalljeve Tona.'"**[1]

Njeriu nuk është një qenie e pavlerë, e vogël dhe e limituar brenda ambientit të tij jetik. Një përcaktim i tillë është bërë për kafshët. Ato jetojnë brenda shpellës, strofullës apo pyllit. Njeriu është një qenie superore. Në shërbim të tij janë vënë të gjitha të mirat materiale të tokës e nëntokës. Në shërbim të tij janë vënë ujrat e atmosfera, minierat e burimet e saj. Ushqimi i tij është i zgjedhur, ndryshe nga ai i kafshëve i cili është i fishkur, i shkelur, i dekompozuar.

Kjo është bërë që njeriu të arrijë të njohë vlerën dhe vendin e nderit që ai zë në gjithësi. Ai duhet të vlerësojë dhuratat që i janë bërë nga Zoti. Njeriu duhet të angazhojë çdo dhunti e vlerë të tij

1 Sure "El A'raf", ajeti 156.

që të përfitojë një vend të Xhenet. Por të gjitha këto mund të realizohen vetëm me vullnetin e të Vërtetit.

Sa krijesë e çuditshme që është njeriu! Një përbërje prej uji, balte, arsyeje, natyre të lindur, shpirti e fryme... me gjymtyrë që i peshojnë pak, por me personalitet dhe identitet tepër të madh. Njeriu vë në përdorim pjesën e tij më inferiore për të rregulluar jetën e tij, ndërsa për të adhuruar Zotin e tij, ai përdor dashurinë, sinqeritetin, përulтësin... ndjenjat më superiore që mbajnë në jetë gjithësinë.

Vetëm në sajë të mëshirës së R*rahmanit* dhe R*rahimit* të të Vërtetit, njeriu është përsosur kaq bukur fizikisht, shpirtërisht e moralisht. Bota e tij e brendshme shpirtërore është po aq perfekte sa pamja e jashtme. Edhe engjëjt kanë rënë në sexhde për të.

VLERA E QENËSISHME E NJERIUT DHE E MËSHIRËS HYJNORE

Përmes ajeteve kur'anore mësojmë se njeriu është një qenie së cilës i janë dhënë shumë dhunti. Ai ka dy krahë: arsyen *(akl)* dhe natyrën e lindur *(fitret),* fuqi të çuditshme, shpirtin e vyer (*nefsi nefis*) dhe hyjnor. Zoti e ka bërë njeriun qenien më supreme në univers. Asnjë krijesë tjetër nuk mund të krahasohet me të. Ai është lulja më e bukur e marramendëse në kopshtin e madh të gjithësisë. Kur'ani, në suren e bekuar "Et Tin", ka vënë në dukje rëndësinë, lartësinë dhe vlerën e njeriut. Aty thuhet: **"Për fikun dhe ullirin, për malin e Sinait dhe për këtë Qytet të sigurt** (Mekën)**! Në të vërtetë, Ne e krijuam njeriun në trajtën më të përkryer."**[1]

Sipas gjykimit kur'anor, njeriu është krijesa më e mirë dhe më e privilegjuar, si nga pikëpamja e jashtme, ashtu edhe nga ajo e brendshme. Njeriu, në gjithë universin, është i vetmi që ka privilegje dhe dhunti të posaçme, thelb të brendshëm dhe të jashtëm. Ai nuk është si kafsha që e mban kokën poshtë, që është krijuar horizontalisht e që kur lëviz, mbështetet mbi katër duar dhe këmbë.

[1] Sure "Et Tin", ajetet 1-4.

Motori lëvizës i zhvillimit dhe i pjekurisë së njeriut është barku. Sa më shumë t'i shëndoshet barku, aq më i rëndë bëhet. Ai nuk u ngjan pemëve dhe bimëve të cilat pak zhvillohen nga pjesa më e ulët e tyre, d.m.th rrënjët, dhe sfera ku ato e kryejnë këtë zhvillim, është vetëm dheu dhe bota materiale.

Njeriu ka një trup të mrekullueshëm të krijuar nga Zoti, por pjesa më e rëndësishme e tij është truri. Ai percepton të gjitha njohuritë dhe realitetet që e rethojnë përmes tij. Vendosja e trurit në pjesën më të lartë të trupit nuk është bërë e rastësishme. Ai është më afër qiellores për të treguar se kjo pjesë kaq e rëndësishme është më afër Krijuesti, Zotit të Madhëruar. Të gjitha këto dhunti, këtë kapital gjigand e mendor i ka prej Zotit të Madhëruar. Ai duhet të përdorë çdo mjet dhe instrument për të arritur sa më afër Tij.

Njeriu nuk është thjesht një përzierje balte e uji, por ai është një mrekulli ndërthurjesh mes arsyes, natyrës së tij të lindur e mjaft dhuntive të tjera me vlerë që i janë dhuruar. Për ta bërë njeriun sa më të dashur për Zotin e Madhëruar, janë dërguar libra qiellorë e ndër ta më i rëndësishmi Kur`ani Famëlartë, janë dërguar Profetë e Imamë të cilët na udhëzojnë në besim, na mësojne të lejuarën e të palejuarën. Morali dhe edukata e lartë e çojnë njeriun drejt Zotit Fisnik. Në pallatin madhështor ai do të përfitojë përjetësisht nga mëshira e veçantë e Zotit të Madhërishëm, i Cili e ka stolisur krijesën e Tij me besim, moral dhe vepra të mira. Me anë të shpalljes hyjnore, Profetëve e Imamëve njeriu do të qetësohet në afrimitetin që do të krijojë me Zotin e tij dhe do të shijojë takimin me "të Dashurin" e përjetshëm.

Zoti i Madhëruar, që është krijuesi i njeriut, ia ka vënë secilën gjymtyrë dhe organ në vendin e duhur. Sipas urtësisë së Tij, Ai e ka krijuar atë të saktë dhe të sistemuar, duke vendosur bashkëpunim dhe ekuilibër midis gjymtyrëve. Organet i ka ndërlidhur me njëra-tjetrën për të kryer funksionet e caktuara dhe ia ka kombinuar bashkësinë e gjymtyrëve, në varësi të specifikave të secilës prej tyre. Të gjitha këto i ka bërë për t'i treguar njeriut gjetjen e rrugës së zhvillimit dhe të përsosmërisë së qenies së tij dhe arritjen e mëshirës së veçantë të Zotit si dhe banimin në Parajsë (Xhenet), duke e dorëzuar atë në duart e Profetëve dhe të Imamëve. Meqë dhuntitë e njeriut aktivizohen nën hijen e Kur'anit dhe udhëzimit të Profetëve e të Imamëve, ato zbukurohen me besim, moral dhe vepra, duke bërë që njeriu të ulet në kështjellën e nderit, duke ua kaluar të gjitha krijesave për nga lartësia dhe vlera.

Kur njeriu përfshihet në mëshirën e veçantë të të Vërtetit dhe bëhet "Sundimtari i Egjiptit të universit", ai vërteton se është i denjë për të qenë objekt sexhdeje për engjëjt. Për këtë, Profeti i Islamit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!*), ka thënë: "*Ditën e Kijametit nuk do të ketë asnjë krijesë më të shtrenjtë tek Zoti sesa biri i Ademit*".[1]

Në një transmetim të Imam Bakirit *(Paqja qoftë me të!)*, thuhet: "Zoti i Madhëruar nuk ka krijuar asnjë qenie që të jetë më e dashur pranë Tij sesa njeriun besimtar. Engjëjt janë shërbyes të besimtarëve dhe besimtarët janë fqinjët e veçantë të Zotit. Parajsa

[1] "Mexhmu Ez Zavaid", 1/82. Kapitulli *Menzelet el Muemin inde Rab-bahu*.

është për besimtarët dhe hyritë u përkasin atyre. Njeriu besimtar është më i dashuri tek Allahu." [1]

Profetët dhe Imamët e dëlirë janë njerëz që predikojnë argumentet e të Vërtetit. Për shkak të pozitës së lartë, logjikës, diturisë, besimit dhe veprimit, ata nuk janë vetëm udhëheqës të njerëzve, por edhe të engjëjve dhe xhindeve. Ekzistenca e tyre është bekim dhe urë lidhjeje ndërmjet Zotit dhe krijesave. Njeriut nuk i është kërkuar t'i bëjë sexhde dhe t'i përulet askujt tjetër përveç Zotit të Madhëruar, kurse engjëjt janë urdhëruar t'i bëjnë sexhde Ademit *(Paqja qoftë me të!)*. Allahu në Kur'an thotë: **"'O Adem, - tha Ai - ua trego atyre emrat e gjërave!' Kur ai ua tregoi emrat e tyre, Allahu tha: 'A nuk ju kam thënë se vetëm Unë i di fshehtësitë e Qiellit e të Tokës dhe vetëm Unë e di çfarë tregoni haptazi dhe çfarë fshihni?!'"** [2]

Në një transmetim të Imam Bakirit *(Paqja qoftë me të!)*, thuhet se pasi Ademi *(Paqja qoftë me të!)* ndërroi jetë, kur erdhi momenti që t'i falej namazi i xhenazes, Heb'betullahu (djali i Ademit), tha: *"O Xhebrail, dil përpara dhe fale namazin e Ademit!"* Xhebraili i tha: *"O Heb'betullah, në parajsë, Zoti na urdhëroi t'i bëjmë sexhde babait tënd, Ademit, prandaj nuk na shkon që të bëjmë imamllëk e të prijmë për askënd nga bijtë e tij."* [3]

Një skenë e ngjashme me këtë ka ndodhur edhe në *miraxhin* e Profetit të Zotit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)*. Hazreti Imam Sadikiu *(Paqja qoftë me të!)* tregon: Natën që Profeti i Zotit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin*

[1] "El Kafi", 2/33, hadithi 2; "Bihar Enuar", 66/19, kapitulli 30, hadithi 2.
[2] Sure "El Bekare", ajeti 33.
[3] "Kemal ed Dijn", 1/213, kapitulli 22, hadithi 2; "Bihar Enuar", 11/45, kapitulli 1, hadithi 49.

mbi të dhe mbi familjen e Tij!) u ngrit në miraxh, u caktuan edhe kohët e namazit. Xhebraili këndoi ezanin dhe ikametin, pastaj tha: O Muhamed! Dil para (për të udhëhequr faljen e namazit)! Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)* i tha: *"Ti dil përpara!"* Xhebraili iu përgjigj: *"Qysh atëherë kur u urdhëruam t'i bëjmë sexhde Ademit, nuk i vë vetes përparësi ndaj njerëzve."*[1]

[1] Tefsiri "El Ajashi", 2/277, hadithi 5; "Bihar Enuar", 18/404, kapitulli 3, hadithi 108.

FAKTI I PËRPARËSISË

Si mundet njeriu të sigurojë një pozitë më të lartë se engjëjt të cilët janë të pastër nga çdo lloj mëkati? Pse engjëjt janë shërbyes të njerëzve dhe nuk mund të arrijnë një gradë më të lartë se ata?

Një ditë prej ditësh, Abdullah ibn Senani po diskutonte me Imam Sadikun *(Paqja qoftë me të!)* rreth kësaj teme. Ai e pyet Imamin për këtë çështje. Imam Sadiku *(Paqja qoftë me të!),* duke iu përgjigjur atij, citoi fjalët e Prijësit të Besimtarëve *(Paqja qoftë me të!),* i cili ka thënë: "*Zoti i Madhëruesëm u ka dhënë engjëjve vetëm arsye dhe ata nuk kanë dëshira banale apo epsh që t'i tërheqin drejt mëkatit dhe t'u shkaktojnë ndotje shpirtërore. Kafshëve u ka dhënë dëshirën dhe epshin, ndërsa bijëve të Ademit u ka dhënë arsyen dhe epshin. Njeriu i cili arrin të vendosë arsyen mbi epshin dhe e ndërton jetën e tij mbi linjën e arsyetimit fetar dhe human, është më i mirë dhe më i lartë se engjëjt. Por, kur epshi triumfon mbi arsyen , ai bëhet më i keq se kafshët.*"[1]

Duke u kushtuar vëmendje ajeteve kur'anore për këtë kategori transmetimesh, del në pah se deri në çfarë mase Zoti i ka dhuruar njeriut mundësinë e progresit, dhuntinë dhe aftësinë e zhvillimit dhe të përsosjes.

[1] "Alal el Sherajie", kapitulli 6, hadithi 1; "Bihar Enuar", 57/299, kapitulli 39, hadithi 5.

Nëse njeriu e lidh arsyen e tij me profetësinë e Profetëve dhe imamatin e Imamëve, atëherë patjetër që do të bëhet më i mirë se engjëjt. Por, nëse ai nuk arsyeton dhe jepet vetëm pas çështjeve materiale, ai do të bëjë një jetë të ngjashme me atë të kafshëve, do të bëhet skllav i pasioneve dhe i epsheve të gabuara e djallëzore dhe do të shkojë në greminën e rënies dhe të shkatërrimit; qenien e tij do ta ulë më poshtë se të gjitha kafshët tokësore dhe ujore dhe, përveç këtyre, ai do të hyjë në grupin e atyre që janë mosmirënjohës ndaj begative hyjnore.

Vlera dhe lartësimi u takon besimtarëve të vetëdijshëm, veçanërisht atyre që nuk i kanë parë Profetët dhe Imamët, por i besuan ata nëpërmjet ajeteve dhe transmetimeve të skalitura në faqet e letrave; atyre, që në rrugën e besimit bëjnë qëndresë dhe hedhin hap të sigurt në sheshin e çdo lloj të papriture dhe fatkeqësie.

Në një transmetim thuhet: Një ditë, Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* i pyeti sahabët (shokët) e tij: "*Cili besim është më i mahnitshmi*?" Disa prej tyre iu përgjigjën: "*Besimi i engjëjve.*"Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* u tha: "*Çfarë ka të mahnitshme tek besimi i engjëjve*? *Mos u ka zbritur atyre shpallja hyjnore?"* Më pas, sahabët thanë: "*Atëherë është besimi ynë më i mahnitshmi"*. Por sërish, Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* iu drejtua: "*Çka për t'u mahnitur me besimin tuaj?! Ju më shihni dhe më keni besuar, sepse unë jam mes jush. Një besim i tillë nuk është gjë e vështirë."* Pasi ua tha këto fjalë, sahabët iu lutën: "*Atëherë, na e thoni vetë përgjigjen, o i Dërguar i Zotit*". Profeti *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* u tha: "*Besimi më i çuditshëm dhe më i mahnitshëm është*

ai i një grupi njerëzish në kohën e fundit (ahiri zaman), të cilët besojnë nëpërmjet një vije të zezë mbi një letër të bardhë". [1]

Pra, ndonëse ata nuk e kanë parë dëlirësinë dhe mrekullinë e tij (Profetit) apo nuk e kanë përjetuar kohën e tij, i besojnë Profetit vetëm duke u mbështetur mbi ajetet e Kur'anit Kerim dhe transmetimet që gjenden në libra. Ata e besojnë Ringjalljen dhe parimet e tjera të fesë dhe me anë të kësaj udhe, shkojnë drejt mëshirës së *Rrahimit* të të Vërtetit.

[1] "El Mustadrek", 17 /300, kapitulli 8, hadithi 21404.

ROLI I PROFETËVE NË LUMTURINË E NJERIUT

Me lejen e të Vërtetit, Profetët dhe Imamët i ftojnë njerëzit, derisa të mbjellin në zemrat e tyre farën e Njëshmërisë (*Teuhidit*) së Zotit dhe besimin në *Kiamet*. Ata shpresojnë që të krijuarit nga dheu të bëhen qiellorë, të dalin nga gjendjet kafshërore dhe të fitojnë mëshirën dhe mirësinë e të Vërtetit, si në këtë botë, ashtu edhe në Tjetrën.

I Vërteti nuk ka nevojë për adhurimin, ibadetin, bindjen dhe përuljen tonë, sepse Ai është i Pasuri Absolut dhe nuk ka nevojë për asgjë dhe për askënd. Jemi ne ata që për të plotësuar nderin dhe personalitetin tonë, si dhe për të siguruar lumturinë e kësaj bote dhe të Botës Tjetër, kemi shumë nevojë për mëshirën dhe butësinë e Tij. Ne kemi nevojë t'i përulemi, ta adhurojmë, t'i bindemi dhe t'i nënshtrohemi Atij.

Nëse nuk do ta plotësonim këtë nevojë tonën, që në aspektin shpirtëror i ngjan urisë së botës materiale, do të shkatërroheshim përjetësisht dhe do të na kaplonte mjerimi i përhershëm. Si rezultat, të gjitha rrugët do të na bllokoheshin e do të zhyteshim në errësirë të plotë.

Profetët e Zotit dhe Imamët e dëlirë, që manifestojnë emrat e mëdhenj hyjnor (Esmaul-Husua), ashtu si edhe Zoti, nuk e duan njeriun për përmbushjen e qëllimeve personale, por e ftojnë atë

për ta çuar drejt lumturisë dhe shpëtimit. Çuditërisht, ata nuk janë mjaftuar vetëm me fitimin, por në udhën e fitimit, sakrifikuan të gjithë qenien dhe jetën e tyre për Zotin dhe realizimin e *Teuhidit*.

Ftesa qiellor që evidentohet në të gjithë librat hyjnorë, veçanërisht në Kur'anin Fisnik dhe në horizontin e profetësisë dhe të imamatit, është një pjesë nga mirësia dhe mëshira e pafundme e të Vërtetit.

Sikur njeriu të arsyetonte me kujdes dhe ta dëgjonte me shpirt këtë ftesë, padyshim që do t'i përgjigjej, do ta vlerësonte dhe do të vinte në dispozicion të saj të gjithë qenien e tij.

Mirëpo, fatkeqësisht, pjesa më e madhe e njerëzve jetojnë pas perdes së shkujdesjes dhe rrobave të mendjemadhësisë. Këto vese pengojnë arritjen e zërit të së vërtetës në zemrat e tyre. Epshi, pasionet e shfrenuara dhe joshja e kësaj bote, i privojnë ata që t`i përgjigjigjen ftesës së të Vërtetit.

MERITA E NJERIUT PËR TË GJETUR UDHËN DREJT PRAGUT HYJNOR

Mes krijesave të panumërta, xhindët, engjëjt dhe njeriu, janë të denjë për të bërë adhurim të veçantë. Ndër ta, njeriu ka një pozitë elitare. Ai ka mundësi të ngjitet më lart se të tjerët, deri aty sa të njohë mbretërinë qiellore, të informohet mbi misteret e saj dhe të gjejë udhën për në oborrin hyjnor.

Njeriun e deh dhe e çmend vetëm një çast vëmendjeje ndaj kësaj butësie dhe mëshire hyjnore. Suksesin duhet t'ia dedikojë qënies së tij, dashurisë dhe adhurimit të të Vërtetit. Imam Zejnel Abidini *(Paqja qoftë me të!),* i cili e ka shijuar vërtet kuptimin e lidhjes me Zotin dhe ëmbëlsinë e kënaqësinë e adhurimit, teksa lutet, thotë: "*O Zot, që më dhe leje të të lutem e të të drejtohem...*".

Nëse Zoti i Madhëruar nuk do ta lejonte të përgjërohej në pragun e Tij, kush do ta kishte kurajon dhe fuqinë për t'iu lutur dhe për t'iu drejtuar? Sa larg është njeriu prej dheu nga Zoti i të gjitha urdhëresave?! [1]

Gjithashtu, njeriu i thotë të Dashurit të Përjetshëm: "*I Adhuruar! Falënderimi im është i paktë para madhështisë së mirësive të*

[1] "Sharhe Esma el Husna" 2/114; Tefsiri "El Mizan", 6/ 69.

Tua dhe lavdërimi e adhurimi im s'është gjë përballë gjithë këtyre nderimeve e respekteve që më ke bërë".[1]

Gjithsesi, nderi dhe vlera e vërtetë e njeriut del në pah atëherë, kur ai e pranon ftesën e të Vërtetit, i zbaton detyrat e përgjegjësitë ligjore dhe humane të tij si dhe kur i thotë "jo" ftesës së djallit dhe particisë së tij, veçanërisht në këtë kohë plot degjenerim dhe sprova.

[1] "Sahife Sexhadije", 409 Ed Dua; "Biharul Enuar", 91/146, kapitulli 32, Munaxhat Es Sadisah.

KOHA E KOMUNIKIMEVE, KOHA E FTESËS

TEK E PAVËRTETA

Nëse këto ditë që po jetojmë do t'i quanim ditë të ftesave, nuk do të themi ndonjë fjalë të pavërtetë. Që në agim, pasi njeriu ngrihet nga gjumi dhe fal dy rekate namaz për Zotin apo këndon ndonjë fletë nga Kur'ani, nëse hap morinë e transmetimeve propagandistike në shtëpi, do të ballafaqohet me lloj-lloj ftesash. Sapo të hedhë këmbën jashtë shtëpisë, nëpër rrugë, lloje të ndryshme shkrimesh nëpër mure, trakte postare dhe tablo elektronike etj, do ta joshin atë nga të katër anët dhe do t'i vërsulen për t'ia ndryshuar mendjen dhe bindjen.

Nëse gjatë rutinës së përditshme, ke të bësh me media të shkruara dhe gazeta e revista, do të ballafaqohesh me variante të shumta agjencish propagandistike. Dhe, po të jesh anëtar i mediave moderne dhe botërore, do të mbytesh në ujrat e oqeaneve të ftuesve dhe të thirrësve.

Ftuesit nuk janë mjaftuar vetëm me krijimin e kësaj atmosfere, por ata kanë themeluar fakultete të veçanta për shkencat e komunikimit dhe të mediave, duke vënë në përdorim strategjitë më efikase dhe mjetet e industrisë më të përparuar. Përveç këtyre, ekzistojnë edhe ftesat e fshehta, të cilat dalin në pah nga variantet artistike dhe ndjesitë njerëzore. Është e qartë që ftuesit dhe qëllimet e tyre nuk janë të njëjta. Portat e kësaj

zallamahije janë të hapura për të gjithë. Në të përfshihen që nga reklamat e mallrave e të tregtisë e deri tek llojet e institucioneve, rrymave, partive dhe filozofëve. Objekt i ftesës së tyre jemi të gjithë ne. Ndeshemi me reklama të pafundme tregtare, synimet e të cilave janë të qarta dhe deri diku, edhe pak më false se të tjerat. Dihet që ato ndjekin kursin e ecurisë së tregut dhe synojnë joshjen e klientelës, fitimin dhe biznesin.

Ndërsa partitë politike, institucionet sociale, filozofitë e ndryshme lindore dhe perëndimore, të majta dhe të djathta etj, përpiqen që, pas maskës së shërbimit ndaj nesh, të fshehin qëllimet e tyre kryesore. Këto qëllime lidhen me largimin e njerëzve nga e vërteta në të gjitha sferat, ndonëse e mbulojnë natyrën e tyre të vërtetë.

Ne duhet t'i kushtojmë vëmendjen e duhur këtij aktualiteti, ku për blerjen e Jusufit të mendjes dhe të fesë tonë, janë vënë në radhë shumë klientë politeistë dhe ateistë. Për këtë, tregu i bursës është bërë shumë i lartë. Rreziku më i madh qëndron në faktin se këto instrumente janë vënë në dispozicion të njerëzve të politikës dhe shoqërisë së kohës së fundit (*ahiri zaman*-it dhe njerëzve me cilësi djallëzore).

Këta përpiqen të blejnë mendjen, arsyen, fenë, zakonet...kapitalet më të mëdha njerëzore, përmes këtyre ftesave të gënjeshtërta

Ne do të kthehemi te Zoti ynë Mëshirues, te Furnizuesi ynë. Ndryshe nga ftuesit tanë tokësorë që na kërkojnë për të bartur ngarkesën e epsheve dhe të pasioneve të shfrenuara, Zoti

ynë na fton për veten tonë, për përsosmërinë tonë, për lumturinë e kësaj bote e të Botës Tjetër.

Të tjerët janë klientë të mendjes, zemrës dhe të fesë tonë. Ata na ftojnë me mjete të ndryshme, që të jepemi e të marrosemi pas tyre dhe, pasi e pranojmë ftesën, joshemi dhe shitemi tek ata. Ne bëhemi vullnetarë, mëditës pa mëditje, mercenarë pa pagesë, në vazhdën e përhapjes së synimeve dhe të kërkesave të tyre.

Një individ materialist apo një politikan, një parti apo një organizatë, një zyrë apo një institucion, përpiqet që me propagandën dhe ftesat e veta të fitojë sa më shumë përkrahje dhe vota dhe të marrë sa më shumë karrige e poste qeveritare në një shtet apo në një zonë të caktuar, e madje më gjerë, që të shtjerë në dorë frerët e dëshirave dhe të prijë ato kudo që t'i pëlqejë, pavarësisht dëmtimit të një apo disa popujve.

MËSHIRA E TË VËRTETËS NDAJ NJERIUT NË KUR'AN

Në ajetet ku theksohet mëshira për njeriun, janë trajtuar të vërteta të mëdha, njohuri të thella dhe çështje fisnike, që tregojnë se mëshira e Zotit zë një vend të veçantë në jetën e njeriut. Allahu në Kur'an thotë: "Por më pas, ju i kthyet shpinën (besëlidhjes) dhe, sikur të mos ishte mirësia e Allahut ndaj jush dhe mëshira e Tij, do të ishit të humbur."[1]

Si ky ajet janë sjellë edhe gjashtë ajete të tjera, dy në suren "*En Nisa*", drejtuar Profetit të Shenjtë të Islamit dhe katër raste në suren "*En Nur*, u janë drejtuar besimtarëve.

Allahu thotë: "Sikur të mos e kishe mirësinë e Allahut dhe mëshirën e Tij, një grup i atyre do të përpiqej që të të nxirrte nga udha e drejtë..."[2]

"Sikur të mos ishte mirësia e Allahut dhe mëshira e Tij, ju të gjithë do të ndiqnit djallin, përveç një numri të vogël."[3]

[1] Sure "El Bekare", ajeti 64.
[2] Sure "En Nisa", ajeti 113.
[3] Sure "En Nisa", ajeti 83.

"Sikur të mos ishin mirësia dhe mëshira e Allahut ndaj jush, si dhe fakti se Ai është Pranues i pendimit e i Urtë (dënimi i Tij do të shpejtonte)**!"**[1]

"Sikur të mos ishte mirësia e Allahut ndaj jush dhe mëshira e Tij, në këtë botë dhe në Tjetrën, me siguri do t'ju godiste dënim i madh për atë që bëtë."[2]

"Sikur të mos ishin mirësia dhe mëshira e Allahut ndaj jush, si dhe fakti se Ai është i Butë e Mëshirues (dënimi i Tij do të shpejtonte)**!"**[3]

"...Sikur të mos ishte mirësia e Allahut ndaj jush dhe mëshira e Tij, askush nga ju nuk do të ishte pastruar kurrë (prej gjynaheve)**..."**[4]

Çështja e mëshirës në Kur'an është trajtuar aq gjerësisht, saqë për të nevojitet një komentim dhe tefsir i veçantë. Duke hedhur një shikim të shpejtë mbi listën e këtyre dy të vërtetave, vëmë re se nëpër ajetet e Librit të të Vërtetit, mirësia është trajtuar nëntëdhjetë e shtatë herë, kurse mëshira dyqind e nëntëdhjetë herë.

Lexojeni vetë këtë hadith të hollësishëm nga kjo rezyme. Në ajetin gjashtëdhjetë e katërt të sures "El Bekare" thuhet: **"Sikur të mos ishte mirësia dhe mëshira e Zotit, patjetër do të ishit prej të dëshpëruarve"**. Ndërsa në suren "En Nisa" thuhet: **"Kur atyre u vjen ndonjë lajm i rëndësishëm, që ka të bëjë me sigurinë ose**

[1] Sure "En Nur", ajeti 10.
[2] Sure "En Nur", ajeti 14
[3] Sure "En Nur", ajeti 20.
[4] Sure "En Nur", ajeti 21.

frikën, ata e përhapin (pa e vërtetuar mirë)**. Por, në qoftë se këtë lajm do t'ia përcillnin** (për shqyrtim) **të Dërguarit dhe parisë, hulumtuesit do ta merrnin vesh prej tyre** (se çfarë lajmi duhet përhapur e çfarë jo)**. Sikur të mos ishte mirësia e Allahut dhe mëshira e Tij, ju të gjithë do të ndiqnit djallin, përveç një numri të vogël."**[1]

Në suren e bekuar "En Nur", në ajetin e njëzet e njëtë thuhet: **"Si do t'ia merrnit atë dhuratë, kur ju i jeni dhënë njëri-tjetrit dhe kur ato kanë marrë nga ju besë të fortë?"**[2]

Thënë ndryshe: Po të mos ishin mirësia dhe mëshira e Zotit të Gjithësisë, ç`pasoja do të kishte në jetën tuaj? Ndonjëherë do të ishte më mirë të heshtnim, për të marrë më tepër rëndësi e dinjitet.

Po të mos ishin begatitë që na dhuron Zoti në jetën tonë, si begatia e fesë, pranimi i pendimit të mëkatarëve apo organizimi i rregullave dhe i Sheriatit, padyshim që ajo do të ishte një dështim i vërtetë dhe ne do të ndiheshim mjaft fatkeqë. Mëkati do të na shkatërronte, kurse mungesa e Sheriatit do të rrënonte totalisht jetën tonë.

Mirësia dhe mëshira në këto ajete është treguar dhe përcjellë përmes fesë, Profetëve, pendimit, afatit të pendimit dhe rregullave të lejimit. Po të mos ishin këto mbrojtëse dhe udhëzuese të njeriut, ai do të zhytej në mëkate. Ai do të gjunjëzohej para fatkeqsive dhe errësirës dhe do të bënte një jetë të gënjeshtërt e të shthurur.

[1] Sure "En Nisa", ajeti 83.
[2] Sure "En Nur", ajeti 21.

"Dhe do t'jua paraqesim gjithçka kanë bërë, sepse i dimë plotësisht dhe kemi qenë të pranishëm."[1]

"Sa për ata që do të kenë peshore të lehta, pikërisht ata do të jenë (njerëzit) **që kanë humbur vetveten, duke qëndruar përherë në Xhehenem."**[2]

"Atyre që ua kemi dhënë Librin, e njohin (Muhamedin)**, ashtu si i njohin fëmijët e tyre. Por ata që kanë humbur shpirtrat e tyre, nuk do të besojnë kurrë. Kush është më keqbërës se ai që trillon gënjeshtra për Allahun ose i përgënjeshtron shpalljet e Tij? Vërtet, keqbërësit nuk do të shpëtojnë. Atë ditë kur do t'i tubojmë të gjithë, Ne do t'u themi idhujtarëve: 'Ku janë idhujt tuaj, për të cilët thoshit se ishin ortakë të Allahut!' Ata nuk do të mund të shfajësohen ndryshe, veçse duke thënë: 'Betohemi në Allahun, Zotin tonë, nuk kemi qenë idhujtarë!' Shiko se si gënjejnë kundër vetes, por zotat që ata i trilluan, do t'i lënë në baltë. Disa prej tyre duket sikur të dëgjojnë, por Ne kemi vënë perde në zemrat e tyre dhe ua kemi rënduar dëgjimin, në mënyrë që ata të mos kuptojnë. Edhe nëse do të shihnin ndonjë prej shenjave Tona, ata sërish nuk do të besonin. Kur vijnë tek ti për të të kundërshtuar, jobesimtarët thonë: 'Këto janë vetëm trillime të popujve të lashtë!' Ata i ndalojnë të tjerët të besojnë në Kur'an, edhe vetë largohen nga ai. Por vetëm veten e dëmtojnë, ndonëse nuk e vënë re. Sikur t'i shohësh ata kur të vihen para zjarrit, duke thënë: 'Ah! Sikur të ktheheshim pas, nuk do t'i mohonim shpalljet e Zotit tonë dhe do të bëheshim besimtarë!' Po, atyre iu doli sheshit ajo që më parë e fshihnin, por edhe sikur të ktheheshin, prapë do të bënin ato që u ishin**

[1] Sure "El A'raf", ajeti 7.
[2] Sure "El Mu'minun", ajeti 103.

ndaluar. Vërtet, ata janë gënjeshtarë. Ata thoshin: 'S'ka tjetër, përveç jetës në këtë botë dhe ne nuk do të ringjallemi'. Ah, sikur t'i shohësh ata kur të dalin para Zotit! Ai do t'ju thotë: 'A nuk është e vërtetë kjo?' Ata do të përgjigjen: 'Po, është e vërtetë, për Zotin tonë!' Allahu do t'u thotë: 'E pra, tani shijoni dënimin, sepse nuk besuat!' Sigurisht që janë të humbur ata që mohojnë takimin me Allahun! Kur Ora (e Kiametit) **t'u vijë papritur, ata do të thërrasin: 'Të mjerët ne, sa shumë që e kemi neglizhuar** (Kiametin) **në jetën e Tokës!' dhe do të bartin gjynahet e veta mbi shpinat e tyre. Eh, sa e shëmtuar është ajo barrë!"**[1]

"Kurse ata që e kanë të lehtë peshoren me vepra të mira, do të humbin veten e tyre, për shkak se mohuan shpalljet Tona."[2]

"Ditën kur do t'i tubojë, atyre do t'u duket sikur nuk kanë ndenjur në tokë, veçse një çast të shkurtër dite, aq sa për të njohur njëri-tjetrin. Vërtet, janë të humbur ata që nuk e besojnë takimin me Allahun e nuk janë në rrugë të drejtë."[3]

"Doemos do t'i shpie ata në rrugë të shtrembër, do t'i josh me shpresa të kota dhe, me siguri, do t'i urdhëroj që t'u presin veshët bagëtive, e pastaj do t'i urdhëroj që të ndryshojnë krijesën e Allahut. 'Kush merr djallin për mbrojtës në vend të Allahut, ai ka pësuar humbje të qartë.'"[4]

[1] Sure "El En'am", ajetet 20–31.
[2] Sure "El A'raf", ajeti 9.
[3] Sure "Junus", ajeti 45.
[4] Sure "En Nisa" , ajeti 119.

"Disa njerëz të tjerë e adhurojnë Allahun me kusht: Nëse u ecën mbarë, janë të kënaqur, por, nëse i godet fatkeqësia, ata kthehen në mohim e kështu humbasin këtë botë dhe Tjetrën. Pikërisht kjo është humbja e qartë."[1]

Në kohën që Iblisi u rebelua para Zotit të Madhëruar tha: "Do t'i mashtroj të gjithë robtë e Tu, dhe do t'ua humb atyre rrugën". Zoti i Madhëruar e ka vlerësuar jashtëzakonisht njeriun, sepse i hapi atij rrugën e pendesës, profetësinë e Profetëve dhe vilajetin e Imamëve. I zbriti atij libra qiellorë dhe i caktoi arsyen, fuqinë dhe ndërgjegjen morale brenda tij. Të gjitha këto janë përkujdesjet e veçanta të Zotit, me qëllim që njeriu të mund të luftojë me këtë armik të paudhë e të përbetuar, me partinë dhe bandën e tij dhe të dalë fitimtar nga mejdani i luftës. Prej kësaj fitorejeje, njeriu mund të arrijë në mëshirën e Zotit.

Prijësi i besimtarëve, Aliu *(Paja qoftë me të!)* ka thënë: "*Kur Profetit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!), i zbriti shpallja hyjnore, dëgjova ulërimën vajtuese të djallit. E pyeta: 'O i Dërguar i Zotit! Ç'është ky zë vajtues?' Ai m'u përgjigj: 'Ky vajtim është i djallit, të cilit iu pre shpresa se do ta adhurojnë njerëzit!'*"[2]

Pikërisht! Ai që furnizohet nga shpallja hyjnore dhe drejtohet nga udhëheqësit qiellorë, zë vend në orbitën e adhurimit të të Vërtetit. Përmes Tij, ia pret shpresën djallit se do të mund të adhurohet më. Djalli e tërheq njeriun me gënjeshtra dhe mashtrime. Kur njeriu e mirëpret vetë atë dhe përkulet para Tij, del nga kampi i shtatëlisave dhe nga i mospapërkulurve dhe

[1] Sure "Haxhxh" , ajeti 11.
[2] "Nehxhul Belaga", 300, ligjërimi 192; "Biharul Enuar", 60/264, kapitulli 3, hadithi 147.

rreshtohet në frontin *"Ulaikel in'ami bel hum edelu"* **"Ata janë si bagëtitë, madje edhe më zi."** [1]

Theksojmë se, ai që ndërtesën e "*përsosur*", famës më të përkryer, e shkatërron me kazmën e mëkatit, mosmirënjohjes, moralit të shëmtuar, agresionit dhe shtypjes, është njësoj si kafshët, në mos më keq. Ndërsa, ai që ndërtesën e "*përsosur*" e ruan nga rreziku i shkatërrimit dhe ndihmon në përforcimin e saj me bindje, adhurim, shërbim dhe punë të mira, është më i mirë edhe sesa engjëlli.

I lumtur është ai njeri që e ka zemrën të mbushur me besim, që ndjek udhëzimet dhe mënjanohet nga rrugëhumbësi. Ai do të arrijë rrugën e shpëtimit me ndihmen e kujdesit të Atij që ia dha këto cilësi. Duke ndjekur këto udhëzime, njeriu do të sigurojë lumturinë e kësaj bote dhe Xhenetin e përhershëm. [2]

I lumtur është ai njeri që hapi portën e pendimit dhe largoi mëkatin nga vetja! Një njeri i tillë është udhëzuar në rrugën e drejtë të Zotit dhe do të eci i sigurt në të. Mes lutjeve që bënte më së shumti Imam Aliu , ishte kjo: *"O Zot! Bëj që shpirti im të jetë e para fisnikeri dhe pjesa më me vlerë që merr nga unë. Bëj që të jetë i pari amanet që më le mua nga amanetet e begatisë Tënde të cilin do ta rikthesh sërish drejt Vetes."* [3]

Ndoshta, kuptimi i vërtetë i kësaj lutjeje është: O Zot! Kur të vdes ruaje atë *ndërtesë të përsosur* dhe formën time qiellore dhe mos më shndërro në kafshë përmes intrigave të djallit. O Zot!

---

[1] Sure "El A'raf", ajeti 179.
[2] "Nehxhul Belaga", 332, ligjërimi 215; "Bihar Enuar", 19 /232, kapitulli 40.
[3] "Nehxhul Belaga", 331, ligjërata 214; "Bihar Enuar" 66/311, kapitulli 37, hadithi 32.

Kërkojmë mbrojtjen Tënde, që të mos dalim nga rrethi i Kur'anit dhe i fjalës Tënde; që të mos i kthejmë shpinën fesë Tënde dhe të bëhemi rrugëhumbur; të mos na pushtojnë epshet dhe pasionet përpara udhëzimit që vjen nga ana Jote. Imam Sexhadit *(Paqja qoftë me të!)* i kanë thënë: "Hasan Basriu thotë: '*Habitem se si e ka gjetur shpëtimin ai që ka shpëtuar...'* Imam Sexhadi është përgjigjur: 'Kurse unë them: *Nuk është për t'u habitur me atë që gjeti shpëtim dhe u bë banor i Parajsës, por me atë që u shkatërrua, me gjithë praninë e mëshirës së madhe të të Vërtetit'*".[1]

Pra, është për t'u çuditur se si njeriu ecën në paudhësi dhe e shkatërron ndërtesën e tij të *përsosur* pavarësisht mundësive dhe shanseve të shumta të udhëzimit, pavarësisht se porta e mëshirës qëndron e hapur. Ai e ul veten edhe më poshtë se kafshët.

[1] "Jëlam el Vera", 261, El fadl er Rabi; "Bihar Enuar", 75/153, kapitulli 21, hadithi 17.

RREGULLI I ISLAMIT ËSHTË SHFAQJA E TRETË E MËSHIRËS

Islami është një fe e begatë. Rregulli i shenjtë i kësaj feje tregon një nga mëshirat e të Vërtetit.

Njeriu, për të patur një aparencë të kënaqshme në vazhdimësi, duhet të konsumojë nga tryeza e begatisë së të Vërtetit. Ndërsa, për të plotësuar nevojat e tij të brendshme, ai duhet të zbatojë rregullat e Zotit.

Për të siguruar mirësinë e kësaj bote dhe të Botës Tjetër, njeriu duhet të ketë një dorë në tryezën e *takuimit* (krijimit) dhe dorën tjetër në tryezën e *tashrit (ligjitimit)*. Kështu, duke marrë ndihmë nga begatia materiale dhe shpirtërore, ai do të arrijë në përsosmërinë që meriton. Njeriu duhet ta dijë, që edhe nëpërmjet Kur'anit, Zoti i Madhëruar dhe i Mëshirshëm, i ka ofruar atij një përkujdesje të veçantë nga porta e bamirësisë, e butësisë dhe e mëshirës.

Profetët dhe Imamët e dëlirë i kanë shpjeguar dhe sqaruar njeriut rregulla, ligje e njohuri, me qëllim që ta ngrejnë nga niveli i kafshëve, t'i dhurojnë atij superioritet, ta nxjerrin nga errësira e injorancës, e neglizhencës dhe e harresës dhe ta çojnë drejt dritës së besimit, njohjes, dashurisë dhe afrimit me Zotin. Me programin

më të përkryer, ata e udhëzojnë drejt mbrojtjes së pushtetit të Tij, si në këtë botë, ashtu edhe në Botën Tjetër, drejt gradave më të larta të lumturisë materiale dhe shpirtërore. Por, për ta përfituar këtë mëshirë të veçantë, duhet që njeriu të zgjedhë fenë e Zotit me vullnetin dhe dëshirën e vet dhe të harmonizojë me të, të gjitha çështjet e jetës së tij.

Zoti e udhëzon njeriun në rrugën e drejtë. Ai ka dërguar Profetët dhe Imamët për t`i ndriçuar rrugën e jetës dhe ka zbritur Kur`anin që të jetë në shërbim të njerëzimit, për ta bërë që njeriun të jetoi i lumtur. Kështu, ai arrin të meritojë mëshirën e të Vërtetit dhe futjen në Xhenet. Vetëm kështu ai ia del të mos bjerë pre e mosmirënjhjes së fesë, sepse kjo do të ishte fatkeqësia më e madhe. Kushdo që mbërrthehet prej saj, privohet nga mëshira dhe falja e të Vërtetit, si dhe nga hyrja në Xhenet.

Duke na paraqitur fenë e plotë, Zoti ka skicuar për njeriun rrugën e arritjes së lumturisë. Megjithatë, përballë kësaj rruge, njerëzit janë ndarë në dy grupe: grupi që vuri në punë arsyen dhe gjykimin e paanshëm, që zgjodhi rrugën e Zotit dhe grupi tjetër që, nga padituria, zgjodhi mendjemadhësinë, kokëfortësinë dhe inatin. Grupi i dytë u tregua mosmirënjohës ndaj kësaj begatie madhështore, duke e gatuar me dorën e vet fatkeqësinë dhe diturinë e zezë të tyre.

Allahu në Kur'an thotë: "Natyrisht që Ne i treguam atij rrugën e drejtë, që ai të jetë ose mirënjohës, ose mosmirënjohës."[1]

Rregullat ndahen në pesë *urdhëresa*: *vaxhib (i domosdoshëm)*, *haram (i ndaluar)*, *mustehab (i pëlqyer)*, *mekruh(i papëlqyer)* dhe *mubah*

[1] Sure "El Insan", ajeti 3.

(i lejuar). Ato përmenden qëllimisht si urdhërime dhe ndalesa të Zotit. Zoti i ka sistemuar urdhëresat dhe ndalesat e Tij, bazuar në lumturinë e njeriut në këtë botë dhe në Botën Tjetër. Këto urdhëresa dhe ndalesa, Ai i ka dërguar nëpërmjet librave qiellorë, si: "*Sahife-t*" e Ibrahimit *(Paqja qoftë me të!),* "Zeburi" i Dautit *(Paqja qoftë me të!),* "Teurati" i Musait *(Paqja qoftë me të!),* "Ungjilli" i Isait *(Paqja qoftë me të!)* dhe të gjitha këto i ka plotësuar në Kur'anin Fisnik, sipas nevojës së njeriut deri në Ditën e Kiametit.

Në të gjitha periudhat, feja është e themeluar mbi bazën e *Teuhidit* (njëshmërisë së Zotit, Kijametit, Ringjalljes dhe të vërtetat e besimit). Ndryshimi i cilësisë së adhurimeve i është përshtatur kohës dhe njerëzve. Verdikti përfundimtar është shfaqur në faqet e Kur'anit, në thëniet e Profetit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)* dhe të Ehli Bejtit *(Paqja qoftë me ta!),* të cilat u përgjigjen nevojave materiale dhe shpirtërore të njeriut deri në Ditën e Kiametit: **"Ai ka urdhëruar për ju atë Fe, të cilën ta zbuloi ty** (o Muhamed) **dhe që pati urdhëruar për Nuhun, Ibrahimin, Musain dhe Isain, duke thënë: 'Qëndroni në fenë e drejtë dhe mos u përçani në të!' Por për idhujtarët është e rëndë ajo, në të cilën po i fton ti. Allahu zgjedh për këtë fe kë të dojë dhe udhëzon drejt saj këdo që kthehet tek Ai me pendim."**[1]

Në këtë ajet të bekuar janë përmendur pesë Profetët e vendosmërisë së lartë dhe fjala "*din*" (fe) është sjellë si fjalë unike.

[1] Sure "Esh Shua'ra", ajeti 13.

DETYRA ËSHTË NJË RRUGË DREJT MËSHIRËS

Thirrjet e Allahut për njeriun si "O njerëz", O ju që këni besuar" O robërit e Mi" "O bijtë e Ademit"... në rrugën e jetës, tregohen në Kur`anin Fisnik dhe në librat e tjerë qiellorë. Ato janë përkëdhelje të mëshirës, të butësisë e të dashurisë së të Vërtetit për njeriun. Për t`ia lartësuar nderin dhe vlerën, Zoti e vë njeriun përballë detyrave dhe përgjegjësive. Përmbushja dhe realizimi i këtyre detyrave dhe përgjegjësive në këtë botë (dynja) bën të mundur komunikimin e njeriut me Pronarin e Universit, Mbretin e Mbretërve, me Zotin e pronarëve.

Në këtë mënyrë, njeriu afrohet me mëshirën e pakufishme të Mikut (Zotit). Imam Sadiku *(Paqja qoftë mbi të)*, duke shpjeguar adresimin e të Vërtetit ndaj njeriut, adresim që është në vetvete një përkujdesje e Zotit të pronarëve ndaj një qenieje të ngritur dhe të bërë nga dheu, thotë:

"Kënaqësia që gjendet në dëgjimin e kësaj thirrjeje, e zhduk mundin e adhurimit dhe vështirësinë e përpjekjes në udhën e të Shumëdashuruarit".

DETYRAT JANË LIDHJE TË NJERIUT ME ZOTIN

Zoti i Madhërishëm tregon vëmendje të vazhdueshme ndaj njeriut, ndaj kësaj krijese të dobët e inferiore. Ai e vendos njeriun përballë detyrave, adhurimeve e shërbimeve të ndryshme, ia bën zemrën të denjë për të përballuar misteret e botës hyjnore, shpirtin e tij e bën pasqyrë manifestuese të emrave dhe të cilësive (*Esma ue Seffat*) dhe i jep ndihmën e Tij për t`i realizuar sa më mirë ato. Njeriu, përmes këtyre meritave fitoi si dhuratë Kur`anin, universin e njohurive. Zoti i Madhërishëm renditi Profetët dhe Imamët si mësues qiellorë, për ta çuar njeriun drejt përsosmërisë.

FESTA E DETYRËS

Dijetari i devotshëm, Sejjid Ibn Tauus e festoi arritjen e moshës së pjekurisë dhe të kohës së detyrës. Në këtë etapë të jetës, njeriu bëhet i denjë për të dëgjuar adresimet e të Vërtetit. Ky dijetar shpërndau ëmbëlsira te miqtë e tij dhe shkruajti një libër që është porta për të hyrë në arenën e mëshirës së *Rrahimit*, pikërisht për këtë nder.

Është nder i madh që Zoti e konsideron të denjë njeriun për ta urdhëruar dhe për ta ndaluar, për të merituar adresimin dhe për të nisur detyrën në momentin e shkëputjes nga mosha fëmijnore. Është koha më e përshtatshme e gjetjes së udhës drejt faljes e Parajsës dhe për garimin në bërjen e punëve të mira.

"Çdokush ka një drejtim nga i cili kthehet. Pra, bëni garë me njëri-tjetrin për punë të mira. Kudo që të gjendeni, Allahu do t'ju mbledhë të gjithëve; Ai është i Fuqishëm për çdo gjë."[1]

"Prandaj rrekuni me njëri-tjetrin, duke kërkuar falje prej Zotit tuaj dhe një kopsht të gjerë sa qielli dhe Toka, që është i përgatitur për ata që i kanë besuar Allahut dhe të Dërguarve të Tij. Ajo është mirësia e Allahut, që Ai ia jep kujt të dojë; e Allahu ka mirësi të pafund."[2]

[1] *Sure "El Bekare", ajeti 148.*

[2] Sure "El Hadid", ajeti 21.

Vërtet, ai që nuk merr pjesë në garimin për punë të mira dhe nuk nxiton drejt faljes dhe Parajsës (Xhenetit), i ka bërë vetes padrejtësinë më të madhe. Duke e privuar veten nga gjetja e udhës për në oborrin e të Vërtetit, njeriu e përçmon dhe e ul veten më poshtë se kafshët dhe, me të vërtetë, meriton një ndëshkim të rëndë dhe dënim të ashpër.

SHPIRTI DHE REALITETI I FESË

Thelbi i fesë është pranimi i Islamit dhe dorëzimi para Zotit dhe Profetëve të Tij. Ata që i dorëzohen të Vërtetit me tërë qenien e tyre, quhen Myslimanë.

Mysliman, sipas Kur'anit, i thuhet atij që shpirtin dhe zemrën e lë peng të Njëshmërisë, që beson në ringjallje dhe që praktikisht dorëzohet para të gjitha rregullave dhe ligjeve hyjnore. Myslimani ruhet nga kryeneçësia, mëkatimi dhe rebelimi para të Vërtetit. Myslimani gëzon një gjendje mjaft të vyer. Këtë gjendje, Profetët e kanë kërkuar nga Zoti qysh në fillimet e jetës së tyre dhe lutjet për të kanë qenë të vazhdueshme.

KËRKESA E PROFETËVE TË ALLAHUT PËR DORËZIM

Hazreti Ibrahimi dhe Ismaili *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi ta!),* mbasi e ndërtuan Qaben, u lutën me përulësi para të Vërtetit:

"O Zoti ynë! Na bëj të përulur ndaj Teje! Bëj që edhe pasardhësit tanë të jenë të përulur ndaj Teje! ..."[1]

Në këtë fushë është i qartë urdhri i prerë i Zotit ndaj hazreti Ibrahimit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* për pranim të Islamit dhe për dorëzim. Në Kur'an thuhet: "Kur Zoti i tij i tha: 'Përulu!' - ai u përgjigj: 'Iu përula Zotit të gjithësisë!'"[2] Ibrahimi dhe Jakubi *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi ta!)* u dhanë të njëjtën porosi bijve të tyre: "Ibrahimi ua dha këtë porosi fëmijëve të tij; po ashtu edhe Jakubi: 'O bijtë e mi! Pa dyshim, Allahu ka zgjedhur për ju fenë e vërtetë, prandaj mos vdisni ndryshe veçse duke qenë myslimanë të nënshtruar ndaj Atij!'"[3]

Hazreti Ibrahim *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*, na quajti myslimanë, me kusht që të zbatonim këtë realitet. Allahu

[1] Sure "El Bekare", ajeti 128.
[2] Sure "El Bekare", ajeti 131.
[3] Sure "El Bekare", ajeti 132.

thotë: **"Luftoni në rrugën e Allahut, ashtu si duhet luftuar. Ai ju ka zgjedhur dhe nuk ju ka vënë asnjë barrë në fenë tuaj, fenë e babait tuaj, Ibrahimit. Ai ju ka quajtur juve myslimanë qysh më parë** (në Shkrimet e Shenjta) **dhe në këtë** (Kur'an)**, me qëllim që i Dërguari të jetë dëshmitar mbi ju dhe që ju të jeni dëshmitarë mbi njerëzit e tjerë. Andaj, faleni namazin, jepni zeqatin dhe mbështetuni tek Allahu! Ai është Mbrojtësi juaj. Sa Mbrojtës dhe Ndihmës i mrekullueshëm është Ai!"**[1]

[1] Sure "El-Haxh", ajeti 78.

ROLI I DORËZIMIT NË KRYERJEN E DETYRAVE

Kur njeriu hyn në vorbullën e gjendjes së dorëzimit, i pranon me dashuri të gjitha rregullat, adhurimet dhe caktimet e Zotit. Ai nuk heq dorë kurrë nga adhurimet dhe shërbimet dhe këtë e bën gjatë gjithe jetës. Ai nuk lodhet kurrë duke kryer në vazhdimësi veprat sipas urdhrave të të Vërtetit. Ai përpiqet që të jetë në harmoni të plotë me të gjithë të dorëzuarit para Tij. Në këtë kontekst ai kupton se adhurimet, pavarsisht kohës, kanë përfshirë të gjithë besimtarët. Askush nuk është përjashtuar nga adhurimet pa argument. Themelimi i adhurimeve dhe i rregullave është një udhë, nëpërmjet së cilës njeriu arrin në mëshirën e Zotit, në afrimin dhe takimin me Të.

NJË SHEMBULL I ADHURIMEVE TË KOMBEVE TË MËPARSHME

Studimi i ajeteve lidhur me namazin, zekatin, xhihadin, urdhërimin për punë të mira dhe ndalimin nga të këqijat, nxjerr në pah realitetin. Këto rregulla kanë qenë të vlefshme për të gjitha kombet.

Nëse ka ndonjë gjë që bën dallimin, ajo është cilësia shpirtërore dhe mendore e kombeve. Për shembull, për të mësuar se namazi, në të gjitha periudhat, ka qenë një rregull i vazhdueshëm dhe i njëtrajtshëm i të Vërtetit në traditat e Profetëve dhe në jetën e kombeve, po vëmë theksin në shembullin e disa ajeteve kur'anore për këtë çështje: Në malin Tur, Zoti i drejtohet hazreti Musait *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* me këto fjalë: **"Me të vërtetë, Unë jam Allahu, s'ka zot tjetër përveç Meje, prandaj, vetëm Mua më adhuro dhe kryej faljen për të më kujtuar Mua!"**[1]

Edhe në lutjet e Ibrahimit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* për Zotin e Madhërishëm shprehet dëshira për sukses në faljen e namazit të tij, bijëve dhe brezit të tij.

[1] Sure "Ta Ha", ajeti 14.

"O Zoti im, bëj që unë dhe pasardhësit e mi të kryejmë përherë namazin! O Zoti ynë, na i prano lutjet!"[1]

Qytetarët e Medjenit i thanë hazretit Shuajbit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*: *"Mbi ç`argumenta bazohesh që i kundërvihesh idhujtarisë sonë? A të detyron namazi yt për të na qortuar?*

"Ata thanë: 'O Shuajb, a mos vallë namazi yt urdhëron që ne t'i lëmë ato që i kanë adhuruar të parët tanë ose që të mos bëjmë me pasurinë tonë çfarë të duam? Qenke njëmend i butë dhe i drejtë ti!"[2]

Gjithashtu Ismaili *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* u bë i dashur për Zotin, sepse ai e udhëzonte familjen e tij të falte namazin dhe të jepte zekatin.

"Ai e urdhëronte popullin e vet që të falte namazin e të jepte zekatin dhe ishte i mirëpritur te Zoti i vet."[3]

Kur`ani Fisnik, pasi sqaron praktikën e punës së dhjetë Profetëve, na paralajmëron: *"Pas tyre erdhën njerëz të cilët e lanë namazin dhe rendën pas epsheve djallëzore"*. "Pas atyre erdhën brezni, që e braktisën faljen e namazit dhe ndoqën epshet e veta. Ata do të pësojnë dënimin e madh."[4]

Pas të gjitha këtyre që u thanë më lart, duhet theksuar se çështja e namazit, zekatit apo rregullave të tjera, nuk janë sajesa të profetit të fundit. Ato janë të vërteta me të cilat ballafaqohen të

[1] Sure "Ibrahim", ajeti 40.
[2] Sure "Hud", ajeti 87.
[3] Sure "Merjem", ajeti 55.
[4] Sure "Merjem", ajeti 59.

gjithë njerëzit dhe përmes tyre të arrijnë mëshirën e Zotit të Madhërishëm për të sigurar lumturinë e të dy botëve.

Në suren e bekuar "En Nahl", Zoti të kujton shumë nga të mirat materiale dhe shpirtërore të këtyre ajeteve. Kjo sure u referohet njerëzve që mendojnë[1], logjikojnë[2], përkujtojnë[3], binden dhe besojnë[4], shpresojnë në udhëzim[5], falënderojnë[6] dhe dorëzohen: "Nga ajo që ka krijuar, Ai ka bërë për ju hije; ka bërë për ju streha nëpër male; ka bërë për ju rroba që t'ju mbrojnë nga nxehtësia; ka bërë për ju veshje prej metali për t'ju mbrojtur në luftë. Kështu, Ai i përsos begatitë e Veta mbi ju, me qëllim që ju t'i bindeni vullnetit të Tij."[7]

[1] Sure "En Nahl", ajeti 11.
[2] Sure "En Nahl", ajeti 12.
[3] Sure "En Nahl", ajeti 13.
[4] Sure "En Nahl", ajeti 64.
[5] Sure "En Nahl", ajeti 15.
[6] Sure "En Nahl", ajeti 78.
[7] Sure "En Nahl", ajeti 81.

MOTIVET E MËSHIRËS

Mëshira e veçantë, që njihet si mëshira e *Rrahimit*, nuk i përfshin të gjitha krijesat. Ajo u dhurohet njerëzve në kushte të veçanta sipas meritës dhe aftësisë. Krijesat e papërgjegjshme qëndrojne jashte saj.

Njeriu lidhet me mëshirën e të Vërtetit përmes besimit në Kur`an dhe veprimeve sipas ajeteve të tij, duke besuar Profetët dhe udhëheqjen e Imamëve, duke zbatuar urdhëresat e tyre dhe duke u zbukuruar me moral të lartë. Njeriu përfiton nga begatia e kësaj mëshire duke bërë që t`i lulëzojë kjo botë e Bota Tjetër

BUKURITË E VËRTETA

Për vlerën e moralt të lartë, Prijësi i Besimtarëve *(Paqja qoftë me të!)* ka thënë: "*Edukojeni qenien tuaj me morale të bukura, sepse në sajë të moralit të bukur, myslimani arrin në gradën e agjëruesit, që e gdhin duke adhuruar*".[1]

Imam Sadiku *(Paqja qoftë me të!)*, në një transmetim shumë të rëndësishëm rreth vlerave morale, ka thënë: "*Zoti i Madhëruar e dalloi Profetin duke e veshur me vlera të larta morale. Falënderojeni Zotin, nëse sprovoheni në këtë fushë dhe bëjeni veten tuaj shembull të këtij morali të lartë, që t`ju ndjekin edhe të tjerët*".[2]

Pas kësaj, Imam Sadiku përmendi dhjetë pjesë të këtyre vlerave si: bindje, kënaqësi, durim, falënderim, përballim, moral të bukur, bujari, sedër, guxim dhe trimëri.

Kur`ani Fisnik i konsideron si punëdrejtë e të devotshëm faktet e mirësisë te Profetët e Zotit e besimtarët, ndërsa punën e drejtë e të devotshme të njeriut e konsideron si thelbin e arritjes në mëshirën e Allahut.

---

[1] "El Khisal", 2/620, hadithi 10; "Bihar Enuar", 10/98, kapitulli 7; hadithi 1 "Miraul el Hikmeh", 4/1528, "El Khalk", hadithi 5040.

[2] "El Amali", Shejkh Saduk, 221; "El Mexhliset Tasua veth thelathun", hadithi 8; "Men la jehdaruhul fakih", 2/554, kapitulli en nedari hadithi 4901; "Bihar Enuar", 66/368, kapitulli 38, hadithi 5.

DASHAMIRËSIA DHE MËSHIRA NDAJ NJERËZVE

Një mysliman që dëshiron të rrugëtojë drejt përsosjes shpirtërore, duhet t'i shikojë të tjerët me sytë e mëshirës, dhembshurisë, dashurisë dhe dashamirësisë. Ata duhet të mësojnë nga Profetët dhe Imamët që ishin dashamirës edhe ndaj papastërtive.

Rrugëtuesi drejt përsosmërisë shpirtërore që kërkon t'i materializohet thënia "Bismilahirr Rrahmanirr Rrahim", duhet ta çojë mëshirën e të Vërtetit në zemrën e tij dhe të materializohet në mëshirën e *Rrahmanit* dhe *Rahimit*. Ai i sheh krijesat e Zotit me syrin e dashamirësisë, dashurisë e dhembshurisë dhe ua do të mirën të gjithëve. Ky është këndvështrimi i Profetëve të mëdhenj dhe i evlijave të nderuar *(Paqja qoftë me ta!)*.

Ata që rrugëtojnë drejt përsosmërisë shpirtërore kanë dy pikëpamje: njëra është pikëpamja për lumturimin e shoqërisë, për rendin familjar dhe për qytetin ideal (lumturia e përgjithshme), ndërsa tjetra është pikëpamja e lumturisë së personit. Ata janë tërësisht të interesuar për këto dy lumturi, për ligjet hyjnore të cilat themelohen, dekretohen, zbulohen dhe që më pas zbatohen.

Këto dy lumturi janë themeli bazë, jo vetëm në edukimin dhe ecjen drejt përsosmërisë, por edhe në zbatimin e masave ndëshkimore për të mbikqyrur rregullin e botës.

E gjithë jeta e këtushme nuk mund të krahasohet me një ditë dënimi dhe vështirësie në Botën Tjetër. Kjo tematikë është plotësisht e qartë për ata që e dinë nivelin e dënimit dhe të ndëshkimit të Ahiretit si dhe vuajtjet e atjeshme. Prandaj, shpata që preu qafat e jehudinjve të Beni Kurejdhes dhe të tjerëve që i ndiqnin ata, ka qenë dhe është më afër horizontit të mëshirës sesa horizontit të ndëshkimit dhe të zemërimit.[1]

Zoti i Plotfuqishëm, po të donte, e digjte Faraonin me rrufenë e zemërimit të Tij, por mëshira e Tij dërgoi për të dy Profetë të mëdhenj, si Musai dhe Haruni *(Paqja qoftë mbi ta!).* Ai i porositi ata duke u thënë: "**Shkoni te Faraoni! Ai, me të vërtetë, i ka shkelur të gjithë kufijtë! Flitini atij fjalë të buta, se ndoshta kujtohet a frikësohet!"**[2]

Ky është ligji që të urdhëron për vepra të mira. Kështu udhëzohen ata njerëz që i ka pushtuar kryeneçësia dhe rebelimi. Nëse edhe ti kërkon që të heqësh dorë nga punët e ndaluara dhe të kryesh vepra të mira, përmendi dhe merr mësim nga këto ajete të bekuara që kanë zbritur për ta na udhëzuar.

Takohu dhe bisedo me robtë e Zotit që e kanë zemrën plot dashuri dhe kërko më të mirën nga zemrat e tyre. Kur zemra jote e sinqertë të gjejë Rahmanin dhe Rahimin, ngrihu për të bërë vepra të mira, ndalo të këqijat dhe zbuti zemrat e ashpra me butësinë tënde.

[1] "Adabe Es Salat", 236.
[2] Sure "Ta Ha", ajetet 43-44

MIRËSJELLJA ËSHTË MJET I MËSHIRËS

Mirësjellja është një nga faktorët që e lidh njeriun me mëshirën e të Vërtetit. Shpesh, Ai na udhëzon përmes tij dhe na shton dashurinë për realitetin rrethues.

Mirësjellja e Fadilit

Në tefsirin "Keshf el Esrar"një dijetar i madh rrëfen një ngjarje. Fadil Ajadhi dha urdhër që të plaçkitej një karvan. Aty kishte mall me vlerë shumë të madhe e të çmuar. Fadili dhe njerëzit e tij u gëzuan pa masë. Por, duke kontrolluar nëpër çadra, ndihmësit e Fadilit gjetën një shami të lidhur nyje. Ata e zgjidhen dhe gjetën një letër në të cilën ishte shkruar ajeti Kursija dhe kjo lutje: "*O Zot, për hir të ajetit Kursij, ruaje ngarkesën dhe mallin tonë nga grabitja e Fadilit dhe e rekrutëve të tij*".

Pas kësaj, Fadili u dha urdhër rekrutëve të tij: "*Kthejani të gjithë mallin anëtarëve të karvanit dhe mos ngisni me dorë asnjë dinar të vetëm, sepse ne jemi kusarë mallrash dhe jo kusarë bindjesh e besimi. Pronari i këtyre mallrave, duke patur bindjen se ajeti Kursij i vë nën ruajtjen e Zotit mallrat e tij, e ka vendosur këtë ajet në to. Sikur ne t'i*

marrim këto mallra, do të vjedhim besimin e dikujt në Kur'an dhe kjo është një goditje e pariparueshme.[1]

Bazuar në rrëfimin e "Tedhkiretul Eulija" të Atarit, kemi një tjetër ajet të nderuar kur'anor: "A nuk ka ardhur koha për besimtarët e vërtetë, që zemrat e tyre të përulen para këshillave të Allahut dhe para së Vërtetës që Ai ka shpallur e të mos bëhen si ata, që iu është dhënë Libri më parë?! Me kalimin e një kohe të gjatë, zemrat e tyre u ngurtësuan dhe shumë syresh janë të pabindur."[2]

Fadili tregoi mirësjellje dhe ajo i solli shpëtimin dhe udhëzimin. Mbasi u udhëzua, ai u shndërrua në një gnostik (njohës) të rrallë e të pashoq![3]

[1] Tefsiri "Keshf el Esrar", 1/687.
[2] *Sure "El Hadid", ajeti 16.*
[3] "Tedhkiret el Eulija", 78

BETIMI I MJEKUT

Thuhet se në kohërat e vjetra, sundimtari i një vendi donte ta zhdukte një rival të tij. Për këtë, ai thirri mjekun më të mirë dhe më të shkathët të qytetit dhe i tha: "*Më përgatit një helm që t'ia përziej me ushqimin dhe t'ia jap për ta ngrënë rivalit tim*".

Mjeku i tha: "*Kur kam marrë diplomën e mjekësisë, jam betuar që do t'i shërbej njerëzimit, që do t'ua shpëtoj jetën nga rreziku dhe do të ruhem nga tradhëtarët e tyre. Prandaj, unë nuk e bëj një punë të tillë, se kjo quhet tradhëti*".

Sundimtari dha urdhër që ta fusin mjekun në burg. Mjeku i duroi vuajtjet e burgut për gjashtë muaj. Pas gjashtë muajve, sundimtari sërish i parashtroi mjekut kërkesën e tij, por ai nuk pranoi. Sundimtari e përgëzoi mjekun për mbajtjen e betimit, e liroi atë dhe e bëri një prej miqve më të mirë.[1]

Kulmi i mirësjelljes së njeriut është ajo ndaj të Vërtetit dhe ndaj urdhrave të Tij. Kjo mirësjellje është thelbi i zhvillimit, i përsosmërisë dhe i lumturisë së kësaj bote dhe i Botës Tjetër. Ajo është arsyeja e takimit me mëshirën e *Rrahimit* dhe me kënaqësinë e Tij, me Xhenetin e qelibartë, por mbi të gjitha me arritjen në portën e afrimit, takimit dhe pjekjes.

Realizimi i kësaj mirësjelljeje është vetë përulësia dhe nënshtrimi i sinqertë, e cila e çon njeriun në kulmin e nderit dhe në shoqërinë e Zotit .

[1] Nameje Daneshveran.

SHTEGËTIMI DHE LUFTA E SHENJTË NË RRUGË TË ZOTIT

(Hixhreti dhe Xhihadi)

Shtegëtimi dhe lufta e shenjtë në rrugën e Zotit përgatisin terrenin për lindjen e mëshirës dhe të faljes së njeriut. Ai që e njeh fenë dhe ka arritur besimin në Zot dhe në Ditën e Kiametit, që për ruajtjen e fesë e predikimin e saj si edhe për t'i dhënë imunitet shëndetit shpirtëror të tij dhe të familjes, që me plaçkën e shpirtin ngrihet të luftojë në rrugën e Zotit, shtegëton nga toka e mosbesimit (*kufrit*) për në tokën e besimit (imanit), meriton mëshirën dhe faljen e Tij. Edhe Kur'ani Fisnik e vë theksin mbi këtë të vërtetë: "Vërtet, ata që besuan dhe ata që mërguan e luftuan në rrugë të Allahut, pikërisht ata shpresojnë në mëshirën e Allahut. Allahu është Falës i madh dhe Mëshirëplotë."[1]

[1] Sure "El Bekare", ajeti 218.

PENDESA (Teubeja)

Kur'ani Fisnik, pendesën e vërtetë dhe lutjen për falje, e konsideron si përgatitje të terrenit për shfaqjen e mëshirës së Zotit në formën e begative, si: shiu me bollëk, shtimi i pasurisë dhe i fëmijëve të mbarë, gjelbërimi i tokës me bimë e pemë dhe mbushja me ujë e lumenjve. Nuhu, me urdhër të Zotit, i thotë popullit të tij: **"E u thashë: 'Kërkoni falje nga Zoti juaj, i Cili është Falës i madh, që Ai t'ju dërgojë shi të bollshëm, t'ju shtojë pasurinë dhe fëmijët tuaj dhe të bëjë për ju kopshte e lumenj!'"**[1]

Rabi ibni Sahib thotë: Dikush iu ankua Imam Muxhtebasë *(Paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të!)* për thatësirën dhe ai i tha: "*Kërkoji Zotit falje që t'i fshijë mëkatet e tua*".

Një burrë tjetër erdhi pranë këtij imami dhe iu qa për varfërinë e tij. Imami i tha: "*Kërkoji Zotit të të falë.*" Më pas erdhi një burrë tjetër i cili i tha: "*Lutu që Zoti të më japë një djalë.*" Imami i tha: "*Lutju Zotit për falje*."

Pasi u larguan të gjithë me radhë, ne iu afruam imamit dhe iu drejtuam me këto fjalë: "Secili prej atyre që ju erdhi pranë, u ankua për diçka, ndërsa ju i urdhëruat të gjithë për të njëjtën gjë, që t'i kërkonin falje Zotit . Pse vepruat kështu?"

[1] Sure "Nuh", ajetet 10-12.

Imami na u përgjigj: Unë nuk i udhëzova nga vetja ime ata për t'i kërkuar falje Zotit. Unë i udhëzova për t'u lutur për falje, duke u mbështetur në thënien e Zotit që e ka rrëfyer përmes Nuhu *(Paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të!).* Ai i ka thënë popullit të tij: "**Kërkojini Zotit falje për të arritur begati të ndryshme**".[1]

Sipas asaj që na tregon Kur'ani, pendimi për mëkatet dhe kërkimi i faljes do të sjellë shfaqjen e mëshirës në formën e begative të ndryshme.

Gjithashtu, të gjitha të vërtetat shpirtërore si: njohja, rrugëtimi shpirtëror drejt Zotit, përmbushja e obligimeve, braktisja e veprimeve të ndaluarave, devotshmëria dhe shërbimi ndaj besimtarëve të Zotit, bëjnë që njeriu të gjejë mëshirën e Zotit, e cila shfaqet në formën e kënaqësisë së Tij dhe në Xhenet.

Në lidhje me pendesën, punën e mirë dhe shpërblimin e saj, Kur'ani Fisnik thotë: **"Porse, ai që pendohet, beson dhe bën vepra të mira, do të jetë i shpëtuar."**[2]

"Ndërsa kush paraqitet tek Ai si besimtar e që ka bërë vepra të mira, do të ngrihet në shkallë të larta."[3]

Thelbi i lumturisë dhe i faqebardhësisë së kësaj bote dhe të Botës Tjetër është ndjekja dhe dashuria për Imamët e shumënderuar që janë *Ehli Bejti* apo për familjen e të Dërguarit të Zotit *(Paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi të!).*

[1] "Mexhmul Bejjan", 10/361; "Vesail Shija h", 7/177, kapitulli 23, hadithi 9055.
[2] Sure "El Kasas", ajeti 67.
[3] Sure "Ta Ha", ajeti 75.

I Dërguari i Zotit (*Paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi dhe familjen e tij!)* ka thënë: *"Dashuria ndaj meje dhe ndaj Ehli Bejtit tim është dobiprurëse në shtatë momente të vështira për njeriun: Në çastin e vdekjes dhe në varr, në çastin e ringjalljes dhe të hetimit të dosjes, në çastin e llogarisë, në çastin e rëndimit të peshores së veprave dhe në çastin e kalimit të urës së Siratit".* [1]

Shprehja e mëshirës së të Vërtetit tek Ehli Bejti *(Paqja qoftë me ta!)* është aq e madhe, saqë thuhet se kur Prijësi i Besimtarëve *(Paqja qoftë me të!)* po kalonte mbi të vrarët e armikut në luftën e Xhemelit, qau me zë të lartë dhe pyeste se pse ata njerëz, në vend që të zgjidhnin të vërtetën (*hak*-un), kishin zgjedhur të gabuarën (*batal*-in), se pse kishin marrë udhën e skëterrës dhe të ferrit, kur i kishin të hapura portat e mirësisë?! [2]

Gjithashtu tregojnë se Imam Husejni *(Paqja qoftë me të!),* pasi humbi të gjithë bashkëluftëtarët dhe bijtë e tij, iu drejtua armikut me këto fjalë: "Pendohuni që të shpëtoni nga porta e mirësisë së Zotit, sa nuk ma keni prerë ende kokën".

Ushtria e Jezidit donte ta vriste Imamin, kurse ai përpiqej t'u ngjallte shpirtrat e vdekur dhe t'i ndriçonte zemrat e tyre të errësuara me dritën e besimit. Ata donin ta bënin copa-copa Imamin *(Paqja qoftë me të!)*, ndërsa ai kishte dëshirë që t'i çlironte ata nga dënimi i përjetshëm dhe t'i çonte në Xhenet. Sa shumë dhembshuri, mëshirë, butësi dhe dashuri mësuam nga Imami i dëlirë *(Paqja qoftë me të!)* dhe zëvendësi më i drejtë i Profetit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)*!

[1] "Fadhail Shiia", 6, hadithi 2; "El Khisal", 2/360, hadithi 49; "Bihar Enuar", 7/248, kapitulli 10, hadithi 2.
[2] "El Xhemel", 991; "Bihar Enuar", 32/207, kapitulli 3, hadithi 163.

Pikërisht pra, mëshira e tyre ndaj njerëzve është në përputhje me mëshirën e po atij realiteti të drejtë që është përmendur në Kur'anin Fisnik: **"Ne e kemi krijuar njeriun dhe, Ne e dimë ç'i pëshpërit atij shpirti i vet. Ne jemi më pranë tij se damari i qafës së vet."**[1]

[1] Sure "Kaf", ajeti 16.

KUR'ANI, SHFAQËS I MËSHIRËS

Gjithësia dhe universi janë shprehje të mëshirës. Në të gjitha drejtimet dhe në të gjitha vendet dhe gjithçka, janë përcjellje nga mëshira e lartmadhërisë së Tij. Kur'ani është më i përkryeri, shprehje e plotë dhe manifestimi real i mëshirës së Allahut

Ky manifestim i Kur'anit shihet në këtë ajet: **"Andaj, shikoji gjurmët e mëshirës së Allahut, si e gjallëron tokën pas shkretimit të saj. Vërtet, Ai do t'i ringjallë edhe të vdekurit, se Ai është i Fuqishëm për çdo gjë."**[1]

Sipas këtij ajeti të nderuar, njeriu duhet të vështrojë gjurmët e mëshirës së të Vërtetit me një sy mjaft të kujdesshëm. Ai do të ledhatohet nga mëshira e Zotit, nëse do të përfitojë nga mirësitë e Tij. Atij do t'i ripërtërihet mendja, zemra dhe shpirti. Këta njerëz kanë besim e moral të lartë dhe kryejnë vepra të mira

Imam Bakiri *(Paqja qoftë me të!)* thotë: "*Në kohën tuaj do të fryjnë flladе të veçanta mëshire, prandaj kini mendjen që të ekspozoheni dhe të përfitoni prej tyre.*" [2]

Përfitimi nga mëshira e plotë e të Vërtetit është Kur'ani. Për njeriun ka kushte, në këtë botë dhe në Botën Tjetër, një prej të cilëve është edhe ai i përmendur në ajetin e mëposhtëm: **"Kur të**

[1] Sure "Er Rrum", ajeti 50.
[2] Arabisht: 1/296, hadithi 195; "Bihar Enuar", 74/168, kapitulli 7.

lexohet Kur'ani, dëgjoni dhe heshtni, në mënyrë që të mëshiroheni."[1]

Pra, dëgjimi dhe heshtja e plotë është një cilësi nëpërmjet së cilës njeriu hyn në mëshirën e të Vërtetit. Nëse njeriu i bën padrejtësi vetes duke mos i kushtuar vëmendje librit të Zotit, atëherë ai ka përgatitur terrenin e mjerimit dhe të humbjes së vetvetes, ashtu siç thuhet në një ajet tjetër: **"Ne shpallim nga Kur'ani atë që është shërim dhe mëshirë për besimtarët e që mohuesve keqbërës u shton vetëm humbje"**.[2]

Kur'ani, ky libër madhështor, ka zbritur nga Zoti i gjithësisë. Prej tij kemi mundësi të përfitojmë ne, emigrantët, të çlirohemi nga burgu i natyrës, nga zinxhirët e ngatërruar të epsheve dhe të pasioneve. Kur`ani është një nga shprehjet më të mëdha të mëshirës absolute të Zotit, por ne të verbërit dhe të shurdhët nuk përfituam dhe nuk përfitojmë asgjë nga ai.[3]

[1] Sure "ElA'raf", ajeti 204.
[2] Sure "El Isra", ajeti 82.
[3] Marrë nga Libri "Adab Es Salat", f. 66.

MADHËSHTIA E KUR'ANIT

Siç e dimë, konceptimi i madhështisë së Kur'anit është jashtë aftësisë sonë të të perceptuarit. Megjithatë, do të ishte shumë e dobishme po të ndalemi pak në këtë çështje.

Në shumë ajete, Kur'ani është konsideruar si dritë (*Nur*). Ndër to, përmendim ajetet e mëposhtme: **"Mesihu nuk do ta përbuzte kurrë që të ishte rob i Allahut, as edhe engjëjt më të afërm. Ata që e shpërfillin dhe e nënçmojnë me arrogancë adhurimin ndaj Tij, Allahu do t'i sjellë të gjithë para Vetes."**[1]

"O ithtarët e Librit! Juve ju erdhi i Dërguari Ynë, i cili ju shpjegon gjëra nga ato që i keni fshehur ju prej Librave (Teuratit dhe Ungjillit) **dhe ju fal shumë. Juve ju erdhi prej Allahut dritë** (i Dërguari) **dhe Libër i qartë** (Kur'ani)**."**[2]

"**Por atë** (Kuranin), **Ne e bëmë dritë, me anë të së cilës udhëzojmë kë të duam nga robërit Tanë.**".[3]

"Pastaj, Ne i shpallëm Musait: 'Ti udhëto natën me robtë e Mi, por do të jeni të ndjekur."[4]

Në një ajet kërkohet nga ne që të besojmë Zotin, Profetin dhe dritën që ka zbritur: **"Prandaj besoni në Allahun, në të**

[1] Sure "En Nisa, ajeti 174.
[2] Sure "El Maide", ajeti 15.
[3] Sure "Shura", ajeti 52
[4] Sure "Esh Shu'ara", ajeti 52.

Dërguarin e Tij dhe në dritën (Kur'anin)**, që ju kemi zbritur. Allahu e di mirë çdo gjë që bëni ju."**[1]

Në katër ajetet e lartëpërmendura, është bërë e ditur me gjuhë të ndryshme se Kur'ani është dritë dhe udhëzim. Drita është e qartë dhe e nxjerr në pah hijen e gjërave. Po të mos ishte ajo, asgjë nuk do të mund të shihej. Nëse në netët pa hënë njeriu shikon dhe dallon diçka, kjo ndodh si pasojë e dritës sado të paktë të yjeve. Një i urtë (Dharifi) thotë: "Kur'ani Fisnik nuk i ka zbritur vetëm Profetit të nderuar *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)*, por edhe kombit të tij.

Kjo është një e vërtetë që nxjerr në pah lidhjen e Zotit dhe mirësinë e Tij me njeriun. Njeriu e ka përfituar këtë urtësi nga përmbajtja e interpretimit të vërtetë në disa nga ajetet fisnike, ku thuhet: **"O njerëz! Me të vërtetë, juve ju ka ardhur një provë bindëse** {Muhamedi *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)}* **nga Zoti juaj dhe ju është zbritur një Dritë e dukshme** (Kur'ani)**."**[2]

"(Të dërguarit i çuam) **me prova të qarta dhe libra. Ndërsa ty** (o Muhamed) **të zbritëm Përkujtesën** (Kur'anin)**, me qëllim që t'u shpjegosh njerëzve atë që u është shpallur dhe që ata të mendojnë."**[3]

Nëse dikush i përmbahet Kur`anit, kjo nuk është e rastësishme. Ai njeri është zgjedhur për t`u udhëhequr nga Kur`ani. Profeti i shtrenjtë i Islamit *(Paqja dhe bekimi i Allahut*

[1] *Sure "Et Tegabun", ajeti 8.*
[2] Sure "En Nisa", ajeti 174.
[3] Sure "En Nahl", ajeti 44.

qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!) është ndërmjetësi i zbritjes së Kur'anit drejt kombit. Kombi e përfiton prej tij zbritjen e Kur'anit. Zoti i mëshirshëm, që është më i Vërteti i të vërtetëve, thotë: Zbritja e Kur`anit është faza përfundimtare me anë të së cilës Zoti flet me popullin islam. Kjo dritë që zbret përmes Profetit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e Tij!)* nuk ndërpritet kurrë.

Shpallja e Zotit zbriti përmes gjuhës së bekuar dhe zemrës së pastër të Profetit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)* i cili nuk fsheh asgjë nga ajo që iu tha: **"Dhe nuk mbulon asnjë të fshehtë prej së Padukshmes."**[1]

"Ai nuk flet sipas qejfit të vet."[2]

" por ajo (që thotë) **është vetëm shpallje hyjnore, që i vjen atij."**[3]

Kur dëgjojmë fjalët *"Ja ej-juhel–ledhine amenu"* **"O ju që keni besuar"**[4] është mirë të themi: *"Lebejk"* (Si urdhëroni!), sepse Zoti i drejtohet atij që do në mënyrë të drejpërdrejtë. Zoti flet me ne dhe nëse nuk do të ishte kështu, atëherë ç'kuptim do të kishte fjala *"Lebejk"* (Si urdhëron!)?

A mundet të komunikojmë drejpërdrejt me dikë që na ka folur në të shkuarën? Njeriu thote: *"Si urdhëron!"* kur folësi është i pranishëm, kur i drejtohen dhe kur i ngarkohen detyra. Përshkrimet e Kur'anit Fisnik janë të shumta dhe frymëzuese.

[1] Sure "Et Tekuir", ajeti 24.
[2] Sure "En Nexhm", ajeti 3.
[3] Sure "En Nexhm", ajeti 4.
[4] "Kur'an dar Kur'ani", 1/64- 66, i përmbledhur.

Nëse do t'i trajtonim të gjitha ato, atëherë do të dilte një Methnevi (poemë dyvargëshe), me gati dyqind e dhjetë kilogramë letër.

Ajeteve kur'anore që e trajtojnë Kur'anin si mëshirë, u jepet një rëndësi e veçantë. Nëntë herë është përmendur në ajetet e bekuara kur'anore se ky libër qiellor është thelbi i udhëzimit dhe i mëshirës.

Në suren "El En'am", nga ajeti 154 e deri tek ajeti 157, trajtohet tema e rrugës së drejtë të Zotit (Sirat el-Mustekim e Ilahi) dhe e Librit Qiellor. Në këto ajete thuhet: **"Ne i dhamë Musait Librin si plotësim** (të mirësisë Sonë) **për atë që vepron mirë, si shpjegim për çdo gjë dhe si udhërrëfyes e mëshirë, që ata** (hebrenjtë) **të mund të besonin në takimin me Zotin e tyre. Ky Libër që kemi shpallur, është i bekuar, prandaj ndiqeni dhe druajuni kundërshtimit, në mënyrë që të mëshiroheni. Dhe që të mos thoni: 'Shkrimet e shenjta u janë shpallur vetëm dy sekteve para nesh, ndërsa Ne nuk kemi ditur gjë çfarë mësonin ata'. Ose që të mos thoni: 'Sikur Shkrimet e shenjta të na ishin shpallur neve, ne do të ishim më të udhëzuar se ata'. Pra, ju ka ardhur nga Zoti juaj provë e qartë, udhërrëfim dhe mëshirë! Atëherë, kush është më keqbërës se ai që i përgënjeshtron shpalljet e Allahut dhe largohet nga ato? Ne, do t'i ndëshkojmë me dënim të rëndë ata që shmangen nga shpalljet Tona, për shkak se u larguan."**[1]

Gjithashtu, të ngjashme me ajetet e mësipërme "*Huden ue Rahmeh*" (udhëzues dhe mëshirë), janë edhe këto: **"Ne u kemi**

[1] Sure "El En'am", ajetet 154-157.

zbritur atyre një Libër, të cilin e kemi shpjeguar gjerësisht, që të jetë udhërrëfyes dhe mëshirë për njerëzit që besojnë."[1]

"O njerëz, ju ka ardhur këshillë (Kur'ani) **nga Zoti juaj, shërim për zemrat tuaja, udhëzim dhe mëshirë për besimtarët."**[2]

"Në tregimet e atyre (të dërguarve) **ka këshilla për ata që janë me mend. Ky** (Kur'an) **nuk është tregim i trilluar, por ai është vërtetues i atyre** (librave) **që janë shpallur para tij, është shpjegues i çdo gjëje dhe udhërrëfyes e mëshirë për njerëzit besimtarë."**[3]

"Ne ta kemi zbritur ty Librin, vetëm që ti t'u sqarosh atyre çështjet, për të cilat ata nuk pajtoheshin, si dhe që të jetë udhërrëfyes e mëshirë për njerëzit që besojnë".[4]

"Ditën kur do të sjellim kundër çdo populli dëshmitarë nga gjiri i tyre, Ne do të të sjellim ty (Muhamed) **dëshmitar kundër këtyre. Ne ta zbritëm ty Librin, si shpjegim për çdo çështje, si udhërrëfyes, si mëshirë dhe si lajm të mirë për myslimanët."**[5]

"Dhe, natyrisht, është udhërrëfyes dhe mëshirë për besimtarët e vërtetë."[6]

"Udhërrëfyes dhe mëshirë për punëmirët."[7]

---

[1] Sure "El A'raf', ajeti 52.
[2] Sure "Junus", ajeti 57.
[3] Sure "Jusuf", ajeti 111.
[4] Sure "En Nahl", ajeti 64.
[5] Sure "En Nahl", ajeti 89
[6] Sure "En Neml", ajeti 77.
[7] Sure "Lukman", ajeti 3.

KUR'ANI FISNIK ËSHTË TRYEZË E MËSHIRËS
(Sofër e rahmetit)

Njëra nga suret kur'anore, që është quajtur edhe "Nusja e Kur'anit", është surja "Er Rrahman", ku shpaloset një listë e gjatë e begative dhe e dhuntive të Zotit Mëshirues përpara syve të njeriut.

Në këtë sure flitet për begatitë e kësaj bote dhe të Botës Tjetër, për engjëjt, njerëzit, xhindët, përsosmërinë e krijesave dhe për lumturinë e përjetshme të Xhenetit. Në fillim të kësaj liste qëndron Kur'ani, si një begati mëshire, që vetë Zoti e trajton si një nga begatitë e Tij të pafundme.

"I Gjithëmëshirshmi ua ka mësuar Kur'anin (robërve të Tij)**, ka krijuar njeriun dhe i ka mësuar atij të folurit e qartë."**[1]

Këto ajete të ndritura tregojnë se Kur'ani Fisnik është libri i fundit qiellor, i pari dhe më i rëndësishmi, më frytdhënësi i begatisë së Zotit. Duke vepruar mbi bazën e këtij Libri qiellor, mund të arrihet perceptimi i mëshirës dhe i mirësisë së Zotit. Zoti i Madhëruar ua ka zbritur njerëzve si argument këtë sofër të mëshirës.

"Ditën kur do të sjellim kundër çdo populli dëshmitarë nga gjiri i tyre, Ne do të të sjellim ty (Muhamed) **dëshmitar kundër këtyre. Ne ta zbritëm ty Librin, si shpjegim për çdo**

[1] Sure "Er Rrahman", ajetet 1-4.

çështje, si udhërrëfyes, si mëshirë dhe si lajm të mirë për myslimanët."[1]

Në këtë libër është sqaruar çdo gjë që ndikon në arritjen e kësaj lumturie. Çdo vepër që të çon tek ajo, është e përmendur në Kur'an. Gjithashtu, ne jemi urdhëruar që të rrimë larg kryerjes së atyre veprimeve që shkaktojnë vuajtje dhe fatkeqësi.

Kur`ani Fisnik është fillesa e gjithë universit. Zanafilla *(Mab`da)* ka nisur aty. Kur`ani Famëlartë na shpjegon Ringjalljen *(Miad),* Udhën e drejtë *(Sirat el Mustekijm),* si dhe Fenë. Përmes tyre ne arrijmë pikësynimin tonë.

Të gjitha njohuritë fetare janë paraqitur në këto tri pjesë: Zanafillë, Ringjallje dhe Rrugë e drejtë. Për të na informuar mbi këto tre realitete gjithëpërfshirëse, prijësi i besimtarëve, Aliu, i biri i Ebu Talibit *(Paqja qoftë me të!),* thotë: *"Zoti e mëshiroftë atë që e di se nga vjen, ku ndodhet dhe ku po shkon".*[2]

Pra, Zoti e mëshiron njeriun që e njeh Zotin e vet, njëshmërinë *(Teuhidin)* dhe zanafillën *(Mab'da);* njeriun që kupton se ku ndodhet tani e në cilin drejtim duhet të hedhë hapin; që është njohës i udhës *(Siratit)*, njeriun që e di se ç'pikësynim ka e që është njohës i ringjalljes *(Miad).*

[1] Sure "En Nahl", ajeti 89.
[2] "*El Hikmet el Mutealijeten fil esfar el Erbiah*", 8/ 355, kapitulli 7, kreu 2; "*Adab es Salat*", 1/93, kapitulli 1.

TREGIMI MË I MIRË
(Ahsan el hadith)

Zoti i Mëshirshëm e përmend Kur'anin Fisnik si tregimin më të mirë *(Ahsan el Hadith)*, si fjalën më të mirë dhe më të bekuar. I Vërteti ka dërguar shumë libra qiellorë dhe hadithe Kudsi (thënie të shenjta), por, përsa i përket kësaj mirësie të veçantë të Tij për njerëzimin, Ai thotë: **"Allahu ka shpallur Fjalën më të bukur** (Kur'anin) **në formën e një libri, pjesët e të cilit i ngjasojnë njëra-tjetrës dhe përsëriten. Prej tij u rrëqethet lëkura atyre që i frikësohen Zotit të tyre e, mandej qetësohen lëkura dhe zemrat e tyre, kur përmendet Allahu. Ky Libër është udhëzim i Allahut. Nëpërmjet tij Allahu udhëzon kë të dojë. Ndërsa atë që Allahu e shpie në humbje, s'mund ta udhëzojë kush."**[1]

Kur`ani është fjala më perfekte që ka zbritur Zoti në tokë, si nga ana e formës ashtu edhe nga ajo e përmbajtjes. Po të kishte fjalë më të thellë, më domethënëse e më të lartë sesa ajo, Zoti i Madhëruar patjetër do ta zbriste përmes Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)*, sepse Zoti është më i dituri, më i afti dhe më dorëlëshuari. Ai është i Plotfuqishëm për çdo punë.

[1] Sure "Ez Zumer", ajeti 23.

"Allahut i takon sundimi i qiejve dhe i Tokës dhe gjithçka që ato përmbajnë. Ai është i Fuqishëm për çdo gjë."[1]

Po të kishte fjalë më të mirë dhe më të lartë, Zoti do ta zbriste përmes Profetit të Tij. *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)*. Zoti është i pastër dhe qëndron larg çdo të mete, ashtu siç thuhet vazhdimisht në ajetet kur'anore.

Prandaj, Kur'ani Fisnik është lajmi më i mirë, thesari më i çmuar, begatia më e madhe hyjnore, sofra e mëshirës së gjerë të të Vërtetit. Ajo është fjala më e përsosur.

[1] Sure "El Maide", ajeti 120.

SHKALLËT E KUR'ANIT

Kur'ani Fisnik nuk është si librat e zakonshëm që janë në dispozicion të lexuesve, por një libër hyjnor, që ka shkallët dhe etapat e veta; ai ka anët e tij të jashtme dhe të brendshme, madje, edhe vetë e brendshmja e tij, ka brendësinë e saj. Faza më e lartë e tij është Um'mul Kitab (Nëna e librit), ashtu siç thuhet edhe në ajetin e mëposhtëm: **"e ai është te Ne, në Librin kryesor** (Leuhi Mahfûdh)**, i lartësuar dhe plot urtësi."**[1]

Baza, rrënja dhe nëna e saj, është faza më e lartë dhe ekzistenca reale pranë Zotit. Ajo është dora e engjëjve më të afërt dhe më të respektuar nga Zoti.

"**Në duart e shkruesve** (engjëj) **të ndershëm dhe të drejtë**."[2]

"Në të vërtetë, Ne e kemi shpallur Kur'anin në gjuhën arabe, për ta kuptuar ju".[3]

Në këtë nivel, përmbledhja vjen në formën e alfabetit, dëgjohet, shikohet dhe shkruhet, komentohet dhe interpretohet, për të përgatitur terrenin e konceptimit, të arsyetimit, progresit dhe të përsosmërisë së njeriut. Në këtë ajet Zoti thotë se: "Ne e

[1] Sure "Ez Zuhruf", ajeti 4.
[2] Sure "Abese", ajetet: 15-16.
[3] Sure "Ez Zuhruf", ajeti 3.

sollëm Kur'anin në arabisht, të qartë dhe të rrjedhshëm, që të jetë burim i të arsyetuarit, të kuptuarit dhe i të menduarit tuaj. "Leallekum ta'kilum" **"...për ta kuptuar ju."**[1]

"Allahut i takon që t'ju tregojë rrugën e drejtë, kur ka prej tyre edhe të shtrembra; sikur të donte Allahu, do t'i udhëzonte të gjithë."[2]

[1] Sure "Jusuf", ajeti 2.
[2] Sure "En Nexhm", ajeti 9.

RREGULLAT E KËNDIMIT TË LIBRIT HYJNOR

Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimi i Zotit qofshin mbi të dhe familjen e tij)*, në lidhje me kënduesin e Kur'anit, mësuesin dhe nxënësin e tij thotë:

"Grupet e njerëzve që mblidhen në faltore për të kënduar Kur`an, për ta mësuar atë vetë dhe për t`ua mësuar të tjerëve, mbështillen nga mjë qetësi dhe mëshirë hyjnore, rrethohen nga engjejët dhe përmenden nga Zoti tek ata që gjenden pranë Tij". [1]

Ndër rregullat e rëndësishme të këndimit të Librit të Zotit, i cili sjell dobi të shumta, ndriçim të zemrës dhe gjallërim të shpirtit, është *"Ta'dhijm-i"* (madhështim). Përmes tij kuptojmë madhështinë e Kur'anit. Kjo domethënie është e pashpjegueshme, sepse të kuptuarit e madhështisë së diçkaje konsiston në të kuptuarit e vërtetë të asaj gjëje.

[1] "Adab Aslat" faqe 180-181.

NJOHJE ME KUR'ANIN

Për t'u njohur shkurtimisht me Kur'anin, mund të hedhim një vështrim të shpejtë në emrat dhe cilësitë që Zoti i Madhëruar i ka shpalosur tek vetë Kur'ani, në këtë thesar jetik.

Këto cilësi përmblidhen në gjashtëdhjetë tituj dhe mund të ndahen në dhjetë kategori.

DHJETË CILËSI TË KUR'ANIT NË KUR'AN

1. Cilësitë e përgjithshme kur'anore që janë të natyrës këshilluese, si: *"kitab, hadith, kaul"*, nuk tregojnë asgjë mbi pikësynimin e zbritjes dhe të veçorive të Kur'anit.

2. Cilësitë që tregojnë metodikën e shpjegimit të Kur'anit, si: *"arabi, mubin, muteshabih, methane, tafsil, mufas-sal"*.

3. Cilësitë lavdëruese, që përgjithësisht vënë theksin në rëndësinë dhe begatinë e tij, si: *"adhim, thakil, kerim, mexhid, mubarek, es selamu hadith, alij, hakim dhe aziz."*

4. Cilësitë që sqarojnë pozicionin e këtij libri në lidhje me librat e tjerë qiellorë, si: "tasdik, musad-dek dhe muhejminë."

5. Cilësitë që tregojnë zbritjen e tij nga ana e Zotit të Madhëruar, si: *"kelamull'llah, ajetull'llah, tenzil, munzil"*. Cilësi të tilla, si: *hakul, jekin* dhe *sidk*, mund të konsiderohen gjithashtu si pjesë e kësaj kategorie e ndoshta mund t'i bashkangjiten edhe kategorisë së gjashtë.

6. Cilësitë që tregojnë saktësinë e përmbajtjes dhe qartësinë e koncepteve të tij, koncepte të cilat e ushqejnë fuqinë mendore dhe logjike të njeriut dhe e ndajnë të drejtën nga e shtrembra, si: *"burhan, tibjan, bej'jan, bej'jinat, furkan, fast, kaj'jim.*

7. Cilësitë që vënë theksin në forcën stimuluese të Kur'anit. Kjo forcë e detyron njeriun të lëvizë me maturi drejt veprimtarisë që e shoqëron dhe e udhëheq shpirtin hap pas hapi në udhëtimin e tij drejt qiellores, derisa t'i përshkojë njërën pas tjetrës gradat e larta të përsosmërisë dhe të arrijë në stacionin e fundit.

8. Cilësitë që tregojnë se Kur'ani zgjon zemrën nga mospërfillja dhe e pregatit për të pranuar të vërtetën, si: *"dhikri, dhil dhikri, tedhkur,* dhe *muadheh"*.

9. Cilësi që tregojnë se Kur'ani është shërues i shpirtit dhe largues i pengesave: *"shefa"*.

10. Cilësi që tregojnë se Kur'ni është ndriçues i çdo shkalle për të arritur në përsosmërin e njeriut. Ai është ndihmues i njohjes së logjikës dhe udhëzues për në rrugën e shpëtimit, i nxjerr nga errësira në dritë dhe dërgues për në rrugën e drejtë.

"...me të cilin Allahu i drejton ata që ndjekin pëlqimin e Tij, në rrugën e shpëtimit, i nxjerr nga errësira në dritë me lejen dhe vullnetin e Vet dhe i shpie në rrugën e drejtë."[1]

[1] Sure "El Maide", ajeti 16.

KUR'ANI, PËRSHKRUES I POZITËS SË SHENJTË TË NJËSHMËRISË

Ky libër i nderuar është formë e njëshmërisë së përfshirjes të të gjitha emrave dhe cilësive të Zotit të Madhëruar. Ai është përshkrues i pozitës së shenjtë të të Vërtetit në të gjitha çështjet dhe manifestimet. Thënë ndryshe, këto shkrime ndriçuese janë trajta të *"ismi Adham"*, **"emrit më të lartë të Zotit"**, ashtu siç është edhe njeriu i përsosur formë e emrit më të lartë të Zotit *(ismi Adham)*. Por e vërteta e këtyre të dyjave është pronë e Zotit, të Madhëruarit i Cili e din të fshehtën dhe, në botën e ndarjes ato ndahen nga njëra–tjetra në formë, por jo në përmbajtje.

Ashtu sikurse i Vërteti me dorën e Tij të madhëruar e urdhëroi dhe e krijoi të përkryer njeriun e parë *(insane kamil)*, po ashtu me dorën e Tij e zbriti librin e përsosur, Kur'anin gjithpërfshirës. Ndoshta për këtë e quajnë Kur'an, sepse pozita e njëshmërisë është pika e bashkimit të unitetit dhe shumësisë. Prandaj ky libër nuk i përket një kohe të vetme, sepse *"ismi Adham"* dhe fjalët e Tij s'kanë as fillim e as fund *(Ezeli't Ebedi)* dhe se të gjitha ligjet dhe sheriatet janë të kufizuara në këtë ftesë dhe vilajet.[1]

[1] *"Adabes Salat"*, faqe 321.

Njohuritë që janë sjellë qartë dhe hapur në Kur'anin Fisnik klasifikohen në disa kategori:

a- Njohuritë që lidhen me emrat dhe cilësitë hyjnore, si: *hajat, ilm, kudret, sem'ë beser, teuhid* dhe cilësi të tjera të përsosmërisë që lidhen me natyrën e Zotit.

b- Njohuritë që lidhen me veprimet hyjnore *(Efal e Ilahi)*, si: *khalk, emr, irade dhe mesh'ijet, kada dhe kader, xhebr dhe tafuidh, reda* dhe *sakhat* etj.

c- Njohuritë që lidhen me mirësinë (fejdh), si: *louh, kalem, bejt ma'mur* dhe të ngjashme me to, të cilat shërbejnë si ura lidhëse midis Zotit të Madhëruar dhe njerëzve.

d- Njohuritë që lidhen me njohjen e njeriut dhe me shpjegimin e realitetit të tij në univers, si në këtë botë, ashtu edhe në Botën Tjetër.

Kur'ani përmban edhe njohuri të tjera që lidhen me njeriun, me njohjen e tij, me parimet shoqërore, me shembullin dhe përsosmërinë e tij, me profetësinë, frymëzimin, sheriatin si dhe me shpjegimin e së ardhmes së njeriut, pra *berzah-ut* (jetës në varr) dhe *Miadi-t* (ringjalljes). Gjithashtu, në të gjenden njohuri që kanë lidhje me moralin *(ahlak)*, pastrimin *(tehdhib)*, edukimin *(terbijet)* dhe me pozitën e Miqve të Zotit.

Në tërësi, çdo gjë që është për të mirën dhe lumturinë e njeriut, si besimi, morali dhe veprat, është e shpjeguar në Kur'an. Duke qenë se akidja dhe Usul ed-Din (besimi dhe parimet e fesë) janë pjesë e ahlak-ut dhe amel-it (moralit dhe veprës), Zoti i Madhëruar i ka kushtuar Kur'anit një vëmendje të veçantë. Mund

të thuhet me plot bindje se nuk ekziston asnjë besim (akide) në botë, për të cilën të mos ketë folur Kur'ani. Kur'ani e miraton të vërtetën (hak-un) dhe i kundërvihet të shtrembrës (batil). Ai përfshin të gjitha besimet e mëparshme dhe ato të mëvonshme.

Të gjitha shkollat dhe institucionet njerëzore duhen matur dhe peshuar me këtë standard hyjnor për të parë saktësinë apo pasaktësinë e tyre.

GJETJA E RRUGËS DREJT KUR'ANIT

Për të gjetur rrugën drejt brendësisë dhe mistereve të këtij Libri, duhen plotësuar disa kushte. Për këtë është e nevojshme të ngjiten shkallët e devotshmërisë *(takva)*, në mënyrë që njeriu të arrijë Miraxhin e pastërtisë.

Zoti i Madhëruar në Kur'an thotë: **"Atë** (Kur'anin) **e prekin vetëm të pastërtit..."**[1]

"Një i Dërguar nga Allahu, i cili t'u lexonte faqe të pastra (Kur'anin)**.**[2]

Arritja e pastërtisë nuk është një punë e thjeshtë, por rruga drejt saj është e hapur. Për arritjen e pastrimit të brendshëm duhen kaluar disa faza.

[1] Sure "El Uaki'a", ajeti 79.
[2] Sure "El Bejjine", ajeti 2.

KUSHTET E GJETJES SË RRUGËS DREJT KUR'ANIT

1- Për të gjetur rrugën drejt Kur'anit, duhen braktisur tërësisht të gjitha gjërat e ndaluara dhe mëkatet e jashtme e të brendshme. Pra, duhet që brendia të bëhet pasqyrë, me anë të së cilës të vështrohen dhe të dëshmohen realitetet hyjnore. Nëse tek njeriu gjendet një grimcë papastërtie shpirtërore, si: urrejtja, xhelozia, lakmia, koprracia, mëria, hipokrizia, mendjemadhësia etj, ai nuk do të mund t'i shohë dhe t'i dëshmojë çështjet hyjnore.

2- Kryerja e të gjitha detyrimeve është në zemër dhe në trup, në pasuri dhe ligjshmëri.

3- Lidhja me vilajetin (prijësinë) e Ehli Bejtit *(Paqja qoftë mbi ta!)*, dashuria ndaj tyre, ndjekja dhe bindja ndaj urdhrave jetëdhënës të tyre.

4- Vazhdimësia në kryerjen e veprave të mira, në shfaqjen e moralit të hijshëm, në ruajtjen dhe respektimin e devotshmërisë në të gjitha punët dhe çështjet jetike, individuale, familjare dhe shoqërore.

ADHURIMI, SHPREHJE E MËSHIRËS

Mëshira teshri'ije (legjislative) është e kristalizuar në ligjin hyjnor. Ajo ka shumë elemente, njëri prej të cilëve është adhurimi (ibadeti). Njeriu ka nevojë për adhurim dhe frytet i merr përmes tij. Adhurimi mund të shihet nga dy këndvështrime: 1- Lidhja e të Vërtetit me robin; 2- Lidhja e robit me të vërtetën. Adhurimi bëhet detyrim për robin përmes disa urdhëresave nga ana e të Vërtetit. Në fakt është shfaqje e dashurisë së madhërisë së Tij ndaj vetë robit. Ai është horizonti i lindjes së mirësisë dhe mëshirës së Tij dhe krijim i lidhjes së veçantë ndërmjet Zotit dhe robit të Tij të bindur.

Për xhihadin, që është një nga vërtetuesit e adhurimit, Imam Aliu *(Paqja qoftë me të)* ka thënë: "*Me të vërtetë, xhihadi është një portë nga portat e Xhenetit që Zoti e ka hapur për miqtë dhe të dashurit e Tij të veçantë.*"[1]

Adhurimet e tjera si: namazi, agjërimi, haxhi, bamirësia, humsi, zekati, urdhërimi për punë të mira dhe ndalimi nga të këqijat e tij janë caktime për njeriun. Engjëjt dhe krijesat e tjera nuk janë urdhëruar për këto adhurime. Këto porta të veçanta, pra adhurimet, janë detyrë e mëkëmbësit të Zotit, njeriut. Nëpërmjet adhurimeve, arrihet perceptimi i butësisë, i dashurisë dhe i mëshirës së të Vërtetit për njeriun. Nëse njihet mirë ky realitet,

[1] "Nehxhul Belaga", 869, ligjërata 27; "El Kafi", 415, kapitulli Fadl el- xhihad, hadithi 6.

padyshim që do të ndryshojë rruga, zakonet dhe morali i njeriut. Është pikërisht mëshira, dashuria, dhembshuria dhe butësia e Zotit, që e ka hapur portën e adhurimit, të qarjes së halleve, të përgjërimit dhe lutjes për njeriun, sepse Madhëria e Tij nuk ka patur, nuk ka dhe nuk do të ketë kurrë nevojë për adhurimin e asnjë krijese.

Në fillim të ligjëratës së cilësive të devotshmëve (mut'tekinëve), Imam Aliu ka thënë: *"Zoti i Pastër dhe i Përkryer i krijoi qeniet, ndërkohë që nuk kishte nevojë për bindjen e tyre dhe ishte i sigurtë prej mëkateve të tyre, sepse kryeneçësia e kryeneçëve nuk i bën ndonjë dëm dhe bindja e robëve nuk i sjell ndonjë dobi Atij."* [1]

"Dhe Musai tha: 'Nëse mohoni ju dhe të gjithë ata që janë në Tokë, (dijeni se) **Allahu është vërtet i Vetëmjaftueshëm dhe plot lavdi.'"**[2]

Ndonëse askush nuk kërkon asgjë nga Zoti, Ai u dhuron krijesave të Tij begati materiale e shpirtërore. Njeriut i jepet si shpërblim një shi pranveror, nëse në emër të detyrës hyjnore, ai është i moralshëm dhe bën punë të mira dhe kjo vetëm në sajë të përkujdesjes dhe mëshirës së Zotit të Madhërishëm.

Zoti i Madhërishëm fal shumë begati, por kur njeriu këtë begati materiale e shpirtërore e shndërron në adhurim për Të, atëherë njeriun e ndjek mëshira e veçantë e të Vërtetit si shpërblim i përjetshëm. Kur'ani e ka vënë theksin në cilësinë e mahnitshme të këtij realiteti në ajetet e shumta të tij. Ndër to janë dy ajetet e

[1] "Nehxhul Belaga", 303, ligjërata 197; "Bihar Enuar", 64 /315, kapitulli 14, hadithi 50.
[2] Sure "Ibrahim", ajeti 8.

sures "El Fatir", ku thuhet: **"Pa dyshim, ata që lexojnë Librin e Allahut, falin namazin dhe japin fshehtazi apo haptazi nga ajo që u kemi dhënë Ne, mund të shpresojnë në një fitim që nuk do të humbasë. Allahu do t'ua plotësojë atyre shpërblimin dhe do t'ua shtojë nga dhuntitë e Tij. Me të vërtetë, Ai është Falës dhe Falënderues".**[1]

[1] Sure "Fatir, ajetet: 29-30.

E VËRTETA E SHPIRTIT TË ADHURIMIT

Shpirti i adhurimit është robërim dhe nënshtrim. Nëse dikush i nënshtrohet të Vërtetit me të tërë qenien, atij do t'i ndriçohet e gjithë jeta. Një njeri që i nënshtrohet Zotit në çështjet ekonomike, familjare, shoqërore e morale patjetër që nuk do të ndeshet me asnjë problem në të dyja botët.

"Pa dyshim, ata që lexojnë Librin e Allahut, falin namazin dhe japin fshehtazi apo haptazi nga ajo që u kemi dhënë Ne, mund të shpresojnë në një fitim që nuk do të humbasë. Allahu do t'ua plotësojë atyre shpërblimin dhe do t'ua shtojë nga dhuntitë e Tij. Me të vërtetë, Ai është Falës dhe Falënderues".[1]

Ai që nuk i nënshtrohet Zotit dhe mjaftohet me anën e jashtme të adhurimeve ose nuk i është drejtuar aspak adhurimit, do të kaplohet nga dëmi i pariparueshëm, si në këtë botë, ashtu edhe në Botën Tjetër. Duhet nënvizuar fakti se falja e namazit nuk është e mjaftueshme për të përfituar nga mëshira e Zotit. Për të arritur këtë mëshirë, nuk duhet të mbetesh i privuar nga begatitë dhe përsosmëritë e brendshme. Ato sjellin lumturinë e përjetshme, madje edhe fqinjësinë me Zotin, shkallë kjo e ngjitjes drejt pozitës më të lartë. Absolut është edhe pikësynimi përfundimtar i

[1] Sure "Fatir", ajetet: 29-30.

dëshirave të evlijave (miqve të Zotit), skaji i fundit i dëshirave të të zotëve të njohjes dhe të komandantëve të zemrave, madje është bebja e syrit të zotërinjve Profetë, është nga shkallët më të larta të dëmtimit, që mbasi del nga kjo ekzistencë dhe hyn në kërkimin hyjnor të llogarisë sjell të tilla dëme, që nuk mund t'i perceptojë dot mendja jonë. Për sa kohë që jemi nën mbulesën e botës materiale dhe perdes së natyrës, nuk mund ta perceptojmë dot atë botë. Cili mjerim dhe dëm është më i madh se ky? Mbas dyzet apo pesëdhjetë vjetësh mundime, të mos përfitosh aspak shpirtërisht, është një vuajtje e madhe zemëre dhe mbulesa errësuese sjell dobësimin e shikimprehtësisë sonë!!

Allahu thotë: **"...që të mos thotë njeriu: 'Mjerë për mua që nuk i kam kryer detyrimet ndaj Allahut, madje, edhe jam tallur!'"**[1]

Pra, i dashur përpiqu, hapi duart e kërko! Përmirësoji situatat e tua në çdo vështirësi që të del përpara dhe studioji kushtet shpirtërore të atyre që të njohin. Përfito nga ky ilaç hyjnor që është përgatitur për shërimin e të gjitha dhimbjeve dhe të metave shpirtërore.[2]

[1] Sure "Ez Zumer", ajeti: 56.
[2] "Adab es Salat", 5- 6.

ROLI I SUKSESIT NË PËRSOSMËRINË E ADHURIMIT

Raporti i të Vërtetit me njerëzit që i kryejnë detyrat e ngarkuara vendoset në bazë të mirësisë dhe të mëshirës. Nëse nuk do të ishte për këtë mirësi dhe mëshirë, atëherë njeriu do të konsiderohej pa dyshim, si një prej dëmprurësve të vërtetë. Allahu thotë**: "Por më pas, ju i kthyet shpinën** (besëlidhjes) **dhe, sikur të mos ishte mirësia e Allahut ndaj jush dhe mëshira e Tij, do të ishit të humbur."**[1]

Po të mos ekzistonte mirësia dhe mëshira, do të ishte e pamundur arritja e veprimeve dhe vjelja e fryteve të përpjekjeve. Njeriu do të mbetej përgjithnjë duarbosh, i mjeruar dhe i hutuar dhe do të vuante e do të torturohej nga brenda. Por, mirësia dhe mëshira e Zotit i jepet njeriut edhe përkundrejt një pune sado të vogël të tij. Kur njeriu humbet diçka duke konsumuar qenien, pasurinë dhe nderin e tij, por në të njëjtën kohë arrin të fitojë mirësinë dhe mëshirën e të Vërtetit, atëherë ai i gjen të gjitha gjërat përgjithmonë dhe realizon çdo dëshirë të mirë. Kështu, njeriu arrin të fitojë kënaqësinë e Zotit në Ditën e Kiamet. Kur mëshira e Zotit i jepet njeriut për shkak të përpjekjes së tij të mirë, ajo i dhurohet atij e plotë dhe e gjithanshme, duke mos lënë mënjanë asnjë grimcë të mirësive.

[1] Sure "El Bekare", ajeti: 64.

Në Kur'an lexojmë: **"Prandaj, nëse ata të quajnë gënjeshtar, thuaju: 'Zoti juaj është zotërues i mëshirës së gjerë, por ndëshkimi i Tij nuk do të prapësohet nga populli keqbërës"**.[1]

Fjala *"mëshirë"* (Rrahmet) është përmendur rreth dyqind e nëntëdhjetë herë në Kur'anin Fisnik. Qëllimisht ajo është trajtuar si një koncept që ka lidhje me njeriun. Sikur mëshira të përmendej vetëm në ajetin e mëposhtëm, do të mjaftonte për të kuptuar rëndësinë e saj: **"A nuk e sheh ti, se Allahu ka vënë në shërbimin tuaj gjithçka që është në Tokë dhe anijet që lundrojnë nëpër det me urdhrin e Tij?! Është Ai që e mban qiellin që të mos bjerë në Tokë; kjo mund të ndodhë vetëm me lejen e Tij. Vërtet, Allahu është i Butë dhe i Mëshirshëm me njerëzit."**[2]

Ne jemi, ekzistojmë dhe meritojmë gjithçka vetëm falë mëshirës së të Vërtetit. Ne nuk ekzistonim fare, por vullneti i të Urtit e kërkoi krijimin tonë.

Zoti na krijoi si një qenie të ekuilibruar, të qëndrueshme, të logjikshme, sipërmarrëse, dëshiruese dhe të pavarur. Ai na dha formën më të mirë, solli begati të panumërta në sofrën e jetës sonë dhe na i nënshtroi: kohën, diellin, hënën dhe yjet, ato që gjenden në tokë dhe në det.

Zoti vuri në shërbimin tonë të gjitha mjetet për të kryer adhurimin dhe detyrën tonë ndaj Tij. Ai na dedikoi suksesin e çdo pune të mirë. Po të shohim me kujdes, do të vëmë re se çdo vepër

[1] Sure "El En'am", ajeti 147.

[2] Sure "El Haxhxh", ajeti 65.

e mirë që bëjmë, vjen si pasojë e mjeteve, begative, vullnetit dhe e suksesit të Zotit. Ne nuk mund t'ia shpërblejmë dot Atij gjithçka që Ai bën për ne. Edhe pse Ai nuk ka asnjë nevojë ndaj nesh, është treguar i gatshëm që të reflektojë mbi ne.

Atë që ne shpenzojmë nga kapitali i pronës së Zotit dhe ia dorëzojmë Atij në formë adhurimi dhe shërbimi, Zoti na e kthen në formën e një shpërblimi madhështor dhe bujar, ndonëse nuk meritojmë asnjë grimcë prej tij (shpërblimit).

Disa nga lutjet e Imam Rizait *(Paqja qoftë mbi të!)* na udhëheqin drejt këtyre realiteteve të mahnitshme:

"Sa herë që pata sukses për ndonjë punë të mirë, ishe Ti që më udhëhoqe dhe ma çele rrugën drejt saj."

"Jam bekuar gjithnjë nga begatitë e Tua materiale dhe shpirtërore, të cilat janë derdhur mbi mua prej larmisë së madhe të bamirësisë e të bujarisë Tënde!"

"O Zotëria im! Nuk të falënderojmë vetëm se prej suksesit Tënd rrjedh një tjetër falënderim. I Adhuruari im! Si mund të llogariten begatitë e Tua?! Kur jepet shpërblimi për bujaritë e Tua dhe të kthehet shpërblimi i ndërsjelltë për mirësitë e Tua?!"

"Sa shumë mëkate mbulove me butësinë Tënde derisa i asgjësove ato! Sa shumë mirësi shumëfishoi mirësia dhe bamirësia jote derisa u rrit shpërblimi për to!" [1]

[1] "Biharul Enuar", 55/99, kapitulli 5.

VLERËSIMI I SAKTË DHE I GABUAR

Nënshtrimi ndaj Zotit është standardi i lavdisë dhe i nderit njerëzor. Ky nënshtrim bëhet shkak i lindjes së mëshirës, i butësisë dhe përkujdesjes së Tij. Në lidhje me këtë temë, Imam Aliu *(Paqja qoftë mbi të!)* ka thënë fjalët më të vyera. Ndër to lexojmë: *"O i Adhuruar! Më mjafton të jem robi Yt, për të qenë i lavdishëm dhe i nderuar. Mjafton që Ti të jesh i Adhuruari im! O i Adhuruar! Ti je ashtu siç dua unë, pra, më jep sukses për atë që Ti dëshiron!"*[1]

Vlerat që e bashkojnë njeriun me mëshirën e veçantë të të Vërtetit janë besimi, devotshmëria, xhihadi, punët e mira, morali i pëlqyeshëm dhe jo jeta aristokrate, luksoze, materialiste dhe kalimtare.

Allahu në Kur'an thotë: **"O besimtarë! Kur ju thuhet t'u hapni vend të tjerëve në tubim, atëherë bëni vend, se Allahu do t'ju bëjë vend** (në Xhenet)**! E kur ju thuhet të ngriheni, atëherë bëni kështu, se Allahu do t'i ngrejë në shkallë të lartë ata midis jush që besojnë dhe që u është dhënë dija. Allahu di çdo gjë që punoni."**[2]

"O njerëz! Në të vërtetë, Ne ju krijuam ju prej një mashkulli dhe një femre dhe ju bëmë popuj e fise, për ta njohur

[1]" Roudetel Vaidhejn",1/109; "Kenzul Favaid", 1/386; "Biharul Enuar", 91/94, kapitulli 32, hadithi 10.
[2] Sure "El Muxhadele", ajeti 11.

njëri-tjetrin. Më i nderuari prej jush tek Allahu është ai që i frikësohet më shumë Atij. Vërtet, Allahu është i Gjithëdijshëm dhe për Atë asgjë nuk është e fshehtë."[1]

"Nuk janë të njëjtë ata besimtarë që rrinë në shtëpitë e tyre, përveç të paaftëve, me ata që luftojnë në rrugën e Allahut me pasurinë dhe jetën e tyre. Allahu i ngre një shkallë më lart ata që kanë luftuar me pasurinë dhe jetën e tyre kundrejt atyre që kanë ndenjur në shtëpitë e veta. Ai u ka premtuar të gjithëve mirësi, por i ka dalluar ata që luftojnë mbi ata që nuk luftojnë me shpërblim të madh:"[2]

"Pa dyshim, ata që besojnë, bëjnë vepra të mira dhe përulen para Zotit të tyre, do të jenë banorë të Xhenetit, në të cilin do të qëndrojnë përherë."[3]

[1] Sure "El Huxhurat", ajeti 13.
[2] Sure "En Nisa", ajeti 95.
[3] Sure "Hud", ajeti 23.

TREGTARËT E NJERËZVE NË LIDHJE ME ADHURIMIN

Robërit e vërtetë janë ndarë në tre grupe në llojin e adhurimeve të tyre: Disa e adhurojnë Zotin nga frika e zjarrit të Xhehenemit; një grup tjetër nga lakmia për të fituar Xhenetin, kurse më të mirët nga këto dy grupe janë ata që e adhurojnë Zotin nga dashuria. Adhurimi i të Vërtetit është shenjë mirnjohjeje ndaj Tij.

Duke qenë se transmetimet mbi këtë temë janë të ndryshme dhe të gjitha kanë karakter edukativ, po përcjellim tre shembuj prej tyre. Imam Aliu ka thënë: *"Një grup e adhuruan Zotin me shpresën e fitimit të Xhenetit dhe ky është adhurimi i tregtarëve. Një grup tjetër e adhuruan Zotin nga frika e zjarrit të Xhehenemit dhe ky është adhurimi i robërve. Një grup i tretë e adhuruan Atë thjesht për mirënjohje dhe falënderim. Ky i fundit është adhurimi i njerëzve të lirë".*[1]

Imam Sadiku, në një interpretim të tijin në këtë fushë thotë: *"Në çështjen e adhurimit të Zotit të Madhëruar, njerëzit ndahen në tre grupe: Një grup e adhuron Atë për të marrë shpërblimin e adhurimit. Ky është adhurimi i lakmitarëve dhe bëhet nga lakmia. Një grup tjetër e adhuron Zotin nga frika e zjarrit të Xhehenemit. Ky është adhurimi i*

[1] "Nehxhul Belaga", 215, urtësia 237; "Keshf el Gum'meh", 150/2; "Vesail Shija", 1/63, kapitulli 9, hadithi 136; "Biharul Enuar",14/41, kapitulli 101, hadithi 4.

skllevërve dhe bëhet nga frika. Kurse unë e adhuroj Zotin e Madhëruar nga dashuria që ndjej për Të. Ky është adhurim fisnikësh dhe është thelbi i sigurisë, [1] *i bazuar në ajetin e bekuar, që thotë:* **"Ata që kanë bërë vepra të mira, do të kenë shpërblim më të mirë dhe do të jenë të çliruar nga tmerri i asaj Dite."**"[2]

Prandaj, Ai që e do Zotin, gëzon dashurinë e Tij. Kushdo që e dashuron Zotin e Madhëruar, është i siguruar nga tmerri i Ditës së Kiametit. Nëse dikush e adhuron Zotin vetëm me qëllim tregtie, dmth. fal namaz që të blejë një pjesë nga Xheneti apo e adhuron që të gjejë shpëtim nga zjarri, atëherë ky adhurim nuk e ka vlerën e duhur.

Shpërblimi i këtij adhurimi është i madh, sepse vlerësimi i veprave të njeriut lidhet me cilësinë e mjeteve dhe të qëllimit. Sa më i lartë dhe i kulluar të jetë motivi dhe qëllimi, aq më shumë ka vlerë adhurimi.

Në Kur'an thuhet: "**Ai i ka krijuar jetën dhe vdekjen për t'ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë; Ai është i Plotfuqishmi dhe Falësi i madh." (**Sure "El Mulk", ajeti 2).

Padyshim, vepra më e mirë është nënshtrimi i sinqertë.

Urdhëruesit e zemrave thonë: Njerëzit që e adhurojnë Zotin kanë qëllime dhe motive të ndryshme. Adhurimi i çdo njeriu bëhet sipas njohjes dhe qëllimit të tij dhe është disa llojesh. Disa janë në kulmin e robërimit dhe ky robërim bëhet nga njohja dhe dashuria; disa të tjerë bëjnë një adhurim në mënyrë të

[1] "El Amali", Shejh Soduk, 58; "El Mexhlis el Ashir", hadithi 4; "Alal Sheraji", 12/1 kapitulli 9, hadithi 8; "Vesail Shija", 62/1, kapitulli 9, hadithi 135.
[2] Sure "En Neml", ajeti 89.

pavetëdijshme dhe të verbër, disa adhurojnë sa për t'u dukur, ndërsa disa të tjerë e adhurojnë Zotin sa për të respektuar zakonin. Kështu, mund të themi se adhurimet ndahen në llojet e mëposhtme:

1- Adhurimi i Allahut si meritues për t'u adhuruar, ashtu siç ka thënë Prijësi i besimtarëve *(Paqja qoftë mbi të)*: *"O i Adhuruar! Nuk të adhurova nga frika e zjarrit apo nga lakmia për Xhenetin, por sepse kuptova që vetëm Ti e meriton adhurimin tim"*.[1]

2- Adhurimi i Zotit si mirënjohje ndaj begative të Tij.

3- Adhurimi i Zotit për të fituar kënaqësinë e Tij dhe për të shpëtuar nga vuajtjet dhe dënimi i Tij.

4- Adhurimi si formë nënshtrimi, për të arritur progresin shpirtëror dhe për të shkuar afër Zotit.

5- Adhurimi për të shpëtuar nga zjarri dhe për të fituar begatitë e Xhenetit.

Këto janë gradat që gjenden në qëllimin e adhuruesve. Sa më e madhe të jetë njohja e Zotit tek një njeriu, aq më i vogël është vetëpëlqimi dhe aq më i mirë është qëllimi i tij. Gjithashtu, sa më i pastër dhe më i sinqertë të jetë adhurimi, aq më i vyer do të jetë ai.

[1] "Kisas el Enbija Xhezairi", 211, kapitulli 11; "Biharul Enuar", 234/67, kreu 54.

LLOJET E ADHURIMIT

1– Adhurimi me urrejtje

Një grup njerëzish e konsiderojnë adhurimin e Zotit si një detyrë të rëndë dhe, teksa kryejnë çdo adhurim, mendojnë se si t'i lehtësojnë supet e tyre nga kjo barrë.

Kur'ani thotë: **"Kërkoni ndihmën e Allahut me durim e me namaz! Kjo është njëmend e vështirë, përveçse për të devotshmit."**[1]

Këta, për t'iu larguar kryerjes së adhurimit, nxjerrin me qindra justifikime dhe, pasi e kryejnë atë në mënyrë të ngutur, marrin frymë thellë, duke thënë: U rehatova!

2- Adhurimi i përkohshëm

Adhurimi i disa njerëzve është i përkohshëm, i ndërprerë dhe sipas situatës. Nënshtrimi i tyre ndodh vetëm kur kjo botë u ofron kënaqësi dhe, po t'u bjerë ndonjë hall apo fatkeqësi, ata i kthejnë shpinën dhe njëkohësisht i kërkojnë Zotit zgjidhje.
Allahu thotë: **"Disa njerëz të tjerë e adhurojnë Allahun me kusht: Nëse u ecën mbarë, janë të kënaqur, por, nëse i godet**

[1] Sure "El Bekare", ajeti 45.

fatkeqësia, ata kthehen në mohim e kështu humbasin këtë botë dhe Tjetrën. Pikërisht kjo është humbja e qartë."[1]

Gjatë udhëtimeve verore të një fisi nga Huzestani drejt një krahine të ftohtë në Esfahan, vdes e bija e dikujt si pasojë e ushqimit të papërshtatshëm dhe e mungesës së higjienës. Babai i vajzës tha: "Prej këtej e tutje, bashkëshortja ime heq dorë nga falja e namazit dhe nga lutja si shenjë proteste ndaj Zotit që ma mori vajzën." Mbas dyzet ditësh babain e vajzës e çuan në Esfahan dhe nga Esfahani e çuan në Takhte Fulad e prej Takhte Fuladit në varrezën me trëndafila të martirëve. Aty i thanë: "*Shiko se si këta të rinj e zgjodhën vetë martirizimin. Familjarve të tyre u rëndon pesha e ndarjes nga këta të dashurit, por ata as qahen, as nuk i ankohen Zotit dhe as nuk i kanë ndërprerë lidhjet e tyre me nënshtrimin dhe adhurimin*". Duke parë gjithë ato varre martirësh, vendosi t'i rikthehej adhurimit.

Një pjesë e adhurimeve të përkohshme vijnë si pasojë e mjerimit. Janë të shumtë individët që kanë mirëqenie e që janë të mbytur në argëtime. Por, për aq kohë sa u ecën mbarë, ata nuk e kanë mendjen dhe s'dinë gjë për shpirtëroren, ringjalljen, nënshtrimin dhe adhurimin. Kur'ani Fisnik na paralajmëron: **"Por vërtet që njeriu shkel çdo cak, kur mendon se është i vetëmjaftueshëm."**[2]

Për atë që e pandeh veten jonevojtar, i Dërguari i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij)* ka

[1] Sure "El Haxhxh", ajeti 11.

[2] Sure "El Alak', ajetet 6-7.

thënë: *"Kujtoje Zotin në ditë të mira që Ai të të kujtojë në ditë të vështira dhe në fatkeqësi"*.[1]

Zoti i pati shpallur Dautit: **"Më kujto në kohë rehatie dhe lumturie, që të ta pranoj lutjen në kohë të vështirë dhe në fatkeqësi. Por disa njerëz, kur janë rehat, kur s'ju mungon gjë dhe kur kanë pasuri dhe pushtet, bëhen neglizhentë dhe nuk merren aspak me adhurimin e Zotit"**.[2]

Ata nuk i nënshtrohen dhe nuk i shërbejnë Krijuesit. Mirëpo, nëse si pasojë e ndonjë incidenti, u del nga duart malli dhe pasuria, ata kaplohen nga vuajtjet dhe vështirësitë, bëhen adhurues dhe i drejtohen mihrabit të adhurimit. Qëllimi i këtij adhurimit është tërheqja e vëmendjes së Zotit në situatat e jetës së tyre. Me ndihmën e adhurimit dhe të nënshtrimit, ata shpresojnë të çlirohen nga këto vuajtje dhe të shpejtojnë sërish drej jetës së mëparshme.

Historia e çobanit, që tregohet si ilustrim mbi këtë çështje, është mësimdhënëse. Kur ai mbeti vetëm në shkretëtirën e ftohtë dhe me borë, ujqërit ia sulmuan kopenë nga çdo anë. Nga larg, atij i shkuan sytë tek Kubeja e Imam Zadesë. Aty ai kërkoi ndërmjetësim dhe, duke u përgjëruar, premtoi se nëse do t'i shpëtonte tufa e deleve, atëherë do të dhuronte disa qypa me vaj për ndriçimin e kandilëve të Imam Zadesë.

Për fat, kopeja e deleve shpëtoi nga dëmi i ujqërve. Me largimin e rrezikut dhe normalizimin e gjendjes, premtimi u

[1] "Ed Dava", 129, hadithi 322; "Imakarim el Ahlak", 469, El fasl el Klhamis; "Vesail Shija; 43/7, kapitulli 9, hadithi 8673.

[2] "Kisas el Enbija Ravandi", 198, kapitulli 11, hadithi 252; "El Mustedrek", 122/5, kapitulli 8, hadithi 5628.

harrua. Një vit më pas, sërish në stinën e ftohtë të dimrit, ndodhi e njëjta histori. Çobani deshi të drejtohej prapë për ndërmjetësim, por të kujtuarit e premtimit të mëparshëm e bëri të turpërohej, kurse ujqërit sa vinin dhe i afroheshin kopesë. Më në fund, ai iu drejtua me përgjërim Imam Zadesë dhe i tha: *"Ju nuk më dhatë enë që unë ta mbushja me vaj!"*

Kur bëhet fjalë për situata të tilla, Kur'ani i ka bërë një psikanalizë të bukur njeriut, duke thënë: **"E, kur njeriun e gjen e keqja, atëherë Na lutet shtrirë, ulur ose në këmbë. E, sapo Ne ia largojmë të keqen, vazhdon rrugën, thuajse nuk Na është lutur për fatkeqësinë që e ka goditur. Kështu, plëngprishësve** (që shkelin kufijtë e Allahut) **iu zbukurohet ajo që punojnë."**[1]

3- Adhurimi i hipokritëve

Adhurimi i individëve dyfytyrësh dhe hipokritë nuk ka asnjë lidhje me Zotin. Ata e përdorin adhurimin për të mbuluar hipokrizinë e tyre dhe si mjet për të tërhequr vëmendjen e njerëzve. Të pranishmit në atë mbledhje u prekën shumë. Edhe dijetarët zunë të qajnë dhe vajtojnë. Për sa kohë që ai Shi'it gjendej në mesin e tyre, ka gëzuar respekt dhe me ato që u ka treguar njerëzve para syve, ata e përqafuan atë. Tre vite pas kësaj ndodhie, ai zotëri ndërroi jetë dhe atë e varrosën me nderime të shumta. Mbi varrin e tij ndërtuan një tyrbe madhështore dhe sot e kësaj dite tyrbja e tij respektohet dhe vizitohet pafund. Emri i tij ishte Ali, ndërsa emri i babait të tij ishte Ebu Talib, prandaj mbi tyrben e tij është shkruar: *"Hadha kabru Alij –jub- mu Ebi Talib."* (*Këtu është varri i Aliut, të birit të Ebu Talibit*). Ky vend është i famshëm që sot dashurohet dhe respektohet në masë nga Shi'itët.

[1] Sure "Junus", ajeti 12.

Pranë varrit të tij kanë ndodhur shumë mrekulli. Hipokrikët, shprehin gëzim në sy të njerëzve, kurse kur gjenden vetëm janë të pafajshëm dhe të plogësht.

"Në të vërtetë, hipokritët përpiqen të mashtrojnë Allahun, por është Ai që i mashtron ata. Kur ata ngrihen për namaz, ngrihen me përtesë, vetëm sa për t'u dukur para botës dhe Allahun e përmendin fare pak."[1]

Dyfytyrëshit kanë mbetur të hutuar midis mosbesimit dhe besimit. Ata nuk janë tërësisht as me besimtarët dhe as me jobesimtarët. Kur'ani thotë: **"Ndihmesat e tyre nuk do të pranohen, ngase ata janë njerëz që nuk besojnë në Allahun dhe të Dërguarin e Tij, namazit i afrohen vetëm në mënyrë të ngathët dhe nuk shpenzojnë** (nga pasuria)**, veçse në mënyrë përbuzëse."**[2]

4- Adhurimi i të sinqertëve

Vetëm adhurimi që bëhet për hir të Zotit është i drejtë dhe i pranuar nga Ai. Ky adhurues ka si synim vetëm Zotin. Gëzimet apo hidhërimet, bollëku apo varfëria, nuk kanë asnjë roli në adhurimin e tij.

Adhuruesi i këtij lloji është njohës dhe dashurues i Zotit. Ai e konsideron Zotin si të denjë për adhurim, prandaj i drejtohet adhurimit.

Duke qenë se sinqeriteti dhe adhurimi me sinqeritet kanë grada të ndryshme, edhe gradat e banorëve të Xhenetit në atë Botë do të jenë të ndryshme.

[1] Sure "En Nisa", ajetet 142-143.
[2] Sure "Et Teube", ajeti 54.

Në një transmetim, Profeti Muhamed *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* ka thënë: *"Edhe sikur Zoti të mos premtonte ndëshkim për mëkatin, prapëseprapë nuk do të duhej të kishte rebelim. Ne duhet të na mjaftojë edhe vetëm mirënjohja ndaj begative të Tij. Adhurimi që kryhet me zemër dhe me dashuri, është adhurim i dobishëm për shpirtin e njeriut."*[1]

Një nga rregullat e zemrës për namazin dhe adhurimet e tjera, që sjell rezultate të frytshme, është që rrugëtuesi të përpiqet seriozisht ta kryejë adhurimin me gëzim në zemër dhe të ruhet nga mungesa e dëshirës, plogështia dhe mjerimi shpirtëror gjatë namazit.

Pra, njeriu duhet ta zgjedhë kohën për adhurim. Shpirti i tij duhet të jetë i paqtë dhe i gatshëm për ta mirëpritur atë. Po ta kryejë adhurimin teksa është i lodhur, mundet që ai të ketë ndjesi jo të mira, ndjesi që mund ta bëjnë atë të ketë neveri nga falja dhe t'i shtohet barra e saj. Gradualisht atij do t'i krijohet urrejtje në shpirt. Kjo gjendje mund të arrijë deri aty, sa njeriu të largohet krejtësisht nga përmendja e Zotit dhe ta privojë shpirtin e tij nga pozita e adhurimit që është edhe burimi i të gjitha lumturive. Nga ky lloj adhurimi nuk përfitohet ndriçimi i zemrës dhe nuk preket brendësia e shpirtit. Por, kjo që sapo u përmend nuk mund të ndodhë nëse adhurimet kryhen me gaz e hare dhe nëse ato nuk perceptohen si barrë. Në këtë mënyrë, njeriu fillon ta dojë përmendjen e Zotit dhe adhurimin. Afrimi me Zotin dhe përmendja e Tij është një nga rëndësitë më të mëdha së cilës i kushtojnë shumë vëmendje gnostikët dhe besimtarët e devotshëm. Ashtu siç thonë mjekët se ushqimi që na pëlqen do të tretet edhe

[1] "Nehxhul Belaga", 527, urtësia 290; "Vasail Shija", 15/308, kapitulli 41, hadithi 20597.

më shpejt, edhe ushqimi shpirtëror, nëse e shijojmë ashtu si duhet, do të ndikojë më shpejt në zemër dhe në shpirt.[1]

Gjithsesi, shfaqja e rezultateve dhe e ndikimeve të adhurimit mbetet peng i kryerjes së tyre me dëshirë, duke u përmbajtur nga ekzagjerimi.

Imam Sadiku ka treguar: "Një Mysliman kishte një fqinj të krishterë. Ai i pati folur aq shumë për të mirat e Islamit, saqë fqinji ishte bërë Mysliman. Në të aguar, i pari shkoi tek porta e Myslimanit të ri dhe trokiti. Myslimani i ri e pyeti nga prapa portës se çfarë pune kishte. Ai i tha: *'Po afron koha e faljes së sabahut, prandaj ngrihu, merr abdes e vish rrobat, që të shkojmë bashkë në faltore dhe të falim namazin'*. Myslimani i ri mori abdes, veshi rrobat dhe bashkë me të shkoi në faltore e filluan të falin namaz. Para namazit të sabahut ata falën sa mundën, derisa agoi. Pastaj ata falën namazin e sabahut dhe qëndruan derisa zbardhi plotësisht dhe lindi dielli. Myslimani i ri u ngrit që të shkonte në shtëpi, por Myslimani i vjetër në fe, i tha: *'Ku po shkon? Dita është e shkurtër dhe nuk ka mbetur veçse pak kohë nga dreka (Zuhri). Rri që ta falim edhe namazin e drekës!'* E mbajti atë derisa hyri koha e drekës. Pasi e falën edhe këtë namaz, Myslimani i vjetër në fe, sërish i tha të riut: *'A e di që është afër edhe koha e pasdites? Rri ta falim edhe atë!'* Myslimani i ri u ngrit që të shkonte në shtëpi, por Myslimani i vjetër i tha: *'Nuk ka mbetur më gjë nga dita, perëndimi i diellit është afër, prandaj rri më mirë ta falim së bashku edhe namazin e akshamit'*. Kështu, ata falën edhe namazin e akshamit. Sërish, kur Myslimani i ri deshi të ngrihej, Myslimani i vjetër i tha: *'Nuk na ka mbetur më shumë se një namaz. Rri ta falim edhe atë!'* E mbajti Myslimanin e ri

[1] "Abades Salat", faqe 23-24.

derisa falën edhe darkën. Më pas, ata u ndanë nga njëri-tjetri dhe secili shkoi në shtëpinë e tij.

Në të aguar të ditës tjetër, Myslimani i vjetër shkoi prapë tek dera e Myslimanit të ri dhe i tha: *'Jam filani'*. Myslimani i ri e pyeti: *'Çfarë pune ke?'* Myslimani i vjetër në fe i kërkoi atij të merrte abdes, të vishte rrobat dhe të shkonte me të që të falnin namaz. Myslimani i ri i tha: *'Shko vetë, sepse unë jam i varfër dhe me familje, prandaj më duhet t'i jap drejtim jetës sime. Shko dhe gjej dikë tjetër që të jetë më i papunë për këtë fe'.* Imam Sadiku, pasi e tregoi këtë ngjarje, tha: 'Kështu pra, Myslimani i vjetër në fe e ktheu sërish atë njeri në fenë e krishterë prej së cilës e pati nxjerrë më parë'."[1]

Nga kjo ngjarje e treguar, kuptojmë se duhet të ruhemi shumë nga ekzagjerimi në adhurim. Adhurimet vullnetare nuk duhet t'i kryejmë me zor, sepse ato mund të çojnë në daljen e njeriut nga thelbi i adhurimit.

5- Adhurimet me dashuri

Sipas gnostikëve (njohësve) adhurimi dhe robërimi është gaz dhe hare e jo një punë e vështirë apo me detyrim. Madje, gnostikët numërojnë sekondat, derisa t'u vijë koha e adhurimit dhe e qarjes së halleve me Zotin. Këto janë çastet që t`i përkushtohen Atij me dashuri. Gnostikët dhe vigjiluesit e njohin dhe e respektojnë mjaft mirë pozitën e shenjtë të Zotit. Gjithashtu ata janë shumë të vëmendshëm ndaj kohëve të faljeve që janë çastet e premtuara për përgjërim dhe takim me Zotin.

[1] "El Kafi", 2/42, kapitulli *Derexhet el Imam*, hadithi 2; "Biharul Enuar", 66/162, kapitulli 32, hadithi 2.

Ata që janë joshur pas së bukurës absolute, kanë shpëtuar në të dyja botët dhe i janë bashkuar shenjtërisë absolute të bukurisë së Zotit. Ata nuk shkëputen për asnjë çast nga përmendja, dëshmimet dhe vigjilenca.

Ata që janë të zotët e njohjes dhe të virtyteve, nuk preferojnë gjë tjetër veç përgjërimit ndaj Zotit. Ata kërkojnë në gjithçka ekzistencën e bekuar të vetë Zotit. Lavdinë, nderimin, virtytin dhe njohjen i shohin tek përmendja dhe përgjërimi ndaj Tij. Nëse gnostikët hedhin vështrimin në të dyja botët, ata do të kërkojnë Zotin kudo. Të gjitha krijesat konsiderohen si shprehje të Tij.

Gnostikët përkujdesen me shpirt dhe zemër ndaj kohëve të namazit. Ata e përgatisin veten për kohën e premtuar të takimit me Zotin. Zemrat e tyre të mbushura me përkushtim kërkojnë t`u bashkohen sa më shumë zemra të tilla, që të bëjnë të mundur shpëtimin e sa më shumë njerëzve.

Ata e konsiderojnë robërimin si shoqërim me përsosmërinë absolute dhe nga kjo lind edhe malli i tyre për adhurim.

Ata që besojnë tek e fshehta *(Gajbi)*, tek Bota Tjetër *(Ahireti)* dhe që janë të dashuruar pas mrekullive të Zotit, nuk i këmbejnë me asgjë begatitë e Parajsës (Xhenetit) dhe kënaqësitë e përjetshme. Besimtarët e zbatojnë me dashuri urdhrin dhe e presin me padurim kohën e faljeve. Këto bëhën të mundura përmes kënaqësive të përkohëshme të kësaj bote dhe adhurimit që është edhe fara e begative të Botës Tjetër. Ata nuk preferojnë gjë tjetër kundrejt begative të përhershme. Gnostikët e shfrytëzojnë kohën dhe nuk e lënë t'u shkojë kot, sepse zemrat e tyre e njohin

botën e fshehtësisë *(Alem-e-Gajb)* dhe besojnë në të. Për ta, adhurimet janë kënaqësi sipas gradave dhe njohjeve që kanë dhe në asnjë mënyrë nuk i shohin ato si detyra.

Ne të mjerët jemi të pushtuar nga pasionet, të prangosur nga zinxhirët e epsheve dhe të zhytur në detin e errësirës së botës natyrore. Shpirtrat tanë as që e kanë ndjerë ndonjëherë aromën e dashurisë. Zemrat tona nuk dinë ç'është kënaqësia. Ne nuk jemi as zotërues të njohjes e të qartësisë dhe as zotërues të besimit dhe të bindjes. Adhurimet hyjnore ne i konsiderojmë si detyra, ndërsa përgjërimet me Zotin i shohim si barrë. Pa Bukurinë Absolute që ngop syrin e zemrës sonë, pa shijimin shpirtëror të kënaqësisë së njohjes, [184] kjo botë do të ngjante më një stallë kafshësh dhe më një ahur padrejtësish.

PËRMBAJTJA ME ZEMËR GJATË ADHURIMEVE

Të përmbahesh me zemër ndaj kohëve të namazit do të thotë ta përgatitësh veten për të qenë në praninë e Zotëruesit të të dyja botëve dhe t'i drejtohesh e të flasësh me Të. Atëherë vështroje dobësinë, mjerimin, inferioritetin tënd! Vështroje madhështinë e natyrës së shenjtë e absolute! Profetët e mëdhenj dhe enjgjët e afërt e humbasin toruan në pallatin e madhështisë së Tij. Ata e pranojnë paaftësinë, mjerimin dhe inferioritetin, pasi kanë bërë një vizitë në këtë mbretëri.

Duke parë madhështinë e mëshirës së Tij, zemrat tona duhet të ndiejnë frikë. Adhurimet për Zotin nuk janë asgjë, po ta krahasojmë me atë që na ofron Ai.

Zoti e fton njeriun në shoqërinë e Tij me të gjitha nderimet, pavarësisht mëkateve dhe mjerimeve të tij. Ai i zbret engjëj, libra qiellorë dhe Profetë për ta ndihmuar atë (njeriun) të përfitojë nga mëshira e Tij.

JETËSHKRIMI I EHLI BEJTIT
(Paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta!)
NË ADHURIM DHE ROBËRIM

Imam Sexhadi ka thënë: "*Shqetësohem nëse motivi im për adhurimin e Zotit do të ishte vetëm shpërblimi dhe Xheneti i Tij. Kështu unë do të isha si një rob lakmitar, i cili përpiqet vetëm për të pasur. Lakmitari nuk e adhuron Zotin, vetëm se ka frikë ndëshkimin e Tij. Në këtë gjendje, unë do të isha si një rob i pa udhë, që nuk punon nëse nuk frikësohet*". Dikush e pyeti: "*Atëherë, ç'motiv të nxit për adhurim*"? *Imami u përgjigj:* "*Zoti meriton të adhurohet për hir të butësisë dhe begative që më ka dhuruar*".[1]

Adhurimi duhet të jetë si adhurimi i Profetëve, Imamëve dhe i Evlijave (miqve të Zotit). Ai duhet të vijë si rrjedhojë e dashurisë në pragun e të Vërtetit. Meqë ata njerëz të mëdhenj, në mesin e të gjitha krijesave, zotëronin njohjen dhe sinqeritetin më të plotë, edhe adhurimet e tyre ishin më të plota. Adhurimet e tyre nuk mund të krahasohen me asnjë adhurim tjetër. Sa për ilustrim, po mjaftohemi me përmendjen e disa transmetimeve rreth adhurimeve të Imam Sexhadit.

Imam Sadiku flet për Zejnel Abidinin, ka thënë: "*Kur falte namazin, Ali ibn el Hysejnit i ndryshonte gjithmonë ngjyra dhe kur binte në sexhde, ai nuk e ngrinte kokën, derisa t'i rridhnin djersët*".[2]

---

[1] Tefsiri "Imam el Askeri", 328, hadithi 180; "Biharul Enuar" 67/210. Kreu 53, hadithi 33.

[2] "El Kafi", 3/300, kapitulli *El Khushunë fis-salat*, hadithi 5; "Vesail Shija", 5/474, kapitulli 2, hadithi 7097.

Në një tjetër transmetim, Imam Sadiku thotë: *"Babai im, Imam Bekiri, ka thënë: 'Kur qëndronte në namaz, Aliu, i biri i Hysejnit, i ngjante pemës, së cilës nuk i lëviz asgjë tjetër, veç asaj që i shkund era'".*[1]

Një ditë, Fatimeja, e bija e Profetit, vuri re se Imam Zejnul Abidini ishte dobësuar shumë. Ajo shkoi pranë Xhabir ibn Abdullah Ensarit. Ai ishte nga ndjekësit më të nderuar të Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* dhe i tha: *"O Xhabir! Ne kemi ca të drejta për të cilat përgjigjeni ju. Njëra prej tyre është që, nëse sheh dikë nga ne që e mundon veten duke u falur e duke u lutur shumë, duhet t'i kujtosh që ta ruajë jetën e tij. Akil ibn el Husejni, ka bërë aq shumë adhurim, saqë e ka munduar veten dhe i janë bërë me kallo balli dhe gjunjët e tij".*

Xhabiri u nis drejt shtëpisë së Imamit të katërt. Pa arritur tek dera, ai pa disa fëmijë duke luajtur. Atij i tërhoqi shikimin njëri prej tyre dhe i kushtoi vëmendje mënyrës se si po ecte. Xhabiri mendoi me vete se kjo ecje i ngjante asaj të Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)*. Ai e pyeti: *"O bir i dashur! Si të quajnë?"* Djali iu përgjigj: *"Jam Muhamed ibn Ali ibn Hysejni"*.

Xhabiri zuri të qajë me dënesë dhe i tha: *"Hajde këtu!"* Fëmija i erdhi pranë. Xhabiri e vendosi dorën në kraharorin e tij dhe i tha: *"Të lutem, thuaji babait tënd se dua ta takoj"*. Djali shkoi tek i ati dhe i tregoi për sjelljen e plakut dhe për mesazhin e tij. Imam Sexhadi i tha: *"Biri im! Ai është Xhabiri. Thuaji të hyjë brenda"*. Xhabiri hyri brenda dhe e gjeti atë në mihrabin e adhurimit pasi kishte qenë duke u falur e duke u lutur. Adhurimi ia kishte

[1] "El Kafi", 3/300, kapitulli *El Khushunë fis-Salat*, hadithi 4; "Biharul Enuar" 46/64, kapitulli 5, hadithi 22.

munduar dhe plogështuar shumë trupin. Imami u ngrit të respektonte Xhabirin dhe filloi ta pyeste për gjendjen e tij.

Xhabiri i tha: *"O bir i Profetit! Kur e dini që Zoti e ka krijuar Xhenetin për ju dhe për miqtë tuaj, ndërsa skëterrën për armiqtë tuaj, pse e bëni gjithë këtë mundim në adhurim?"* Ai iu përgjigj: *"A nuk e ke parë Profetin (Paqja dhe bekimet e e Allahut qofshin mbi të!) që, megjithëse Zoti thotë për të në Kur'an:* **"Për të t'i falur ty Allahu gabimet e mëparshme dhe të ardhshme, për ta plotësuar dhuntinë e Vet ndaj teje dhe për të të udhëzuar në rrugën e drejtë"**,[1] *megjithëse ishte i falur, prapëseprapë ai bënte aq shumë adhurim, saqë i enjteshin këmbët?* Kur atij i thanë: *"Pse e bën këtë adhurim, kur gëzon një pozitë kaq të lartë?"* Ai u përgjigj: *"A të mos jem rob falënderues?!"*

Xhabiri, i cili e kuptoi që fjalët e tij nuk do të kishin ndonjë ndikim tek Imami për pakësimin e adhurimeve të tij, i tha: *"O bir i Profetit! Të paktën ruaje jetën tënde dhe kujdesu për veten, sepse ti je nga ajo familje nëpërmjet së cilës dëbohen fatkeqësitë e njerëzimit dhe derdhet shiu i mëshirës hyjnore"*. Akil ibn el Husejni i tha: *"O Xhabir! Unë nuk heq dorë nga praktika e etërve të mi, derisa t'i takoj ata"*.

Xhabiri tha: *"Betohem në Zot! Pasha Zotin, nuk shikoj dikë tjetër nga bijtë e Profetëve, si Ali ibn el Hysejnin, përveç Profetit Jusuf! Fëmijët e tij janë më të mirë sesa fëmijët e hazreti Jusufit. Nga bijtë e tij do të dalë një njeri, që do ta mbushë tokën me drejtësi, pasi të jetë mbushur me padrejtësi dhe me shtypje"*.[2]

---

[1] Sure "El Fet'h", ajeti 2.

[2] "El Amali", *Shejh Tusi,* 636; "Mexhlis Jeumel Xhemah", hadithi 1314; "Biharul Enuar" 46/60 kapitulli 5, hadithi 18.

FILOZOFIA E PËRSËRITJES SË ADHURIMIT

Adhurimi dhe përmendja (dhikri) e shumtë e Zotit, ndikon drejpërdrejt në zemën e njeriut. Si rezultat i tyre merr formë edhe brendësia e qenies njerëzore. Ajo ndryshon dhe bën që në zemrën e njeriut të shfaqen bindja, qetësia dhe dinjiteti.

Adhurimi bën që njeriu të mos shkojë duarzbrazur te Zoti. Përmes adhurimeve të sinqerta, njeriu ngjitet drejt botës qiellore të çlirimit.

Për shembull, nëse njeriu i thotë me qetësi dhe me bindje në zemër fjalët: *"La ilahe ilall'llah Muham'medun Resulull'llah"*, dhe e mëson zemrën me to, pak e nga pak do të fillojë të flasë gjuha e zemrës, ndërsa gjuha e gojës do ta ndjekë atë.

Në lidhje me këtë, Imam Sadiku ka thënë:

"Bëje zemrën kibël të gjuhës tënde dhe mos e hap gojën pa të dhënë shenjë zemra, pa miratimin e mendjes dhe pa kënaqësinë e besimit. Nëse përmendjen e Zotit do ta bënim pa zemër, në nxitim e sipër dhe duke mos qenë të përqendruar, atëherë nuk do të përfitohej gjë prej saj."[1]

[1] "Adab es Salat",17-18.

FILOZOFIA DHE DOBIA E ADHURIMIT

Ndër dobitë e adhurimit të përcjella në ajete dhe transmetime mund të veçojmë:

1. Kënaqësia më e bukur

Adhurimi është caktuar për edukimin, përsosjen dhe zhvillimin e njeriut. Ai është shprehja më e bukur e mëshirës në jetën e njeriut; është dashuri dhe pikësynim që i jep njeriut kënaqësinë më të madhe shpirtërore.

Disa prej lutjeve të Imam Sexhadit tregojnë vlerat e adhurimit: *"O i Adhuruar! A do t'i vulosësh ato zemra që janë mbushur me dashurinë Tënde?! A do t'i shurdhosh ato veshë që kënaqen tek dëgjojnë përmendjen Tënde?!*

O i Adhuruar! Mos u vër perde të përmalluarve që dëshirojnë të shohin bukuritë e Tua!

Si do ta djegësh me nxehtësinë e zjarrit atë ndërgjegje të lidhur me dashurinë e zemrës për Ty?!"[1]

Në lutjen e shtatë të pesëmbëdhjetë lutjeve të Sej-jidis-Saxhidin (zotërisë së sexhdebërësve) *(Mutijin)*, lexojmë: *"O Zoti*

[1] "Mefatihul Xhenan", *Munaxhat el Khaifin*.

im, na hip në anijet e shpëtimit dhe na jep kënaqësinë e meditimit Tënd! Lëshoje mbi ne dashurinë Tënde! Na mundëso ta shijojmë ëmbëlsinë e dashurisë Tënde dhe të afrimit me Ty!"[1]

Ai hazret që ishte një det njohjeje dhe dashurie në përgjërimin e qëllimvënësve *(Munaxhatul Muridijn)* thotë: "*Vetëm Ti je qëllimi im dhe askush tjetër veç Teje! Vetëm për Ty qëndroj zgjuar e kurrë për ndonjë tjetër veç Teje! Takimi me Ty është kënaqësia ime më e madhe dhe afrimi tek Ti është qëllimi më i lartë i shpirtit tim. Për Ty është malli im më i flaktë dhe unë vrapoj për tek dashuria Jote. Unë tretem për dashurinë Tënde dhe dua të arrij kënaqësinë Tënde. Nevoja ime është kërkesa ime; afrimi tek Ti është qëllimi i fundit i lutjes sime; në meditimin për Ty gjendet pushimi dhe qetësia ime."* [2]

Në lutjen e të dhuruarve *(Munaxhatul Muhabbijn)*, ai thotë: "*O Zoti im! Kush është ai që e ka shijuar ëmbëlsinë e dashurisë Tënde e që kërkon të të zëvendësojë?! Kush është ai që është qetësuar tek Ti e që ka dëshirë të largohet prej Teje?! O qëllimi më i lartë i zemrave të të dashuruarve! O shpresa më e madhe e të dashurve! Kërkoj prej Teje dashurinë Tënde, dashurinë e atyre që të duan Ty dhe dashurinë e çdo pune që më çon afër Teje!"*[3]

2- Shkaku i afrimit

Adhurimi me sinqeritet dhe dashuri sjell afrimin e robit tek Zoti. Kur flitet për afrim, bëhet fjalë për afrimin shpirtëror dhe jo atë fizik, sepse së pari Zoti nuk është trup që të ketë nevojë për vend. Ai është Krijuesi i botës materiale dhe trupore, i tokës dhe i kohës. Së dyti, Ai përfshin dhe sundon çdo vend dhe çdo gjë. Ai

[1] "Mefatihul Xhenan", *Munaxhatul Mutijjin*.
[2] "Misbah Sheriah", 55, kreu 24, fildhikr; "El Mustedrek", 5/397.
[3] "Mefatihul Xhenan", *Munaxhatul Muhabbijin*.

është Sunduesi i universit dhe i gjithësisë me të gjitha çështjet e saj.

Ndër adhurimet më të mira që sjell afrimin e robit me Zotin, është sexhdeja e zgjatur dhe e bërë me dashuri e sinqeritet, sidomos në namazet e detyruara, në vetmi e në errësirën e natës. Në Kur'an, për këtë thuhet: **"Bëj sexhde dhe afroju Zotit tënd!"**[1]

Zgjatja e sexhdes është një praktikë që e shkatërron Iblisin dhe i lan mëkatet, njësoj siç bien gjethet e pemëve në vjeshtë. Momenti kur njeriu i afrohet më shumë Zotit, është pikërisht kur ai gjendet në sexhde. Sexhdeja është kulmi i adhurimit. [2]

[1] "Kel-la la tuti' hu vesxhud vekterib", "El Alak", ajeti 19.
[2] "Sefinetel Bihar", 4 /69, Bab el Sin baëdekul Xhim.

UDHA E AFRIMIT ME ZOTIN

Imam Aliu tregon se një herë dikush shkoi pranë Profetit dhe i tha: "*Më mëso një punë që Zoti i Madhëruar të më dojë për hir të saj dhe njerëzit gjithashtu; një punë që të ma shtojë pasurinë, që trupi im të gëzojë shëndet dhe jeta të më zgjatet; një punë nëpërmjet së cilës Zoti të më tubojë me ty.*" Profeti iu përgjigj: "*Për të patur të mirat që kërkon, duhet të plotësohen këto cilësi: Sa herë të duash që Zoti të të dojë, kije frikë Atë dhe ji i devotshëm ndaj Tij! Kur të duash që njerëzit të të duan, bëju mirë dhe mos i lakmo pasuritë e tyre! Nëse do të të shtohet pasuria dhe gjëja, atëherë paguaj zekatin e saj. Sa herë do të duash që trupi yt të jetë mirë me shëndet, atëherë jep shumë lëmoshë. Nëse dëshiron jetë të gjatë, bëju mirë të afërmve! Nëse dëshiron që Zoti të të tubojë me mua, atëherë zgjati sexhdet e tua për Atë, të Vetmin, të Plotfuqishmin*".[1]

Imam Aliu thotë: "*Vërtet, zekati dhe namazi janë mjete të afrimit të myslimanëve tek Zoti*".[2]

[1] "Eulame Dijn", 268; "Biharul Enuar" 82/164, kapitulli 29, hadithi 12.
[2] "Nehxhul Belaga", 317, ligjërata 199; "Vesail Shija", 9/15, kapitulli 1, hadithi 11401.

REZULTATI I AFRIMIT TEK ZOTI

Çdo njeri që afrohet tek Zoti në sajë të njohjes, nënshtrimit të sinqertë dhe dashurisë, hyn nën hijen e veçantë të Zotit. Këtë e tregon edhe ajeti i mëposhtëm kur'anor: **"Allahu është Mbrojtësi i atyre që besojnë. Ai i nxjerr ata nga errësira në dritë. Sa për ata që nuk besojnë, mbrojtësi i tyre është djalli, i cili i nxjerr ata nga drita dhe i shpie në errësirë. Këta janë banorët e Zjarrit** (të Xhehenemit)**, ku do të qëndrojnë përgjithmonë."**[1]

Ky Mbikëqyrës i Mëshirshëm, i Urtë dhe i Plotfuqishëm e vlerëson perceptimin dhe nxitjen e robit të Tij të afërt dhe, me pushtetin e Tij, e përsos atë nga çdo e metë.

"Allahu është Mbrojtësi i atyre që besojnë. Ai i nxjerr ata nga errësira në dritë. Sa për ata që nuk besojnë, mbrojtësi i tyre është djalli, i cili i nxjerr ata nga drita dhe i shpie në errësirë. Këta janë banorët e Zjarrit (të Xhehenemit)**, ku do të qëndrojnë përgjithmonë."**[2]

Imam Bakiri, në një hadith Kudsi, transmeton se Zoti ka thënë: "*Robtë e Mi më afrohen me kryerjen e veprave të detyrueshme (vaxhibët). Me anë të veprave vullnetare afrohen shumë pranë Meje, derisa bëhen të dashur. Kur të bëhen të dashur , Unë do t'u bëhem veshi*

[1] Sure "El Bekare", ajeti 257.
[2] Sure "El Bekare", ajeti 257.

me të cilin dëgjojnë, syri me të cilin shohin, gjuha me të cilën flasin; do t'u bëhem dora me të cilën bëjnë vepra të mira. Nëse Më thërrasin, u përgjigjem e nëse Më kërkojnë, u jap".[1]

Në Kura'nin Famëlartë thuhet: "Thuaj: '**Unë jam vetëm një vdekatar si ju, që më është shpallur se Zoti juaj është një Zot i Vetëm. Kështu, kush shpreson takimin me Zotin e vet, le të bëjë vepra të mira dhe të mos i shoqërojë askënd në adhurim Zotit të vet!"**[2]

3. Mëkatimi

Adhurimet janë parandaluesit më të mirë të mëkateve, ashtu siç thotë edhe Kur'ani: **"Lexo** (o Muhamed) **atë që të është zbritur ty prej Librit** (Kur'anit) **dhe fale namazin! Vërtet që namazi të ruan nga shthurja dhe nga çdo vepër e shëmtuar dhe vërtet që përmendja e Allahut është më e madhe! Allahu di gjithçka që ju bëni."**[3]

Ai që e adhuron Zotin dhe e bën me sinqeritet dhe dashuri këtë gjë, është i brengosur nëse do t'i pranohet apo jo adhurimi i tij.

Në mënyrë që adhurimi të bëhet i saktë, adhuruesi duhet të largohet nga mëkatet. Lënia e mëkatit është standarti i vlerësimit dhe i pranimit të adhurimeve.

---

[1] "El Kafi", 2/352, *Bab min adhil muslimijn*, hadithi 8; "Vesail Shija", 4/72, kapitulli 17, hadithi 4544.
[2] Sure "El Kehf", ajeti 110.
[3] Sure "El Ankebut", ajeti 45.

Imam Sadiku ka transmetuar këto fjalë: "*Ai që do të dijë nëse i është pranuar falja, duhet të shohë më parë nëse namazi e ka ndaluar nga punët e shëmtuara dhe të urryera*".

Kur'ani thotë: **"Fale namazin në mëngjes e mbrëmje dhe në një kohë të natës, sepse veprat e mira i shlyejnë veprat e këqija. Kjo këshillë vlen për ata që i pranojnë këshillat."**[1]

"Përjashtim bën ai që pendohet, beson dhe punon vepra të mira. Një njeriu të tillë Allahu ia ndërron veprat e këqija në të mira. Allahu është Falës e Mëshirëplotë."[2]

Edhe më e qartë se kjo është shpjegimi i Prijësit të Besimtarëve *(Paqja qoftë mbi të)* i cili trasmeton mbi ndikimin e namazit nga goja e Profetit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij)* ku thuhet: "*Namazi mundëson që njeriut t'i bien mëkatet, ashtu siç bien gjethet. Ai i heq ato siç hiqet litari nga qafët e bagëtive*".

Pejgamberi i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* e krahasonte namazin me banjën e nxehtë pranë derës së një njeriu, që pastrohet pesë herë në të, gjatë ditës dhe gjatë natës. Vallë, pas kësaj, a do të mbetej në të ndonjë papastërti?! [3]

Imam Bakiri *(Paqja qoftë mbi të)* po fliste në Mekë. I dërguari i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e Tij!)* – i tha atij individit të kulturës i cili ishte përgatitur për të pyetur rreth abdesit dhe namazit: "*Sapo të fusësh duart në ujë dhe të thuash 'Bismilahirr Rrahmanirr Rrahim', do të të lahen mëkatet që kanë bërë*

[1] Sure "Hud", ajeti 114.
[2] Sure "El Furkan", ajeti 70.
[3] "Nehxhul Belaga". 316, ligjërimi 197; "Vesail Shija", 4/30, kreu 7, hadithi 4432.

ato. Kur të lash fytyrën, do të të falen mëkatet që kanë bërë sytë duke shikuar, apo goja duke folur. Kur të lash duart, do të të bien mëkatet nga dora e djathtë dhe e majtë. Kur t'u japësh mes'h dhe të fërkosh këmbët e kokën tënde, do të të bien mëkatet drejt të cilave ke hedhur hapin. Mbas namazit të plotë, flet çdo mëkat i bërë para namazit". [1]

Fakti që adhurimi, devotshmëria, nënshtrimi dhe bindja mundësojnë faljen dhe larjen e mëkateve, është i dokumentuar edhe në Kur'an. Pasi Nuhu *(Paqja qoftë mbi të!)* e përshkruan veten si Profet dhe paralajmërues të hapur, profetësinë e tij e nis me këto fjalë: **"Që të adhuroni Allahun, t'i frikësoheni Atij e të më bindeni mua, me qëllim që Ai të falë disa nga gjynahet tuaja dhe t'ju lërë** (të jetoni) **deri në një afat të caktuar. Dhe, kur t'ju vijë çasti i caktuar i Allahut, askush nuk do të mund ta shtyjë atë, veç sikur ta dinit!"**[1]

4. Largimi nga mëkati dhe ndihma e Zotit

Personaliteti më i madh i universit, vula e Profetëve, i drejtohej gjithnjë Zotit me përulje dhe, në një pjesë nga lutja drejtuar Atij, ai thoshte: *"O i Adhuruari im! Mos më lër pa praninë Tënde për asnjë sekond të vetëm!"*[2]

Nëse njeriu me besim, moral dhe vepra të mira nuk është gjithnjë nën përkujdesjen e Zotit, ai pëson disfatë dhe dëmtohet, teksa ndeshet me ndonjë ngjarje të papritur, sprovë apo fatkeqësi. Kur besimtari është nën përkujdesjen e Zotit, i hedh pas shpine vështirësitë e problemet dhe i lehtësohet gjithçka, ashtu siç thuhet

[1] "El Amali", *Shejh Saduk,* 594, "El Mexhlis el hashi vath themanun", hadithi 22; Vesail Shija", 1/393.

edhe në Kur'an: **"Me të vërtetë, pas vështirësisë - vjen lehtësimi! Me të vërtetë, pas vështirësisë - vjen lehtësimi!"**[3]

Zoti i pati shpallur Profetit Daud *(Paqja qoftë mbi të!)* këto fjalë: **"Thuaji robit Tim, Danielit, që ishte nga adhuruesit e Beni Israilëve – Gabove një herë të fala; gabove për së dyti dhe sërish të fala; edhe për së treti e ndote veten me mëkat dhe prapë të fala. Nëse do të mëkatosh për herë të katërt, atëherë nuk do ta kesh më faljen Time!"** Daudi ia dërgoi mesazhin e Zotit, Danielit, i cili i tha: *"O Daud! Ti e kreve detyrën tënde dhe ma komunikove mesazhin e Zotit"*. Më pas, në mes të natës, ai nisi t'i lutej Zotit me këto fjalë: "O Zoti im! Pasha lavdinë Tënde, nëse Ti nuk më mbron dhe nuk më fut nën mburojën Tënde, nëse më lë të vetëm, unë do të bie në mëkat përsëri e përsëri".[4]

Jusufi *(Paqja qoftë mbi të!)* e kërkonte me përgjërim butësinë dhe përkujdesjen e Zotit duke thënë: **"Ai tha: 'O Zoti im, më shumë e dua burgun se atë ku më shtyjnë ato. Nëse Ti nuk e largon prej meje dredhinë e tyre, unë do të prirem drejt atyre dhe do të bëhem nga ata që nuk** (i) **dinë** (ligjet e Tua)**.'"**.[5]

Në një tjetër ajet, del në pah se Zoti e ndihmoi Jusufin dhe e ruajti atë nga sprova e Zulejhasë. Zoti në Kur'an thotë: **"Ajo e dëshiroi atë; por edhe Jusufi do ta kishte dëshiruar atë, sikur të mos kishte parë provën e Zotit të vet. Kështu e larguam nga e**

---

[1] Sure "Nuh", ajetet 3-4.

[2] "El Kafi", 2/524, kapitulli *el Kaul indel isbah*, hadithi 10; "Bihar ull Enua" 92/352, kreu 129, hadithi 6.

[3] Sure "El Inshirah", ajetet 5-6.

[4] "El Kafi", 2/436, *Babet Teubeh*, hadithi 11; "Biharul Enuar", 14/376, kapitulli 52, hadithi 19.

[5] Sure "Jusuf", ajeti 33.

keqja dhe vepra e shëmtuar, sepse ai, në të vërtetë, ishte nga robërit Tanë të sinqertë".[1]

Me përkrahjen e Zotit, Jusufi e ruajti dëlirësinë dhe pastërtinë e tij në kulmin e trysnisë së instiktit seksual. Madje, mendja dhe zemra e tij nuk u ndotën me mëkat.
Në disa transmetime thuhet se në atë pallat ndodhej një idhull që e adhuronte Zulejhaja, bashkëshortja e Azizit të Egjiptit. Befas, sytë e Zulejhasë hasën tek ai idhull dhe asaj i erdhi turp. Prandaj ajo i hodhi atij një mbulesë përsipër, që kjo ngjarje e turpshme të mos ndodhte në prani të idhullit. Duke e parë këtë skenë, Jusufit iu tjetërsua gjendja, iu trazua deti i ndjenjave të tij shpirtërore dhe i tha: *"Ty po të vjen turp nga një idhull pa tru dhe pa ndjenja e mua mos të më vijë turp nga Zoti i Gjithëditur dhe Shikimplotë?!"*[2]

5- Të menduarit e shëndetshëm

Adhurimi i rregullt, nënshtrimi i sinqertë dhe në veçanti, vëmendja në adhurim dhe në përmendjen e Zotit, i mundësojnë njeriut të menduarit e drejtë e të shëndetshëm rreth Zotit, universit, begative dhe të gjitha krijesave. Në këtë mënyrë, ai mund të jetojë i qetë, i kënaqur dhe mund të shfrytëzojë siç duhet çdo begati.

Thelbi i shumë çështjeve në Kur'anin Famëlartë është përcaktuar me fjalët: *"Sebebil'lah"*. Zoti nuk ka nevojë për veprat e mira të askujt. Synimi me fjalët *"Sebebil-lah"*, mbas adhurimit me sinqeritet, është shërbimi ndaj krijesave të Zotit. Vetë ky

[1] Sure "Jusuf", ajeti 24.
[2] Tefsiri Nuruth Thekalejn: 2/422.

këndvështrim e pengon njeriun nga të pëlqyerit e vetvetes, egocentrizmi dhe egoizmi.

Zoti në Kur'an thotë: **"Pastaj, Faraonit dhe parisë së tij pas tyre, u dërguam Musain dhe Harunin me mrekullitë Tona, por ata u sollën me mendjemadhësi, sepse ishin popull keqbërës"**.[1]

Në këtë ajet është vënë theksi në bërjen e gjërave për hir të Zotit (në rrugë të Tij), në ndihmën ndaj krijesave, në shpëtimin e tyre nga duart e tiranëve, në problemet sociale dhe politike. Llogarinë e njeriut që ndihmon krijesat e paguan Zoti.

Në një ajet tjetër thuhet: **"Kush do t'i japë Allahut një hua të bukur, që Ai t'ia kthejë shpërblimin shumëfish? Allahu e shtrëngon** (riskun) **dhe e liron; tek Ai do të ktheheni."**[2]

Ndonëse Zoti nuk ka nevojë për robërit e Tij, pyetja **"Kush i huazon Zotit?"**, është një vlerësim për këtë vepër të mirë që bëhet me sinqeritet dhe qëllim të pastër.

"Ata që shpenzojnë pasurinë e vet, për të kërkuar kënaqësinë e Allahut dhe që e forcojnë veten me punë të mira, shëmbëllejnë me një kopsht të mbjellë në rrafshnaltë, në të cilin bie shi i bollshëm, andaj jep fruta dyfish. Nëse nuk i bie shi i bollshëm, i bie shi i imët që i mjafton. Allahu i sheh mirë punët që bëni ju."[3]

[1] Sure" Junus", ajeti 75.
[2] Sure "El Bekare", ajeti 245.
[3] Sure "El Bekare", ajeti 265.

Në këtë ajet, "bamirësi" është quajtur kërkimi i kënaqësisë së Zotit. Këtu nuk ka vend për shtirje, dyfytyrësi, për nderim apo poshtërim të njerëzve.

Adhurimi, me qëllim afrimin te Zoti dhe kërkimin e kënaqësisë së Tij, e vendos besimtarin mbi parime të shëndetshme dhe të vërteta. Kjo gjendje e largon atë nga mëdyshja, duke e bërë të kryejë vepra që do t'i japin Xhenetin.

Njeriu që i përmend çdo ditë në namazet e tij të detyrueshme dhe vullnetare emrat e Zotit "Rrahman" dhe "Rrahim", që e konsideron Atë si Sundimtar të të gjithë universit, është i çliruar nga kopracia, smira, lakmia, egoizmi dhe nga çdo mendim tjetër i mbrapshtë. Të gjitha begatitë që i shohim te vetja apo te të tjerët, njeriu ia atribuon mëshirës së Zotit.

Besimi në Zotit nuk le më vend për smirë, pesimizëm, koprraci e mendjemadhësi. Nëse një ditë njeriu do të mbetej duarzbrazur, sërish do ta drejtojë shpresën e tij tek Zoti dhe do t'i lutet Atij me këto fjalë: "*O Ti që u ke dhënë gjithë këto mirësi robëve të Tu, më jep edhe mua!*" Të gjitha begatitë që Zoti u ka dhënë të tjerëve, besimtari nuk i shikon me syrin e zilisë, smirës e koprracisë. Në shpirt, ai është i gëzuar që robtë e Zotit kanë ushqim e furnizim, plaçkë e pasuri.

Kjo kategori njerëzish, nëse mbesin duarbosh, bëjnë durim dhe qëndresë, që të mos mëkatojnë për të zëvendësuar ngushtësinë ekonomike. Nëse do të kenë pasuri, pasi të zgjidhin çështjen e ushqyerjes, ata bëjnë bamirësi me pjesën e mbetur.

Ata i ulin duart më poshtë sesa duart e lypësve, sepse besojnë se Dorëdhënës është Zoti, siç thuhet edhe në Kur'anin Famëlartë: **"A nuk e dinë ata se Allahu është Ai që pranon pendimin dhe bamirësinë nga robërit e Vet dhe se Ai është Pranuesi i pendimeve dhe Mëshirëploti?"**[1]

Disa nga të dëlirët, pasi bënin bamirësi, e puthnin dorën me të cilën kishin takuar lypsin. Në një transmetim tregohet se Imam Aliu ka thënë: "*Duarboshi është i dërguar i Zotit"(për të na sprovuar neve nëpërmjet tij)"*.[2]

6. Njohja e vetvetes (Maërifet-e-Nefs)

Harrimi i Zotit, padyshim që shoqërohet me harrimin e vetvetes dhe përfundimisht edhe me humbjen e saj. Vetëharrues, sipas terminologjisë fetare, i thuhet një njeriu që harron se është pronë e Pronarit të gjithësisë; atij njeriu që i bie daulles së pavarësisë, së vetëmjaftueshmërisë e që ka harruar të drejtat e Pronarit të vërtetë të tij, Zotit. Ai e konsideron veten e tij si vendim-marrës dhe planifikues të jetës së vet. Si përfundim, ai privohet nga imamati (prijësia), nubuveti (profetësia) dhe të vërtetat njeriformuese të shpalljes së Zotit. Ai e gatuan me dorën e vet mjerimin dhe vuajtjen e përjetshme.

Vetëharruesi nuk është i mbrojtur nga sprovat e degjenerimi. Madje, vetë qenia e tij është faktor i degjenerimit, i fitnes si dhe burim i mëkatit.

[1] Sure "Et Teube", ajeti 104.

[2] "Nehxhul Belaga", 529, hadithi 304.

Vetëharruesi është ushtar i ushtrisë së djallit dhe shërben si forcë për përparimin e punëkëqijve të çdo kohe.

Adhurimi dhe përmendja e Zotit sjellin qetësinë e zemrës, vazhdimin e besimit dhe bindjen në Ditën e Kiametit. Adhurimi dhe nënshtrimi e bëjnë njeriun një qenie me mentalitet të drejtë, me mendje të pjekur, me shpirt të qëndrueshëm dhe me moral të patundur përballë të papriturave. Ato e mbajnë gjithnjë njeriun në praninë e Zotit, ashtu siç është theksuar edhe në Kur'anin Famëlartë: **"Me të vërtetë, Unë jam Allahu, s'ka zot tjetër përveç Meje, prandaj, vetëm Mua më adhuro dhe kryej faljen për të më kujtuar Mua!"**[1]

Përmendja e Zotit i jep zemrës qetësi dhe i zhduk ankthin e çrregullimet.

Allahu thotë: **"Ata që besojnë dhe zemrat e të cilëve, kur përmendet Allahu, qetësohen. Vërtet, zemrat qetësohen me përmendjen e Allahut!"**[2]

Përfundimisht, është pikërisht kjo qetësi dhe ky ndikim frytdhënës që, në momentin e vdekjes, e bën njeriun të denjë për fjalët e përmendura në Kur'anin Famëlartë: **"O ti shpirt i qetësuar! Kthehu te Zoti yt, ti i kënaqur me Atë dhe Ai kënaqur me ty! Bashkohu me robërit e Mi dhe hyr në Xhenetin Tim!"**[3]

Adhurimi është praktikë kurative dhe ilaç shërues i sëmundjeve shpirtërore, mendore e psikike. Adhurimi i sinqertë

[1] Sure "Ta Ha", ajeti 14.

[2] Sure "Er Rrad", ajeti 28.

[3] Sure "El Fexhr", ajetet 27-30.

dhe me dashuri, e shndërron ankthin e brendshëm në siguri dhe ndonjëherë, shëron edhe sëmundjet trupore.

Sipas disa shkencëtarëve, adhurimi i forcon fuqitë mbrojtëse trupore dhe e rrit imunitetin e njeriut. Ai i ofron atij mbrojtje përballë të papriturave dhe fatkeqësive.

Për rregullat fetare dhe adhurimin, Imam Aliu *(Paqja qoftë mbi të),* në Nehxhul Belagah, ka thënë: *"Zoti e ka bërë obligim besimin për hir të pastrimit nga papastërtitë e politeizmit, të shirkut; namazin për të qëndruar larg mendjemadhësisë dhe egoizmit; zekatin për shtimin e riskut dhe të furnizimit; agjërimin për sprovimin e sinqeritetit të njerëzve; haxhin për forcimin e fesë; xhihadin për ta ngritur lart dhe për t'i sjellë lavdi Islamit; urdhërimin për punë të mira për ndreqjen e të paditurve kah të vërtetat; ndalimin nga të këqijat, për të parandaluar degjenerimin e injorantëve; kujdesin dhe ruajtjen e lidhjeve farefisnore për shtimin e individit; dënimin për ruajtjen e gjakut të shoqërisë; zbatimin e dënimit për konstatimin e madhështisë së të ndaluarave; heqjen dorë nga pijet dehëse për të ruajtur arsyen dhe për të shmangur vjedhjen; ndershmërinë dhe shmangien e kurvërisë për ruajtjen e brezit; largimin nga homoseksualizmi për shtimin e pasardhësve; të dëshmuarit për mënjanimin e mohimeve; braktisjen e gënjeshtrës për respektimin e fjalës së drejtë; përshëndetjen me paqe si njoftim sigurie nga frika; ruajtjen e amanetit për respektimin e rendit të jetesës së popullit si dhe nënshtrimin ndaj udhëheqjes së drejtë, për respekt ndaj imamatit (prijësisë)".* [1]

[1] "Nehxhul Belaga", 512, Urtësia 252; Gururul Hikem: 176, hadithi 3376; "Biharul Enuar: 6/110, kapitulli 3, hadithi 5.

7. Shëndeti shpirtëror i psikikës

Adhurimi sjell qetësinë shpirtërore dhe largimin e trishtimit, sepse vetëm me kujtimin e Zotit qetësohen zemrat: **"Ata që besojnë** (në Kur'an)**, hebrenjtë, të krishterët dhe sabi'inët - kushdo prej tyre që beson Allahun dhe Jetën Tjetër** (sipas Kur'anit)**, dhe bën vepra të mira** (sipas Islamit)**, do të shpërblehen nga Zoti i tyre; ata nuk do të kenë pse të frikësohen apo të pikëllohen!"**[1]

Një i ditur ka thënë: "Për të arritur urtësinë e adhurimit, adhuruesi duhet të mos shohë asgjë tjetër përveç të Adhuruarit. Njeriu duhet të mos dashurojë kënd tjetër veç Zotit. Në këtë mënyrë, ai nuk është i shqetësuar, sepse nuk ka dashuruar diçka që të ikën nga dora. Prandaj njohësi as nuk brengoset dhe as nuk trishtohet".

Nganjëherë, njeriu shqetësohet për të ardhmen. Nëse ai gjen vetëshpëtim nga e shkuara dhe e ardhmja, në jetën dhe mendimin e tij nuk do të ketë më shqetësime për to. Një njeri i tillë ka shkuar më lart se koha dhe e ka shkelur të shkuarën e të ardhmen. Atij nuk i ka ikur gjë nga dora në të kaluarën dhe as nuk do t'i ikë në të ardhmen, aq sa për të qenë i frikësuar në të tashmen. Edhe në të kaluarën, zemra e tij i përkiste Zotit. Pra, tek ai s'ka vend për frikë dhe pikëllim.

Ebu Ali Sina, gnostiku i lumtur, e përshkruan kështu këtë gjendje: *"Gnostiku është fytyrëçelur, i lumtur dhe i buzëqeshur. Nga përulja e tij përfiton i madh dhe i vogël. E si të mos jetë fytyrëçelur dhe i*

[1]Sure "El Bekare", ajeti 62.

buzëqeshur, kur është i gëzuar për gjithçka, sepse në gjithçka sheh Zotin?!"

"Jam i dashuruar pas gjithë botës, sepse e gjithë bota është prej Tij. Kjo është shenjë e të konceptuarit të urtësisë së adhurimit".

Në suren 72 të Kur'anit Famëlartë përshkruhet gjendja e një grupi xhindësh, të cilët erdhën pranë të Dërguarit të Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe familjes së tij!)* dhe prunë besim. Ata nisëm të përshkruajnë shoqërinë e tyre ndër të cilat: **"Në të vërtetë, ka pasur njerëz që kërkonin mbrojtje nga xhindet, por kjo vetëm sa i çoi më tej në gabime."**[1]

Ndërsa besimtarët nga xhindët, thanë: **"Posa dëgjuam udhëzimin** (Kur'anin)**, Ne besuam në të; e kush beson në Zotin e vet, nuk ka përse të frikësohet se mos dëmtohet, as se mos i bëhet padrejtësi."**[2]

8. **Shkaku i shqetësimit dhe i ankthit**

Shqetësimi shkaktohet nga gjendjet e mëposhtme:

A. Ankthi për të ardhmen e panjohur. Është e qartë e ardhmja e adhuruesve dhe e atyre që angazhohen me sinqeritet dhe dashuri në robërim. Ankthi i së ardhmes largohet duke u mbështetur tek Zoti (me tevekkul) dhe duke mos u dëshpëruar.

B. Shqetësimi për shkak të mëkateve të kaluara. Rrugëzgjidhja e kësaj gjendjeje gjithashtu është pendimi dhe

[1] Sure "El Xhinn", ajeti 6.

[2] Sure "El Xhinn", ajeti 13.

kujtimi i Zotit, marrja e masave dhe plotësimi i mangësive shpirtërore.

C. Ndonjëherë, ankthi dhe shqetësimi vijnë si pasojë e mungesës së një qëllimi në vetvete. Myslimani rrugëtues drejt përsosmërisë shpirtërore, gnostik e dashurues, e ka një objektiv dhe beson se universi e ka një Krijues të Urtë. Ai nuk e ka krijuar njeriun pa një qëllim. Besimtari është i bindur se Krijuesi i tij i Urtë, e ka krijuar atë për njohje dhe robërim, adhurim dhe shërbim. Ai bën jetë të mirë në këtë botë dhe kërkon kënaqësinë e Zotit e jetën e amëshueshme, në Xhenetin e Botës Tjetër. Besimtari, me gjithë qenien e tij, e ka kuptuar se të gjitha pjesët e gjithësisë janë të vërteta, prandaj i lutet Zotit: **"Për ata që e përmendin Allahun duke qëndruar në këmbë, ndenjur ose shtrirë dhe që meditojnë për krijimin e qiejve dhe të Tokës** (duke thënë)**: 'O Zoti Ynë! Ti nuk i ke krijuar kot këto - lartësuar qofsh** (nga çdo e metë)**! Prandaj na ruaj nga ndëshkimi i zjarrit.'"**.[1]

D. Ankthi dhe shqetësimi mund të vijnë edhe si rezultat i mosvlerësimit të punës, përpjekjes dhe mundimeve pozitive. Ndërsa besimtari i zotuar, nëpërmjet Kur'anit Famëlartë dhe haditheve, ka krijuar bindjen se edhe vepra më e vogël e mirë e tij, nuk do të mbetet pa u shpërblyer. Ai e di se Xheneti, me të gjitha begatitë e tij, është shpërblimi i veprave të mira të besimtarëve.

Allahu thotë në Kur'an: **"Allahu u ka premtuar besimtarëve dhe besimtareve kopshte, nëpër të cilat rrjedhin lumenj dhe ku do të banojnë përgjithmonë, si dhe pallate të**

[1] Sure "Ali Imran", ajeti 191.

mrekullueshme në Xhenetin e Adnit. Por kënaqësia prej Allahut është shpërblimi më i madh. Kjo është fitorja madhështore".[1]

"Ata që besojnë dhe bëjnë vepra të mira, Ne do t'i shpiem në kopshte të Xhenetit, nëpër të cilat rrjedhin lumenj. Aty do të qëndrojnë vazhdimisht e përgjithmonë. Ky është premtimi i vërtetë i Allahut. E kush është më i vërtetë se Allahu në fjalë?!"[2]

Imam Hysejni ka thënë: *"Nëse dikush nga ju bën ndonjë punë të mirë dhe ndaj tij nuk tregohet mirënjohje dhe nuk i jepet pagesa që meriton, le të mos shqetësohet, sepse Zoti do ta kompensojë atë. Padyshim, shpërblimi hyjnor është më i madh dhe ka më shumë vlerë".*

Në du'anë e Arafatit, ndër të tjera, lutësi i drejtohet Zotit me këto fjalë: *"O Shoqërues i çdo të vetmuari! O Fuqi e çdo të dobëti! O Ndihmues i çdo të shtypuri!"*[3]

Shumë nga shqetësimet dhe ankthet vijnë si pasojë e adhurimit të kësaj bote, nga dashuria e tepruar për pasurinë, plaçkën dhe lakminë. Këto pasuri qëndrojnë jashtë jetës së besimtarëve, dashuruesve të Zotit dhe të së vërtetës, jashtë jetës së atyre që adhurojnë dhe që nënshtrohen.

Rrugëtuesit e udhës së njohjes dhe të nënshtrimit, ia kanë dorëzuar zemrën Zotit dhe e vlerësojnë Atë më shumë se veten. Ata nuk bëhen skllevër të kuzhinës së gatimit apo robër të pasurisë, nuk e flakin zemrën në batakun e lakmisë. Dëshirat e

[1] Sure "Et Teube", ajeti 72.

[2] Sure "En Nisa", ajeti 122.

[3] "Mefatihul Xhanan", Duaja Arafat.

tyre janë të shëndetshme. E gjithë ekzistenca e tyre mund të përmblidhet në këtë lutje:

"O Zot! Kërkoj prej Teje dashurinë Tënde, dashurinë e atyre që të duan dhe dashurinë e çdo pune që më sjell afër Teje. Të kërkoj që vetëm Ti të jesh i dashur për mua dhe askush tjetër veç Teje! Të lutem, që dashurinë time vetëm për Ty ta bësh drejtuese për tek kënaqësia Jote; që mallin për Ty ta bësh largues ndaj kundërshtimit Tënd".[1]

F. Shkak i shqetësimit, ankthit dhe tmerrit, mund të jetë edhe dëshpërimi dhe humbja e shpresës për zgjidhjen e problemeve dhe të fatkeqësive në jetë. Në botëkuptimin hyjnor, jo vetëm që nuk ekziston dëshpërimi dhe mungesa e shpresës, por njeriu i dëshpëruar dhe i pashpresë konsiderohet si mohues (kafir).

Allahu thotë në Kur'an: **"O bijtë e mi, shkoni e kërkoni lajme për Jusufin dhe vëllain e tij dhe mos e humbni shpresën në mëshirën e Allahut. Shpresën në mëshirën e Allahut nuk e humb askush, përveç jobesimtarëve"**.[2]

Besimtarët mbështeten gjithmonë në mëshirën dhe mirësinë hyjnore. Ata kanë besim të prerë se çdo problem është i zgjidhshëm me vullnetin e Zotit dhe se me përkujdesjen e Tij, rruga e shpëtimit është e hapur për çdo besimtar.

"Ne iu përgjigjëm atij dhe e shpëtuam nga brengosja. Kështu, Ne i shpëtojmë besimtarët."[3]

---

[1] "Mefatihul Xhanan", Mumaxhat-e-Muhibhijn.
[2] Sure "Jusuf', ajeti 87.
[3] Surja "El Enbija", ajeti 88.

Gandi, themeluesi i pavarësisë dhe udhëheqësi i Indisë, ka thënë:

"Lutja dhe falja e shpëtuan jetën time. Pa ato kisha qenë i çmendur. Gjatë përvojës time publike dhe private, kam pasur shumë peripeci që më kanë bërë viktimë të humbjes së shpresës. Nëse i kam kaluar me sukses situata të tilla, kjo ka ndodhur vetëm në sajë të lutjes dhe faljeve të mia." [1]

9. Shëndeti trupor

Adhurimet ndihmojnë ndjeshëm në higjienën dhe shëndetin trupor të njeriut. Këtë pastrim e bëjnë më së miri agjërimi, zgjimi i hershëm, largimi nga shpërdorimet, zbrazja e zemrës nga lakmia, smira, koprracia dhe mëria. Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: *"Agjëroni që të jeni të shëndetshëm."*[2]

Nga Imam Sadiku janë përcjellë këto fjalë: *"Ju këshilloj për namazin e natës, sepse ai është edhe traditë e Profetit tuaj, udha e disiplina e të denjëve të mëparshëm, por edhe largues i dhimbjes dhe i sëmundjeve nga trupi juaj"*.[3]

Problemet psikike dhe nervore parandalohen me lutje, përgjërim dhe me mbështetjen në Zot. Ato janë ilaçi më i mirë psikik për përmirësimin e sëmundjes. Dr. Karl Fransua, një nga shkencëtarët më të famshëm perëndimorë, shkruan: *"Lutja dhe përgjërimi kanë një ndikim krejt të veçantë në trupin e njeriut. Në ditën*

[1] "Hameje merdum baradarand", 106.
[2] "Ed Davit" 74, hadithi 109; "Biharul Enuar", 59/207, kapitulli: 2, hadithi 45.
[3] "Men la jehdharul Fakih", 1/472, kapitulli "Thevab es-Salatul lejl", hadithi 1363; "Thevabel A'mel", 41; "Biharul Enuar" 84/149, kreu 6, hadithi 25.

e parë nuk ka efekte të dukshme, por, kur bëhet normale, asnjë kënaqësi nuk mund të krahasohet me të. Fuqia e lutjes dhe e adhurimit është fuqia më e fortë që mund të prodhojë njeriu. Ajo fuqi është e vërtetë dhe e prekshme, ashtu siç është edhe graviteti i tokës. Gjatë punës time si mjek kam trajtuar pacientë të cilëve nuk u bënte dobi asnjë mjet kurues. Sëmundja e tyre s'kurohej me asnjë ilaç, por me ndihmën e lutjes dhe me besimin në Zot, ata gjenin shpëtim. Lutja i fal njeriut fuqinë e përballimit të brengave dhe të fatkeqësive. Atëherë kur mund të mos ketë më vend për shpresë, është pikërisht lutja, ajo që e bën njeriun të shpresojë."[1]

10. Forcimi i lidhjeve shoqërore

Disa nga adhurimet kanë dimensione të ndryshme. Ato janë individuale dhe shoqërore, morale dhe politike, psh. faljet e festës së Bajramit të Madh dhe Bajramit të Vogël (Kurban Bajramit), falja e të premtes në grup (xhemat), Haxhi, zekati i Fitrit etj.

Haxhi, përveç se një ritual adhurimi dhe nënshtrimi, është edhe tubimi më i mirë paqësor. Ai ka në thelb të tij elementin shpirtëror, material e atë human dhe është i zbrazur nga formaliteti. Gjatë tij, miliona njerëz mblidhen së bashku. Ata janë të interesuar dhe të dhembshur për njëri-tjetrin dhe qëndrojnë të rreshtuar në një linjë. Ata u përkushtohen ritualeve të Haxhit me dashuri dhe devotshmëri tek Zoti.[2] Ky ritual, tregon se Islami është fe e arabit dhe e joarabit, e të ziut dhe e të bardhit, e plakut dhe e të riut të çdo krahine dhe të çdo shteti. Ata janë një bashkësi me një zemër dhe me një qëllim; ata mblidhen së bashku në tokën

[1] "Rah ve Vesme Zendegi", 17.
[2] Sale 1382 Shemsi (viti 1382 diellor).

e Shpalljes së Zotit për të kryer një adhurim të harmonishëm. Turmat më të mëdha njerëzore anembanë botës dhe rradhët e ngjeshura në Mesxhidi Haram, Arafat, Mash'ar dhe Mina, nxjerrin në pah larminë e kësaj feje të shenjtë mijëvjeçare.

Edhe namazet e festës së Bajramit dhe të Kurban Bajramit kanë elementin e tyre të adhurimit. Ato mishërohen edhe me dhënien e zekatit të Fitrit. Bërja e kurbaneve në emrin e Zotit gëzon nevojtarët dhe forcon marrëdhëniet shoqërore. Është pikërisht kjo atmosferë që nevojitet në këtë kohë, kur mungon ndjeshmëria njerëzore. Nëpër ligjëratat e faljeve të së Premtes, festës së Kurbanit dhe Bajramit të Madh, ligjëruesi mund të trajtojë problematikat e shoqërisë së vet apo ato të shoqërive të tjera dhe, së bashku me besimtarët e pranishëm, të mendojë rrugëzgjidhje për to.

Pra, shumë nga adhurimet nuk përmblidhen vetëm në lidhjen midis njeriut dhe Zotit, por janë programe shumëdimensionale: politike, sociale, materiale, shpirtërore, humane etj.

ISLAMI, FE E DIMENSIONEVE TË NDRYSHME SOCIALE

Islami, në dallim nga të tjerat, nuk është një fe që i kufizon ritualet vetëm në marrëdhënien rob-Zot. Ajo krijon edhe lidhje me politikën e shoqërinë. Islami nuk është as një fe që i bën murgj ndjekësit e saj. Profeti Muhamed (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin *mbi të!)* ka thënë: ***"Nuk ka murgëri në Islam"***.[1]

Adhurimet e fesë islame nuk u ngjajnë praktikave të budistëve dhe hindusëve. Ata e mundojnë trupin, derisa t'ju forcohet shpirti. Ata përpiqeshin të forconin shpirtin me ngrënien e ushqimeve që nuk u pëlqenin, me qëllim që t`i kryenin punët me sukses Ndërsa programet e adhurimit në Islam, janë shumë racionale, të logjikshme dhe të mirëllogaritura. Ato janë të lehta për t'u zbatuar dhe marrin në konsideratë dimensione të ndryshme sociale, humane etj. Të gjithë myslimanët duhet të zbatojnë fjalët e këtij hadithi të Profetit të Islamit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)*, ku thuhet: "*Ai që gdhihet, ndërkohë që nuk u kushton vëmendje dhe nuk përpiqet për çështjet e myslimanëve, nuk ka përfituar asgjë nga Islami; ai që është dëshmitar i ndonjë thirrjeje për ndihmë nga njerëzit dhe nuk i përgjigjet asaj, nuk është prej myslimanëve*".[2]

[1] "Deaim el Islam", 2/193, hadithi 701; "El Mustedrek", 14/ 155, kapitulli 2, hadithi 16366. "*Nuk ka murgëri në Islam*".
[2] "En Nevader", 21; "Biharul Enuar",72/ 21, kapitulli 33, hadithi 20.

NDËRPRITE TAVAFIN TËND!

Eban ibn Taglibi, njëri nga miqtë e afërt të Imam Sadikut, tregonte: "Isha me Imam Sadikun në Mekë, ku po bënim tavaf së bashku me të. Në këtë kohë, dikush nga shi'itët më kërkoi që ta shoqëroja për plotësimin e një nevoje që kishte. Unë vazhdova tavafin tim, kurse ai po ma bënte me shenjë që të dilja jashtë. Nuk po i jepja rëndësi, sepse doja që të mos e lija vetëm në tavaf Imam Sadikun. Ai më bëri një shenjë sërish dhe në këtë kohë Imami më tha: *'A ka ndonjë punë me ty ai'?* I thashë – *'Po'*. Ai më pyeti: *'Kush është ai?'* Unë iu përgjigja: *'Ai është një nga shokët tanë shi'itë'*. Imami, që e vuri re se ai kishte një punë të rëndësishme, më tha: *'Shko tek ai!'* E pyeta: *'A ta ndërpres tavafin tim?'* Ai më tha: *'Po'*. Sërish e pyeta: *'Edhe nëse bëhet fjalë për tavafin e detyrueshëm (vaxhib)?'* Imami m'u përgjigj: *'Po. Shko, edhe nëse tavafi yt është i detyrueshëm'*. "[1]

Gjithashtu, Imam Sadiku ka thënë: "*Hapi që hedh myslimani për plotësimin e nevojës së një myslimani tjetër, është më i mirë sesa bërja e shtatëdhjetë tavafeve rreth Qabes*".[2]

[1] "El Kafi", 2/171, kapitulli, *Hak el Mu'min ala Ekbihi*, hadithi 8; "Vasail Shija: 12/209, kapitulli 122, hadithi 16106.

[2] El Mu'min: 52, kapitulli 5, hadithi 130. "Biharul Enuar" 71/311, kapitulli 20, hadithi 66.

VËMENDJA NDAJ BESIMTARËVE

Is'hak ibn Amari tregon: "Shkova një herë tek Imam Sadiku dhe ai më vështroi me një fytyrë të ashpër dhe të zemëruar. E pyeta: *'Për çfarë je zemëruar me mua?'* Ai m'u përgjigj: *'Sepse je i pavëmendshëm ndaj të përvuajturve e ithtarëve tanë. Kam marrë vesh se në shtëpinë tënde ke vënë portierë, që të largojnë prej andej shi'itët në nevojë'*. Unë i thashë: *'Kam frikë nga fama që mund të fitoj nga shi'itët'*. Ai më tha*: 'A nuk ke frikë nga dënimi? A nuk e di se, sa herë që besimtarët takohen me njëri-tjetrin dhe i japin dorën shoku-shokut, Zoti zbret mëshirën e Tij mbi ta? A e di se nëntëdhjetë e nëntë pjesë nga kjo mëshirë bien mbi atë njeri që ushqen më shumë dashuri ndaj tjetrit?! Sa herë që dy besimtarë bashkohen dhe pajtohen me njëri-tjetrin, mëshira e Zotit i përfshin ata dhe sa herë që dy besimtarë bisedojnë me njëri-tjetrin, disa nga engjëjt mbikëqyrës të veprave'*, u thonë disa të tjerëve: *'Le të shkojmë pak më tutje, se mos ndoshta këta dy besimtarë kanë fjalë të fshehta me njëri-tjetrin dhe Zoti ua ka mbuluar ato.'* A nuk thotë Zoti në Kur'an: '**Nuk sjellin asnjë fjalë në gojë, përveç se pranë saj për ta shkruar dhe ruajtur është një rojë i gatshëm**'?"

Pastaj, Imam Sadiku më tha: *"O Is'hak! Nëse engjëjt nuk mbikëqyrin, Zoti i Gjithëditur i dëgjon dhe i shikon të fshehtat"*.[1]

[1] "El Kafi", 2/181, kapitulli *El Musafeheh*, hadithi 14; "Mexhmuat Veram", 2/198; "Biharul Enuar", 73/29, kapitulli 100, hadithi 24.

11. Mbështetja në kohë të vështirë

Jeta e kësaj bote i ka të dyja anët, si gëzimet, ashtu edhe hidhërimet. Ndonëse duam që t'ia kalojmë gjithmonë mirë në këtë botë, nuk ndodh kështu. Zakonisht, njeriu përballet me vështirësi dhe problematika të shumta. Në shumë raste, miqtë dhe të afërmit janë të pafuqishëm dhe të paaftë për të dhënë ndihmë. Kjo për shkak se vështirësitë nuk janë vetëm ekonomike.

Në këtë situatë, zemra e njeriut mund të ndihet e vetmuar dhe ai mund të ketë presione psikologjike të shumta. Këto presione e vënë atë në pozitë të vështirë, në një rrugë pa krye. Njeriu përpiqet me të gjithë qenien e tij që të gjejë rrugëzgjidhje për ta shpëtuar veten me çdo kusht.

Kur kuptojnë se nëpërmjet kësaj udhe, nuk ia arrijnë dot suksesit, ata angazhohen me programe argëtuese, si filma, vizita të ambjenteve të dëfrimit epshor, lexime revistash dhe shkojnë edhe deri aty, sa marrin lëndë narkotike. Mirëpo shumë shpejt, ata vënë re se këto janë qetësime të përkohshme dhe se nuk janë ilaçe për mjekimin e dhembjes.

Në fazat e mëvonshme, këta njerëz mbështeten tek ilaçet nervore dhe psikike. Pas pak kohësh edhe këto bëhen të zakonshme dhe nuk kanë efekt në qenien e tyre. Në fazën e tretë, ata mbështeten tek pijet alkoolike dhe, në fund, tek lëndët narkotike, të tilla si heroina. Meqenëse as kështu nuk i zgjidhin problemet e tyre, ata i drejtohen vetëvrasjes.

Kështu, statistikat e vetëvrasjeve ndër dëfryesit dhe veçanërisht në vendet perëndimore, janë tepër të larta. Arsyeja që qëndron pas tyre është largimi nga burimi i shpirtërores.

Vetëvrasjet që ndodhin në vendet islame, ndonëse janë shumë më të pakta se në botën perëndimore, bëhen kryesisht për shkak të boshllëkut shpirtëror, varfërisë dhe mjerimit.

Komunikimi me Krijuesin e gjithësisë, Qenies së Shenjtë, në dorën e të Cilit është çelësi i zgjidhjes së çdo problemi, i drejtohet në fillim gjithkujt, se mbase do të mund ta shuajnë flakën kryeneçe të vështirësive dhe problemeve.

Komunikimi i sinqertë dhe i qëndrueshëm që bëhet nga dashuria për Zotin dhe nga nënshtrimi e adhurimi i Tij, është themeli më i fortë i mbështetjes shpirtërore për njeriun. Ai i dhuron atij imunitet përballë të papriturave dhe problemeve, i jep forcë që të mos luajë me veten, të mos i drejtohet çdo mëkati për shpëtim. Ai bëhet shkak që besimtari ta përballojë me dinjitet problemin që i ndodh dhe vendin e tij ta zërë lehtësimi .

Besimtari i konsideron si sprova të Zotit të gjitha problemet dhe, me urdhërimin e Zotit, ai ballafaqohet me to, duke dalë faqebardhë.

Besimtari, edhe nëse humb personin më të dashur, edhe nëse nuk ka më shpresë për rikthimin e tij, sërish e ngroh zemrën dhe gjuhën e tij me fjalët e ajetit kur'anor: **"Të cilët, kur i godet ndonjë fatkeqësi thonë: 'Të Allahut jemi dhe vetëm tek Ai do të kthehemi!'"**[1]

[1] Sure "El Bekare", ajeti 156.

Duke e kuptuar se ne jemi të Zotit dhe tek Ai është kthimi ynë, ne mund të fitojmë qetësinë, të rikthehemi në normalitet dhe të vazhdojmë të bëjmë adhurim ndaj Zotit dhe vepra të mira ndaj krijesave të Tij, si më parë.

"Kërkoni ndihmën e Allahut me durim e me namaz! Kjo është njëmend e vështirë, përveçse për të devotshmit."[1]

Shkencëtari i madh, Ibn Sina (Avicena), sa herë që hynte në ndonjë rrugë pa krye apo në ndonjë problem që s'i gjente dot zgjidhje, merrte abdes dhe shkonte në faltore për të falur dy rekat namaz. Ai i lutej Zotit të Gjithëmëshirshëm për zgjidhjen e problemit.

Mulla Sadra-i, gnostiku, themeluesi i filozofisë së lartë dhe i urtësisë, thotë: "*Kur hasem me probleme shumë të vështira, unë vij në këmbë nga Keheku në Kum dhe fal dy rekat namaz në vendprehjen e mbesës së Profetit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!) hazreti Ma'sumes (Paqja qoftë me të!). Duke marrë për ndërmjetësim hazreti Ma'sumen (Paqja qoftë me të!) i lutem Zotit për eleminimin e problemit*".

12. Arritja në fuqinë shpirtërore

Në një hadith Kudsi, Zoti thotë: "*O robi im! M'u nënshtro që të të bëj Ty si Veten në pushtet dhe në sundimin e gjërave*". Adhurimi dhe nënshtrimi i siqertë i fal njeriut këtë pushtet shpirtëror me suksesin e dhënë nga i Vërteti. Të bëhet si i Vërtetë në pushtet dhe në sundimin e gjërave dhe me lejen e Zotit të

[1] Sure "El Bekare", ajeti 45.

Madhëruar të ketë pushtet në gjërat dhe çështje aq sa të jetë e nevojshme.[1]

Në Kur'an thuhet: **"Dhe do ta caktojë atë të Dërguar te bijtë e Izraelit** (të cilëve do t'u thotë)**: 'Ju kam sjellë prova nga Zoti juaj** (që vërtetojnë profetësinë time)**: bëj për ju diçka prej balte në formë shpendi, fryj në të e me urdhrin e Allahut ajo bëhet shpend i gjallë; shëroj të verbrit e lindur dhe të lebrosurit dhe i ngjall të vdekurit me lejen e Allahut; ju tregoj çfarë hani dhe çfarë ruani në shtëpitë tuaja. Sigurisht që te të gjitha këto ka prova për ju, nëse jeni besimtarë të vërtetë'".**[2]

Shprehja e mëshirës së veçantë të Zotit, horizonti i së cilës është adhurimi dhe nënshtrimi, e vendos njeriun në një pozitë mbi të gjitha krijesat. Përfundimisht, ai merr nga morali dhe nga ngjyra hyjnore. Allahu thotë: **"Thoni: 'Kjo fe është 'ngjyra' që na ka dhënë Allahu! S'ka 'ngjyrë' më të bukur se ajo që jep Allahu!' Ne vetëm Atë adhurojmë!"**[3]

[1] "El Favaid el Alij-jeh", 2/394.
[2] Sure "Ali Imran", ajeti 49.
[3] Sure "El Bekare", ajeti 138.

SHPJEGIMI I NGJYRËS HYJNORE

Të gjithë duan të dinë se në ç'kuptim përdoret fjala "ngjyra e Zotit" në Kur'an. Është e rëndësishme të theksojmë këtu se Zoti është i pastër nga të metat, i Pafund dhe i Përsosur.

Nga përsosmëritë dhe cilësitë e Tij është edhe feja e përgjithshme dhe e plotë, Islami. Këtë *fe*, Zoti e ka sjellë për zhvillimin dhe edukimin e njeriut, për udhëzimin e kësaj krijese drejt përsosmërive të Tij. Ai që përpiqet për shpëtimin e vetes nga të metat dhe për pajisjen me morale hyjnore, në realitet ka marrë prej ngjyrës hyjnore dhe është futur në udhën ngjyrën që ka dhënë Allahu. **"Thoni: Kjo fe është "ngjyra" që na ka dhënë Allahu! S'ka "ngjyrë" më të bukur se ajo që jep Allahu! Ne vetëm Atë adhurojmë!"**[1]

Nëpërmjet kësaj udhe, njeriu qëndron mbi të gjitha krijesat.

[1] Sure "Bekare", ajeti 138.

ZOTI ËSHTË PRONARI I GJITHÇKAJE

(*Malikul Muluk*)

Në Kur'an thuhet: **"Allahun e përlëvdon gjithçka që gjendet në qiej dhe në Tokë. Ai është Sunduesi, i Shenjti** (i pastër nga çdo e metë)**, i Plotfuqishmi dhe i Urti."**[1]

[1] Sure"El Xhumu'a", ajeti 1.

ROLI QË KA ADHURIMI DHE NËNSHTRIMI TEK NJERIU

Nëpërmjet adhurimit dhe nënshtrimit të sinqertë, njeriu arrin të sundojë vetveten dhe ta largojë atë nga kryeneçësia, nga njollosja djallëzore dhe ajo e epshit. Nënshtrimi dhe adhurimi e pastrojnë atë nga të metat dhe, pas zotërimit të vetvetës, ai bëhet zotërues në kontrollimin e çështjeve konkrete.

Zotërimi i vetvetes është nga çështjet më të larta me vlerë në vazhdën e zotërimit dhe sundimit të Zotit. Të gjitha punët e mira që zënë fill nga njeriu, janë shprehje e vullnetit dhe e sundimit të Zotit. Ato janë në kornizën e kënaqësisë së Zotit dhe lidhen me dashamirësinë dhe mëshirën e Tij. Përmes zotërimit të vetvetes dhe të pasioneve, njeriu e pastron veten dhe arrin në pozitën e pushtetit hyjnor.

Ligjet dhe urdhëresat hyjnore zbatohen nëpërmjet njeriut me qëllime të mira. Të gjitha këto i përfshin mëshira e veçantë e Zotit për njeriun, si në këtë botë, ashtu dhe në Botën Tjetër.

"Kjo fe, urdhëresat, ndalesat dhe rregullat e Mija, janë dhuratë dhe dashamirësi nga ana Ime për robin Tim besimtar. Nëse i pranon ato, ai e bën këtë në sajë të mëshirës Sime dhe nëse i refuzon, atëherë ai është privuar prej tyre për shkak të mëkateve të veta, e jo prej Meje".

Programet edukuese hyjnore dhe rregullat qiellore janë e vërteta e kulluar, që është zbritur për pastrimin dhe progresin tonë.[1]

"Ai bëri që ju të koteni në gjumë të lehtë si shenjë sigurie nga ana e Tij dhe lëshoi nga qielli shi, për t'ju pastruar nëpërmjet atij, për të larguar nga ju ndyrësinë e djallit dhe për t'i forcuar zemrat tuaja dhe këmbët."[2]

Ai që është i dhënë pas namazit, që agjëron me dashuri, që e kryen Haxhin me sinqeritet dhe që bën bamirësi me dëshirë, pra që është zbatues i urdhëresave të Zotit, ka marrë mirësi nga Zoti. Vlera e ekzistencës së tij i tejkalon të gjitha vlerat dhe krijesat. Një njeri i tillë është me Zotin dhe Zoti është me të.

Men kane lil-lah, kanell – llahu lehu. [3]

Kush është me Zotin, Ai është Garantues i çështjeve të tij.

E lejsell – llahu bikafin abduhu… **"A nuk i mjafton Allahu robit të Vet?!..."** [4]

Në pamje të parë, mëshira hyjnore ka trajtën e rregullave, urdhëresave dhe dispozitave, pra, trajtën e fesë së plotë e të përgjithshme. Ai ujë i pastër zbret nga qielli i kuptimësisë, për ta çuar njeriun drejt pastërtisë, shëndetit, vërtetësisë, mrekullisë dhe kulmit të harmonizimit.

---

[1] "El Emali", *Shejkh Mufid*, 259, El Mexhlisi 11, hadithi 1; "El Mustedrek",12/342, kapitulli 1, hadithi 14238.

[2] Sure "El Enfal", ajeti 11.

[3] "Biharul Enuar", 82/319, kapitulli 36, nën hadithin 2.

[4] Sure "Zumer", ajeti 36.

Feja e zbritur nga Zoti për edukimin, progresin, zhvillimin dhe përsosjen e njeriut, nuk krahasohet me kulturat materialiste dhe tokësore. Feja ka ardhur nga Zoti, që ta çojë shpirtin në nivelet më të larta qiellore dhe të krijojë një lidhje midis idesë dhe njohurive hyjnore. Ajo arrin të kurojë ndërgjegjen dhe shpirtin nga të metat e mangësitë dhe ta stolisë njeriun me cilësi hyjnore. Feja forcon vullnetin e njeriut për të arritur në pozitën dhe gradën e bashkimit. Me anë të saj ne arrijmë pikën e plotësimit dhe premtimin e takimit me Krijuesin.

A NUK KE PARË NJERI?

Shkova të vizitoj njërin prej të dashurve të Zotit, të veshur vërtet me cilësi hyjnore. Ai më tregoi një ngjarje për gnostikun dhe dijetarin Shejh Muhamed Behari. Një herë, ai po udhëtonte së bashku me një karvan nga Nexhefi drejt Qerbelasë, për të vizituar Imam Hysejnin.

Pasi bënën një pjesë të udhëtimit, u mblodhën në anë të një kafeneje të thjeshtë për t'u rehatuar dhe për të ngrënë. Udhëtarët filluan të hanë ushqim në mes të kafenesë, ndërsa Shejhu në një qoshe jashtë saj. Ai hapi trastën e tij dhe nisi të hante bukë të fortë e thatë, pa asgjë.

Një pëllumb po çukiste kokrra në mesin e deveve të shtrira dhe, kur drejtuesit e karvanit i ngritën devetë për t'u nisur, pëllumbi mbeti nën këmbët e tyre dhe u shtyp. Shejhu u shqetësua nga kjo ngjarje dhe u trishtua që në këtë udhëtim ndodhi ky aksident për pëllumbin e pafajshëm.

Ai i shkoi pranë dhe e ngriti nga toka pëllumbin e ngordhur. Me të në dorë shkoi drejt vendprehjes së Imam Hysejnit. Shejhu lypi ndërmjetësim të sinqertë nga i madhi mbret i dëshmorëve *(Paqja qoftë mbi të),* iu drejtua pëllumbit dhe i tha: *"Dëshmoj të rrahësh krahët dhe të ikësh!"* Pëllumbit i erdhi shpirti, rrahu krahët dhe iku!

Njëri nga bashkudhëtarët u çudit shumë nga kjo mrekulli. Shejh Muhamed Behari, që kishte arritur në pozitën e sundimit të vetvetes, i tha: *"Ç`ka për t'u çuditur?"* Megjithëse ne nuk kemi fuqi t'i japim shpirt zogut të ngordhur, kemi fuqi që të ngjallim pëllumbin e nefsit tonë që është shkërmoqur nën thundrat e epsheve dhe mëkatëve tona. Ne e arrijmë këtë duke iu drejtuar për ndërmjetësim Ehli Bejtit *(Paqja qoftë me ta!)* dhe duke prekur qëndrimin e vërtetë, duke u pozicionuar në vendin e adhurimit, nënshtrimit dhe shërbimit ndaj krijesës.

13. Pastërtia e zemrës

Pastërtia e zemrës dhe e shpirtit është një nga dobitë e adhurimit dhe të nënshtrimit. Pastërtia e zemrës është realiteti i plotfuqishëm, që e çon njeriun në shkallën e afrimit dhe i parapërgatit terrenin e takimit me Zotin. Kjo pastërti mundësohet në sajë të begatisë së adhurimit, ndërgjegjësimit nga varësitë e palogjikshme materiale dhe shmangies nga adhurimi dhe pëlqimi i vetvetes. Pra, kjo pastërti të mundëson heqjen dorë prej gjithçkaje që e pengon njeriun nga Zoti. I dashuri i Zotit është ai njeri që ka zemër të pastër. Adhurimet shërbejnë pikërisht për këtë gjë. Zoti, në përfundim të ajetit mbi abdesin dhe tejemumin, thotë: **"...Zoti do t'ju pastrojë..."**

"O besimtarë! Kur doni të falni namaz, lani fytyrën dhe duart deri në bërryla, kurse kokën fshijeni me dorë të lagët; lani edhe këmbët deri në nyje. Nëse jeni të papastër (si pasojë e marrëdhënieve bashkëshortore apo e derdhjes së farës), **pastrohuni** (duke u larë krejtësisht)**! Por, në qoftë se jeni të sëmurë** (që mund t'ju dëmtojë uji) **ose gjendeni në udhëtim, ose ndonjëri nga ju vjen pas kryerjes së nevojës natyrore, ose nëse**

keni pasur marrëdhënie me bashkëshortet e nuk gjeni ujë, atëherë gjeni dhé të pastër dhe fshini fytyrat e duart me të. Allahu nuk dëshiron t'ju krijojë ndonjë vështirësi, por dëshiron t'ju pastrojë dhe t'i plotësojë dhuntitë e Tij ndaj jush, që të jeni falënderues."[1]

[1] Sure "El Maide", ajeti 6.

URTËSIA E DISA PREJ DETYRAVE HYJNORE

Sipas transmetimeve të sjella, njëra prej të mirave të vrapimit midis dy maleve në Saffa dhe Merua (shtatë herë në haxh), është heqja e mendjemadhësisë së njerëzve. Sigurisht, të atyre njerëzve që janë të pushtuar prej saj. [1]

Vrapimi midis dy maleve në Saffa dhe Merua (shtatë herë në Haxh) bëhet për t'i pastruar dhe për t'i përulur mendjemëdhenjtë. Një prej dijetarëve, duke shpjeguar këtë temë, thotë: *"Misteri i urdhëresave të Zotit qëndron në pastrimin e ndërgjegjes. Kjo pastërti është e dashur për Zotin."*

Në Kur'anin Famëlartë thuhet:

"**Ti në atë xhami kurrë mos fal namaz. Ndërsa xhamia e themeluar në përkushtim** (ndaj Allahut) **që në ditën e parë, pa dyshim që është më e denjë për të falur namaz në të. Aty ka njerëz që duan të pastrohen. Allahu i do ata që pastrohen shpesh."**[2]

Nëse njeriu përpiqet dhe bëhet i dashur për Zotit, atëherë ai bëhet i dashur edhe për gjithësinë.

[1] "Alelush Sheraje", 2/496; "Biharul Enuar", 47/166, kapitulli 6, hadithi 6.
[2] Sure "Et Teube", ajeti 108.

"Më bëj të dashur në tokë dhe në qiell"! [1]

Nuk ka mundësi që njeriu i dashur për Zotin, të mos ketë universin në shërbim të tij. I dashuri i Zotit është fitimtar në të gjitha arenat dhe nuk e thyen asnjë. Pastërtia e gjithanshme dhe veçanërisht pastërtia e ndërgjegjes, i mundëson njeriut arritjen në realitetet e ajeteve kur'anore.

Allahu thotë: **"Atë** (Kur'anin) **e prekin vetëm të pastërtit."**[2]

Ne jemi urdhëruar që, aq sa të mundemi, të informohemi mbi misteret e adhurimeve dhe të veprojmë sipas tyre. Abdesi, namazi, agjërimi, haxhi dhe të tjera detyra si këto, janë disa nga rregullat e detyrueshme hyjnore. Në secilën prej tyre ka mistere dhe urtësi, nëpërmjet të cilave përftohet pastërtia e zemrës. Këto rregulla bëjnë që nga toka e ekzistencës së njeriut të çelë lulja e lirisë.

Shejh Sadiku transmeton se pas namazit të sabahut, Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* ulej në foltore dhe u përgjigjej pyetjeve të njerëzve. Një ditë, dy vetë zunë radhën për të shtruar pyetjet e tyre. Profeti i tha të parit: "*Ndonëse erdhët para atij vëllait, lejojani radhën, sepse ju jeni bujar dhe sakrifickues, ndërsa ai ka nevojë të shpejtojë për të kryer një punë që e pret*".

Me këtë veprim, Profeti *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* u mësoi njerëzve edukatën dhe respektin e radhës ndaj njëri-tjetrit. Pastaj u tha: *"Ta them unë se për çfarë keni ardhur apo do ta thoni vetë?"* Ata u përgjigjën: *"Na e thoni*

[1] Zijareti "Eminu Allah".
[2] Sure "El Uaki'a", ajeti 79.

ju, o i Dërguar i Zotit". Profeti *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* u tha: *"Njëri ka ardhur për të mësuar çështjet e Haxhit, kurse tjetri për të mësuar çështjet e abdesit"*. Pastaj, ai iu përgjigj pyetjeve: *"Abdes do të thotë: larje e fytyrës, e duarve, fërkimi i kokës dhe i këmbëve."* Larja e fytyrës do të thotë: *"O Zot! Po laj çdo mëkat që kam kryer me këtë fytyrë, në mënyrë që të të drejtohem Ty për adhurim e të vendos kryet mbi dhe' me fytyrë të pastër dhe me ballin e pastruar"*. Larja e duarve do të thotë: *"O Zot, unë heq dorë nga mëkati dhe mëkatet që i kam kryer me këto duar, po i pastroj me larjen e tyre"*. Fërkimi i kokës do të thotë: *"Po e pastroj kokën time nga çdo fantazi të kotë që gjendet në të dhe po i flak ato larg prej saj "*. Fërkimi i këmbëve do të thotë: *"Unë e tërheq këmbën time nga të shkuarit në vend të keq dhe e pastroj nga çdo mëkat që kam kryer me të"*.[1]

I Dërguari i Zotit (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* thotë: *"Në ditën e Kiametit, Zoti do ta tubojë kombin (umetin) tim të privilegjuar dhe të ndriçuar ndër kombet e tjera dhe kjo, si rrjedhojë e abdesit të tyre".* [2]

Imam Sadiku i ka thënë Muhamed ibn Senan-it këto fjalë: *"Urtësia e abdesit qëndron në faktin se njeriu i drejtohet Zotit të Madhëruar me gjymtyrë të pastra. Vallë, a lejohet që njeriu të mëkatojë me sy dhe po me ata sy e me atë fytyrë t'i drejtohet Zotit?!"*

[1] "Men la jehdharikue fakih", 2/202, kapitulli *Fadailel Haxh*, hadithi 2138; "Biharul Enuar", 96/3, kreu 2, hadithi 3.
[2] "Deaim el Islami", 1/100; Biharul Enuar: 77/ 737, kapitulli 2, hadithi 11.

Abdesi merret për ngritjen e robit para Zotit të Madhëruar, për kthimin e tij nga Zoti me të gjitha gjymtyrët e pastra, si dhe për takimin me engjëjt e nderuar që shkruajnë veprat e tij.[1]

Pastrimi i fytyrës kryhet për të bërë sexhde dhe për t'u përulur me të; larja e dy duarve bëhet për t'i lëvizur ato gjatë lutjes ndaj Zotit dhe për t'iu drejtuar Atij me to. Nëse realitetin e Kur'anit e prekin veç të pastërtit, atëherë edhe realitetin e adhurimit nuk e percepton tjetërkush veç tyre. Adhurimi i përcjell kënaqësi njeriut të pastër dhe atë nuk e shqetëson asgjë tjetër teksa e kryen këtë.

Në abdes nuk është e mjaftueshme vetëm larja me ujë, por edhe nijeti i sinqertë dhe vëmendja tek misteret e tij. Nëse dikush e lan fytyrën me nijetin e formuluar me këto fjalë: *O Zot! Për të marrë abdes, për të zbatuar urdhrin Tënd, për të falur namazin dhe për të rënë përdhe si qenie e pastër, po laj dhe po pastroj fytyrën time nga çdo mëkat*, - ai me të vërtetë ka perceptuar një pjesë nga misteret e adhurimit dhe është takuar me engjëjt.

Njeriu duhet të shkojë drejt Zotit me një mendje të pastër, me nijet të sinqertë dhe me gjymtyrë të pastra, që ta ndjejë kënaqësinë e adhurimit.

14. Përfitimi i bindjes

Adhurimi dhe bindja kanë ndikim të ndërsjelltë tek njëra-tjetra. Sa më e fortë të jetë devotshmëria, besimi dhe bindja e rrugëtuesit, aq më i thellë do të jetë adhurimi dhe nënshtrimi i tij.

[1] "Ujen ekhbar er Reda alejhi selam", 2/88, kapitulli 33, hadithi 1; "Vesail Shija", 1/39, kapitulli 15, hadithi 1034.

Sa më shumë që njeriu të adhurojë dhe të vetëdisiplinohet, aq më shumë do t'i stërvitet dhe do t'i forcohet bindja.

Përkrahja dhe ndihmesa e Zotit e shoqëron njeriun gjatë gjithë kohës. Për këtë, në Kur'an thuhet: **"Ata që luftojnë për çështjen Tonë, sigurisht, Ne do t'i udhëzojmë drejt udhëve Tona. Vërtet, Allahu është me punëmirët!"**[1]

Nisma për t`iu afruar begatisë së veçantë të Zotit duhet marrë fillimisht nga njeriu. Fadil Ajazi u përfshi nga mëshira dhe ndihmesa e Zotit si pasojë e një bujarie. Nga askushi, u bë dikush. Ebu Dherri ishte një çoban, ndërsa Selmani Farsiu, një skllav. Por, për shkak të nënshtrimit ndaj Zotit dhe përpjekjes së mirë, në prani të vulës së Profetëve *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!*), ata arritën pozita dhe grada të larta.

Musai *(Paqja qoftë mbi të!*) u arratis në Medjen nga dhuna e Faraonit. Ai ishte i uritur e i etur dhe ua shoi etjen të eturve, pa i parë me sy prej maniaku vajzat e Shuajbit *(Paqja qoftë me të!)* të cilat ishin vetëm në shkretëtirë. Ai u ul nën hijen e një peme, ngriti duart dhe tha lutjen që ndodhet në ajetin e mëposhtëm kur'anor: **"Kështu, Musai u dha ujë kafshëve të tyre e pastaj u kthye te një hije dhe tha: 'Zoti im, çfarëdo dhuntie që të më japësh, unë jam nevojtar!'"**[2]

Zoti i zgjidh problemet në sajë të sakrificës dhe të pastërtisë. Problemi i rinisë është punësimi, martesa dhe banesa. Zoti i zgjodhi të gjitha këto për një djalosh të edukuar dhe të ndershëm. Shuajbit *(Paqja qoftë me të!),* Zoti vuri mbi kryet e tij,

[1] Sure "El Ankebut", ajeti 69.

[2] Sure "El Kasas", ajeti 24.

hijen e një mjeshtri të moralit, të edukatorit të dëlirë dhe mësuesit të dhembshur. Këto ishin më të rëndësishme sesa begatia materiale.

Musai *(Paqja qoftë me të!*), afro dhjetë vjet iu nënshtrua disiplinës në kampin e edukimit dhe të vetëndërtimit si mik i një pProfeti. Me këmbëngulje, ai arriti në pozitën e Profetit të vendosmërisë së madhe (*ululazm*). Një ajet në Kur'anin Famëlartë është tepër domethënës mbi këtë temë, ku thuhet: **"O besimtarë! Nëse i frikësoheni Allahut, Ai do t'ju japë aftësinë e të gjykuarit drejt, do t'ju lirojë nga gjynahet tuaja dhe do t'ju falë. Allahu zotëron mirësi të madhe."**[1]

[1] Sure "El Enfal" ajeti 29.

RRËFIMI I AMËR IBN ABDULLAH KAJIMIT

Amër ibn Abdullah Kajsi është një nga myslimanët e parë. Në njërën prej luftrave të tij, kur erdhi koha e adhurimit, hyri fill i vetëm në një kallamishte. E lëshoi kalin e tij aty, u ngjit mbi një kodër dhe filloi të falet e të lutet.

Njëri nga ushtarët e Islamit tregon: Unë po e mbikëqyrja dhe dëgjova se në lutjen dhe përgjërimin e tij, po thoshte: "*O Zot! Të kërkova tri gjëra dhe më dhurove dy. Të lutem, ma jep edhe të tretën e tyre që të të adhuroj Ty, ashtu siç dua*". Befas, ai më vuri re dhe tha: "*Kujtova se ishte kali im, pse vrapove kështu*?" Unë iu përgjigja: "*Të lutem, lëri këto fjalë, por më trego për tri kërkesat. Zoti t'i ka plotësuar dy e të ka lënë pa plotësuar një të vetme*". Ai më kërkoi të mos i tregoja askujt sa të isha gjallë dhe më pas, më tha: "*E para kërkesë e imja ishte që të më hiqte nga zemra dashurinë dhe interesin për gratë. Unë nuk i frikësohem asgjëje, siç i frikësohem vërshimit të epshit seksual në dëmtimin e fesë time. Kjo kërkesë e imja më është plotësuar dhe tani, e lejuara për martesë (femra), më duket njësoj si muri. Kërkesa ime e dytë ishte që të mos frikësohesha nga tjetërkush veç Zotit. Edhe kjo më është plotësuar. Ndërsa kërkesa ime e tretë ishte që Zoti të ma merrte gjumin, në mënyrë që ta adhuroja Atë ashtu siç dua, por kjo kërkesë nuk më është plotësuar.*"

Në çastet e agonisë, Amër ibn Abdullahu po qante dhe, kur e pyetën për arsyen, ai u përgjigj: "*Qarja ime nuk vjen nga frika e vdekjes dhe as nga dashuria për këtë botë. Po trishtohem, sepse po*

privohem nga të shijuarit e kënaqësisë së nënshtrimit dhe të adhurimit, të agjërimit në ditët e nxehta dhe të gdhirjes së netëve të ftohta".[1]

Në ligjëratën e të përkorëve (*muttekijn*), lexojmë: "*Xheneti për ata është njësoj sikur ta shikonin me sy dhe të jenë të mbytur në begatitë e tij, kurse skëterra është sikur ta shikonin dhe t'i përjetonin vuajtjet në të*".[2]

15. Mjeti i shpëtimit dhe i lumturisë

Çdo qenie në këtë univers e dëshiron shpëtimin dhe bën përpjekje duke u përballur me pengesat. Një farë që nxjerr kryet nga nëntoka, përballet me dheun, gurët, baltën dhe pengesa të tjera. Nga njëra anë ajo zhvillohet me thithjen e dritës, ujit dhe të dheut dhe nga ana tjetër mënjanon pengesat e tjera, derisa të nxjerrë kryet sipër dheut. Sikur ta ndalonte vetëndërtimin dhe përpjekjen për një çast, atëherë ajo do të vyshkej.

Edhe njeriu, njësoj si qeniet e tjera, gjatë gjithë jetës përpiqet dhe lëviz vazhdimisht drejt Zotit. Shpëtimi i tij i vërtetë do të jetë kur të arrijë kënaqësinë e Zotit dhe, kur vendprehje e tij e përjetshme, të bëhet Xheneti. Kur'ani Famëlartë, adhurimin, nënshtrimin dhe kryerjen e bamirësive ndaj robëve të Zotit e konsideron si thelbin e shpëtimit dhe si shkakun e lumturisë së kësaj bote dhe të Botës Tjetër.

[1] "Et Tabakat el Kubra", 7/75- 80.
[2] "Nehxhul Belaga", 303, ligjërata 193; "Biharul Enuar", 64 / 315, kapitulli 14, hadithi 5.

Në Kur'an lexojmë: **"O besimtarë! Përkuluni dhe përuluni në sexhde** (para Allahut)**! Adhuroni Zotin tuaj dhe bëni vepra të mira për të arritur shpëtimin!"**[1]

Në suren "El Me'arixh", thuhet: **"Vërtet që njeriu është krijuar i paqëndrueshëm: kur atë e godet e keqja, ai ligështohet fort, por, kur i bie e mira, ai bëhet koprrac. Përjashtim bëjnë ata që falen, e që janë të vazhdueshëm në faljet e tyre; e që caktojnë një pjesë të pasurisë së tyre për lypësin dhe për nevojtarin; e që besojnë në Ditën e Llogarisë** (Gjykimit)**; e që frikësohen nga dënimi i Zotit të tyre, vërtet që askush nuk është i sigurt prej dënimit të Zotit të vet -; e që e ruajnë nderin e tyre** (nga marrëdhëniet e jashtëligjshme)**, përveçse ndaj bashkëshorteve dhe skllaveve të veta - në këtë rast nuk meritojnë qortim, por kush kërkon jashtë këtyre caqeve, pikërisht ata janë shkelësit -; e që i ruajnë amanetet dhe i plotësojnë besëlidhjet e tyre; e që gjithnjë dëshmojnë drejt; e që i falin namazet rregullisht. Pikërisht ata do të jenë të nderuar në kopshtet e Xhenetit."**[2]

[1] Sure "El Haxhxh", ajeti 77.

[2] Sure "El Me'arixh", ajetet 19-35.

AGJËRIMI, SHKAK I MËSHIRËS

Të gjitha adhurimet që bëhen me qëllim të sinqertë për t'u afruar me Zotin, sjellin mëshirën, begatitë hyjnore dhe e ndriçojnë jetën njerëzore me dritën e njohjes (*ma'rifetit*).

Por, nga transmetimet e sjella, disa adhurime janë konsideruar në mënyrë të veçantë si shkaku i mëshirës hyjnore. Përmendja e të gjitha adhurimeve nuk mund të bëhet dot në këtë libër, ndërsa perceptimi i realitetit të tyre do të ishte i pamundur. Krahas të tjerëve, agjërimi është konsideruar si një adhurim për arritjen në mëshirën hyjnore dhe për uljen në sofrën plot begati të Zotit.

Rëndësia e agjërimit mbi adhurimet e tjera, qëndron në dy elementët e mëposhtëm:

1– Agjërimi është një adhurim që ka qenë shkak i ndjelljes së mëshirës hyjnore, jo vetëm për kombin e Profetit më të nderuar (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!),* por edhe për kombet e mëparshme. Ai është konsideruar si një adhurim i veçantë ndaj Zotit.

Allahu i Madhëruar thotë në Kur'an: **"O besimtarë! Ju është urdhëruar agjërimi, ashtu si u ishte urdhëruar atyre para jush, që të mund të ruheni nga të këqijat."**[1]

Për këtë adhurim ka fakte të shumta historike që i gjejmë edhe në burimet e feve të tjera.

Nga Teurati dhe Ungjilli i tanishëm mësojmë se agjërimi ka qenë i pranishëm edhe në mesin e çifutëve dhe të krishterëve. Besimtarët e ndryshëm agjëronin kur brengoseshin dhe pikëlloheshin, ndërsa populli çifut agjëronte kur pendohej dhe kur lypte kënaqësinë e Zotit. [2]

Nga Teurati kuptohet se Musai *(Paqja qoftë me të!)* agjëronte dyzet ditë.[3]

Hazreti Mesihu[4] dhe dishepujt e tij[5] agjëronin ashtu siç mësohet nga Ungjilli.

Muaji i Ramazanit përmendet si muaji i mëshirës, një muaj në të cilin hapen dyert e mëshirës etj. Çdo ditë të muajit të bekuar të Ramazanit, Imam Sexhadi bënte këtë lutje:

"O Zot! Ky muaj është muaji i Ramazanit, është muaji i agjërimit dhe i rikthimit. Ky muaj është muaji i pendimit, i faljes dhe i mëshirës".[6]

---

[1] Sure "El Bekare", ajeti 183.

[2] "Kamuse kitabe Mukaddes", 427.

[3] "Teurati", *Sefere Tethmije*, kapitulli 9, numri 9.

[4] "Ungjilli Mateu", kreu 4, numri 1-2.

[5] "Ungjilli Luka", kreu 5, numri 33-35.

[6] "El Kafi", 4/75, hadithi 7.

Imam Bakiri ka thënë: "*Kur i Dërguari i Zotit (Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!) hidhte vështrimin në gjysëmhënën e muajit të Ramazanit, e kthente fytyrën e tij drejt kiblës, bënte këtë lutje dhe pastaj drejtohej nga njerëzit duke u thënë: 'O Myslimanë! Kur të lindë gjysëmhëna e muajit të Ramazanit, do të prangosen me zinxhirë ndjekësit e djallit dhe do të hapen dyert e qiellit dhe të mëshirës.'*"[1]

2- Muaji i Ramazanit është muaji i begatisë dhe i mëshirës

Fjalimi i famshëm i Profetit Muhamed *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!*) në të Premten *(Xhumanë*) e fundit të muajit Shaban, nxjerr në pah rëndësinë e muajit të Ramazanit: "*O njerëz! Muaji i Zotit ka ardhur te ju me begati, mëshirë dhe falje*".[2]

Në këtë pjesë vihet theksi në një nga realitetet e këtij adhurimi plot begati. I Dërguari i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qoftë mbi të dhe mbi familjen e tij!)*, lidhur me personat që mëkatojnë haptazi thotë: *"I gjithë umeti im është i falur, përveç atyre që mëkatojnë haptazi dhe vazhdimisht."* [3]

[1] "El Fakih", 2/96, hadithi 1839; "Biharul Enuar", 93/360, kreu 46, hadithi 27.
[2] "El Emali", *Shejh Sadik*, 93; "El Mexhlis el Ashrun", hadithi 4; "Biharul Enuar", 93/356, kreu 46, hadithi 25.
[3] "Kenzul Kemal", 4/239, hadithi 10337.

LLOJET E BEGATIVE HYJNORE NË KËTË BOTË

Gjatë jetës sonë, nga mëshira e Zotit, gëzojmë dy lloje begatish:

1- Begatitë dhe ndihmat e veçanta

Së pari, janë mirësitë e Zotit dhe ndihmat e fshehtësisë së Tij, të cilat na ofrojnë në terrenin e zbulimit, të përsosmërisë dhe të pastërtisë, që ne të ecim drejt edukimit me moralin hyjnor dhe me disiplinën e pastërtinë.

Në ajetet e mëposhtme, Kur'ani Famëlartë vë theksin në këtë lloj begatie: **"O besimtarë! Mos ndiqni gjurmët e djallit! Kush ndjek gjurmët e djallit, do të nxitet nga ai të bëjë vepra të këqija e të shëmtuara. Sikur të mos ishte mirësia e Allahut ndaj jush dhe mëshira e Tij, askush nga ju nuk do të ishte pastruar kurrë** (prej gjynaheve)**; Allahu pastron atë që dëshiron Vetë. Allahu i dëgjon të gjitha dhe i di të gjitha."**[1]

"Kur atyre u vjen ndonjë lajm i rëndësishëm që ka të bëjë me sigurinë ose frikën, ata e përhapin (pa e vërtetuar mirë)**. Por, në qoftë se këtë lajm do t'ia përcillnin** (për shqyrtim) **të Dërguarit dhe parisë, hulumtuesit do ta merrnin vesh prej tyre** (se çfarë lajmi duhet përhapur e çfarë jo)**. Sikur të mos ishte**

[1] Sure "En Nur", ajeti 21.

mirësia e Allahut dhe mëshira e Tij, ju të gjithë do të ndiqnit djallin, përveç një numri të vogël."[1]

2- Begatitë shpërblyese

Lloji tjetër i begative hyjnore janë ato që konsiderohen si begati shpërblyese. Këto begati transmetohen nëpër ajete kur'anore. Kur njeriu hedh hapin në rrugën e Zotit dhe përkushtohet në adhurime, kur i zgjidh punën dikujt, ia heq brengën ndonjë zemre, ia qan hallet ndonjë nevojtari dhe u shërben robëve të Zotit, ai meriton shpërblimin hyjnor.

Përgatitja e terrenit të shpëtimit është njëri nga shpërblimet e Madhërisë së Tij në këtë botë. Lidhur me këtë është folur qartë në disa nga ajetet e bekuara të Kur'anit Famëlartë. Ndër to përmendim: **"Sa për ata që ndjekin rrugën e drejtë, Ai ua shton udhëzimin dhe u jep devotshmëri e vetëpërmbajtje."**[2]

"Çdo fatkeqësi që i bie njeriut, ndodh me vullnetin e Allahut. Ai ia udhëzon zemrën kujtdo që i beson Atij. Allahu di mirë çdo gjë."[3]

Agjërimi mendohet se është një nga begatitë shpërblyese. Përmes tij njeriu merr shpërblimet e të dyja botëve.

[1] Sure" En Nisa", ajeti 83.

[2] Sure "Muhammed", ajeti 17.

[3] Sure "Et Tegabun", ajeti 11.

AGJËRIMI, NJË PREJ ADHURIMEVE SHPËRBLYESE

Përfitimi i mëshirës së veçantë të Zotit bëhet mbi bazë të meritave, të mundësive dhe të aftësive. Kjo ngjan me shembullin e enëve të ndryshme, që vihen përballë valëve të oqeanit për t'u mbushur me ujë. Sa më të mëdha të jenë përmasat e secilës, aq më shumë do të mbushen. Kështu ndodh edhe me njeriun. Sa më shumë të jetë i përkushtuar ai ndaj adhurimit, ndaj nënshtrimit të sinqertë dhe dashurisë e shërbimit ndaj robërve të Zotit, aq më shumë do të përfitojë nga mëshira e Zotit dhe nga mirësia e Tij.

Agjërimi është një ndër çelësat e meritës shpirtërore. Ai ka ndikime dhe begati të ndryshme në shpirt dhe në trup, në këtë botë dhe në Botën e Amshueshme.

Përfitimi më i paktë nga ky adhurim, është shëndeti i trupit dhe arritja e barazpeshës trupore. Për këtë na njofton edhe i Dërguari i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e Tij!)* ku thotë: *"Agjëroni që të jeni të shëndetshëm"*[1]

Shumë nga sëmundjet kurohen me agjërim. Disa mjekë kanë përvoja të dobishme në këtë drejtim. Ata kanë kuruar me dhjetra pacientë të pashërueshëm, nëpërmjet të përmbajturit në të ngrënë dhe në të pirë.

[1] "Ed da'vat", 76; "Biharul Enuar", 93/255, kreu 30, hadithi 33.

AGJËRIMI, FTESA HYJNORE

Zoti i Gjithëmëshirshëm, nga mirësia dhe mëshira e Tij, e fton njeriun në forma të ndryshme, për ta çuar atë drejt disiplinimit dhe përsosmërisë. Ndër këto ftesa është edhe arritja e faljes së Tij. Kjo ftesë u drejtohet të gjitha krijesave, dhe jo një numri të caktuar apo një grupi të veçantë të tyre.

Në Kur'anin Famëlartë thuhet: **"Të dërguarit e tyre u thanë: 'Vallë, a mund të dyshohet në Allahun, Krijuesin e qiejve dhe të Tokës?! Ai ju thërret juve për t'ju falur disa gjynahe tuajat dhe që t'ju lërë deri në afatin e caktuar'. Ata thanë: 'Ju jeni vetëm njerëz si ne. Ju dëshironi të na shmangni nga ajo që kanë adhuruar të parët tanë. Andaj, na sillni prova të dukshme!'"**[1]

Në suren Ibrahim, pasi thuhet se Libri qiellor shërben për shpëtimin e njerëzve nga errësira dhe sjelljen e tyre në dritë, vihet theksi edhe në të kaluarën: "**Profetët e tyre thanë: 'A ka dyshim në Zotin që është Krijuesi i qiejve dhe i Tokës? Ai ju fton në besim, që të falë të gjitha mëkatet tuaja dhe do t'ju afatizojë deri në një kohë të caktuar'."**[2]

[1] Sure "Ibrahim", ajeti 10.

[2] Sure "Ibrahim", ajeti 10.

DOBITË E AGJËRIMIT

Në hadithin e Miraxhit është transmetuar se Profeti *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* i bëri Zotit këtë pyetje: *"O Zot! Cili është adhurimi i parë?"*

Zoti i tha: *"Adhurimi i parë është heshtja dhe agjërimi"*.

Pastaj Profeti *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* e pyeti: *"Cilat janë dobitë e agjërimit?"*

Zoti i Gjithëmëshirshëm iu përgjigj: *"Agjërimi të çon drejt urtësisë, ndërsa urtësia të çon drejt njohjes. Njohja e bën njeriun të bindet. Për atë që e arrin bindjen, nuk ka më rëndësi se si e kalon natën dhe ditën, me vështirësi apo me lehtësi."*[1]

[1] "Irshad el kulub", 1/203., kreu 54; "Biharul Enuar", 74/27, kreu 2, hadithi 6.

FISNIKËRIA E AGJËRIMIT

Lind pyetja: Vallë, a nuk janë për Zotin të gjitha adhurimet? Atëherë, pse sipas hadithit Kudsi, Zoti e ka veçuar për Vete agjërimin dhe shpërblimin për të?

Si përgjigje e kësaj pyetjeje, duhet thënë: Lidhja e agjërimit me Zotin "*Es-saumu li*" (Agjërimi është për Mua) tregon privilegjin e këtij adhurimi ndaj adhurimeve të tjera. Ai i ngjan shembullit të Qabesë, të cilën, në dallim nga të gjitha vendet e tjera, Zoti e veçoi për Vete "*En tah-hira bejti..*" **"...Pastrojeni Shtëpinë Time** (Qabenë)**..."**[1]

Të gjitha vitet dhe muajt janë të Zotit, por vetëm muaji i Ramazanit i takon posaçërisht Madhërisë së Tij.

"*Vërtet, muaji i Zotit u ka ardhur me begati dhe mëshirë.*"[2]

Misteri i fisnikërisë së agjërimit lidhet me dy faktorë:

Së pari: Adhurimet e tjera janë të dukshme. Ato kanë veçori aktive dhe aktuale e janë të zbatueshme. Kurse agjërimi është ikje nga aktualiteti dhe ka veçori larguese nga ushqimi dhe pija. Agjërimi është i zbrazët nga vetëdukja e syfaqësia. Duket

[1] Sure "El Bekare", ajeti 125.
[2] "El Amali", *Shejh Saduk*, 93, *El Mexhkis el Ashurun*, hadithi 4; "Biharul Enuar" 93/356 kapitulli 46, hadithi 25.

qartë se agjëruesit agjërojnë vetëm për Zotin dhe nga sinqeriteti. Po të mos ishte kështu, ata do të mund të ushqeheshin në fshehtësi dhe të bënin sikur agjërojnë para syve të të tjerëve.

Pra, kushdo që ka agjëruar, ka patur parasysh Zotin dhe padyshim që peshorja e vlerësimit të çdo adhurimi është sinqeriteti i tij. Për këtë, Imam Aliu ka thënë: "*Zoti e ka bërë detyrim agjërimin për të sprovuar sinqeritetin e njerëzve*".[1]

Së dyti: Agjërimi i jep mundësinë njeriut që të afrohet me Zotin e botrave dhe të çlirohet nga armiku kryesor i tij, djalli.

Agjërimi e çarmatos djallin dhe e ndihmon njeriun që të fitojë betejën kundrejt këtij armiku.

Mejdani i vërsuljes së djallit është epshi, i cili forcohet me ngrënie, babëzi dhe me gjëra të tjera materiale. Si pasojë lind mëkati. Djalli e nxit njeriun që të përkushtohet në çështjet e kësaj bote dhe gradualisht, zemra e tij shndërrohet në kullotë të djallit.

Agjërimi është një adhurim shumë i fuqishëm, që çon në dobësimin e epshit dhe në çarmatosjen e djallit. Gjendja shpirtërore e agjëruesit është një fortesë e patundur, e cila mbyll rrugën e depërtimit të armikut. Kujtimi i Zotit dhe i Botës Tjetër, që arrin kulmin gjatë agjërimit, është një dorë refuzuese në gjoksin e të huajit si dhe një shtizë e fshehtë ndaj intrigës së djallit.

[1] "Nehxhul Belaga", 512, urtësia 252; "Biharul Enuar", 6/110 kapitulli 3, hadithi 5.

DISA NGA MIRËSITË E AGJËRIMIT

1. Një herë, Imam Sadikun e pyetën për obligimin e agjërimit dhe ai u përgjigj:

"Zoti e bëri të begatshëm agjërimin, që të gjithë të jenë të barabartë dhe të njëjtë: i varfëri dhe i pasuri, mjerani dhe barkëngopuri, sepse ky i fundit nuk e ndjen vuajtjen e urisë. Zoti i Madhëruar deshi që të vendoste barazi dhe dhembshuri të njëjtë midis krijesave; që ta bëjë pasanikun të shijojë urinë, që më pas t'i dhimbset mjerani dhe ta mëshirojë të uriturin. Midis vetëdijësimit dhe ndjenjës ka shumë dallim, prandaj kanë thënë: me agjërimin, veçanrisht në ditët e gjata dhe të nxehta, ndjehet pak nga vuajtja e mjeranit."[1]

2. Te disa fjalë të të urtëve, është sjellë ndjesia e urisë dhe e etjes në Ditën e Kiametit, në shkretëtirën e Mahsherit. Kujtimi i Mahsherit dhe i kërkesës së llogarisë në Ditën e Kiametit, është nxitësi më i mirë për pastrimin e njeriut.

Imam Rizai ka thënë: *"Agjërimit është bërë obligim, që njerëzit ta përjetojnë vuajtjen e urisë dhe të etjes. Kështu, ata arrijnë të perceptojnë varfërinë dhe mjerimin e tyre në Ahiret"*.[2]

---

[1] "Biharul Enuar", 93/369, kapitulli 46, hadithi 51; "Vesail Shija" 10/7, kapitulli 1, hadithi 12698.

[2] "Alal Sheraj", 1/270, kapitulli 182, hadithi 9; "Biharul Enuar", 93/369, kapitulli 46, hadithi, 51.

3. Në transmetime të tjera thuhet se agjërimi është bërë obligim, që agjëruesi t'i frikësohet Zotit dhe të tregohet i përulur para Tij.

Agjëruesi e fiton shpërblimin duke kërkuar kënaqësinë e Zotit përmes gnosës, durimit dhe qëndresës ndaj vështirësive. Gjithashtu, agjërimi është armik i epsheve dhe i pasioneve.

RRUGA E INFORMIMIT PËR DISA MISTERE

Një prej rrugëve drejt disa sekreteve dhe mistereve të adhurimeve, është ngrënia e paktë, uria dhe në fund, agjërimi.

Imam Aliu ka thënë: *"Lavdinë do ta gjeni në nënshtrim dhe në dëgjim, poshtërimin në kryeneçësi, urtësinë dhe perceptimin e filozofisë së realiteteve në ngrënien e paktë, dinjitetin në namazin e natës dhe vetëmjaftueshmërinë tek kënaqja"*.[1]

[1] "Irshad el Kulab", 1/119, kapitulli 34.

NDIKIMET E AGJËRIMIT

1. Largimi i djallit

Një herë, Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* u tha shokëve të tij: *"A t'ju tregoj për diçka që, nëse do ta bëni, djalli do të rrijë larg jush, ashtu siç është larg lindja nga perëndimi?"* Shokët i thanë: *"Po, o i Dërguar i Allahut."* Profeti (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* tha: *"Agjërimi ia nxin fytyrën djallit, lëmosha ia thyen kurrizin, dashuria në rrugën e Zotit i shkul rrënjët e tij; pendimi dhe kërkimi i faljes ia pret arterien. Çdo gjë ka zekatin e saj dhe zekati i trupit është agjërimi".*[1]

Nëse Zoti në Kur'anin Famëlartë i fton njerëzit në strehën e sigurisë dhe në Xhenet, Ai njëkohësisht ka vënë në dispozicion të tyre armën e ballafaqimit me armikun.

Imam Aliu ka thënë: *"Bëjeni përuljen depo armatimesh për armikun tuaj, Iblisin dhe ushtrinë e tij. Çdo komb ka ushtri, ithtarë, forca këmbësore dhe kavaleri. Përulja midis vëllezërve të fesë e ruan ambjentin shoqëror nga ndotja. Ajo e asgjëson terrenin e mëkateve*

[1] "El kafi", 4/62, kapitulli *Ma Xhae fi Fadlis Sum*, hadithi 2; "Vesail Shija", 10/395 kapitulli 1, hadithi 13674.

shoqërore, si: konfliktet, mëritë dhe pesimizmat. Prandaj, djalli nuk mund ta mbjellë farën e mëkatit dhe të kultivojë bimën e hipokrizisë".[1]

2 . Ruajtja e vlerave shpirtërore të shoqërisë

Muaji i bekuar i Ramazanit është koha kur drita e anës shpirtërore dhe e pastrimit është më e fortë dhe kur shumica e njerëzve hyjnë në orbitën e adhuruesve. Nëse një mysliman, për ndonjë arsye, si sëmundja, udhëtimi etj, nuk agjëron dot, atëherë ai nuk duhet të hajë e të pijë para syve të të tjerëve, sepse atyre mund t'u nxitet dëshira për të ngrënë dhe për të pirë dhe, si pasojë, u vështirësohet agjërimi.

Ligji hyjnor dënon me pasoja të tmerrshme mosmabjtësit e agjërimit. Gjithashtu këto pasoja do t`i vuajnë edhe ata që hanë haptazi, pa ndonjë arsye, në sy të agjërusëve.

Mohimi i ligjeve hyjnore dhe i kënaqësive të Zotit sjell rënien e dinjitetit dhe madhështinë e shëmtisë së mëkatit. Kjo vlen edhe për ata myslimanë, besimi i të cilëve është i dobët. Gjithashtu ata nxiten për t'i kthyer shpinën fesë së Zotit dhe bien pre e abuzimit të jomyslimanëve, armiqëve dhe hipokritëve. Si rezultat ata hedhin hapin më të madh drejt shkatërrimit dhe poshtërimit të motove islame.

Lidhur me njerëzit që mëkatojnë haptazi, i Dërguari i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "*I gjithë kombi im e ka mundësinë e faljes, përveç atyre që mëkatojnë haptazi. Për mbrojtjen*

[1] "Nehxhul Belaga", 287, ligjërata 192; "Biharul Enuar", 14 /467, hadithi 37.

e anës shpirtërore dhe të pastërtisë së shoqërisë, për mirëqenien e përgjithshme, duhet të ndihmojnë të gjithë. Njerëzit duhet ta ndihmojnë njëri-tjetrin në punë të mira; të mbjellin një fidan në kopshtin e bamirësisë dhe, nëse nuk kanë sukses në bërjen e bamirësive, të paktën të mos bëjnë dëme dhe ligësi".[1]

Në Kur'anin famëlartë thuhet: **"O besimtarë! Mos e cenoni shenjtërinë e simboleve të Allahut, as të muajve të mëdhenj, as të kurbanit të Qabesë, as të kurbanëve të shënuar me gjerdan, as** (mos i pengoni) **ata që janë nisur të vizitojnë Shtëpinë e Shenjtë. Duke kërkuar mirësinë dhe kënaqësinë e Zotit të vet. Pas heqjes së *Ihramit*, gjuani. Dhe, të mos ju nxisë urrejtja ndaj disa njerëzve, që ju penguan të vizitoni Qabenë, pra, kurrsesi të mos ju nxisë që t'i sulmoni! Ndihmojeni njëri-tjetrin në punë të mira dhe në të ruajturit nga të këqijat dhe jo në gjynahe dhe armiqësi! Frikësojuni Allahut, sepse Ai dënon ashpër."**[2]

3. Përfitimi i dashurisë së Zotit

Të gjitha mundësitë për përfitimin e dashurisë hyjnore krijohen në muajin e bekuar të Ramazanit . Dobia nga një atmosferë e tillë shpirtërore dhe përfitimi nga dashuria dhe mëshira e Zotit, lidhet me ambicien dhe përpjekjen individuale.

Sipas një transmetimi, i Dërguari i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: *"Zoti i Madhëruar pëlqen ngrënien e paktë, të folurit e paktë, të fjeturit e paktë dhe urren të ngrënit e shumtë, të folurit e shumtë dhe të fjeturit e shumtë."*[3]

[1] "Kenzul Kemal", 4/239, hadithi 10337.
[2] Sure "El Maide", ajeti 2.
[3] "Tembijel Khavatin", 2/213.

Gjithashtu, ai ka thënë: "*Më i urryeri i njerëzve tek Zoti, është ai që fle shumë ditën, ndërkohë që natën nuk ka falur namaz si dhe ai që ha shumë dhe, teksa e bën këtë, nuk e përmend emrin e Zotit, nuk i është mirënjohës dhe nuk e falënderon Atë*". [1]

Në një tjetër hadith të Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* thuhet: "*Nuk ka më të urryer tek Zoti, sesa barku plot*".[2]

Në muajin e bekuar të Ramazanit ka shumë pendesë, devotshmëri, pastrim të ndërgjegjes, mbështetje, bamirësi ndaj nevojtarëve, dashuri për njerëzit, durim dhe qëndresë. Të gjithë këta faktorë shërbejnë për të përfituar dashurinë e Zotit.

Mbajtja e agjërimit është konsideruar një detyrim fetar. Në një transmetim nga Imam Sadiku në lidhje me obligimin, tregohet se i Dërguari i Allahut (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!*) ka thënë: "*Zoti i Madhëruar thotë: 'Nuk më është afruar robi me asnjë vepër më të dashur, sesa me atë që ia kam bërë detyrim'.*"[3]

Zoti i cakton engjëjt për të përkëdhelur agjëruesit, por një gjë e tillë nuk bëhet pa qëllim. Imam Sadiku ka thënë: "*Atij që për hir të Zotit të dashur dhe të lartësuar, agjëron një ditë të nxehtë dhe kaplohet nga etja, Zoti i cakton një mijë engjëj që t'ia fërkojnë fytyrën me përkëdheli dhe e përgëzojnë, derisa të vijë koha për iftar*". Këtij njeriu,

[1] "Knezul Umal", hadithi 21431.
[2] "Ujum Ekhbar er Rida (alejhis selam)", 2/36, kapitulli 31, hadithi 89; "Biharul Enuar", 63/333 kapitulli 5, hadithi 14.
[3] "El Kafi", 2/352, kapitulli *Men Dethil Muslimin*, hadithi 7; "Biharul Enuar", 72/155, kapitulli 57; hadithi 25.

Zoti i Madhëruar i thotë: *"Sa e pastër dhe erëmirë është aroma dhe fytyra jote! O engjëjt e mi, jini dëshmitarë që Unë e kam falur atë!"*[1]

Kur agjëruesi vdes dhe takohet me Zotin, ai lumturohet.

Por kur vjen ky çast për mosmbajtësit e agjërimit, mendjemdhenjtë, kryeneçët dhe arrogantët, ata ballafaqohen me zemërimin dhe urrejtjen e Zotit.

Në një hadith thuhet: *"Për agjëruesin ka dy gëzime: njëri kur ha iftar, ndërsa tjetri kur të takojë Zotin e tij."* [2]

Shpërblimi i Botës Tjetër për agjëruesin, nuk krahasohet me durimin e vështirësisë së disa orëve urie, etjeje dhe vetëpërmbajtjeje nga epshi. Profeti (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: *"Në Ditën e Kiametit, agjërimi do të jetë mburojë përballë zjarrit të Xhehenemit"*. [3]

Shpërblimi i agjërimit ka vlerë të veçantë kundrejt shpërblimeve të adhurimeve të tjera, ashtu siç është thënë në hadithin Kudsi: *"Çdo punë e mirë e ka shpërblimin dhjetëfish ose më shumë, deri në shtatëqind herë, përveç agjërimit i cili është për Mua edhe Unë e shpërblej atë (ose "Jam Vetë Shpërblimi i tij")"*.[4]

Agjërimi i muajit të bekuar të Ramazanit është tregues i durimit dhe i qëndresës. Agjëruesi e obligon veten për ruajtjen e

[1] "El Kafi", 4/46, kapitulli *Ma Xhae fi fadlis Suan*, hadithi 8; "Vesail Shija", 10/409, kapitulli 3, hadithi 13719.
[2] "El Kafi",4/45, kapitulli *Ma Xhae fi fadlis Suan*, hadithi 15; "Vesail Shija", 10/ 397, kapitulli 1, hadithi 13678.
[3] "Men la jedharuhul Fakih", 2/74, kapitullli *Fadles sijam*, hadithi 1871; "Muhxhet el Bejda", 2/123, *Kitabe Esraussijam*.
[4] "El Mustedrek", 7/503, kapitulli 1, hadithi 8747.

agjërimit të tij. Ai e detyron veten të rezistojë përballë çdo mëkati dhe të qëndrojë i patundur përballë epshit dhe ftesës së djallit. Imam Sadiku, duke komentuar dhe interpretuar ajetin: **"Kërkoni ndihmën e Allahut me durim e me namaz! Kjo është njëmend e vështirë, përveçse për të devotshmit."**[1]**,** ka thënë: "*Qëllimi me durimin është agjërimi. Sa herë që dikush preket nga ndonjë fatkeqësi apo vështirësi, le të agjërojë*", sepse Zoti i Madhëruar thotë: "*Kërkoni ndihmë me durim, domethënë me agjërim*".

Zoti i Madhëruar u dhuron shpërblim të madh të duruarve. Në kur'an thuhet: **"Kërkoni ndihmën e Allahut me durim e me namaz!..."**

"Ata që bëjnë mirë në këtë jetë, do të kenë të mira. Toka e Allahut është e gjerë. Vetëm ata që janë të durueshëm, do të shpërblehen pa masë."[2]

Bujaria, bamirësia dhe shpërblimet e Zotit në Botën Tjetër janë të panumërta. Për shembull, në muajin e begatë të Ramazanit, gjumi i agjëruesve është adhurim, ndërsa frymëmarrja e tyre është madhërim (*tesbih*) dhe përkujtim (*dhikr*).

Meqenëse e gjithë ekzistenca jonë është prej Zotit dhe ndodhet nën pushtetin dhe fuqinë e Tij, edhe suksesi i mbajtjes së agjërimit vjen po prej Tij. Pra, ne nuk do të duhej të meritonin ndonjë shpërblim për këtë. Por, Zoti na konsideron të pavarur dhe na ka bërë palë në llogari më vete. Po të bëjmë një punë të mirë, patjetër që meritojmë pagesë dhe shpërblim. Ja se sa lart shkon bujaria dhe fisnikëria e Tij. Ai jep shpërblim edhe për një

[1] Sure "El Bekare", ajeti 45.

[2] Sure "Ez Zumer", ajeti 10.

frymëmarrje të agjëruesit, për çdo çast gjumi të tij apo të kohës së tij të kaluar nëpër faltore dhe ambjente fetare etj.

Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe familjen e tij!)*, lidhur me shpërblimin e atyre që besojnë, ka thënë: *"Zoti i dashur dhe i lartësuar, për të shpërblyer Profetin në Ditën e Kiametit, do t'ju fusë ju në Xhenet pranë tij. Aty gjenden begati që deri më tani nuk i ka parë asnjë sy, s'i ka dëgjuar asnjë vesh dhe nuk i ka përjetuar asnjë zemër"*.[1]

Për shpërblimin e agjëruesve të muajit Rexheb, Profeti (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: *"Atij që agjëron katërmbëdhjetë ditë nga muaji Rexheb, Zoti i Madhëruesḧm i jep shpërblim nga Xheneti i ndërtuara me perla dhe rubinë që s'i ka parë syri, s'i ka dëgjuar veshi dhe as që i ka përjetuar zemra."*[2]

Nëse njerëzit që kanë hequr mundime, që e kanë adhuruar Zotin dhe janë nënshtruar para Tij do të futen në një rresht në Xhenet, bashkë me ata që kanë kërkuar rehati dhe kanë qenë mëkatarë, me atëherë kjo nuk do të ishte prej drejtësisë së Zotit dhe as prej urtësinë e Tij. Padyshim që ballafaqimi i Zotit me robtë e Tij bëhet mbi bazën e drejtësisë dhe të së vërtetës. Zoti nuk i konsideron ata që vuajtën dhe që agjëruan, njëlloj si ata që rendën pas qejfeve.

[1] "Men la jehdaruhul Fakih", 1/295, kapitulli *El Edhan vel ikameh*, hadithi 905.
[2] "El Emali", *Shejh Suduk*, 536, *El Mexhlis Eth-themaun*; "Biharul Enuar", 8/170, kapitulli 23, hadithi 113.

SHPËRBLIMI I AGJËRIMIT VULLNETAR

Agjërimi i muajit të Ramazanit është detyrim për të gjithë të obliguarit dhe robtë e Zotit. Ai e vesh njeriun me edukatë hyjnore dhe ka shpërblim të madh. Por kanë rëndësi e shpërblim të madh në të dyja botët edhe agjërimi i muajit Rexheb dhe i muajit Shaban, si dhe fillimi, mesi dhe fundi i çdo muaji.

I Dërguari i Zotit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* ka thënë: *"Ai që mban vullnetarisht një ditë agjërimi, edhe po t'i jepej flori sa e gjithë toka, sërish nuk do ta merrte shpërblimin e plotë. Shpërblimin e plotë për këtë vepër ai do ta marrë vetëm në Ditën e Kiametit"*. [1]

Imam Sadiku ka thënë: *"Largohuni nga përtacia dhe dembelizmi, sepse Zoti juaj është i Gjithëmëshirshëm. Ai jep shumë shpërblim për pak punë. Atij që agjëron një ditë vullnetarisht për kënaqësinë e Zotit të Madhërishëm, Ai i jep Xhenetin, pikërisht për hir të asaj vepre"*.[2]

Punët vullnetare janë më të sinqerta. Ato bëhen vetëm për kënaqësinë e Zotit dhe për ta falënderuar Atë. Ato nuk bëhen për lakmi të Xhenetit apo të frikës nga zjarri i Xhehenemit, sepse njeriu e di se lënia e adhurimeve vullnetare nuk ka ndëshkim dhe dënim.

---

[1] "Meani el Ekhbar", 409, hadithi 91; "Biharul Enuar", 93/252, kapitulli 30, hadithi 18.

[2] "Thevab el Emal", 39; "Vesail Shija", 1/115, kapitulli 28, hadithi 289.

AGJËRIMET E VËSHTIRA

Agjërimi është disa llojesh: i detyruar, vullnetar, agjërim në ditët e gjata dhe të nxehta, agjërim në ditët e freskëta etj. Agjërimi në ditët e vështira është më i vlefshëm dhe ka më shumë shpërblime.

Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe familjen e tij!)* ka thënë: *"Punët më të mira janë ato të vështirat."*[1]

Imam Sadiku thotë: *"Xhihadi dhe përpjekja më e mirë është agjërimi në kohën e nxehtë"*.

Mirësia dhe dashamirësia e Zotit shkon deri aty, saqë Ai Vetë e jep suksesin e adhurimit dhe shpërblimin për të.

Në një transmetim tejet të këndshëm dhe inkurajues nga Imam Sadiku (*Paqja qoftë mbi të)* lexojmë: *"Atij që agjëron për hir të Zotit të Madhërishëm i caktohen një mijë engjëj që t'ia përkëdhelin fytyrën dhe ta përgëzojnë atë, derisa të vijë koha dhe të hajë iftar"*. Zoti i thotë: *"Sa e këndshme është aroma jote dhe shpirti yt! O engjëjt e mi! Jini dëshmitarë që e fala atë!"* [2]

[1] "Metafih el Felah" , 45; "Biharul Enuar", 67/191, kreu 53.
[2] "Biharul Enuar", 93/256, kapitulli 30, hadithi 28; "El mustedrek", 7/504, kapitulli 2, hadithi 8754.

Në periudhën e injorancës (paraislamike), njerëzit ishin aq mendjemëdhenj, saqë kur hynin në shtëpi, në dhomë apo në çdo vend tjetër, nuk e ulnin kokën nëse dera nuk ishte në lartësinë e duhur. Mirëpo, nën hijen e suksesit të Zotit dhe me profetësinë e Profetit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!),* me praktika adhuruese, me agjërim dhe namaz, ata u formuan dhe u përulën në atë mënyrë, saqë kur gërmonin hendekun për të parandaluar sulmet e armiqve, duke qenë agjërueshëm, lidhnin gurë mbi bark, për ta përballuar më lehtë urinë dhe etjen. Sa më i vështirë të jetë adhurimi, aq më i madh është ndikimi i tij në krijimin e moralit të nënshtrimit dhe të dorëzimit përpara Zotit.

AGJËRUESIT MË TË DASHUR

Shkalla më e lartë e lumturisë dhe e gëzimit për robin besimtar, arrihet kur Zoti e pranon dhe e do atë. Agjërimi është dritare e fortesës së fuqishme të të dashurve të Zotit dhe në të, agjëruesit gëzojnë përkujdesjen e Tij të veçantë.

Profeti Muhamed *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* ka thënë: *"Pa dyshim që Zoti i Madhëruesh ëm i ka caktuar engjëjt për t'u lutur për agjëruesit"*.[1]

Xhebraili lajmëron se i madhi Zot, thotë: *"Nuk ndodh që të caktoj engjëjt e Mi për t'u lutur për dikë e të mos e pranoj lutjen e tyre në të drejtë të atij robi"*.[2]

Gjithashtu, Profeti i Zotit (*Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* ka thënë: *"Betohem për Atë, në dorën e të Cilit është shpirti i Muhamedit, se tek Zoti është më e këndshme aroma e gojës së agjëruesit sesa aroma e myshkut"*. [3]

[1] "El Kafi", 4/64, kreu, *Ma xhae fi fadlie soum*, hadithi 11; "El Makasin", 1/72, kreu 122, hadithi 145; "Biharul Enuar", 93/253, kreu 30, hadithi 26.
[2] "Muhxhet el Bejdha", 2/123.
[3] "Me la jehderul Fakih", 2/123, kreu *Fad les Saim*, hadithi 1773; Vesail Shija", 10/4000, kreu 1, hadithi 13688.

Ajeti i agjërimit në Kur'anin Famëlartë[1] e konsideron këtë adhurim si shkakun e devotshmërisë.

Gjithashtu, në një ajet tjetër, thuhet: **"Jo! Por kushdo që plotëson premtimin e tij dhe ruhet nga të këqijat,** (ta dijë se) **Allahu, me të vërtetë, i do ata që janë të devotshëm."**[2]

[1] Sure "El Bekare", ajeti 183.
[2] Sure "Ali Imran", ajeti 76.

PËRPARËSIA E AGJËRUESVE

Zoti i Madhërishëm ka caktuar një platformë për ngritjen shpirtërore dhe për arritjen e afrimit me Të. Dihet se ata që merren me punë të ndyra nuk mund të bëhen fqinjë me të pastrit. Agjërimi i vërtetë e pastron ndërgjegjen, derisa kjo e fundit të kapë fuqinë e përfitimit nga mëshira e Zotit. Kur agjëruesi, për hir të Zotit, heq dorë nga dëshirat banale, ia jep zemrën Zotit dhe ndjek urdhrin e Tij, atëherë Zoti i Gjithëmëshirshëm i jep edhe më shumë begati atij. Prijësi i Besimtarëve *(Paqja qoftë me të!)* ka thënë: *"Gjumi i agjëruesit është adhurim, heshtja e tij është madhërim, lutja e tij është e pranuar, vepra e tij dyfishohet."* [1]

Pa dyshim që agjëruesit i pranohet lutja në kohën e iftarit të tij. Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* ka thënë: *"Në Xnenet është një portë e veçantë e quajtur Rejjan, nëpër të cilën nuk kalon askush tjetër përveç agjëruesve"*.[2]

[1]" Ed dauvat", 27, kreu 45 dhe 46; "Biharul Enuar", 90/360, kreu 22, hadithi 21.
[2] "Meamiel Akhbar", 409, hadithi 90; "Vesail Shija", 10/404, kreu 1, hadithi 13703.

MENÇURIA E LUKMAN HAKIMIT

Në kohën kur Lukmani i këshillonte njerëzit me fjalë të urta, ata i thanë: "*Vallë, a nuk je ti nga filan familje?*" Ai iu përgjigj: "*Po, jam*". Atëherë, ata e pyetën: "*Po si e arrite këtë pozitë? Si i ke mësuar gjithë këto të fshehta e mistere?*" Lukmani u tha: "*Duke thënë të vërtetën, duke u larguar prej punëve të padobishme dhe thashethemeve, duke ulur sytë përballë gjërave të ndaluara, duke ruajtur gjuhën dhe duke e përmbajtur veten nga ngrënia e tepërt. Kushdo që bën më pak sesa këto që përmenda, është më poshtë se unë; kushdo që bën më shumë, qëndron më lart, kushdo që bën aq sa unë, ka një pozitë të njëjtë me mua*".[1]

Një i ditur thotë: "*Zoti i Madhërishëm e ka vendosur përtej robëve të Tij, rrugën e arritjes në urtësinë e adhurimit dhe të sekreteve të botës. Gjithashtu, Ai na i ka mësuar me radhë mënyrat e arritjes në këto çështje. Për shembull, në muajin e bukur të Ramazanit, njeriu e ndjen madhështinë shpirtërore dhe thotë me vete: 'Unë qëndroj më lart e s'mund ta ndot veten duke u dorëzuar përpara mëkatit'. Arritja e kësaj madhështie vjen si rezultat i agjërimit dhe, hapat fillestarë të agjërimit, janë vetëpërmbajtja dhe ngrënia e paktë*".

[1] Tefsiri "El Kur'an el Adhijm", 3/453.

PËRPARËSIA E NGRËNIES SË PAKTË

Një herë, Aristotelit i bënë këtë pyetje: *"Pse ha pak ushqim?"* Ai u përgjigj: *"Unë ha për të jetuar, ndërsa të tjerët jetojnë për të ngrënë."* Ata që hanë shumë, jetojnë më pak se të tjerët dhe gjithashtu përfitojnë edhe më pak njohuri dhe realitete hyjnore. Ngrënia e tepërt është një problem vërtet i madh. Profeti Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të!)* ka thënë: "Xhebraili më solli fjalët e Zotit, i Cili thotë: *'O Muhamed! Nuk ka asnjë enë që më zemëron Mua, më shumë sesa barku plot'*."[1]

Për të gjetur udhën drejt urtësisë dhe mistereve të universit, nuk ka rrugëzgjidhje tjetër veç çlirimit nga të ngrënët, epshi dhe mëkati.

Në një transmetim të Imam Aliut thuhet: *"Lehtësohuni, që të bashkoheni e të ecni përpara"*.[2]

Në Kur'an, Zoti thotë: **"Janë të gëzuar për çfarë u ka dhënë Allahu nga dhuntitë e Tij dhe gëzohen edhe për ata që ende nuk u janë bashkuar e që kanë ngelur pas tyre** (dhe ende nuk kanë rënë martirë)**, sepse nuk do të frikësohen** (për çfarë i pret) **dhe nuk do të pikëllohen** (për çfarë kanë lënë pas)**."**[3]

---

[1] "El Mehasim", 2/446, kapitulli 44, hadithi 338; "Biharul Enuar", 63/336, kapitulli 5, hadithi 26.
[2] "Nehxhul Belaga", 242, fjalimi 167; "Garar el Hukun", 145, hadithi 2633.
[3] Sure "Ali Imran", ajeti 170.

Fjalia "**edhe për ata që ende nuk u janë bashkuar**" domethënë: Janë të përgëzuar ata njerëz që ndjekin rrugën e Zotit dhe që mundën të arrijnë tek martirët e rrugës së vërtetë. Ndërsa ai që nuk e ndjek këtë rrugë, i ngjan asaj makinës që rri e parkuar dhe nuk lëviz. Nëse njëra prej makinave që po ecën në rrugë, arrin më vonë se tjetra në destinacion, për këtë makinë themi: "Nuk ka arritur".

Pesha e lehtë e bën njeriun më të shpejtë, prandaj ai arrin më herët në vendin e përcaktuar. Një herë, qyteti Medain u përfshi nga një fatkeqësi natyrore. Guvernator i qytetit ishte Selman Farisiu. Ai mori me vete atë fare pak plaçkë që kishte, së bashku me Kur'anin e shpatën dhe shpëtoi nga ky incident. Kur erdhën të tjerët për të ndihmuar, s'kishte mbetur më asgjë. Selmani tha: "*Kështu e gjen shpirtin në ditën e rrezikut njeriu barrëlehtë*".[1]

I Dërguari i Allahut *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe familjen e tij!)* i ka thënë një herë Imam Aliut: *"O Ali! Barrëlehtët gjejnë shpëtim, ndërsa barrërëndët shkatërrohen dhe fundosen."*[2]

Për ata që grabitën mallrat e myslimanëve dhe e rënduan barrën e tyre në Ditën e Kiametit, Imam Aliu ka thënë: "Jeta e tyre kalon midis kuzhinës së gatimit dhe vendit të gjykimit. Ata nuk bënë asnjë shërbim, nuk kuptuan asgjë, nuk ditën as për çfarë kanë ardhur dhe as çfarë duhet të bëjnë".[3]

[1] "Ed Derexhat er Refieh", 215.
[2] "Mekarim el Ahlak", 440, *El fasl eth thalith*; "Biharul Enuar", 74/55, kapitulli 3, hadithi 3.
[3] "Nehxhul Belaga", 48, fjalimi 3; "El Emali", *Shejh Tusi*, 373; "El Mexhlis Eth Thalith ashar", hadithi 803.

QORTIMI I BARKUT TË RËNDUAR

Muaji i bekuar i Ramazanit është një rast i volitshëm për të perceptuar realitetet. Ky perceptim arrihet me agjërim, përmendje të Zotit (*dhikr*), me largimin nga mëkatet, me adhurime të sinqerta gjatë orëve të vona të natës dhe me ngrënie të pakët. Profeti Muhamed *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe familjen e tij!)* ka thënë: *"Njeriu nuk ka mbushur asnjë enë më keq sesa barkun plot. Kur njeriu ha më shumë nga ç'i nevojitet, atij i bllokohet mendja. Njeriu që ha shumë, nuk i kupton gjërat dhe nuk do t'i perceptojë kurrë misteret dhe brendinë e gjithësisë"*.[1]

Barku i ngarkuar shkakton plogështi dhe dembelizëm, ndërsa ruajtja e ekuilibrit në të ngrënë sjell shëndet, jetë të gjatë dhe ndriçim të zemrës. Ngrënia e tepërt e mundon shpirtin, derisa të tretet ushqimi. Gjithashtu, ajo e mundon edhe trupin, duke bërë që njeriu të vdesë para kohe.

Në përgjithësi, njerëzit që hanë shumë nuk jetojnë gjatë. Teprimi në të ngrënë dobëson shëndetin dhe gjumin.

Kur shokët e të Dërguarit të Zotit *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe familjen e tij!)* shkonin pranë tij, ai i pyeste se çfarë ëndrrash të mira kishin parë gjatë natës. I Dërguari *(Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe familjen e Tij!)* u thoshte:

[1]" Mishkat el Enuar", 325, kapitulli 9; "Biharul Enuar", 63/ 330, kapitulli 5, hadithi 4.

"Njeriu fle që të kuptojë diçka. Ai s'duhet të hajë shumë për të fjetur shumë".[1]

Një herë, dikush gromësiti në sy të Profetit i cili i tha: *"Ha më pak! Ata që në këtë botë ishin më të ngopurit, do të jenë më të uriturit në Ditën e Kiametit".*[2]

Tregohet se një herë, Imam Aliu e pyeti kopshtarin e tij: *"A ke ushqim të thjeshtë?"* Kopshtari iu përgjigj: *"Kam përgatitur ushqim nga kungulli, pa vaj"*. Imam Aliu i tha: *"Ma jep."* I lau duart dhe hëngri nga ai ushqim. Më pas, ai bëri me shenjë nga barku i tij duke thënë: *"Barku na u ngopka me këtë ushqim të thjeshtë. Mjerë ai njeri të cilin do ta çojë barku në zjarr!"*

[1] "El Kafi", 8/90 hadith el islam.
[2] "Vel huxhxheh", hadithi 59; "Biharul Enuar", 58/177, kapitulli 44, hadithi 39.

TË MENDUARIT DHE HULUMTIMI

Zoti këshillon e madje në Kur'an jep urdhër të detyrueshëm, që të vështrojmë në gjurmët e mëshirës së Tij. Ne duhet të jemi nga ata që vështrojnë dhe kanë shikim të mprehtë dhe jo nga ata që shikojnë përciptazi.

"Andaj, shikoji gjurmët e mëshirës së Allahut, si e gjallëron tokën pas shkretimit të saj. Vërtet, Ai do t'i ringjallë edhe të vdekurit, se Ai është i Fuqishëm për çdo gjë."[1]

Janë të shumta rekomandimet hyjnore në lidhje me vështrimin, mprehtësinë e shikimit, të menduarin dhe të arsyetuarin rreth gjurmëve dhe shenjave të Zotit.

Në fillim të sures "El Mulk", Zoti thotë: **"Ai i ka krijuar jetën dhe vdekjen, për t'ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë; Ai është i Plotfuqishmi dhe Falësi i madh. Ai ka krijuar shtatë qiej njërin mbi tjetrin. Nuk mund të gjesh në krijimin e të Gjithëmëshirshmit kurrfarë ceni. Hidhe vështrimin: a sheh ndonjë plasaritje? Pastaj hidhe sërish vështrimin; sytë e tu do të kthehen të lodhur e të molisur."**[2]

Në Kur'anin Famëlartë theksohet vazhdimisht se jo të gjithë njerëzit përfitojnë nga ajetet, shenjat dhe gjurmët. Këto të

[1] Sure "Er Rum", ajeti 50.

[2] Sure "El Mulk", ajetet 2-4.

fundit janë për të zotët e mendjes dhe për ata që meditojnë e shohin larg.

Ndonjëherë, në Kur'an Zoti flet me qortim, duke thënë:

"Vallë, a nuk kanë udhëtuar ata nëpër botë, që zemrat e tyre të mendojnë dhe veshët të dëgjojnë? Në të vërtetë, atyre nuk u janë verbuar sytë (në këto gjëra)**, por u janë verbuar zemrat e veta në kraharor."**[1]

Kur'ani i konsideron të shkujdesurit, të cilët nuk vështrojnë në shenjat dhe gjurmët e Zotit, më keq sesa bagëtitë: **"Ne kemi paracaktuar për Xhehenemin shumë xhinde dhe njerëz, sepse ata kanë zemra, por nuk kuptojnë, kanë sy, por nuk shohin dhe kanë veshë, por nuk dëgjojnë. Ata janë si bagëtitë, madje edhe më zi. Pikërisht këta janë të shkujdesurit."**[2]

Ideja e Profetëve dhe Elvijave në lidhje me krijimin hyjnor e vlerëson kështu pushtetin dhe diturinë e Jusufit *(Paqja qoftë me të!*) sipas ajeteve të Kur'anit: **"O Zoti im! Ti më ke dhënë pushtet dhe më ke mësuar shpjegimin e ëndrrave! O Krijues i qiejve dhe i Tokës, Ti je Mbrojtësi im edhe në këtë botë, edhe në Botën Tjetër! Bëj që të vdes si mysliman dhe më shoqëro me punëmirët** (në Botën Tjetër)**!"**[3]

Ai gjithçka ia njeh Zotit; lavdinë e vlerëson me përfundimin e mirë dhe me vdekjen, duke qenë i nënshtruar ndaj Zotit dhe duke u bashkuar me njerëzit e devotshëm. Ai e sheh atë lavdi në shërbimin që u bën krijesave dhe në shpëtimin e popullit të

[1] Sure "El Haxhxh", ajeti 46.

[2] Sure "El A'raf", ajeti 179.

[3] Sure "Jusuf", ajeti 101.

Egjyptit nga politeizmi dhe nga thatësira. Durimin dhe devotshmërinë ai e konsideron standard të përparësisë.

Në Kur'an, momenti kur Sulejmanit *(Paqja qoftë mbi të!)*, (të cilit i ishin përulur mbretërit e kohës së tij dhe i ishin vënë në shërbim njerëzit, xhindët, era e shpendët), i sollën fronin e mbretërisë së Shebës. Në Kur'an përshkruhet kështu: **"Po ai që ishte i pajisur me dijen e Librit, tha: 'Unë do të ta sjell ty sa çel e mbyll sytë'. Kur** (Sulejmani) **e pa të vendosur para tij, tha: 'Kjo është nga dhuntitë e Zotit tim, për të më provuar a jam mirënjohës apo mohues. Kush falënderon, e bën për të mirën e vet e, kush mohon**, (ta dijë se) **Zoti im është i Vetëmjaftueshëm dhe Dhurues."**[1]

Ai, mbasi mbaronte detyrën e qeverisjes, merrej me shitje shportash, për të siguruar ushqimin. Pasi e kryente këtë punë, ai shkonte për adhurim në njërën prej faltoreve të Palestinës. Nëse ndokush në rreshtin e namazit, e pyeste se kush ishte, ai i përgjigjej: "Një i shkretë mes të shkretëve"("*Miskin minel mesakijn")*.[2]

Vetëm Zoti është logjika e Elvijave të të vërtetit. Virdi i shpirtit dhe i gjuhës së tyre janë fjalë të tilla si *minAllah, fil-lah* dhe *ilall-llah*. Të gjitha gjërat ia njohin Zotit dhe e konsiderojnë veten, të shkrirë tek Zoti *(Fani fil-lah)*. Pushtetin dhe pasurinë, ata e konsiderojnë si amanet të Zotit dhe e lënë atë aty, ku do vetë i zoti i amanetit, pra Zoti.

[1] Sure "En Neml", ajeti 40.

[2] "Kisas el enbija xhezairi", 364.

"Besoni Allahun dhe të Dërguarin e Tij dhe shpenzoni nga ato që Ai jua ka lënë trashëgim, se për ata midis jush që besojnë dhe shpenzojnë (për bamirësi)**, do të ketë shpërblim të madh!"**[1]

Të mirat materiale, begatitë e kënaqësitë, fatkeqësitë, vështirësitë dhe problemet, ata i shohin si fusha zhvillimi, si sprova. Sipas Kur'anit Famëlartë, ata e shohin këtë botë si një laborator të sinqeritetit e të bamirësisë dhe si një ekspozitë të vlerave reale.

Kur dikush e konsideron veten si mbajtës të amanetit të Zotit, as nuk bëhet mendjemadh po t'i ofrohet kjo botë dhe as nuk bëhet pesimist po ta humbasë atë. Asketi i vërtetë, i lirë nga zinxhirët e varësisë së palogjikshme me këtë botë, përshkruhet kështu në Kur'anin Famëlartë: **"S'ka fatkeqësi që godet tokën dhe ju, që të mos jetë e shënuar në Libër** (Leuhi Mahfûdh) **më parë se ta krijojmë atë. Kjo për Allahun është vërtet e lehtë** (këtë paracaktim e kemi bërë) **që ju të mos dëshpëroheni për atë që ju ka kaluar, por edhe për të mos u gëzuar së tepërmi, për atë që Ai ju ka dhënë. Allahu nuk i do kryelartët mburravecë."**[2]

Pasuria dhe zotërimet e kësaj bote nuk janë standard vlerash dhe s'mund të llogariten si dëshmi lavdie dhe personaliteti. Po të ishin të tilla, këtë fakt do ta pohonte Kur'ani Famëlartë. Përkundrazi, në Kur'an kështillohet që njeriu të mos jepet pas të mirave të kësaj bote, të mos bëhet skllav i saj e për pasojë, të humbë qëllimet më të larta dhe sublime: **"Burrave u është hijeshuar dashuria për gjërat e dëshiruara: për gratë,**

[1] Sure "El Hadid", ajeti 7.

[2] Sure "El Hadid", ajetet 22–23.

fëmijët, arin dhe argjendin e grumbulluar, kuajt e bukur, bagëtitë dhe arat e lëruara. Këto janë kënaqësitë e kësaj jete, por shumë më i mirë është kthimi tek Allahu."[1]

Një një ajet tjetër, thuhet: **"Ata që nuk besojnë, janë të joshur nga jeta e kësaj bote, prandaj tallen me besimtarët. Por njerëzit që i frikësohen Allahut, do të jenë mbi ata - në Ditën e Kiametit. Allahu begaton pa kufi kë të dojë."**[2]

[1] Sure "Ali Imran", ajeti 14.

[2] Sure "El Bekare", ajeti 212.

VËSHTRIMI I EVLIJAVE NË KRIJIMIN HYJNOR

Ata që janë qetësuar në shtratin e udhëzimit dhe që janë kapur dorë për dore me Profetët dhe Imamët, ata që kanë si ligj jete Kur'anin, janë si mal i patundur dhe si një gur i pathyeshëm përballë të papriturave dhe tragjedive, e veçanërisht përballë intrigave të djallit. Ata nuk lejojnë kurrë që personaliteti dhe ndërtesa e krijimit më të mirë, të marrë ndonjë goditje apo të pësojë ndonjë dëm. Bota e tyre shpirtërore bart një qetësi të çuditshme dhe ana e tyre e jashtme është plot me dinjitet.

Ata kënaqen nga adhurimi dhe gëzohen kur u shërbejnë krijesave të Zotit. Për ta është njësoj, si kur kaplohen nga varfëria ashtu edhe kur i mbulojnë të mirat materiale. Ata kënaqen gjithnjë me atë që u jep Zoti dhe nuk e quajnë hall atë që për të tjerët konsiderohet si i tillë. Ata quajnë "hallexhi" dikë që është dëmtuar në lidhje me fenë e vet dhe që ka rënë në kthetrat e djallit.

TREGIM I DËGJUAR NGA NJË PREJ ELVIJAVE TË ZOTIT

Haxhi Mulla Agaxhan Zenxhani, i ashtuquajtur Mexhmun, tregon se një herë, pati shkuar në një vend për të predikuar. Ai thotë: Teksa po perëndonte dielli, arrita në qendër të një zone të populluar dhe shkova në faltore për të kryer namazin.

Mbas faljes së namazit, me lejen e prijësit të bashkësisë (imamit të xhematit), u ngrita në minber. Tek po përmendja tragjedinë, unë dhe të gjithë ata që më dëgjonin ishin mbytur në të qara. Kurse imami i xhematit nuk po qante dhe kjo heshtje e tij po më çudiste. Pasi mbarova, u ula mënjanë dhe pas një bisede të shkurtër, ai më ftoi në shtëpinë e tij.

Në shtëpi i mora leje zotërisë që ta pyesja për shkakun e heshtjes së tij gjatë kohës që tregoja tragjedinë. Me shumë qetësi m'u përgjigj: "Ti nuk je ai që duhet të më bëje për të qarë!" Meqë në shtëpi nuk u gjendej asgjë për të ngrënë, unë dhe familja e tij, të uritur, vumë kryet në jastëk për të fjetur. Mbas namazit të sabahut, i erdhi i biri dhe i tha: "O baba! Jemi shumë të uritur". Imami i tha: "E di. Shko lëri peng disa vëllime nga librat e mi tek bukëpjekësi dhe merr pak bukë e sille në shtëpi". I biri veproi siç i tha i ati. Imami dukej një njeri me shumë personalitet. Unë u ula pranë tij. Ai më vështroi me qetësi dhe tha: Unë nuk e dija që ti

nuk je njeri! A mos vallë mungesa e bukës dhe privimi nga të mirat materiale na qenka hall?! Nëse njeriu udhëhiqet nga fisnikëritë njerëzore dhe jeton në atmosferën e pozitave shpirtërore, atëherë ai nuk i konsideron kurrë halle këto çështje.

Thanë: "Ai imam xhemati që ndërroi jetë po në atë zonë, ishte parë nga fqinjët e tij një gjysëm ore përpara se të vdiste në vendprehjen e Imam Aliut".

ISAI, I BIRI I MERJEMES NË VËSHTRIMIN E IMAM ALIUT

Imam Aliu thotë: "Do të të tregoj për Isain, të birin e Merjemes, që për jastëk kishte gurin, që vishte rroba leshi të ashpër dhe hante bukë të thatë. Buka e tij ishte uria; feneri i tij i natës ishte hëna; vendi ku strehonte kryet e tij në dimër ishte çdo vend nga lindja në perëndim; fruti dhe perimja e tij ishte çdo bimë që rriste toka. Ai nuk kishte as grua që t'i jepte dashuri dhe as fëmijë me të cilin të ngushëllohej; as pasuri që ta pengonte nga Bota Tjetër dhe as lakmi që ta poshtëronte. Kafsha transportuese e tij ishin dy këmbët e tij, ndërsa si shërbyese kishte dy duart e tij". [1]

Ai bënte një jetë të kufizuar dhe të zbrazët nga gjërat materiale. E tërë qenia e tij ishte një mbarësi, bekim dhe prestigj në këtë botë dhe në Tjetrën. Në kur'an thuhet: **"**(Kujto) **kur engjëjt thanë: 'O Merjeme! Allahu të jep lajmin e mirë për një** (djalë që do të lindë me një) **Fjalë prej Tij: emrin do ta ketë Mesih - Isa i biri i Merjemes, do të jetë i nderuar në këtë botë dhe në Tjetrën dhe një nga të afërmit e Allahut."**[2]

[1] Nehxhul Belaga; 227; fjalimi 159; Biharul Envar 14/238, kapitulli 18; hadithi 16.

[2] Sure "Ali Imran", ajeti 45.

VLERËSIMI I SAKTË DHE I GABUAR

Shumë nga njerëzit janë njësoj si shqisorët (ndjesorët), kanë nevoja urgjente e dëshira. Entuziazmi i tyre është i përqendruar tek epshet dhe materializmat, si pasojë e mosbesimit, e besimit të dobët apo e mohimit të Ringjalljes. Ata i shohin të mirat dhe të këqijat tek pasuria dhe varfëria duke i vlerësuar në po këtë bosht të gjitha programet e jetës. Kur'ani Famëlartë për këtë thotë: **"Përsa i përket njeriut, kur Zoti i tij e sprovon atë duke e ngritur lart dhe duke i dhënë mirësi, ai thotë: 'Zoti im më ka nderuar'. Por, kur e sprovon atë, duke ia ngushtuar mjetet e jetesës, ai thotë: 'Zoti im më ka poshtëruar'."**[1]

Këta njerëz nuk e dinë se malli dhe të mirat materiale nuk janë thelbi i lavdisë dhe i vlerës. Ato nuk janë as standard i virtytit dhe i përparësisë. Shumë njerëz, begatinë materiale dhe bollëkun në plaçkë dhe pasuri, i konsiderojnë si standarde të vlerës dhe të lavdisë së tyre, si shfaqje të dashurisë nga ana e universit për ta dhe nganjëherë edhe si vëmendje e Zotit ndaj tyre. Ata mendojnë se përfitimi i madh dhe tryeza e mbushur me begati vijnë për shkak se e meritojnë. Por, ata nuk e kuptojnë se sofra e begative materiale midis njeriut dhe të gjitha gjallesave të tokës, është një sofër e përbashkët. Ajo është një sofër që nuk sjell produkt tjetër

[1] Sure "Fexhr", ajetet 15-16.

veç zhvillimit trupor dhe ndezjes së pasionit e lodhjes dhe ndonjëherë, të pikëllimit apo të trishtimit. Në fund të jetës, do të duhet të heqim dorë nga të gjitha ato dhe do ta zhysin kokën në terrin e dheut.

Në Kur'an flitet hollësisht për këtë temë në ajetet e mëposhtme: **"Pastaj e shtriu rrafsh Tokën dhe nga ajo nxorri ujërat dhe bëri kullotat, kurse malet i bëri të patundshme, që t'i gëzoni ju dhe bagëtitë tuaja. Kur të arrijë gjëma më e madhe, atë Ditë njeriu do të kujtojë gjithçka që ka bërë dhe Zjarri flakërues do t'i tregohet çdokujt që sheh. Atëherë, ai që ka shkelur gjithçka dhe ka parapëlqyer jetën e kësaj bote, sigurisht që do të ketë për strehë Xhehenemin."**[1]

Sipas këtyre ajeteve, kjo botë dhe begatitë e saj materiale, jo vetëm që nuk janë standard vlerash, por ai që i preferon ato më shumë sesa Zotin, fenë, Profetët, Imamët, Kur'anin dhe detyrat ligjore e njerëzore, do të ketë si vendqëndrim të tij Xhehenemin dhe zjarrin e tij flakërues.

[1] Sure "En Naziat", ajetet 30-39.

VLERËSIMI I MIRË NË FJALËT E IMAM ALIUT

Nëse të mirat materiale, begatitë e dukshme dhe mjetet e kësaj bote, do të kishin ndonjë vlerë tek Zoti, atëherë Ai do t'ua jepte ato si shpërblim Evlijave. Të gjithë ata do t'i lartësonte me bollëk, ndërsa armiqtë e tyre, ateistët dhe mohuesit do t'i linte gjithnjë në vuajtjet më të rënda. Meqenëse kjo botë dhe begatitë e saj materiale nuk janë standard vlerash tek Zoti, ndodh që individëve më të ligj t'u jepen të mira të shumta materiale, ndërsa të mirëve të kësaj bote dhe besimtarëve të nderuar, t'u mbesin duart e zbrazëta dhe të bëjnë durim për varfërinë e tyre, duke falënderuar për të mirat e pakta dhe duke e kaluar jetën të kënaqur me atë që kanë.

Imam Aliu, duke përshkruar rrethanat e kësaj bote, thotë: "Bota të mashtron e të dëmton dhe pastaj kalon. Zoti nuk e sheh këtë botë si shpërblim për të dashurit e Tij dhe si ndëshkim për armiqtë e Tij. Banorët e kësaj bote i ngjajnë një karvani, që kur plaçkitet, i pari i tij u thërret: "Shpërnguluni!"[1]

Për çështjet materiale që nuk përdoren për shlyerjen e detyrës dhe zbatimin e çështjeve hyjnore dhe njerëzore, Prijësi i besimtarëve *(Paqja e Zotit qoftë mbi të!)* thotë: "Kini mendjen! Pasha

[1] "Nehxhul Belaga", 548, urtësia 415; "Biharul Enuar", 70/132, kapitulli 122, hadithi 137.

Zotin, i Cili e çan kokrrën dhe krijon njeriun! Sikur të mos ishte besa që Zoti iu mori dijetarëve që s'do të heshtnin përpara barkut të mbushur të çdo shtypësi, dhe urisë së çdo të shtypuri, do të hidhja kapistën e devesë së qeverimit mbi gungën e saj dhe fundin e qeverisjes. Do ta ngopja me masën e zbrazët të saj të parë. Në çdo çast, do ta kuptonit se vlera e kësaj bote tek unë është më e vogël sesa pështyma e gojës së dhisë. [1]

[1] "Nehxhul Belaga", 49, fjalimi 3; "Biharul Enuar", 29/497, kapitulli 15, hadithi 15.

KJO BOTË KALON SA NË NJË DORË NË TJETRËN

Kur po kthehej nga lufta e Sifinit dhe hodhi vështrimin nga varrezat e jashtme të Kufes, Imam Aliu tha:

"O pronarë të shtëpive të frikshme, të vendeve pa ujë dhe pa bimë e të varreve të errëta! O ju prej dheu! O të huaj! O të mbetur pa njeri! O të tmerruar! Ju ecni para nesh që të na parakaloni dhe ne ju ndjekim që t'ju arrijmë. Shkoni para nesh, sepse deshët të na e kalonit, kurse ne ju ndjekim dhe do t'ju arrijmë. Po shtëpitë tuaja? Të tjerë banuan në to. Po gratë tuaja? Të tjerë u martuan me to. Po pasuria juaj? E gjitha u nda. Këto lajme kemi për ju. Po ju, ç' lajme keni për ne?" Pastaj, Imam Aliu u kthye nga përkrahësit e tij dhe u tha: *"Sikur atyre t'u jepej leje të flisnin, atëherë do t'u thonin: 'Furnizimi më i mirë është devotshmëria'"*.[1]

Ja pra, për ata që duan Zotin, Profetët, për të përsosurit e institucionit të Islamit, prijësit e drejtë dhe për nxënësit e Kur'anit, ka standard dhe normë. Këto norma janë vlera të tilla, si: devotshmëria, puna e mirë, morali i bukur, besimi i pastër dhe mendimi i drejtë. Të gjitha këto janë shkak i lindjes së mëshirës së Zotit në jetën e njeriut.

Lërini individët me pak kapacitet dhe mendjelehtët, që t'i shohin të mirat materiale si standard të vlerave të tyre dhe

[1] "Nehxhul Belaga", 492, urtësia 130; "Biharul Enuar", 32/619, kapitulli 12, hadithi 488.

varfërinë si antivlerë. Lërini që t'i shikojnë të gjitha gjërat me syzet e martirizimit; të mendojnë se pozitat dhe gradat njerëzore janë për ata që jetojnë në mirëqenie dhe pasuri.

Ata u ngjajnë anëtarëve të fisit Kurejsh, të cilët protestuan kundër Profetit të Islamit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* dhe thanë:

"Sikur t'i kishte zbritur ky Kur'an ndonjë njeriu të madh prej njërit nga këto dy qytete!"[1]

Apo atyre që protestuan kundër Musait *(Paqja e Zotit qoftë mbi të!)* e që thanë: Pse s'ka ar dhe argjend?

"Përse nuk i janë dhënë atij byzylykë ari? Përse nuk kanë ardhur bashkë me të engjëjt?"[2]

Këta duarzbrazur që nuk e përshkojnë udhën e drejtë, dehen dhe bëhen mendjemëdhenj nga vlera e mallit dhe e pasurisë. Ato pushtohen nga kryeneçësia përballë Zotit dhe me duart e tyre të ndyra, ndërtojnë greminën e shkatërrimit me kazmën e mëkatit dhe e shkatërrojnë personalitetin e tyre. Pa dyshim, shikimi i kufizuar që e konsideron të gjithë universin dhe objektivat njerëzore të varura nga nevojat shtazore, që nevojat e njeriut i plotëson tek të mirat materiale dhe i kufizon në zhvillimin trupor, nuk shkon dot përtej kësaj jete kalimtare. Për këtë shkak, të gjithë dashurinë e tij njeriu e fokuson tek materializmi dhe gjithçka që kërkon, e do vetëm e vetëm për të shtuar pasurinë dhe mallin e tij:

[1] Sure "Ez Zuhruf", ajeti 31.

[2] Sure "Ez Zuhruf", ajeti 53.

"Por ju doni këtë jetë (kalimtare) **e për Jetën Tjetër nuk kujtoheni!"**[1]

Ato që kanë vlerë tek Zoti janë çështjet cilësore dhe sasiore.

Kur'ani, çështjet e kësaj bote i ka konsideruar si "*Metaun kalijlun*" **"Kjo mirëqenie është e shkurtër..."** [2] apo me komentimin e "ala hajatin" **"...nëse jeton..."** [3] që tregon për poshtrimin dhe vogëlsinë. Luksi material është shumë i pavlerë tek Zoti. Po të mos ishte luksi shkak për humbjen e rrugës së një pjese të njerëzve, Ai do t'u jepte mohuesve çati prej ari dhe shkallë prej argjendi.

"Dhe, sikur njerëzit të mos ishin një bashkësi mohuesish, Ne do t'i bënim prej argjendi çatitë e shtëpive të atyre që nuk besojnë në të Gjithëmëshirshmin[4], madje edhe shkallët nëpër të cilat ngjiten."[5]

[1] Sure "El Kijame", ajetet 20- 21.

[2] Sure "Ali Imran", ajeti 197; Sure "En Nahl", ajeti 117.

[3] Sure "El Bekare", ajeti 96.

[4] Pra, sikur të mos ishte besimi i gabuar i shumë njerëzve se, pasuria që Zoti i jep dikujt, është provë e dashurisë së Tij për këtë njeri, qoftë ky edhe jobesimtar, Allahu do t'u jepte jobesimtarëve edhe më shumë begati (Ibn Kethir).

[5] Sure "Ez Zuhruf", ajeti 38.

TREGIMI I BURRIT TË PASUR NGA FISI ISRAEL

Një burrë nga fisi Israel ndërtoi një pallat të bukur dhe të fortë dhe përgatiti një sofër të bollshme. Ai ftoi të fuqishmit dhe të pasurit, që të mblidheshin në atë sofër dhe të kalonin disa orë me gaz dhe hare, ndërsa të varfërit dhe nevojtarët nuk i ftoi. Kur disa nga hallexhinjtë erdhën të paftuar që të përfitonin nga ajo sofër, atyre u thanë: *"Ky ushqim nuk është për njerëz si ju"*.

Zoti dërgoi dy engjëj me pamjen e dy nevojtarëve që të uleshin në atë sofër. Atyre u erdhi urdhri që të shkonin si të fuqishëm. Kur hynë aty, të pranishmit i nderuan dhe i ulën në krye të vendit. Zoti i urdhëroi dy engjëjt që ata t'i dënonin me fundosje në tokë, me po atë ndëshkim që pati pësuar edhe Karuni.[1]

[1] "Kisas el Enbija Ravandi", 124, hadithi 226; "Biharul Enuar", 14/493, kapitulli 32, hadithi 15.

VLERËSIMI I ARSYESHËM DHE I PAARSYESHËM

Imam Sexhadi e ka krahasuar marrjen në dorë të qeverisjes së shteteve islamike nga ana e dinastisë Emevite, me shembullin e një kusari, i cili ka vjedhur rrobat e dikujt dhe i vesh ato pa të drejtë.

Udhëheqësit që jetojnë në luks, mirëqenie dhe moskokëçarje, të pasurit dorështrënguar dhe pa besim, ata që kanë të mira materiale në këtë botë, por që sillen poshtërsisht, nuk janë gjë tjetër veçse uzurpatorë dhe hajdutë. Nëse e konsiderojnë veten si të dashur të Zotit dhe si krijesa të privilegjuara për shkak të pasurisë dhe mallit, ata e kanë gabim.

Në Ditën e Kiametit, ata do të mbajnë përgjegjësi për çdo derhem dhe dinar (monedhë) që shtinë në dorë padrejtësisht. Në përputhje me kërkesat e Zotit dhe në Gjykatën e Kiametit, ata do të dënohen me ndëshkim të përjetshëm. Qëndrimi i njerëzve të dashur të Zotit, të tillë si: Jusufi, Sulejmani apo Aliu, lidhur me pasurinë dhe pushtetin, ishte një qëndrim i arsyeshëm dhe pozitiv. Ata, pasurinë dhe pushtetin e konsideronin si të dhënë nga Zoti, veten e tyre si besnikë të Tij dhe atë çfarë kishin, e përdornin në përputhje me dëshirat e Atij që ua kishte lënë amanet.

MENDIMI NË KRIJESËN E MIRË DHE TË KEQE

Për filozofinë e moralit, në diskutimin e së mirës dhe së keqes, ekzistojnë këndvështrime të ndryshme.

Përsa i përket të mirës, një grup njerëzish besojnë në një krijesë më vete, ndërsa për të keqen, në një krijues më vete. Ky grup njihet si rryma e dualistëve. Pra, disa e konsiderojnë universin mirësi absolute, nuk besojnë tek e keqja, ndërsa të tjerë e konsiderojnë të lig dhe nuk besojnë në mirësi.

Kurse islami, bazuar në ajetet e Kur'anit dhe trasmetimet e tij, atë që është e mirë e njeh të ardhur nga Zoti dhe atë që është e keqe, e konsideron punë të papërllogaritur ose devijimi mendor të rrugës e cila e ka bërë njeriun të sjellë të keqen dhe pjellësin. Ndërtuesin e saj e ka konsideruar njeriun e pabesim, të ndarë nga udhëzimi dhe të devijuar nga rruga e Zotit, injorant dhe të paditur ndaj realiteteve.

Kur'ani Famëlartë, të gjitha të mirat i sheh në dispozicion të Zotit dhe të dhuruara prej Tij. Anën e jashtme dhe atë të brendshme të universit, ai i konsideron si ndikime të mëshirës së Zotit, kurse të keqen si devijim nga rruga e drejtë.

Besimtari që e njeh Kur'anin, e ndërton pikëpamjen e tij lidhur me universin bazuar mbi ajetet e tij. Ai, jo vetëm që nuk ia

njeh Zotit të keqen, por me një vështrim të lartë gnostik, të këqijat i fshin nga rendi i përgjithshëm i krijimit.

Gazaliu thotë:

"Nuk mund të ketë rend më të bukur se sa rendi ekzitent. Ky është njeriu i edukuar nga islami. Ai në kokë ushqen një mendim të lartë dhe precepton që vuajtjet dhe mendimet në një vështrim duken të shëmtuara dhe të pashërueshme, kurse në një vështrim tjetër më të lartë dhe me një shikim më të thellë, që të gjtha janë dashamirësi dhe bukuri."[1]

Pra, përmes një vështrimi të pastër, që e sheh universin si një njësi të shfaqjes së Zotit, fshihen të gjitha gabimet që shpalosen në shikimin e kufizuar. Universi është hija e të Vërtetit, qenësia e Tij, është bukuri dhe përkryerje absolute. Hija e së bukurës është po e bukur dhe është e pamundur të mos jetë e tillë.

Nëse në një trup të bukur, ne shikojmë vetëm një gjymtyrë, të shkëputur nga tërësia e bukur trupore, ndoshta nuk do të arrinim të perceptonim prfeksionin e krijuar. Por, nëse e shohim atë në një këndvështrim më të gjerë, si një gjymtyrë në tërësinë e një trupi të bukur, atëherë vështrimi ynë do të tjetërsohet.

Do ta fshimë tërësisht atë koncept që më parë e pandehëm si të padrejtë dhe të padashur. Sipas Hafiz Shirazit, mbas bashkimit me realitetin, nuk ka gjë tjetër veç përsosmërisë, dashamirësisë dhe bukurisë. Ai e lidh këtë me të gjitha çështjet e universit dhe të ekzistencës. Ai shkruan:

[1] "Ehjae ulumud dijn", 5/57 (Kapitulli Fimaëni lejse fil mekan ebda min suretun hadhal alemi).

Pamja jote e bukur zbuloi shenja të hirit Tënd ndaj nesh. Ndaj dhe ne nuk kemi koment tjetër veç hirit dhe mirësisë. [1]

Në botëkuptimin gnostik të Hafizit uniteti konsiderohet si shumësi e filozofisë, shfaqja kosiderohet si zëvendëse e shkakut filozofik, dashuria e bukuria perceptohen si zëvendëse të arsyes, ndërsa universi si shprehje e bukurisë së vetme absolute.

Besimtarët e vetëdijshëm dhe gnostikë e kanë mësuar realitetin që qëndron në këto ajete kur'anore:

"Qoftë lavdëruar Allahu që krijoi qiejt dhe Tokën dhe bëri errësirën dhe dritën. E megjithatë, ata që nuk besojnë, sajojnë zota të tjerë si të barabartë me Zotin e tyre."[2]

Besimtarët kanë besuar në kuptimin e ajetit kur'anor: **"....i Cili ka përsosur çdo gjë që ka krijuar. Ai e ka filluar krijimin e njeriut prej baltës."**[3]

Besimtarët gnostikë e kanë perceptuar drejt ajetin kur'anor: **"**(Musai) **tha: 'Zoti ynë është Ai që çdo gjëje i ka dhënë trajtën e vet e pastaj e ka udhëzuar'"**.[4]

Aq e madhe ishte dashuria për Zotin, krijimin dhe gjithësinë, saqë ata e lavdëruan rendin e universit në vargje.

Besimtari që e vëzhgon realitetin, gnostiku dashurues dhe i vetëdijshmi e konsiderojnë universin me të gjitha krijesat e tij, ekzistencën me të gjitha elementet e saj, vetëm si vepra të

[1] Hafiz Shiraziu.
[2] Sure "El En'am", ajeti 1.
[3] Sure "Es Sexhde", ajeti 7.
[4] Sure "Er Rrum", ajeti 50.

mëshirës dhe të hyjnisë. Mëshira e Zotit i ngjan një deti të pambarimtë urtësie, butësie dhe mrekullie.

Allahu në Kur'an thotë: **"Andaj, shikoji gjurmët e mëshirës së Allahut,..."**[1]

"...Çdo e mirë është në Dorën Tënde! Ti je vërtet i Plotfuqishëm për çdo gjë."[2]

"... ndërsa mëshira Ime përfshin çdo gjë..."[3]

[1] Sure "Er Rrum", ajeti 50.

[2] Sure "Ali Imran", ajeti 26.

[3] Sure "El A'raf", ajeti 156.

UNIVERSI ËSHTË SHFAQJE E HYJNISË SË ZOTIT

Filozofi i madh dhe njohësi i thellë, Mulla Abdullah Zenuni, thotë: Dije se sistemi i universit që po pushtohet nga inovacionet dhe nga krijesat e botës tokësore dhe asaj qiellore, është më i kompletuari. Ai është sistemi më i lartë, më i nderuar dhe më i përsosur i mirësive. Të gjithë njerëzit e urtë dhe apologjetët pajtohen me një fakt të tillë dhe nuk polemizojnë rreth tij.

Nga fjalët e këtij të urti dhe filozofi mistik, që janë të përziera me fakte kur'anore dhe me shpjegime të logjikshme, arrihet në përfundimin se aroma e universit dhe të gjitha krijesat e tij janë vetëm shprehje të ndritshme të emrave dhe të cilësive, të vetë hirit dhe të përndritjes. Ato janë shfaqje të hyjnisë dhe të mirësisë së Zotit.

Të gjitha krijesat, si të dukshmet (*shuhudi*), ashtu edhe të fshehtat (*gajbi*), të krijuara nga vullneti hyjnor i Tij, janë mirësi absolute.

Nuk ka asgjë të keqe në këtë rend të tërësishëm dhe të përsosur. Nëse dikush sheh ndonjë të keqe në ndonjë drejtim, ai ka probleme në të parët e gjërave. Ai duhet t'i mjekojë sytë e tij me ilaçin e Kur'anit, me transmetimet e Ehli Bejtit, me urtësinë e të urtëve, me gnosën e gnostikëve, që të kuptojë se ajo që iu duk e keqe, ka qenë thjesht e mirë.

Dikujt mund t'i lindë pyetja rreth çështjes së djallit dhe të skëterrës. Meqë në universin ekzistencial, djalli dhe skëterra nuk na qenkan gjë e keqe, atëherë çfarë i bie të jenë?!

MENDIMI MBI KRIJIMIN E DJALLIT

Në fjalor, djalli përshkruhet si një krijesë e dëbuar dhe pa cilësi të mira. Në termat e Kur'anit Famëlartë, ai paraqitet në kuptimin e një fuqie të pabindur, të një krijese rebeluese dhe, në mënyrë figurative, si një njeri apo xhind, që është i degjeneruar dhe i lig. Për këtë shkak, ai është i kapluar nga mungesa e shpresës, nga trishtimi dhe arroganca.

Një krijesë e tillë, që është burim ligësie, rebelimi dhe degjenerimi, nuk është krijuar kurrë me këto cilësi dhe emra. Krijimi i saj është bërë si i të gjitha krijesave të tjera të Zotit, në formë të pastër, të rregullt dhe të shëndetshme. Ai duhej t'i nënshtrohej Zotit dhe ta adhuronte Atë. Por, ashtu si edhe punëkëqinjtë dhe të prishurit e tjerë, me vullnetin dhe zgjedhjen e vet, në vend të nënshtrimit ndaj Zotit, ai zgjodhi degjenerimin dhe të ligën, duke ndjellë edhe të tjerët në humbjen e rrugës së drejtë.

Imam Aliu, në fjalimin e *Kasae*-s, flet për djallin dhe fillimet e punës së tij, kur ai gjendej në rrugën e nënshtrimit dhe të bindjes ndaj Zotit:

"Mësoni nga ç'pësoi Shejtani, të cilit Zoti ia harroi dhe mohoi të gjithë punën e tij të gjatë e përpjekjet e tij të mëdha pqe shkak të krenarisë së një çasti të vetëm, ndonëse Shejtani e kishte adhuruar për gjashtë mijë vite me radhë, që ende s'dihet në janë llogaritur sipas kësaj apo asaj bote. Kush mund të mbetet i sigurtë pas Shejtanit, që shfaq një mosbindje të

tillë? Asgjë për Zotin! Zoti nuk e lejon një qenie njerëzore të hyjë në Xhenet, nëse bën atë për të cilën Ai dëboi prej saj një engjëll. Midis Zotit dhe individëve të krijimit të Tij nuk ka miqësi të tillë, që do mundej t'i jepte leje ndonjërit prej tyre për të bërë atë që e pëlqen e që e quan të paligjshme për çdo botë." [1]

Kini kujdes! Një i vetëdijshëm dhe i ditur si Imam Aliu, krijimin dhe qenien e Iblisit, që për shkak të mendjemadhësisë dhe arrogancës, u quajt Shejtan (djall), e konsideron të drejtë dhe të shëndetshëm për adhurim dhe nënshtrim. Prandaj, duke gjykuar drejt në lidhje me krijimin e Iblisit dhe të çdo djalli tjetër, mund të themi se Iblisi, kalorësia dhe këmbësoria e tij, armata dhe ushtarët e tij, janë krijuar me mëshirën dhe dashamirësinë e Zotit për të bërë adhurim. Krijimi i tyre nuk ka patur qëllim tjetër veç qëllimit të mirë, por ata, me vullnetin dhe lirizgjedhjen e tyre, zgjodhën rrugën e keqe. Ata u përlyen si pasojë e arrogancës, mendjemadhësisë, kryeneçësisë dhe mosbindjes. Nga kokëfortësia dhe inati, ata i zunë pritë Ademit dhe bijve të tij, që t'i privojnë si veten e tyre nga mëshira e Zotit dhe nga Parajsa e amëshueshme. Ata përpiqen të ulin sadopak inatin që u vlon përbrenda ndaj njeriut, që ka dhuntinë e pozitës së mëkëmbësit të Zotit dhe të njohjes së emrave (*Ilmil esma*).

[1] "Nehxhul Belaga", 287, fjalimi 192; "Biharul Enuar", 60/214, kapitulli 3, hadithi 49.

ZONA E NDIKIMIT TË DJALLIT

Zona e ndikimit të djallit, qoftë xhind ose njeri, është e zbuluar dhe jo e krijuar. Pra, ai ndikon në aktivitetet legjislative të njeriut. Djalli mund të ushtrojë ndikim vetëm në qenien e njeriut pra, në asnjë qënie tjetër.

Gjithashtu, pushteti i djallit te njeriu, është i kufizuar në mendimin dhe jo në trupin e tij. Ndikimi i djallit në mendimin e njeriut kufizohet në nivelin e cytjeve e të vesveseve dhe në shfaqjen e një iluzioni apo një çështjeje të kotë në mendjen e tij.

Kur'ani, këto kuptime i shpjegon me termat *"tez'ijn"*, *"tesvil"*, *"vesvese"* ose të ngjashme me to. Djalli nuk ka fuqi të krijojë diçka në sistemin e universit apo të ketë sundim kozmologjik ndaj njeriut. Pra, nuk është e mundur që, në formën e një fuqie mposhtëse, ai të arrijë ta sundojë qenien njerëzore dhe të mund ta detyrojë atë për kryerjen e një pune të keqe. Sundimi i djallit tek njeriu varet nga vetë njeriu. Vetë njeriu zgjedh për t'ia dhënë ose jo atij dorën e miqësisë.

Zoti në Kur'an thotë: **"Sepse, në të vërtetë, djalli nuk ka kurrfarë pushteti mbi ata që besojnë dhe mbështeten tek Zoti i**

tyre. Pushteti i djallit është vetëm mbi ata, që i binden atij dhe adhurojnë zota të tjerë veç Allahut."[1]

Kur'ani flet me gojën e djallit në Ditën e Kiametit, kur u përgjigjet atyre që protestojnë ndaj tij dhe e bëjnë atë përgjegjës për humbjen e rrugës së tyre.

"I Cili ka përsosur çdo gjë që ka krijuar. Ai e ka filluar krijimin e njeriut prej baltës."[2]

[1] Sure "En Nahl", ajetet 99-100.

[2] Sure "Es Sexhde", ajeti 7.

FILOZOFIA E NDIKIMIT TË DJALLIT TEK NJERIU

Filozofia dhe urtësia e ndikimit të djallit tek njeriu, është vullneti dhe lirizgjedhja e njeriut. Grada e ekzistencës së njeriut e kërkon që ai të jetë i pavarur dhe autonom. Qenia autonome duhet të jetë gjithnjë në krye të dy urdhrave dhe ndërmjet dy ftesave. Kjo, derisa njeriu të vjelë përsosmërinë dhe veprimtarinë e vet, që shtihet në dorë nëpërmjet vullnetit të lirë dhe zgjedhjes.

Identiteti dhe qenia e djallit përfshihen në ajetin "**I Cili ka përsosur çdo gjë që ka krijuar...**" si dhe në ajetin e mëposhtëm: **"**(Musai) **tha: "Zoti ynë është Ai që çdo gjëje i ka dhënë trajtën e vet e pastaj e ka udhëzuar".**[1]

Ekzistenca e djallit dhe rrugëhumbja që ai ofron, bazohen në urtësi dhe në interes. Si rrjedhojë e kësaj urtësie dhe interesi, e keqja e djallit është relative, jo absolute. [2]

[1] Sure "Ta Ha", ajeti 50.

[2] Adle Ilahi 71.

REFLEKTIM NË KRIJIMIN E SKËTERRËS

(Xhehenemit)

Disa nga laikët e kanë pyetur për shumë tema Imam Sadikun. Duke iu përgjigjur pyetjes nëse Zoti i ka krijuar njerëzit për t'i mëshiruar apo për t'i ndëshkuar, Imami ka thënë: "*Zoti i krijoi njerëzit për të përfituar nga mëshira, begatia dhe Parajsa. Ai e dinte që një grupim do të zgjidhte skëterrën, si pasojë e punëve të këqija, degjenerimit, korrupsionit dhe mosbesimit*". [1]

Në botëkuptimin islam, Xheneti është produkt i besimit, punës së mirë dhe i moralit të bukur, të cilën njeriu e përgatit me vullnetin e tij të lirë. Skëterra (Xhehenemi) është produkt i mungesës së besimit, mohimit (*kufrit*), politeizmit (*shirkut*), mosnjohjes së Zotit (*zendeke*), degjenerimit *(fesadit*) dhe i punës së keqe. Gjithashtu, edhe këtë, njeriu e përgatit me vullnetin e tij të lirë.

Në fakt, zjarri është krijimi i vetë njeriut dhe është një e keqe që vjen në ekzistencë prej vetë atij. Me fjalë të tjera, lindja e skëterrës është devijacion i besimit, moralit dhe s`ka asnjë lidhje me Zotin. Prandaj, skëterra nuk është ndonjë e keqe e përcjellë nga Zoti në rendin vijimësor të krijimit. Imam Aliu, në lutjen e quajtur *komeil*, thotë:

Betohem në atë që di! Sikur të mos ishte në urtësinë Tënde, që të ndëshkohen ata që të mohojnë Ty, sikur të mos ishte vendimi Yt, për të ndëshkuar përjetësisht kokëfortësinë kryeneçe, Ti do ta bëje zjarrin të ftohtë e shpëtim dhe askush nuk do të kishte vend në të.

[1] El Ihtixhaxh: 2\349; Biharul Anuar: 10\183, kapitulli 13, hadithi 2.

ROLI AKTIV I NJERIUT NË KRIJIMIN E SKËTERRËS

Zoti nuk e ka dashur dhe nuk e do zjarrin dhe ndëshkimin për asnjë nga banorët e botrave. Por, sipas ajeteve kur'anore dhe transmetimeve, ai është reflektim i veprave të këqija dhe i besimeve të papërshtatshme të vetë njeriut. Ai i ngjan torturës që përjeton një i sëmurë kur mjeku i shkruan recetën e ilaçeve të nevojshme. I sëmuri është i lirë në zgjedhjen e vet ose ta shërojë veten dhe ta largojë dhimbjen e vuajtjen përmes recetës, ose ta lërë mënjanë recetën dhe të mos veprojë sipas saj. Si rezultat, sëmundja e tij do të bëhet kronike, e qëndrueshme dhe torturuese. Kjo torturë dhe dhimbje nuk është dëshirë e mjekut, por rezultat i veprimit të të sëmurit. Edhe skëterra është e ngjashme me këtë dhe është rezultat i veprimit të shëmtuar të njeriut si dhe fryt i shmangies së tij nga detyrat dhe përgjegjësitë.

Prandaj, Zoti i dashur nuk është as shkak i krijimit të skëterrës dhe as i ka krijuar robtë e Tij për t'i ndëshkuar në të. Në vullnetin e Tij të pakufijshëm, Ai as që ka dashur të ndëshkojë dikë.

Për këtë arsye, në të gjitha ajetet e librave të Tij qiellorë dhe, në veçanti në Kur'anin Famëlartë, ka paralajmëruar që ta ruajmë veten nga flakët e zjarrit të Xhehenemit dhe t'i ruajmë familjet

tona, që të mos ndëshkohen në të. Allahu në Kur'an thotë: **"O ju, që besoni! Ruani veten dhe familjet tuaja nga zjarri, lënda djegëse e të cilit janë njerëzit dhe gurët. Atë e mbikëqyrin engjëj të fuqishëm e të ashpër, të cilët kurrë nuk i kundërshtojnë urdhrat e Allahut, por i zbatojnë menjëherë ato."**[1]

"Neve na përket që t'ua tregojmë rrugën e drejtë, dhe, me të vërtetë, e Jona është ajo botë dhe kjo botë! Prandaj Unë ju kam tërhequr vërejtjen me një zjarr që flakëron."[2]

Zoti, gjithashtu, këshillon: **"Dhe ruajuni zjarrit, i cili është përgatitur për jobesimtarët!"**[3]

Ku ka thënë Zoti i Gjithëmëshirshëm që skëterra dhe zjarri janë krijim i Tij?! Ku ka thënë që Ai e dëshiron zjarrin për robërit e Tij?! Përkundrazi, janë njerëzit ata, që me punë të këqija (*fesk*), bëhen meritues të ndëshkimit. Meqenëse Zoti i Madhërishëm është i drejtë (*Adil*), Ai i jep gjithkujt atë që meriton. Ai (Zoti) thotë/: **"Ashtu siç ka qenë për popullin e Nuhut, për fiset Ad e Themud dhe për breznitë pas tyre. Allahu nuk synon padrejtësi për robërit e Vet."**[4]

Është pikërisht njeriu që me devijimin nga rruga e drejtë dhe duke pranuar ftesën e djallit, përfshihet nga ky dënim i tmerrshëm, të cilin e ka përgatitur vetë me duat e tij. Mëshira e Zotit është aq e madhe, saqë çdokush mund të përfitojë prej saj.

[1] Sure "Tahrim", ajeti 6.
[2] Sure "Lejl", ajetet 12-14.
[3] Sure Ali Imran, ajeti 131.
[4] Sure "Gafir", ajeti 31.

Madje, mëshira e Tij është aq e madhe saqë shumë nga banorët e zjarrit gjejnë shpëtim me anë të saj dhe me anë të ndërmjetësimit (*shefaatit*).

Ata, që kanë mbetur përjetësisht në zjarr, e kanë përgatitur vetë qëndrimin e përjetshëm në të. Zoti i Gjithëmëshirshëm e ka bërë të lehtë për ne programin fetar, detyrën sheriatike dhe ligjin e vetëndërtimit tonë, që ne të arrijmë me lehtësi zhvillimin dhe përkryerjen nëpërmjet tyre, të bashkohemi me mëshirën e veçantë të Tij dhe të futemi në Parajsën (Xhenetin) e përhershme.

"Allahu dëshiron që t'jua lehtësojë dhe jo që t'jua vështirësojë."[1]

Zoti në Kur'anin Famëlartë i fton vazhdimisht robtë e Tij që të përshkojnë udhën e drejtë të shpëtimit e të arrijnë faljen dhe Xhenetin.

"Allahu i thërret njerëzit për në Shtëpinë e shpëtimit (Xhenet) **dhe udhëzon kë të dojë në rrugën e drejtë."**[2]

"Mos u martoni me paganet, gjersa të bëhen besimtare. Skllavja besimtare është më e mirë se pagania, edhe nëse kjo e fundit mund t'ju pëlqejë. Mos i martoni myslimanet me paganë, gjersa ata të bëhen besimtarë. Skllavi besimtar është më i mirë se pagani, edhe nëse ky i fundit mund t'ju pëlqejë. Ata ju thërrasin në zjarr, kurse Allahu, me mirësinë e Tij, ju thërret në

[1] Sure "El Bekare", ajeti 185.

[2] Sure "Junus", ajeti 25.

Xhenet e falje (të gjynaheve)**. Ai ua shpjegon njerëzve shpalljet e Veta, që të mendojnë ata."**[1]

Mëshira hyjnore është aq e madhe, saqë kërkon që edhe individët më të këqinj të përfshihen në të dhe të shpëtojnë nga zjarri i Xhehenemit.

Zoti i Gjithëmëshirshëm thotë: **"Të dërguarit e tyre u thanë: 'Vallë, a mund të dyshohet në Allahun, Krijuesin e qiejve dhe të Tokës?! Ai ju thërret juve për t'ju falur disa gjynahe tuajat dhe që t'ju lërë deri në afatin e caktuar'. Ata thanë: 'Ju jeni vetëm njerëz si ne. Ju dëshironi të na shmangni nga ajo që kanë adhuruar të parët tanë. Andaj, na sillni prova të dukshme!'"**[2]

[1] Sure "El Bekare", ajeti 221.

[2] Sure "Ibrahim", ajeti 10.

MIRËNJOHJA

Ndër përgjegjësitë dhe detyrat e rëndësishme të njeriut janë njohja e së drejtës dhe mirënjohja. Meqenëse pronari i çdo begatie dhe mëshire është Zoti, atëherë duhet adhuruar vetëm Ai.

Për sa i përket çështjes së adhurimit, Zoti thotë: **"Zoti yt ka urdhëruar, që të mos adhuroni askënd tjetër përveç Atij dhe, që të silleni mirë me prindërit. Nëse njëri prej tyre ose të dy arrijnë pleqërinë te ti, mos u thuaj atyre as 'uh!', mos i kundërshto, por drejtoju atyre me fjalë respekti."**[1]

Ne duhet të adhurojmë vetëm Zotin, në mënyrë që të jemi falënderues ndaj gjithë kësaj begatie dhe mirësie të pafundme të Tij. Pas Zotit, ne duhet të falënderojmë dhe të nderojmë nënën dhe babain, sepse këta të dy kanë qenë ura të mirësisë dhe mëshirës së Zotit në krijimin dhe ekzistencën tonë. Pas Zotit të Madhërishëm, prindërit janë më të dashurit për ne.

Imam Rizai thotë: "*Ai që nuk është falënderues ndaj babait dhe nënës, nuk është falënderues ndaj Zotit*".[2]

[1] Sure "El Isra", ajeti 23.

[2] "*Ujum Ekhbar Reda (alejis selam)*", 1/258, kreu 26, hadithi 13; "Vesail Shiah", 9/25, kreu 3, hadithi 11492.

RRËFIM I MAHNITSHËM DHE MËSHIRA E ZOTIT

Vërtet, nëna dhe babai janë një burim i mahnitshëm dashurie dhe butësie për fëmijët e tyre. Në një libër të titulluar "*Shegaftihaje Tabiat (*Çudirat e natyrës), lexova këto fjalë: "Shtëpia ime ishte një shtëpi e madhe dhe e qetë. Afër saj kishte toka të shumta bujqësore. Në një nga ditët e zakonshme, prapa derës së shtëpisë sime, dëgjova mjaullimën e dhembshur të një maceje.

Hapa derën dhe pashë macen e cila dukej e uritur. Më erdhi keq dhe i përgatita për të ngrënë, por ajo nuk hëngri. Macja u kthye duke mjaullitur dhe dukej sikur kërkonte që unë t'i shkoja nga pas. E ndoqa. Në mes të arës ajo hyri brenda një mullari me bar të thatë. Hyra aty dhe vura re se ajo sapo kishte bërë pesë kotele të cilat s'i kishin hapur ende sytë. Befas, ato u mblodhën rreth së ëmës dhe macja, duke parë që i vura re kotelet e saj, u qetësua.

Mëngjesin e së nesërmes m'u kujtua skena e një dite më parë dhe nxitova të shkoj tek macja dhe kotelet e saj. Mora një enë plot me qumësht me vete dhe, kur arrita tek vendi, pashë se macja mëmë kishte ngordhur dhe se kotelet po thithnin më kot gjirin e saj të tharë.

Vendosa të kujdesesha për vogëlushët e saj derisa të rriteshin pak dhe të bëheshin të zotët e vetes".

Vërtet, ç'bën mëshira e Zotit?! Ai i dha të kuptonte maces mëmë se asaj nuk i kishte mbetur më shumë se një ditë jetë dhe se duhej të gjente një kujdestar tjetër për vogëlushët e saj.

NJË TREGIM TJETËR RRETH MËSHIRËS SË ZOTIT

Një shenjë tjetër që tregon për mëshirën e Zotit është edhe ky tregim i mahnitshëm:

Një dijetar kinez thotë: Një ditë të ftohtë dimri kisha dalë për të ecur nëpër malet pranë qytetit. Gjatë rrugës pashë harabelë të cilët ishin ulur pranë një pellgu të ngrirë dhe po përpiqeshin të gjenin ujë, duke shpuar cipën e akullit me sqepat e tyre. Por, përpjekjet e tyre nuk kishin sukses, sepse akulli ishte i trashë dhe nuk thyhej. Befas, vura re se njëri nga harabelët u shtri mbi akull.

Mendova se mos kishte pësuar ndonjë dëm dhe kishte rënë me kurriz mbi akull, por shumë shpejt zogu u ngrit dhe në vend të tij u shtri një zog tjetër. Mbas disa çastesh, në vend të të dytit u shtri një i tretë, më pas i katërti e kështu me radhë.

Çdo harabel me trupin e tij të ngrohtë shtrihej për disa çaste mbi akull dhe pastaj ngrihej dhe ia lëshonte vendin tjetrit. Pak e nga pak, akulli zuri të hollohej. Njëherazi, harabelët u turrën mbi cipën e hollë të akullit dhe zunë ta shponin atë me sqepat e tyre. Mbi akull u krijua një vrimë dhe që të gjithë pinë ujë derisa u ngopën.

Harabelët e dinin që aty kishte qenë një pellg uji i cili nuk ishte tharë, por kishte ngrirë. Ata e dinin se poshtë akullit kishte ujë; ata e dinin që akullin mund ta coptonin duke e çukitur; e

dinin se trupi i tyre çlironte nxehtësi; ata e dinin se kur nxehtësia vihej në kontakt me akullin, mundësonte daljen e ujit; ata ishin plotësisht të informuar mbi ligjin e nxehtësisë dhe të lëvizjes; pra, ata ishin të informuar mbi shkencat natyrore; e dinin që po të rrinin për disa minuta mbi akull, nuk do të ftoheshin. Pra, harabelët na paskan studiuar për mjekësi!

Ata e dinin se pas qëndrimit shtrirë për disa minuta mbi akull, temperatura e trupit ulej. Nëse qëndronin për një kohë të gjatë, do t'i bënin dëm vetes dhe as nuk do të ishin të dobishëm për shkrirjen e akullit. Kështu, ata ngriheshin nga vendi, për të ripërtërirë forcat, duke i lënë vend njëri-tjetrit.

Harabelat, duke përdorur mjetet më natyrale, arrin edhe rezultatin më të frytshëm. Një punë e tillë kërkon një mendje jashtëzakonisht inteligjente.[1] Të gjithë këtë sakrificë harabelave ua ka frymëzuar mëshira e madhërishme e Zotit të vërtetë!

[1] Neshanehai az U: 465.

KUPTIMI I PRIVIMIT

"*Khasran"* do të thotë "shkatërrim i ekzistencës tënde dhe të familjes tënde", pas të cilit, njeriut i mbyllen të gjitha rrugët e shpëtimit dhe nuk i mbetet më ndonjë çelës për të çelur drynin e problemeve të kësaj bote dhe të Botës Tjetër.

Në Kur'an lexpjmë: **"Këta janë ata që dëmtuan vetveten dhe u humbën idhujt e rremë që i trillonin."**[1]

"'Kurse ju adhuroni kë të doni në vend të Tij!' Thuaj: 'Të humburit e vërtetë janë ata që do të humbin veten dhe familjen e tyre në Ditën e Kiametit. Ja, kjo është humbja e qartë!'"[2]

Në suren "*El Asr",* tregohet për ata njerëz që janë të stolisur me katër cilësi, dhe këta përjashtohen nga grupi i dëmtuesve.

"Me të vërtetë, njeriu është në humbje, përveç atyre që besojnë dhe bëjnë vepra të mira, i këshillojnë njëri-tjetrit të vërtetën e i këshillojnë njëri-tjetrit durimin."[3]

Fahru Razi, në komentimin që i bën sures "*El Asr*", shkruan: "Kuptimi i saktë i fjalës *khasran* nuk ishte i qartë për mua, derisa një ditë takova një akullshitës në pazar që vazhdimisht thoshte: Nëse nuk do të blini tek unë, do të më dalë

[1] Sure "Hud", ajeti 21.

[2] Sure "Ez Zumer", ajeti 15.

[3] Sure "El Asr", ajetet 2-3.

nga duart kapitali im, duke u bërë ujë dhe do të kaplohem nga "*khasran*".[1]

Tabrasi, komentuesi i madh i Kur'anit , e përshkruan kështu kuptimin e fjalës *"khasran*"; "Meqenëse jeta e njeriut konsumohet ditë pas dite, pas çdo frymëmarrjeje ne jetojmë më pak.

Nëse njeriut i ikën nga duart kapitali i tij dhe nuk arrin gjatë jetës t`i nënshtrohet Krijuesit të tij, ai është një humbës. Të nesërmen e Kiametit do të kuptojë se i ka ikur nga duart vetë qenia tij dhe e ka merituar ndëshkimin e përjetshëm." [2]

Shikoni se si *Komeil,* miku dhe i dashuri i Zotit të Madhërishëm, betohet dhe përulet në lutjen mësimdhënëse duke i kërkuar të Adhuruarit të vet, që t'ia bëjë jetën të mbarë dhe të pandashme nga shërbimi dhe edukimi.

"Të lutem, me të vërtetën Tënde! Të lutem, me shenjtërinë Tënde! Të lutem, me cilësitë e Tua më të larta e me emrat e Tu më të mëdhenj, që të jem vazhdimisht në përmendjen e madhërisë Tënde dhe në shërbimin Tënd![3]

Gjithashtu, ai i lutet Zotit me këto fjalë: "*Forcoji gjymtyrët e mia në shërbimin Tënd! Më bëj të qëndrueshëm e të vendosur në nevojat e mia! Më dhuro seriozitet në frikën ndaj madhërisë Tënde dhe vazhdimësi në shërbimin Tënd! Më mundëso që gjithçka ta bëj me shpejtësi vetëm për Ty! Më mundëso të jem në radhët e konkuruesve të dalluar që nxitojnë për tek Ti. Unë jam më i përvëluari ndër të dashuruarit për t'u afruar tek Ti".* [4]

---

[1] Tefsiri, "Kebir", 32/85, komentimi i sures "El Asr".
[2] "Mexhmaul Bejjan", 10/685, komentimi i sures "El Asr".
[3] Pjesë nga "Lutja Kumeil"
[4] Pjesë nga "Lutja Kumeil"

TË DËMTUARIT

Ndër më të dëmtuarit janë ata persona, që të nesërmen e Kiametit, do t`u peshojnë lehtë veprat e tyre.[1] Gjithashtu, në këtë grup hyjnë edhe ata që e privuan veten e tyre nga suksesi i besimit tek Zoti, tek Profeti dhe tek imamët e pamëkatë.[2] Tek të dëmtuarit përfshihen edhe ata që zgjodhën dyfytyrësinë dhe hipokrizinë dhe që ia dorëzuan zemrën djallit.[3]

Të dëmtuarit janë ata njerëz që i kanë vënë masa krahasimi shpalljes hyjnore, Profetëve, kulturës së pastër qiellore, Imamëve të pamëkatë dhe simboleve hyjnore si: Ibrahimin, Ismailin, Jakubin, Jusufin, Musain dhe Isain *(Paqja e Allahut qoftë me ta!),* Profetit Muhamed (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!),* imam Aliut dhe familjes së tij, imam Hasanin dhe imam Husejnin; të dëmtuarit janë ata që e kanë përulur kokën para kulturave materialiste, diktatorëve dhe djajve; ata që u dorëzohen atyre që nuk sjellin fryt tjetër veç shkatërrimit të njerëzimit, të personalitetit dhe nderit njerëzor.

1 Sure "El A'raf", ajeti 7; sure "El Mu'minun", ajeti 103.

2 Sure "El En'am", ajetet 20-31; sure "El A'raf", ajeti 9, sure "Junus", ajeti 45.

3 Sure "En Nisa", ajeti 109; sure "El-Haxhxh", ajeti 11.

JETA NË TERR

Një të premte, isha ftuar për të bërë lutjen Komeil në një nga burgjet e famshme të Teheranit. Mbas mbarimit të ceremonisë, më njoftuan se gjatë këndimit të lutjes, kishte qenë i pranishëm teoricieni dhe ideatori i komunistëve iranianë, i cili zotëronte disa nga gjuhët e njohura botërore dhe që ishte shpresa e rusëve në mesin e rinisë sonë.

Kërkova nga përgjegjësit që të më mundësonin një takim me të. Me t'u gjendur përballë tij i thashë: *"Dua të të bëj një pyetje dhe shpresoj të më përgjigjesh drejt, pa marrë parasysh statusin tënd si i burgosur."* Ai më tha: *"Po, patjetër"*. E pyeta: *"Ka më shumë se pesëdhjetë vjet që takon udhëheqësit e shquar marksistë nëpër shtetet komuniste, duke qenë edhe propagandues i kësaj ideologjie që ka bërë për vete me mijëra vetë nga atdheu ynë. Përfundimisht, çfarë u bë, çfarë pe dhe ç'fitove nga jeta jote, të cilën e kalove për më shumë se pesëdhjetë duke studiuar ideologjinë komuniste? A fitove ndonjë grupim të madh me këtë lëndë dhe a e pranuan ata ftesën tënde?"* Ai u përgjigj: *"E gjithë jeta ime shkoi kot dhe të gjitha ditët dhe netët e mia kaluan në terr"*.

Imam Sexhadi, kur po kthehej nga vizita që kishte bërë në shtëpinë e Zotit, u përball me një kusar i cili i kërkoi t'i jepte paratë që kishte me vete. Imami i tha: *"Jam gati ta ndaj përgjysmë me ty atë që më ka mbetur. Gjysma ime më duhet për të vazhduar rrugën*

deri në Medine dhe për të shkuar në qytetin, atdheun dhe familjen time." Kusari nuk pranoi dhe nën kërcënimin e forcës i kërkoi të gjitha paratë. Imami ia dha gjithçka që kishte. Grabitësi i kërkoi Imamit që t'i jepte edhe rrobat e trupit dhe madje këmbënguli për këtë. Imami i tha: *"Zoti është Vrojtues i situatës dhe i gjendjes së njeriut. Ai e sheh veprën dhe punën e tij. Prandaj, kije parasysh Zotin në këtë ballafaqim që po bën"*. Kusari i tha: *"Zoti është në gjumë"*. Imami, duke iu drejtuar Zotit, tha: *"A po thotë të drejtën robi Yt, që Ti je në gjumë dhe po fle?!"*

Befas, aty u shfaq një luan i uritur që iu vërsul kusarit. Ai e shqeu atë dhe e shpëtoi imam Sexhadin.[1] Me dorën e Imamit të katërt, mëshira e Zotit iu drejtua atij kusari, por ai, me zgjedhjen e keqe që bëri, nuk e pranoi atë dhe ra në pusin e dëmtimit.

[1] "Biharul Enuar", 46/41, kapitulli 3, hadithi 36; "El Emali", *Shejh Tusi*; 673, mexhlis 36, hadithi 1421.

PËRKUJDESJA E IMAMIT TË TETË

Aga Shejh Ibrahimi, një nga evlijatë e Zotit, në një nga udhëtimet e tij në Horasan, mbeti pa para. Shkoi tek tempulli i Imam Rizait dhe tha: "O biri i Profetit! Unë jam bujtësi juaj. Nuk kam të holla për t'u kthyer mbrapsht në Teheran dhe sasia e parave që më duhen është afërsisht pesëmbëdhjetë *tumanë*". Ndërkohë që po lutej, një pelegrin i dha atij një tuman dhe iku. Imami tha: "*Mëshira juaj duhet të jetë pesëmbëdhjetë tumanë, një nuk mjafton*". Gradualisht, atij iu mblodhën pesëmbëdhjetë tumanë, këndoi lutjen e lamtumirës dhe doli jashtë vendprehjes.

Ajetullah Shejh Husnali Nakhudaki, që ishte një det asketizmi, devotshmërie dhe fisnikërie, dërgoi dikë për tek Shejh Ibrahimi, që t'i thoshte të shkonte pak tek ai. Sapo arriti pranë Nakhadakiut, i tha: *"Shejh Ibrahim! Imam Rizai të ofroi pesëmbëdhjetë tumanë. Eja ta ndërrojmë me këto shtatëdhjetë tumanë mirësinë e tij. Unë po vloj nga dashuria për t'i blerë ato pesëmbëdhjetë tumanë me shtatëdhjetë të tillë!"*

SHEJTANI RRAXHIJM – DJALLI I MALLKUAR

Duke e parë mëshirën e gjerë të Zotit dhe duke e ditur se çdo mëkatar, deri para se t'i arrijë vdekja, mund të përfshihet prej kësaj mëshire, na lind pyetja: Pse u dëbua Iblisi nga prania e Zotit dhe pse u bë i mallkuar? Pse zjarri u bë vendqëndrimi i tij i përjetshëm?

Për këtë është e nevojshme të hedhim një vështrim të shkurtër në jetëshkrimin e Iblisit. Iblisi ishte nga soji i xhindëve, por së bashku me engjëjt, ai adhuronte Zotin. Kur trupi i Ademit *(Paqja qoftë me të!)* u krijua nga një grusht dhé e kur Zoti i Gjithëmëshirshëm i dhuroi jetë nga shpirti i Vet kësaj krijese të re që ishte shembull i tokësorëve dhe i qiellorëve, i sprovoi engjëjt dhe Iblisin që ta ndante rreshtin e të privuarve nga ai i arrogantëve. Zoti kërkoi të dallonte ata që e mirëprisnin urdhrin e Tij si program zhvillimi dhe mirësie, si mëshirë legjislative, dhe ata që përuleshin përpara këtij urdhri.

Në këtë arenë sprovimi, Iblisi shprehu vetëpëlqimin e tij të fshehur dhe i nxorri në shesh ndytësitë e tij të përhershme. Ai ngurroi që të binte në sexhde para Ademit (*Paqja qoftë me të!)* dhe me një zemërim të shoqëruar me mendjemadhësi, thirri: "**Gjithashtu, tha: 'A e sheh këtë që Ti e nderove mbi mua? Nëse**

Ti më jep kohë deri në Ditën e Kiametit, unë do t'i shfaros me mashtrim pasardhësit e tij, përveç një pakice prej tyre!'"[1]

Ai, që nga njeriu nuk kishte parë gjë tjetër veç baltës dhe anës materiale, ardhjen e tij në ekzistencë nga zjarri, mospërfilljen e njeriut tokësor, e pandehu më të lartësuar dhe këtë e bëri justifikim për mendjemadhësinë dhe rebelimin e tij.

[1] Sure "El Isra", ajeti 62.

DJALLI DHE MENDJEMADHËSIA

Iblisi është mendjemadhi i parë që zgjodhi të pëlqente dhe të adhuronte veten, në vend që të adhuronte Zotin; ai zgjodhi rebelimin në vend të nënshtrimit. Kjo ngjarje është treguar në ajete dhe transmetime të shumta.

Për këtë, Imam Aliu ka thënë: "*Zoti i Madhërishëm, me anë të lavdisë dhe krenarisë së Tij, i sprovoi engjëjt e afërt, që të ndante të bindurit nga kryeneçët. Ai e dinte se ç'fshihnin brenda kraharorit, tha kështu tha*: **'Unë do të krijoj një njeri prej balte. Kur t'i jap trajtë dhe t'i fryj prej shpirtit Tim, përuljuni në sexhde atij!'**"[1]

Sipas urdhrit të Zotit, të gjithë engjëjt ranë në sexhde, përveç Iblisit. Atë e pushtoi mendjemadhësia. Ai ndjehej i lartësuar mbi Ademin dhe krenohej para tij me prejardhjen e vet prej zjarri. Kështu, Iblisi u bë armiku i Zotit, prijës i paragjykuesve dhe pararendës i arrogantëve. Ai e hodhi pa arsye themelin e paragjykimit dhe u grind me Zotin se kush ta vishte rrobën e madhështisë. Ishte vetë Iblisi, ai që veshi rrobën e kërkimit të lavdisë dhe zhveshi rrobën e përulësisë. [2]

[1] Sure "Sad", ajetet 71– 72.
[2] "Nehxhul Belagah", ligjërata 192; "Biharul Enuar", 60/214, kapitulli 3, hadithi 45.

Para kësaj ngjarjeje, ai kishte një pozitë aq të mirë në adhurim dhe bindje, sa edhe engjëjt e pastër pandehnin se edhe ai ishte një engjëll i afërt.

Imam Sadiku thotë:

Pa dyshim që Iblisi nuk ishte nga engjëjt, por ata mendonin se ai ishte si ata. Të gjitha adhurimet e tij u asgjësuan sa hap e mbyll sytë dhe u bënë hi. Ky rezultat i hidhur erdhi si shkak i mendjemadhësisë dhe i vetëpëlqimit që e çuan në *mohim* (*kufr*) dhe *mosbindje* (*isjan*). Pak e nga pak ai e mohoi *zotësinë legjislative* (*rubibijet e Teshri*). Njësoj si ata që zbatojnë disa nga ligjet dhe rregullat e materialistëve dhe të despotëve mbi ligjet qiellore, mbi shpalljen hyjnore, ashtu edhe ai ndoqi mendjen e tij të fëlliqur mbi urdhrin e Zotit. Në gjuhën e gjendjes së tij, u ngulitën këto fjalë: *O Zot! Unë kuptoj më mirë dhe perceptoj më shumë. Meqë kam një pozitë më të vyer sesa Ademi, mos qoftë e mundur që Ti të më japësh urdhër, për të rënë në sexhde para një grushti dheu.* [1]

Iblisi zgjodhi të mbante një qëndrim i tillë. Ai mohoi zotësinë legjislative (*rabubijet – e- Ilahi*) dhe diturinë hyjnore (*Ilm-e-Ilahi*). Ai pëlqeu mendjen e vet mbi urdhrat dhe rregullat e Zotit, ishte pikërisht ai që fatkeqësisht, disa njerëz apo e thënë më mirë, disa njerëz të sëmurë në dukje, kanë një pikëpamje dhe një sëmundje të tillë arrogance.

[1] Tefsiri "El Ajashi", 1/33, hadithi 15; "Biharul Enuar", 11/143, hadithi 22.

IBLISI DHE MËSHIRA HYJNORE

Pas kësaj ngjarjeje, Iblisi mund të pendohej, ashtu sikurse Ademi dhe Havaja *(Paqja qoftë me ta!),* që u penduan thellë për ngrënien e frutit të pemës së ndaluar. Ata u penduan para Zotit dhe ky pendim u pranua. Kështu, në horizontin e ekzistencës së tyre lindi mëshira e Zotit. Edhe Iblisi mund të pendohej, mund të pastrohej nga ky mëkat i madh dhe të përfshihej në mëshirën e gjerë të Zotit. Mirëpo, ai vazhdoi me mendjemadhësinë e tij dhe nuk hoqi dorë nga të adhuruarit e vetvetes; ai është një vetadhurues i pandreqshëm. Sëmundja e vetadhurimit është një zjarr mbi turrën e nënshtrimit dhe të adhurimit.

Zoti e poshtëroi atë për shkak të mendjemadhësisë. Ai ia rrënoi pozitën e tij të lartë, ia përmbysi fluturimin e tij të gjatë dhe ia uli hundën përtokë. Ai e privoi nga mëshira dhe butësia e Tij. Të gjitha këto Iblisi i përgatiti me dorën dhe me zgjedhjen e keqe që bëri.

Allahu i Madhëruar thotë në Kur'an**: "S'ka fatkeqësi që godet tokën dhe ju, që të mos jetë e shënuar në Libër** (Leuhi Mahfûdh) **më parë se ta krijojmë atë. Kjo për Allahun është vërtet e lehtë!"**[1]

[1] Sure "El Hixhr", ajeti 34.

"Allahu tha: 'Atëherë dil prej Xhenetit! Me të vërtetë, ti je i mallkuar'."[1]

"Allahu i tha: 'Atëherë, zbrit prej andej (Xhenetit)**! Ti nuk ke të drejtë që të krenohesh në të! Shporru, me të vërtetë, ti je prej të poshtëruarve.'"**[2]

Nga këto ajete kuptohet fare mirë që Iblisi e mjeroi vetë veten e tij dhe, ky është fati i gjithkujt që e pëlqen dhe e adhuron veten dhe që njeh për zot epshin e vet. Ai që adhuron dikë tjetër përveç Zotit, do të largohet nga mëshira e Tij. Duhet pasur shumë kujdes, sepse sëmundja e Iblisit është një sëmundje ngjitëse.

Në këtë drejtim, Kur'ani, Profeti *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* dhe Ehli Bejti na paralajmërojnë që së pari, të marrim mësim dhe së dyti, të kemi kujdes, që të mos infektohemi nga kjo sëmundje. Të mos bëhemi pasues të djallit dhe të mos i lidhim këmbët në gjurmët e këmbëve të tij, sepse të gjitha mjerimet që i kanë rënë mbi kokë atij, do të bien edhe mbi ne.

"Allahu i tha: 'Dil prej andej i përbuzur dhe i përjashtuar! Pa dyshim, Xhehenemin do ta mbush me ty dhe me të gjithë ata që shkojnë pas teje!'"[3]

Gjithsesi, Iblisi ra në greminën e shkatërrimit me zgjedhjen e vet dhe me besimin, moralin dhe punën e tij të keqe. Zoti i Madhërishëm nuk e dëboi dhe nuk e mallkoi atë pa shkak.

---

[1] Sure "Sad", ajeti 77.
[2] Sure "El A'raf", ajeti 13.
[3] Sure "El A'raf", ajeti 18.

Për këtë, Imam Aliu thotë: Zoti kërkoi nga engjëjt që ta zbatonin amanetin që u kishte lënë atyre, pra përuljen në sexhde ndaj Ademit për ta respektuar atë. Prandaj, Allahu u tha engjëjve: "Bini në sexhde para Ademit" dhe ata ranë në sexhde, përveç Iblisit, të cilin e kaploi mendjemadhësia dhe e mposhti mjerimi. Ai u krekos së tepërmi me përbërjen e tij të zjarrtë dhe u soll me përbuzje ndaj Ademit. Për këtë arsye, Zoti i dha afat për ta merituar zemërimin e Tij, për ta përmbushur sprovën dhe për të realizuar premtimin e Tij.

Prandaj, Ai thotë: **"Ti je nga ata që u është dhënë afat në një kohë të caktuar."** [1]

Duhet të marrim në konsideratë edhe faktin, që ajetet e Kur'anit Famëlartë e heqin maskën e Iblisit për të sinqertët (*mukhlisan*) dhe tregojnë se ai nuk ka fuqi të bëjë cytje, vesvese dhe mashtrime ndaj të gjithë individëve. Kjo, jo sepse ai nuk do, por sepse nuk mundet. Armët dhe instrumentet e djallit janë materializmat dhe rendjet pas qejfit. Të sinqertët (*mukhlisan*) kanë fluturuar aq lart, saqë kanë dalë nga rrezja e mundshme e shigjetimit të djallit.

Ata njerëz të mëdhenj e të nderuar, as nuk janë robër të materializmave dhe as nuk u bëjnë përshtypje zbukurimet dhe mashtrimet; ata, as nuk ndillen nga epshi dhe as nga justifikimet dhe trillimet. Ata i ngjajnë zogut që ngrihet aq lart në fluturim, saqë s'e arrijnë dot saçmat e gjuetarit.

[1] "Nehxhul Belagah", 42, fjalimi i parë; "Biharul Enuar", 74/304, kapitulli 14, hadithi 7.

SHEJH ENSARI DHE VESVESET E SHEJTANIT

Një ditë, në ambjentin e mësimit, një nga nxënësit e Shejhut tha: "Kam parë një ëndërr për ju, por më vjen turp ta rrëfej". Mjeshtri i tha: "Thuaje." Nxënësi rrëfeu: "Natën e kaluar, pashë në ëndërr shejtanin që ishte i zemëruar e me shumë litarë përreth. Një prej litarëve të trashë ishte bërë copa-copa. E pyeta mbi kuptimin e litarëve dhe shejtani më tha: *Me këto unë i tërheq dhe i zvarris njerëzit drejt vetes, kurse ky litar i trashë, i bërë copa-copa, ka qenë për mjeshtrin tënd, Shejh Ensarin, që desha ta fus në grackë dhe ta tërhiqja deri në pazar, por ai e këputi litarin dhe ia mbathi*. Nuk e di nëse kjo ëndërr e imja ka ndonjë kuptim të vërtetë apo është një ëndërr e trishtueshme dhe e turbullt".

Shejhu vuri buzën në gaz dhe i tha: "Ai i mallkuari ka thënë të drejtën. Dje në shtëpinë tonë erdhën disa miq dhe kisha nevojë për para që të bëja blerje, por nuk kisha të tjera, përveç atyre që m'i kishin lënë amanet dhe në mirëbesim. I zoti i parave ishte dakord që unë t'i merrja ato hua. Shkova t`i merrja paratë, por hezitova. U ktheva dhe thashë me vete: "O Murteza! Ndoshta e lë përgjithmonë këtë botë. Ti s'e di nëse do të mbetesh gjallë dhe nëse do të mund ta paguash borxhin tënd. Si përfundim, nuk i mora paratë."[1]

[1] "Zendegani ve Shakhsijate Shejh Ensari", (Jeta dhe personaliteti i Shejh Ensarit).

FILOZOFIA E EKZISTENCËS SË SHEJTANIT

Dikush mund të thotë: Iblisi, nga miqësia dhe dashuria me Zotin, zuri armiqësi dhe, nga adhurimi e bindja, u bë i mjerë dhe i ulët. Ai ia hoqi vetes të drejtën për të qëndruar me engjëjt me zgjedhjen e keqe që bëri. Atëherë, pse i dhanë afat atij që të qëndronte në krye të udhës së njeriut dhe me ngasje, vesvese dhe mashtrime të sulmonte jetën e bijve të Ademit? Si përgjigje për këtë duhet thënë: Duke hetuar strukturën, potencialet e qenies sonë dhe dimensionet tona shpirtërore dhe shkencore, zbulojmë se në to janë të fshehura dhunti të mahnitshme, por zhvillimi dhe lartësimi i tyre evidentohet në betejën me rivalin dhe sfidantin.

Sa për ilustrim, mund të marrim një shembull: Asnjë kompani, rekordmen, apo individ i dalluar i garave shkencore botërore, në fillim të punës, nuk beson se zotëron një fuqi të tillë. Lulëzimi i fuqisë dhe i talentit të tij, në një farë mase, i detyrohet ekzistencës së rivalit të fortë dhe i ndeshjes me të. Po të mos kishte rival, ai nuk do t'i futej punës dhe nuk do të përgatitej; ai nuk do të përpiqej vazhdimisht dhe si pasojë, nuk do ta arrinte asnjëherë majën.

Sipas kësaj llogarie, është i nevojshëm një rival i ngjashëm me shejtanin. Duke u përleshur me të, dalin në pah aftësitë shpirtërore të njeriut, aftësi të cilat, nganjëherë, nuk i njeh as ai vetë.

Nga pikëpamja e Kur'anit Famëlartë, cikli i të jetuarit në këtë botë (dynja), renditja në karvanin e rrugëtuesve dhe të përkushtuarve, në udhën e përsosmërisë, ekzistenca e vdekjes dhe e jetës, shërbejnë për ushtrimin, sprovimin dhe identifikimin e më të mirëve. Në kur'an lexojmë: **''Ai i ka krijuar jetën dhe vdekjen, për t'ju provuar se kush prej jush do të veprojë më mirë; Ai është i Plotfuqishmi dhe Falësi i madh."**[1]

Kjo fazë e kësaj bote është për ne një lloj laboratori, siç thuhet edhe nga Imam Aliu: *"Çdokush duhet ta përdorë këtë botë për vetëndërtim dhe me përpjekje ta shkruajë fatin e vet.*[2]

Në Kur'an Lexojmë: **"...dhe se njeriu do të ketë vetëm atë për të cilën ka punuar; 'se përpjekjet e tij do të shihen.'"**[3]

Me këtë shpjegim, del në pah fakti se pa patur rival dhe konkurent, nuk ka lulëzim, zhvillim e lartësim. Njeriu nuk arrin në vetëndërtim dhe në perceptimin e pozitave dhe të gradëve njerëzore pa u përpjekur, por ai mbetet në fazën fillestare të talentit.

Nëse nuk do të ishin mejdanet e xhihadit apo kryevepra të tilla si Kerbelaja, vallë a do të kishte mundësi për t'u shfaqur kulmi i madhështisë dhe i humanizmit të prijësve të lirisë dhe të njerëzimit? Pra, a nuk do të kishin të drejtë engjëjt ta vështronin njeriun, i cili mund të jetë më i nderuari i krijesave, me pamjen e një të degjeneruari, të një gjakderdhësi apo me të ngjashme si këto?

---

[1] Sure "El Mulk", ajeti 2.
[2] "Nehxhul Belagah", 320, ligjërata 203; "Biharul Enuar", 70/134, kapitulli 122, hadithi 138.
[3] Sure "En Nexhm", ajetet 39-40.

Iblisi është një rival që përgatit fushën e betejës. Në këtë arenë ndodh që robtë e armikut t`i shtrijnë dorën e nevojës Zotit dhe në saj të përpjekjes dhe funksionimit të devotshmërisë ia dalin mbanë për të marrë gradë dhe medalje të njerëzimit.

Imam Aliu thotë: *"Me përpjekje të mira, ngjesheni rreshtin përballë shejtanit dhe mposhteni atë duke mos iu bindur. Kështu, qenia juaj do të zhvillohet dhe gradët tuaja tek Zoti do t'ju lartësohen"*.[1]

[1] "Gorar el Hukm", 240 *Tekdhijb en Nefs*, hadithi 4848.

SHEJTANI, GUR PROVE I VLERAVE

Burrat e Zotit e kanë arritur pozitën e afrimit, gradën e takimit dhe Xhenetin e bashkimit. Kjo ka qenë në saj të përpjekjeve dhe luftime të vazhdueshme me vesveset e armikut të brendshëm dhe të jashtëm dhe me arritjen e fitores në sheshin e luftës më të madhe (xhihadi ekber).

Prandaj, këta fitimtarë dhe çlirimtarë janë quajtur heronj të vërtetë. Betejën me shejtanin dhe me nefsin kryeneç e kanë quajtur "Lufta më e madhe" (*xhihadi ekber*). Profeti i Islamit *(Paqja dhe bekimi i Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* i ka uruar dhe paralajmëruar ithtarët e tij kur ktheheshin nga fushëbeteja si fitimtarë. Ai ka thënë: *"I lumtë grupit, që e kaloi provën e luftës më të vogël dhe që i ka mbetur për të kaluar prova e luftës më të madhe!"* [1]

[1] "El Amali", *Shejh Saduk*, 466, *El Mexhlis el Hadi ves Seb'un*, hadithi 8; "Vesail Shija", 15/163, kapitulli 1, hadithi 20216.

ADHURUESIT E KËSAJ BOTE (dynjasë)

Kjo botë, pas së cilës i kanë lidhur zemrat shumë nga njerëzit, sipas Kur'anit, nuk është veçse një plaçkë e pakët.[1] Lidhja e zemrës me të, çon në shpenzimin e jetës më kot, në zotërimin e saj, në grumbullimin e pasurisë, shtrirjen në shtratin e neglizhencës, në pavendësinë e të përmendurit të Zotit dhe të Ditës së Kiametit, në shkeljen e kufijve të hallallit dhe të haramit dhe në dhunimin e të drejtave të të tjerëve. Ajo është një botë që bëhet mur ndarës dhe pengesë midis njeriut dhe mëshirës së Zotit; e privon njeriun nga mirësia e veçantë e Tij dhe është një rrugë e tatëpjetë drejt shkatërrimit dhe zjarrit. Nëse e gjykojmë drejt, nuk ia vlen që njeriu të shpenzojë qoftë edhe një çast nga jeta e tij për të, duke patur parasysh se ky lloj shpenzimi është i barabartë me dëme të pakompensueshme dhe të përjetshme.

Nëse njeriu, duke e ruajtur besimin në Ditën e Kiametit, e lidh zemrën me këtë botë dhe me lëndët e produktet e saj, atëherë kjo lidhje zemre ka për qëllim adhurimin dhe ndërtimin e Kiametit të tij. Në fakt, ai ka vendosur një lidhje pozitive dhe racionale me këtë botë. Kjo botë bëhet kapital për të dhe fitimi i tij është i përhershëm.

[1] **"Kënaqësia e kësaj bote, në krahasim me atë të botës tjetër, është shumë e vogël."** Sure "Teube", ajeti 38.

FJALA E BEHLULIT MBI PAVLEFSHMËRINË E KËSAJ BOTE

Njëherë, Behluli e pyeti Harunin për personifikimin e pavlefshmërisë së kësaj bote irracionale. Ai ishte i dhënë pas saj dhe ishte zhytur në mendjemadhësi, arrogancë dhe sulm mbi të drejtat e popullit, duke derdhur gjakun e të pafajshmëve.

Behluli i tha: "*Imagjino sikur gjendesh në një shkretëtirë të nxehtë, ku dielli përvëlues është i papërballueshëm dhe ti ke një etje aq të madhe, saqë prej saj mund të vdesësh. Në këtë gjendje, në atë çast, pranë teje mund të ketë ujë, të cilin duhet ta blesh. Deri në çfarë shume je i gatshëm ta paguash atë ujë, për të shpëtuar nga vdekja?*"

Haruni u mendua pak dhe u përgjigj: "*Në një gjendje të tillë jam i gatshëm të jap gjysmën e pasurisë, që të gjej ujë*". Behluli, duke i shtuar një pyetje tjetër, iu drejtua me këto fjalë: "*Pasi të kesh pirë ujë e ta kesh shuar etjen dhe pasi të ketë kaluar një kohë e shkurtër, nëse të vjen për të urinuar dhe të bllokohet rruga e lëshimit të saj, nëse ndihesh në siklet të tmerrshëm, çfarë shume do të paguaje për të shpëtuar nga kjo dhimbje dhe vuajtje e fortë?*

Haruni i tha: "*Jam gati të jap gjysmën tjetër të pasurisë, që të shërohem dhe të shpëtoj nga kjo vështirësi*". Pas kësaj përgjigjeje, Behluli i tha: "*E ç'vlerë na paska atëherë, një pasuri dhe një mbretëri, që të ikën nga duart me pirjen e një kane uji dhe me urinimin e një here të vetme?!*[1]

[1] "Udet ed-Dai", 226; "Sharhe Usul Kafi" (shpjegim i Usul Kafi-t) 1/101.

BOTA MË E BUKUR

Bota më e bukur, më e dobishme dhe më fitimprurëse është bota e Evlijave të Zotit (e miqve të dashur të Tij). Ajo shoqërohet me adhurim, shërbim, xhihad dhe devotshmëri. Ajo është bota, një çast i së cilës është më i mirë sesa adhurimi i xhindëve dhe i njerëzve[1]; një botë, me anë të së cilës fitohet mëshira, Xheneti i përjetshëm; një botë, prej së cilës Imam Aliu solli plantacione dhe pemishte të lulëzuara. Me to, ai ngjyrosi sofrën e të varfërve dhe të fukarenjve, ndërsa vetë konsumonte prej saj pak dhe ndihej i kënaqur plotësisht; një botë, ku Imam Aliu mori frerët e qeverisjes mbi një shtet të madh dhe, me ushtrinë e Islamit, ai lëvizi drejt Basrës për të mundur "besëthyesit" dhe arriti në zonën "Dhikar". Atje, ai zuri të arnonte këpucët e tij dhe pas kësaj i tha Ibn Abasit: "*Sa kushtojnë këto këpucë?*" Ibn Abasi iu përgjigj: "*Nuk kanë fare vlerë*." Imam Aliu i tha: "*Pasha Zotin! Kryesia dhe pushteti im mbi ju është më i pavlerë sesa këto këpucë, vetëm nëse do mundja që me këtë pushtet të gjallëroja të drejtën dhe të ç'rrënjosja të shtrembrën*". [2]

Një lidhje e tillë me këtë botë është një lidhje e mirë dhe e drejtë. Ajo shërben si një urë, njëra anë e së cilës të çon tek adhurimi dhe shikimi, kurse ana tjetër të bashkon me mëshirën dhe Xhenetin.

---

[1] "Darbetu Alij'jin jeumel Khandeki, afdalu min ibadetith-thakalejmi", *El Ikbal*, 467.

[2] "Nehxhul Belagah", 76, ligjërata 33; "Biharul Enuar", 32/76, kapitulli 1, hadithi 50.

LAKMITARËT E KËSAJ BOTE

Mesihu *(Paqja qoftë me të!)* bëri një udhëtim për një nevojë që kishte. Atë e shoqëronin tre nga ithtarët e tij. Duke ecur, ai hasi në tokë tre gjela prej flori. Mesihu u tha dishepujve se këta florinj do ta shkatërronin njerëzimin dhe se nuk duhej të jepeshin pas tyre. Ata i kaluan florinjtë dhe vazhduan rrugën e tyre. Nuk kishin kaluar veç pak rrugë, kur njëri nga shoqëruesit i tha:

"Ja Ruhull-llah (O i dërguar i Zotit)! Më ka dalë një punë, të cilën duhet ta zgjidh patjetër. Të lutem, më lejo të largohem". Mesihu i dha leje. Ai u nda nga dishepujt dhe u kthye andej nga kishin gjetur tre gjelat (monedhat) e florinjtë. Edhe dy shoqëruesit e tjerë u kthyen njësoj si shoku i tyre. Të tre u mblodhën rreth gjelave të floririt. Pastaj, ata morën vendim që t'i ndanin me njëri-tjetrin. Njërit prej tyre i thanë: "Jemi të uritur. Shko e na përgatit ushqim, që mbasi të kemi ngrënë e të jemi ngopur, ta marrim shtruar dhe t'i ndajmë florinjtë".

Pasi e bleu ushqimin, shoku i tyre u hodhi helm në të, që t'i vriste dhe pastaj t'i merrte për vete të gjithë florinjtë. Gjithashtu, edhe dy shokët e tjerë ranë në ujdi me njëri-tjetrin, që kur të vinte i treti, ta vrisnin dhe t'i mbanin për vete tre gjelat e floririt.

Kur erdhi shoku i tyre, ata e vranë dhe më pas, duke ngrënë ushqimin që ai ua kishte sjellë, vdiqën edhe vetë të helmuar. Mesihu *(Paqja qoftë me të!)*, kur po kthehej nga udhëtimi,

i gjeti të vdekur të tre shokët e tij për shkak të gjelave të floririt. Duke e parë këtë skenë, ai tha: "A nuk ju thashë se këta florinj i vrasin njerëzit?!"[1]

[1] "El Amali", *Shejh Saduk*, 181, *El mexhlis er-rabi eth-thelathun*, hadithi 5; "Roudetel Vaidhejn", 2/428; "Biharul Enuar", 14/284, kapitulli 21, hadithi 5.

PIKËPAMJA E IMAM ALIUT PËR KËTË BOTË

Duke folur për të mirat e kësaj bote dhe për faktin se pasuria materiale nuk shërben për arritjen e lavdisë, krenarisë dhe lartësimit të personalitetit, Imam Aliu, ka thënë:

"O njerëz! Kënaqësitë e kësaj bote kanë një vlerë të vogël, ashtu sikurse edhe gjethet e thata. Pra, përmbahuni nga kullota e botës. Shkëputja e zemrës prej saj është më e dobishme për besimin sesa mbështetja në të. Të marrësh prej kësaj bote aq sa të nevojitet, është më mirë sesa të grumbullosh pasuri të tepërt. Për atë që punon vetëm për shtimin e pasurisë, është urdhëruar që të mbetet duarzbrazur, kurse për atë që punon për të mos qenë nevojtar, është urdhëruar lehtësimi i tij.

Atë që e mahniti bukuria e kësaj bote, e pason verbimi i zemrës. Atë që e dashuron botën me zemër, e kaplon pikëllimi dhe e pushton brenga. Kështu ndodh, derisa shpirti t'i vijë në grykë dhe atë ta flakin në shkretëtirë, ndërkohë që i janë këputur venat e jetës. Asgjësimi i tij për Zotin dhe futja në varr për shokët, është gjë e lehtë. Besimtari e shikon këtë botë me sy që nxjerrin mësime. Ai merr prej saj aq sa i duhet për të plotësuar nevojat elementare.

Besimtari e dëgjon reklamimin e kësaj bote me veshët e zemërimit dhe të armiqësisë. Tani thonë "është bërë i pasur"e pastaj "mbeti pa gjë". Kjo është pikërisht gjendja e kësaj bote, sepse ende nuk ka ardhur ajo ditë, kur banorët e saj do të dëshpërohen." [1]

[1] "Nehxhul Belagah", 539, urtësia 377; "Biharul Enuar", 70/131, kapitulli 122, hadithi 136.

BALLAFAQIMI I IMAM ALIUT ME KËTË BOTË

Ahnef ibn Kajsi tregonte: Një herë shkova tek Muavija. Në vendin ku po rrinte ai, sollën aq shumë ëmbëlsira dhe meze të kripura, saqë u mahnita fare. Më pas, në sofrën e tij shtruan ushqime të larmishme, të cilave nuk ua dija emrat. E pyeta për të gjithë emrat e tyre dhe ai më tregonte.

Ndërkohë që më fliste për ushqimet, unë fillova të qaj. Ai më pyeti: "Pse po qan?" Unë iu përgjigja: "M'u kujtua një natë kur po rrija pranë Imam Aliut. Në kohën e iftarit më ftoi të hanim së bashku dhe, meqë ngulmoi shumë, unë qëndrova. Vura re se ai kërkoi një enë lëkure (*enban*), të cilës ia kishte mbyllur grykën dhe e kishte vulosur. E pyeta se ç'kishte në atë enë dhe ai m'u përgjigj: "Është *Savikxhu* (qull me miell elbi)".

E pyeta: "A mos pate frikë se do të ta merrte njeri, apo je bërë koprrac, që ia paske mbyllur kështu grykën kësaj ene? Ai më tha: "As jam i frikësuar dhe as jam dorështrënguar, por druhem se mos bijtë e mi derdhin në të vaj ulliri".

Unë e pyeta: "Mos është gjë e ndaluar ta shijosh një gjellë të tillë?" Imam Aliu më tha: "Nuk është e ndaluar, por për *prijësit e drejtë* është detyrim që pjesën e tyre ta marrin në masën e më të varfërve të njerëzve, që nevojtarët të mos dalin nga rruga e drejtë".[1]

[1] "El Fusul el Alijjeh", 50-51.

Azbag ibn Nebate ka thënë: "Në kohën e hilafetit dhe të qeverisjes së Aliut, kur shteti sillte mallra për të, ai thërriste më të varfrit e me duart e tij ua ndante atyre. Ndërkohë që e bënte këtë, ai thoshte: "O ar, o argjend, mos më mashtroni, shkoni e marrosni tjetërkënd (*Ja safran ja bejdan, la tugar-rini gur-ri gajri)*!".

Gjithashtu, ai shtonte: "*Ky është pirgu dhe e vjela ime, ku gjendet më e mira dhe më e përzgjedhura*".

Ja, e tillë ishte mënyra e jetesës së tij. Ai mendonte për të tjerët përpara vetes, ndërkohë që të tjerët bëjnë të kundërtën. Imam Aliu nuk largohej nga *Bejtul Mal* (Thesarmbajtësja e muslimanëve) para se t'i ndante të gjitha ato mallra midis të varfërve dhe nevojtarëve. Më pas ai urdhëronte ta fshinin vendin e *Bejtul Malit* dhe ta spërkatnin me ujë. Ai falte dy rekate namaz aty dhe mbas namazit, thoshte: "*O dynja! Mos më bëj lajka, mos u mundo të më bësh për vete dhe mos u përpiq më kot të dashurohesh me mua, sepse unë ty të kam ndarë tre herë dhe kjo s'ka më kthim.*"[1] Ai thoshte vazhdimisht: "*Ja dunja, gur-ri gajri*"[2] (O dynja, mashtro tjetërkënd!)

[1] "El Amali", *Shejh Saduk*, 283 *El maxhlis es-sabiel rebarun*, hadithi 16; "Biharul Enuar", 41/103, kapitulli 107, hadithi 2.
[2] "Nehxhul Belagah", 480, urtësia 77; "Vesail Shija" 15/109, kapitulli 40, hadithi 20087.

JETA E MIRËFILLTË (*Hajate Tajjike*)

Jeta e mirëfilltë që trajton Kur'ani Famëlartë, është kënaqësi dhe pajtim me besimin dhe veprat e mira.

Allahu në Kur'an thotë: **"Cilindo mashkull apo femër që kryen vepra të mira, duke qenë besimtar, Ne do ta bëjmë që të kalojë jetë të bukur dhe do ta shpërblejmë sipas veprave më të mira që ka bërë."**[1]

Islami nuk nxit në braktisjen e plotë të kësaj bote dhe në privimin nga begatitë e saj, por në të paturit e një këndvështrimi, me besim dhe vepra të mira. Besimtari nxitet të marrë prej kësaj bote aq sa e ka të mjaftueshme, me ndershmëri dhe pa qenë shpërdorues.

Misteri i qetësisë qëndron në dorëzimin para Zotit dhe në të qenit i kënaqur prej Tij. Ai na njeh më mirë dhe na e do të mirën më shumë sesa ia duam ne vetes sonë. Ne nuk duhet të shqetësohemi dhe të vrasim mendjen se çfarë ka ai tjetri e që ne s'e kemi. Në Kur'anin Famëlartë thuhet: **"Mos e hidh shikimin në të mirat kalimtare, që Ne ua kemi dhënë disave prej tyre, si stoli të jetës së kësaj bote, për t'i vënë ata në provë! Shpërblimi i Zotit tënd është më i mirë dhe më e qëndrueshëm."**[2]

[1] Sure "En Nahl", ajeti 97.
[2] Sure "Ta Ha", ajeti 131.

KUSH ËSHTË FITUES?

Dhuntitë dhe aftësitë nuk janë të njëjta. As pesë gishtat tanë nuk janë të barabartë, por dallohen nga njëri-tjetri. Dy nxënës studiojnë në një klasë dhe, disa vite më vonë, njëri bëhet deputet dhe ministër, ndërsa tjetri bëhet nëpunës i zakonshëm.

Dy nxënës hyjnë në një medrese. Njëri bëhet dijetari më i mirë apo autoritet reference (*merxha taklidi*), kurse tjetri imam i zakonshëm xhemati etj. Megjithatë, nuk duhet protestuar ndaj Zotit. Vallë, a mbaron dosja e njeriut në këtë botë? Vallë, a e harruam shpërblimin, llogarinë dhe Botën Tjetër (*Ahiretin)*?

Shumica e Evlijave të Allahut, Profetët dhe Imamët, nuk kanë qenë në gjendje të mirë ekonomike dhe s'kanë patur mirëqenie në këtë botë. Madje, ata nuk kanë përfituar as nga begatitë më të vogla materiale. Fitues është ai që bëhet mik me Zotin, kurse humbës është ai që e shet qenien e tij përballë ujit dhe ilaçit shërues dhe që hyn në Ahiret në formë jonjerëzore.

Vallë, sa morën nga kjo botë Ebudherr-ët dhe Sulejman-ët? Shenjë e përfshirjes tënde në mëshirën dhe mirësinë e Zotit është të qash sinqerisht hallin tek Zoti e të derdhësh lot, dhe jo të kesh bahçe dhe livadhe, shërbëtorë dhe shpurë.

Ne nuk jetojmë në këtë botë për të lënë Zotin e për të marrë hurmat. Nëse njeriu do të ishte i rrethuar me ushqimet më të mira,

si mjalti, apo me veshjet më të bukura, si mëndafshi, që janë të dyja prodhime kafshësh, pas disa orëve, atij do t'i veleshin ato dhe do të shndërroheshin në gjëra të pavlefshme dhe të neveritshme për të.

Imagjinoni sikur ushqimi ynë të ishte përherë më i miri dhe rrobat tona të ishin gjithmonë rrobat më të mira! Prapëseprapë, ato do ta humbisnin vezullimin. Në jetën tonë materiale, ne duhet të marrim si shembull traditën e Evlijave të Zotit, ashtu siç thotë edhe Imam Aliu: "Për ty mjafton që t'i bindesh udhës dhe traditës së Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!),* për të pasur një udhërrëfyes të mirë për veten në njohjen e të këqijave dhe të metave të kësaj bote. Gjatë jetës së tij, Profeti Muhamed u largua nga stolitë e kësaj bote. Sikur njeriu të ballafaqohej me të mirat dhe kënaqësitë e kësaj bote, siç bënë Evlijatë e Allahut, atëherë do të përfitonte patjetër nga mëshira, si në këtë botë, ashtu dhe në Botën Tjetër". [1]

[1] "Nehxhul Belagah", 226, ligjërimi 160; "Biharul Enuar", 16/ 284, hadithi 136.

MOSPËRFILLJA E KËSAJ BOTE ËSHTË UDHA DREJT MËSHIRËS SË ZOTIT

Nga ajetet e Kur'anit mësohet se Xheneti vjen mbas Xhehenemit. Për të arritur në Xhenet, banorët e saj duhet të kalojnë më parë nëpër rrugën e Xhehenemit. Për këtë, ata duhet të marrin energji dhe fuqi në këtë botë. Me fjalë të tjera, për të shkuar në Xhenet, ata duhet të mos e përfillin në këtë botë atë që në Ditën e Kiametit është shkak i futjes në zjarr.

Parajsa është shprehje e mëshirës së Zotit në Ditën e Tubimit (*mahsher*). Gjërat që e pengojnë dhënien e kësaj mëshire, e cila nis që në këtë botë, janë: adhurimi i dikujt tjetër përveç Zotit (shirku), mohimi i Zotit (*kufri*), hipokrizia (*nifaku*), smira (*hasedi*), lakmia (*hirs*), koprracia (*bukhl*), mëria dhe braktisja e punëve të mira. Ai që në dynja i lë mënjanë këto vepra dhe nuk ndotet me këto fëlliqësi, meriton jetë të mirë në këtë botë dhe në Ahiret, për hir të ruajtjes që i ka bërë vetes nga ato. Ai kalon lehtësisht dhe pa vuajtje nga xhehenemi për në Xhenetin e përjetshëm.

Zoti thotë në Kur'an: **"Dhe nuk ka asnjë prej jush që të mos arrijë tek ai** (Xhehenemi)**. Kjo është vendosur prerazi nga Zoti yt. Pastaj do t'i shpëtojmë ata që kanë qenë besimtarë dhe do t'i lëmë keqbërësit të gjunjëzuar në të."**[1]

[1] Sure "Merjem", ajetet 71-72.

Devotshmëria, kjo e vërtetë e përgjithshme që mbulon të gjitha dimensionet parimore të besimit, praktikës dhe të moralit, është një esencë që përfitohet nga udhëzimi dhe besimi. Këta të fundit janë një kapital që transmetohen tek njeriu kur ai është i përulur para Zotit. Në fakt, shpëtimi i të devotshmëve nga vështirësitë e Ditës së Kiametit dhe kalimi shëndoshë e mirë i tyre midis skëterrës, arritja e tyre në Parajsë, është nga begatitë e Kur'anit dhe të udhëheqësve qiellorë, Profetëve madhështorë dhe Imamëve.

Ata që do të braktisen në skëterrë, janë persona që në dynja janë treguar mendjemëdhenj para Zotit. Ata nuk u treguan të gatshëm që t'i japin dorën Shpalljes së Zotit, Profetëve dhe Imamëve, por jetuan në padije e injorancë. Ata deshën të jenë të lirë nga kushtet dhe detyrat ligjore dhe përgjegjësitë fetare. Zoti, me mirësinë, përkujdesjen dhe me tërë mëshirën e Tij të pakufizueshme, i dha urdhër Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* që të hiqte dorë nga këta mendjemëdhenj të padenjë, të apasionuar me jetën djallëzore, nga këta njerëz me zemër të verbuar, të pamerituar dhe të zhytur në shtrembërim dhe lojra: **"Lëri ata që të hanë e të kënaqen dhe le t'i mashtrojë shpresa; ata do ta marrin vesh."**[1]

"Dhe kur shpallet një sure që thotë: 'Besoni Allahun dhe luftoni së bashku me të Dërguarin e Tij!' pasanikët e tyre (hipokritëve) **kërkojnë leje, duke thënë: 'Na lini të rrimë me ata që nuk shkojnë në luftë.'"**[2]

[1] Sure "El Hixhr", ajeti 3.
[2] Sure "Et Teube", ajeti 86.

Pikërisht pra, derisa të mos jenë hequr pengesat e udhës së Parajsës, është e pamundur arritja në të. Ne duhet të përballemi paraprakisht me pengesat e udhës, që janë errësira e zemrës dhe problemet morale. Pastaj, me hapin e besimit, bindjes dhe të adhurimit, ne do të vazhdojmë rrugën derisa të arrijmë në destinacion.

Për njeriun vizionar, të zgjuar, të përulur dhe fetar, zbatimi i detyrave, adhurimeve dhe i rregullave të caktuara nga Zoti, jo vetëm që nuk njeh vuajtje dhe mundime, por madje është një gjë e lehtë dhe e dashur. Ai që e do Zotin dhe e njeh Atë, i zbaton ato detyra me dashuri dhe mall.

UDHA E BASHKIMIT

Njohësi i dashuruar e konsideron namazin si një udhë për t'u afruar dhe për t'u bashkuar me të Dashurin e tij. Ai, kur vjen koha e kryerjes së detyrës, e sheh të Dashurin në pritje të tij. Prandaj, ai shpejton drejt Madhërisë së Tij kur dëgjon thirrjen "*Haj ala khajril amel"* (Ejani në punë të mira!). Kështu, ai drejtohet nga Kibla dhe, duke u stolisur nga brenda dhe nga jashtë, nis faljen e qarjen e halleve të tij me Zotin.

Duke thënë "Allahu Ekber" me nijetin që i Dashuri i tij është më i madhi, më i përkryeri dhe më i miri nga çdo gjë, që është Fuqi mbi fuqitë, njohësi i dashuruar ngrihet me të gjithë qenien e tij për të falënderuar dhe lavdëruar Madhërinë e Tij. E thërret Atë me emrat e mëshirës, *Rrahman* e *Rrahijm* dhe lajmëron me zemër sundimin e Zotit mbi Kiametin e madh.

Me tërë qenien e tij ai thotë: "*Unë të adhuroj vetëm Ty dhe mohoj adhurimin e çdo idhulli dhe çdo djalli, me çfarëdo çmimi që lypet të paguhet. Vetëm nga Ty kërkoj ndihmë, sepse e gjithë fuqia është e Jotja dhe vetëm e Jotja. Të lutem Ty që të na orientosh në udhën e drejtë, në udhën e atyre që u dhurove begatinë e besimit, veprën e mirë dhe moralin e bukur, të atyre ndaj të cilëve nuk je i zemëruar dhe që nuk e kanë humbur rrugën e drejtë*".

Njohësi i dashuruar e vazhdon këtë udhë me dashuri, deri sa në fund të shehadetit e sheh veten në prani të Profetit të Islamit

((*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!).* I jep selam atij, një përshëndetje që rrëfen për falënderimin dhe mirënjohjen e tij për mundimet e Profetit (*Paqja dhe bekimet e Allahut qofshin mbi të dhe mbi familjen e tij!)* që e udhëhoqi atë me dashuri në këtë udhë. Paqe dhe përshëndetje pastë ajo qenie e shenjtë që hoqi çdo vuajtje dhe mundim, që njeriu të ishte i mbrojtur nga gëzofi i dynjasë dhe i Ahiretit, ai që e udhëhoqi njeriun për në rrugën e drejtë të Zotit dhe, më në fund, për në Xhenet.

Për njohësit e dashuruar, cila kënaqësi është më e madhe se adhurimi dhe nënshtrimi? Cila pasuri është më e çmuar se besimi dhe njohja? Njohësi i dashuruar e kalon jetën e tij duke adhuruar Zotin, duke iu bindur Atij dhe duke u shërbyer krijesave edhe në çastin e vdekjes. Gjithashtu, në formën më të bukur, në rrethanat më të lehta dhe me një qetësi të papërshkrueshme, ai i dorëzohet engjëllit të vdekjes. Ndërkohë është i kënaqur me të Dashurin si dhe i Dashuri është i kënaqur me të. Ky i fundit, në atë çast, është më i dhembshur edhe sesa babai i tij. Kështu, njohësi i dashuruar e braktis trupin argjilor për një periudhë të caktuar. Me shpirtin e tij të pastër, ai çohet si një zog në fluturim në kopshtije pranverore, fluturon drejt të Dashurit dhe arrin afrimin, bashkimin dhe takimin me Të.

LUMTURIA E BESIMTARIT NË ÇASTIN E NDËRRIMIT TË JETËS

Në librin "El Kafi" tregohet se Imam Sadikut i është drejtuar kjo pyetje:
"A nuk ndihet i lumtur besimtari me marrjen e shpirtit?" Ai është përgjigjur: "Jo, pasha Zotin! Në çastin kur engjëlli i vdekjes vjen për t'i marrë shpirtin, besimtari plogështohet. Por, engjëlli i vdekjes i thotë: O dashurues i Zotit! Mos u plogështo! Pasha Zotin, i Cili i ngarkoi misionin profetik Muhammedit, unë do të tregohem më bamirës dhe më i dhembshur ndaj teje edhe sesa babai yt që të rri pranë shtratit. Hapi sytë dhe vështro! Në këtë çast, ai shikon të Dërguarin e Zotit, Imam Aliun, Fatimen, Imam Hasanin, Imam Hysejnin dhe Imamët e tjerë (Paqja qoftë mbi ta!). Pastaj, atij i thuhet: Këta janë: i Dërguari i Zotit, Prijësi i Besimtarëve, Fatimeja, Hasani dhe Hysejni, Imamët, miqtë dhe shokët e tu. Pastaj, ai hap dy sytë dhe vështron. Në këtë çast, një zë qiellor nga ana e Zotit të Plotlavdishëm e lajmëron shpirtin e tij dhe i thotë: *O qenie që ndoqe Muhamedin dhe Ehli Bejtin e tij, që u lumturove dhe u kënaqe me Vilajetin dhe shpërblimin! Kthehu tek Zoti yt, eja midis robëve të Mi dhe hyr në Xhenetin Time!*

Në këtë çast, për të nuk do të ketë gjë më të dashur sesa nxjerrja e shpirtit të vet dhe takimi me zërin qiellor të të Vërtetit.[1]

Kjo është ndryshe nga situata e njeriut të pafe, me moral të keq dhe të larguar nga veprat e mira, që në çastin e vdekjes, nga pikëllimi i ndarjes me këtë botë dhe nga frika e madhe që ka nga Bota Tjetër, gërsheton dy nyjet e këmbëve.[2] Ai kërkon që të ikë nga vdekja me tërë qenien e tij, por për të nuk ka shteg arratie. Në ato çaste, atij i zbresin engjëjt e ndëshkimit dhe i fishkëllejnë sa para-mbrapa me kamxhikun e zemërimit dhe, në mënyrën më të rreptë, ia ndajnë shpirtin nga trupi.

[1] "El Kafi", 3/127, kapitulli *Enel mumin la jekrahu ala kabal rouhih*, hadithi 2; "Biharul Enuar", 6/196, kapitulli 7, hadithi 49.

[2] "*Vel taf-fatis-saku bis saki*", sure "El Kijame", ajeti 29.

PËRMBAJTJA

FJALA E BOTUESIT……...…5
Mëshira e të Vërtetit……..…….8
Mëshira e përgjithshme hyjnore…….11
Vlera e të vërtetave……...……12
Vargu i mëshirës së përgjithshme……..14
Mëshira e Zotit ndaj Musait dhe Faraonit……....16
Roli i mëshirës në etapat e njerëzimit……..…..23
Mëshira hyjnore, shpërblim i veprave……..25
Krijimi, shfaqja e parë e tij……..28
Të mirat e krijimit…….30
Prirja seksuale, garanci e mbijetesës së krijimit……..33
Sperma apo burimi i gjetjes së njeriut……34
Urtësia hyjnore në mbështjelljen e placentas……36
Qumështi i nënës …….38
Shërbim i shoqëruar me mëshirë e dashuri……..39
Ekzistenca e njeriut është shfaqja e dytë e mëshirës……...41
Vlera e qenësishme e njeriut dhe e mëshirës hyjnore…….43
Fakti i përparësisë……...…..48
Roli i Profetëve në lumturinë e njeriut……..51
Merita e njeriut për të gjetur udhën drejt pragut hyjnor……..…..53
Koha e komunikimeve, koha e ftesës tek e pavërteta……..55
Mëshira e të vërtetës ndaj njeriut në Kur'an……...……..58

Rregulli i Islamit është shfaqja e tretë e mëshirës……....65
Detyra është një rrugë drejt mëshirës……...….69
Detyrat janë lidhje të njeriut me Zotin……..…..70
Festa e detyrës……...….71
Shpirti dhe realiteti i fesë…….73
Kërkesa e Profetëve të Allahut për dorëzim…….74
Roli i dorëzimit në kryerjen e detyrave.....76
Një shembull i adhurimeve të kombeve të mëparshme……..…77
Motivet e mëshirës……80
Bukuritë e vërteta……..81
Dashamirësia dhe mëshira ndaj njerëzve…….82
Mirësjellja është mjet i mëshirës……84
Betimi i mjekut……...…86
Shtegëtimi dhe lufta e shenjtë në rrugë të Zotit (Hixhreti dhe Xhihadi)…….….87
Pendesa (Teubeja)…….88
Kur'ani, shfaqës i mëshirës……...…92
Madhështia e Kur'anit……..95
Kur'ani Fisnik është tryezë e mëshirës (Sofër e rahmetit)……...100
Tregimi më i mirë (Ahsan el hadith)……....102
Shkallët e Kur'anit……...……104
Rregullat e këndimit të Librit Hyjnor…….……106
Njohje me Kur'anin……....107
Dhjetë cilësi të Kur'anit në Kur'an……...….108
Kur'ani, përshkrues i pozitës së shenjtë të njëshmërisë……110
Gjetja e rrugës drejt Kur'anit…….……113
Kushtet e gjetjes së rrugës drejt Kur'anit…….114
Adhurimi, shprehje e mëshirës…….……115
E vërteta e shpirtit të adhurimit ……...…118
Roli i suksesit në përsosmërinë e adhurimit……...…120

Vlerësimi i saktë dhe i gabuar…… ……..123
Tregtarët e njerëzve në lidhje me adhurimin……..…125
Llojet e adhurimit……...….128
1– Adhurimi me urrejtje ……128
2- Adhurimi i përkohshëm……....128
3- Adhurimi i hipokritëve……131
4- Adhurimi i të sinqertëve……...……132
5- Adhurimet me dashuri……..135
Përmbajtja me zemër gjatë adhurimeve……..……138
Jetëshkrimi i Ehli Bejtit (Paqja dhe bekimet e Zotit qofshin mbi ta!) në adhurim dhe robërim……139
Filozofia e përsëritjes së adhurimit…….……142
Filozofia dhe dobia e adhurimit……...….143
1. Kënaqësia më e bukur……...…….143
2- Shkaku i afrimit……..144
Udha e afrimit me Zotin ……...146
Rezultati i afrimit tek Zoti…….147
3. Mëkatimi……..148
4. Largimi nga mëkati dhe ndihma e Zotit …….150
5- Të menduarit e shëndetshëm……...…….152
6. Njohja e vetvetes (Maërifet-e-Nefs)……..155
7. Shëndeti shpirtëror i psikikës……..…….158
8. Shkaku i shqetësimit dhe i ankthit……...……159
9. Shëndeti trupor……..….163
10. Forcimi i lidhjeve shoqërore…….…...……164
Islami, fe e dimensioneve të ndryshme sociale……..166
Ndërprite tavafin tënd!.....167
Vëmendja ndaj besimtarëve…….....168
11. Mbështetja në kohë të vështirë……169
12. Arritja në fuqinë shpirtërore……..…171

Shpjegimi i ngjyrës hyjnore……...…173
Zoti është Pronari i gjithçkaje (*Malikul Muluk*)……...…174
Roli që ka adhurimi dhe nënshtrimi tek njeriu……..175
A nuk ke parë njeri?.....178
13. Pastërtia e zemrës…….…179
Urtësia e disa prej detyrave hyjnore……....181
14. Përfitimi i bindjes…….…..…..184
Rrëfimi i Amër ibn Abdullah Kajimit……..187
15. Mjeti i shpëtimit dhe i lumturisë……....188
Agjërimi, shkak i mëshirës……190
Llojet e begative hyjnore në këtë botë…….……193
1- Begatitë dhe ndihmat e veçanta…….…..193
2- Begatitë shpërblyese……..194
Agjërimi, një prej adhurimeve shpërblyese……195
Agjërimi, ftesa hyjnore……...…196
Dobitë e agjërimit……...…...……197
Fisnikëria e agjërimit……..…198
Disa nga mirësitë e agjërimit…….200
Rruga e informimit për disa mistere……202
Ndikimet e agjërimit……..….203
Largimi i djallit……203
Ruajtja e vlerave shpirtërore të shoqërisë…….……204
3. Përfitimi i dashurisë së Zotit…….…….……..205
Shpërblimi i agjërimit vullnetar……..….210
Agjërimet e vështira……...…211
Agjëruesit më të dashur……213
Përparësia e agjëruesve…….215
Mençuria e Lukman Hakimit……...…….216
Përparësia e ngrënies së paktë……..217
Qortimi i barkut të rënduar……...219

Të menduarit dhe hulumtimi……221
Vështrimi i Evlijave në krijimin hyjnor……...225
Tregim i dëgjuar nga një prej Elvijave të Zotit……..…227
Isai, i biri i Merjemes në vështrimin e Imam Aliut……229
Vlerësimi i saktë dhe i gabuar……..230
Vlerësimi i mirë në fjalët e Imam Aliut……..……232
Kjo botë kalon sa në një dorë në tjetrën……...…233
Tregimi i burrit të pasur nga fisi Israel……..……..236
Vlerësimi i arsyeshëm dhe i paarsyeshëm……..237
Mendimi në krijesën e mirë dhe të keqe……238
Universi është shfaqje e hyjnisë së Zotit……..…242
Mendimi mbi krijimin e djallit…….……243
Zona e ndikimit të djallit……244
Filozofia e ndikimit të djallit tek njeriu……...…247
Reflektim në krijimin e skëterrës (Xhehenemit)…….…248
Roli aktiv i njeriut në krijimin e skëterrës……...249
Mirënjohja……253
Rrëfim i mahnitshëm dhe mëshira e Zotit……254
Një tregim tjetër rreth mëshirës së Zotit……256
Kuptimi i privimit……..258
Të dëmtuarit……260
Jeta në terr……...…….261
Përkujdesja e Imamit të tetë…….263
Shejtani Rraxhijm – Djalli i mallkuar……..264
Djalli dhe mendjemadhësia……..266
Iblisi dhe mëshira hyjnore…….268
Shejh Ensari dhe vesveset e shejtanit……...271
Filozofia e ekzistencës së shejtanit……...…272
Shejtani, gur prove i vlerave……275
Adhuruesit e kësaj bote (dynjasë)……....276

Fjala e Behlulit mbi pavlefshmërinë e kësaj bote……277
Bota më e bukur……..278
Lakmitarët e kësaj bote……279
Pikëpamja e Imam Aliut për këtë botë……281
Ballafaqimi i Imam Aliut me këtë botë……282
Jeta e mirëfilltë (*Hajate Tajjike*)……..284
Kush është fitues?.....285
Mospërfillja e kësaj bote është udha drejt mëshirës së Zotit……287
Udha e bashkimit……290
Lumturia e besimtarit në çastin e ndërrimit të jetës…….292

اسم كتاب: **جلوه های رحمت الهی**

مؤلف: **حسین انصاریان**

مترجم: **ردیس شکو**

المشرف العام: **صبریه فزا**

التصحيح اللغوي: **اوی ملانی**

الاخراج و الغلاف: **صبریه فزا**

الناشر: **جمعية "النسيم"**

المطبعة: **انتشارات "ليلو"**

تيرانا: 2019